

„Szeretnék valami lenni”

Hajléktalan emberek történetei
életről, munkáról, tanulásról...

Otthontalanul...

Tégy az emberért!

Szerkesztőbizottság:

Breitner Péter
Gurály Zoltán
Győri Péter
Kártyás Irén
Mezei György
Pelle József
Virág Tamás

Szerkesztette:

Fehér Boróka
Győri Péter
Vida Judith

Kiadja:

Menhely Alapítvány
és
Budapesti Módszertani Szociális Központ
és Intézményei
2008

A kötet a „Munkaerő-piaci reintegráció a hajléktalanellátásban” című
EQUAL program keretében jelent meg.

The EQUAL Programme is funded by the European Social Fund and the Hungarian Government.
Az EQUAL Programot az Európai Szociális Alap és a Magyar Kormány finanszírozza.

„Szeretnék valami lenni”

Hajléktalan emberek történetei
életről, munkáról, tanulásról...

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETŐ

7. oldal

„TALÁN MINDEN ÁLMOM AZ LENNE...” – Fehér Boróka

11. oldal

„AZT AKAROM, HOGY VELEM IS TÖRTÉNJEN VALAMI JÓ” – Tatár Babett

27. oldal

„HA MAGAM IS VAGYOK, DE JUTOK ELŐRE!” – Varsányi Nóra

51. oldal

„AHOGY ÁTFORDUL EZ AZ EGÉSZ” – Vida Judith

60. oldal

„VALAHOGY ÉN VOLTAM AZ, AKINEK NEM KELLETT VOLNA
MEGSZÜLETNIE...” – Horváth Takács Bernadett

71. oldal

„ÉS MEGCSINÁLTAM” – Horváth Takács Bernadett

82. oldal

„NAGYON BENNEM MARADTAK EZEK A DOLGOK” – Vida Judith

97. oldal

„HOGY ÉN ÍGY MEGMARADTAM, AZ MIND A JÓISTENNEK
KÖSZÖNHETŐ” – Oláh Dóra

111. oldal

„MOST MÁR MUSZÁJ A SARKAMRA ÁLLNI AHHOZ, HOGY LAKÁS LEGYEN
EBBŐL A DOLOGBÓL” – Fehér Boróka

126. oldal

„SZERETNÉK LEGALÁBB VALAMIT TANULNI...” – dr. Győri Péter

135. oldal

„FEKETE BÁRÁNY VAGYOK A CSALÁDBA, TUDOM” – Bércesi Ildikó

151. oldal

„Szeretnék valami lenni”

BEVEZETŐ

Ebben a kötetben tizenegy beszélgetést tárunk az olvasók elé. Közös vonásuk, hogy mind-egyik olyan hajléktalan emberrel készült, aki az elmúlt három évben részt vett a Budapesti Módszertani Szociális Központ és Intézményei (BMSZKI), a Menhely Alapítvány és a Fővárosi Szociális Közalapítvány által közösen megvalósított „Munkaerő-piaci reintegráció a hajléktalanellátásban” című EQUAL projektben.

A projekt egyik kiemelt célja a hajléktalan emberek munkaerő-piaci helyzetének javítása volt. Ennek érdekében létrehoztunk két álláskereső irodát, ahol a munkaügyi központokkal ellentétben szociális munkások dolgoznak, olyan szociális munkások, akik korábban mind hajléktalan-ellátó intézményben szereztek többéves tapasztalatot, így nem csak a munkakeresésre, hanem az állástalan ember egyéb problémáira is odafigyelnek. Az ügyfeleket „egészként” kezelik, s tudják azt, hogy a sikeres álláskeresőzéshez nem elég egy cím vagy telefonszám, hanem sok esetben egyéni esetkezelésre és bátorításra is szükség van. A két irodát a projekt időtartama alatt több mint 2500 ügyfél kereste fel, közülük majdnem hatszázan hosszabb-rövidebb időre sikeresen elhelyezkedtek. Az álláskeresőzés sikereiről és kudarcairól több interjúalanyunk is beszél.

Az álláskereső irodák fontos tevékenysége a képzési lehetőségek felkutatása és a hajléktalan emberek szakma-szerzésének elősegítése. A projekt megvalósítása során 238 főt iskoláztunk be tizenhét különböző szakmában, s 80%-uk sikeresen bizonyítványt szerzett. A képzésekre a nagyszámú jelentkező közül azokat választottuk ki, akik a képzés-előkészítő tréningek során bizonyították rátermettségüket, s akik vállalták, hogy a képzés ideje alatt rendszeresen tartják a kapcsolatot egyéni mentorukkal. A mentor egyszerre volt szociális munkás és látta el az „osztályfőnöki” teendőket: nemcsak a tanulókkal, de a képző intézményekkel is tartotta a kapcsolatot, s a képzés elvégzése után segítette az immár szakmával rendelkező ügyfelet a megfelelő állás felkutatásában és a munkába állásban.

A projekt végrehajtása során szembesültünk avval, hogy sok hajléktalan embernek nincsen meg a nyolc általános végzettsége sem, így semmilyen képzés nem fogadja őket, és nagyon nehéz az elhelyezkedésük. Az álláskereső irodák munkatársai felvették a kapcsolatot különböző iskolákkal, és megkezdődött majdnem harminc hajléktalan ember általános iskolai felzárkóztatása.

A projekt másik fontos célkitűzése a hajléktalan emberek részvételének elősegítése volt. Ennek részeként a Fedél nélkül utcalap ún. kiemelt terjesztői kört hozott létre a leglelkesebb terjesztőkből, akiket csoportba szerveztek, és akik egyéni esetkezelés formájában is segítséget kaptak. A végrehajtási szakasz harminc hónapja alatt a lapban rendszeres négyoldalas melléklet jelent meg, melyet teljes egészében hajléktalan emberek készítettek (a cikkek témáinak kitalálásától kezdve azok megírásán át egészen a tördelésig, sokszorosításig).

Ebben a kötetben a program különböző tevékenységeiben résztvevő hajléktalan emberek közül mutatunk be néhányat, arcot adva ezzel a számoknak. Az összegyűjtött beszélgetéseket a BMSZKI módszertani munkatársai készítették 2008 júniusában, azonos szempontrendszer szerint. Klasszikus „életút-interjúkat” adunk közre, ám hajléktalan emberekről lévén szó, külön figyelmet szenteltünk a hajléktalanná válásnak és a hajléktalan-lét megélésének is. Kíváncsiak voltunk arra, hogy milyen életstratégiák szerint élnek ügyfeleink, s mi hajtja őket sokszor kilátástalan helyzetükben is előre: miért jelentkeznak negyvenes-ötvenes asszonyok általános

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

iskolai képzésre? Hogyan éli meg egy hajléktalan ember – különösképpen ha roma – a sokszori elutasítást a munkakeresés során, és mi veszi rá, hogy mégis újra és újra megpróbálja? Mivel a program a munkaerő-piaci reintegrációról szól, kiemelt figyelmet fordítottunk az iskolával (tanulással, képzéssel) és munkával kapcsolatos élményekre, történetekre.

Beszélgetőtársaink kiválasztásakor arra törekedtünk, hogy a program különböző szeleteit fedjük le, s hogy az Olvasó a BMSZKI és Menhely Alapítvány ügyfeivel egyaránt találkozasson, sőt, olyan ügyfelekkel is, akik nem e két szervezet szállóin laknak, hanem „bejáróként” veszik igénybe a fenti szolgáltatások valamelyikét. Ilyen módon tehát törekedtünk a színességre, változatosságra.

A beszélgetéseket magnó segítségével rögzítettük (többen megküzdöttünk a technikával és néha el is buktunk), és igyekeztünk eredeti formában közzétenni: a szerkesztés során a helyszűke miatt olykor bizonyos részeket kihagytunk, ügyelve arra, hogy ne sérüljön az életút és az érthetőség. Törekedtünk az eredeti szavak, szófordulatok, mondatok megőrzésére, de a könnyebb érthetőség érdekében az is előfordult, hogy kihagytunk vagy egyesítettünk mondatokat. A kérdéseket sem mindig írtuk le, amennyiben a szöveg anélkül is követhető, nem akasztottuk meg a beszédet. A neveket minden esetben megváltoztattuk, a települések, iskolák, intézmények neveit többnyire kipontoztuk – mivel nagyon személyes történetekről van szó, nem akartuk, hogy a kötetben szereplő emberek olyanok által is beazonosíthatóak legyenek, akik máshonnan ismerik őket. S végül is nem ez a lényeg, hanem a nagyon érdekes és tanulságos életek, azok a küzdelmek és sikerek, amelyek a megismert embereket mozgatják.

Minket is meglepett, hogy milyen magas arányban kerültünk kapcsolatba romákkal, nőkkel és volt állami gondozottakkal, valamint szabolcsiakkal. Ha reprezentatív minta alapján választottuk volna ki az interjúk alanyait, pont fordítva lett volna: a hajléktalan emberek között több a férfi, mint a nő, s bár a romák a népességbeli arányukhoz képest felülreprezentáltak, nem annyira, mint itt. Közös vonás a közzétett életutakban a nehéz gyermekkor: a többség mélyszegénységben, hűvös vagy bántalmazó családban vagy állami gondoskodásban nőtt fel. Sokuk gyermekkorából hiányzott a biztonságos, meleg családi légkör, a megbízható és gondoskodó szülő, a támogató környezet. Talán nem meglepő, hogy felnőttkorukban többen rossz párkapcsolatokba bonyolódtak, nemegyszer újrarájtszották szüleik életét, vagy épp nem tudnak maguknak párt találni. Interjúalanyaink között több olyan nővel beszélgettünk, akinek a gyermekeit állami gondozásba vették – s mindegyikben élt a remény, hogy egyszer saját maga nevelheti őket. Tényleg összetett, sokszoros hátrányokat láttunk, s nem „csak” a lakhatás megoldatlanságát.

A beszélgetésekből kiderül, hogy a hajléktalanok között sokan magányosak, nincs kivel megosztaniuk napi gondjaikat, örömeiket, nincs kitől bátorítást nyerniük. Többen említették szociális munkásukat, mint akitől erőt kapnak, s akivel jó beszélgetni. Reméljük, e könyvet olvasva a szociális munkásokban is megerősödik a segítő beszélgetés haszna és szerepe a reintegráció során.

Mint az az eddigiekből is kitűnt, nem „sikertörténeteket” választottunk ki. Bár biztosan voltak olyanok is, akik a projekt három éve alatt rendezni tudták életüket és már nem hajléktalanok, a legtöbbszörüknek még nem sikerült kitörni a hajléktalanságból, nem élnek családban, s nincs még jól fizetett, bejelentett állásuk sem.

Ugyanakkor talán a programnak (is) köszönhető, hogy többen régi álmukat tudják újraálmodni, és befejezhetik (vagy akár elkezdhetik!) a félbehagyott iskolát, olyan szakmát szerezhetnek, amivel sikerülhet tisztességes megélhetést biztosító munkát találni. A megtépzott életek és

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

önbizalmak talán lassanként helyrebillennek, a hajléktalan emberek közelebb jutnak az önállóan fenntartható, teljes élethez. Ahogyan az interjúkból is látszik, a hajléktalanságba be- és az onnan kivezető út is fokozatokból áll, bízunk benne, hogy a kivezetésben segíteni tudtunk.

Szeretnénk, ha olyanok is olvasnák ezt a kötetet, akik nem ismerik a hajléktalan embereket. Sok sztereotípiát sikerülhet ezáltal eloszlatni. Az itt bemutatott emberek egytől egyig tenni akarnak azért, hogy életükben pozitív változás következzen be. Nem ölbe tett kézzel ülnek a szállón, és várják, hogy megnyerjék a lottó főnyereményt vagy hogy a postás kihozza a segílyt, hanem keményen dolgoznak, éjszaka is, ha kell, alulfizetett és be nem jelentett állásokban, rossz munkakörülmények között (érettségivel akár takarítóként). Ha kapnak is segílyt vagy rokkantnyugdíjat, abból nem tudnak megélni, s hajtja őket a vágy előre egy saját lakás vagy legalább szoba, és az önálló élet felé. Ugyanazt szeretnék, mint mi mindnyájan: családot, szeretetet, biztonságot, anyagi jólétet, értelmes és érdekes munkát. Reméljük, sikerül nekik!

S végül egy személyes zárszó: a program koordinátoraként voltak nehéz pillanatok, néha ki sem láttam az adminisztrációból, az emberek (akár hajléktalan emberek, akár szociális munkások) csak számoknak tűntek, akiket össze kell adni a negyedéves beszámolók elkészítésekor. A képzések zajlottak, rengeteg szociális munkás rengeteg munkaórát fektetett azok előkészítésébe, az ügyfelek mentorálásába, elhelyezkedésük előmozdításába – én pedig ültem a számítógép mögött, és stresszeltem, mérgelődtem, beszámoltam. És sokszor nem láttam az egész értelmét, csak vibráló számokat, táblázatokat és korrektúrázásra váró szövegeket.

Nagyon örülök, hogy elkészült ez a kötet, ami számomra ajándék, és remélem, másoknak is érdekes és tanulságos olvasmány lesz. Ez volt az elmúlt három év értelme: ezek az emberek, akiket megismerhettünk, s akiknek az életéhez és küzdelméhez talán hozzá tudtunk adni valamit, ami segít az előrejutásban. Köszönöm a program megvalósításában közreműködött kollégáknak a sok munkaórát és lelkesedést, elkötelezettséget, amivel munkájukat végezték! És köszönöm beszélgetőpartnereinknek, hogy időt szántak ránk és őszintén meséltek az életükről, sikereikről és kudarcaikról. Reméljük, hogy a kötet felkerül a könyvespolcukra, és sok év múlva már csak egy emlék marad számukra is a hajléktalanságban eltöltött időszak!

Fehér Boróka
EQUAL program koordinátor

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

„TALÁN MINDEN ÁLMOM AZ LENNE, HOGY LEGYEN EGY HELY,
AMIT MEG LEHET OSZTANI VALAKIVEL, LEGYEN EGY ÉLET,
AMI ÉLET”

*Beszégetőpartnerem jóképű, erős testalkatú huszonkét éves roma fiatalember. Ruházata rendezett, divatos, haja rövid. A Menhely Alapítvány Práter utcai Álláskereső Irodájának rendszeres látogatója, ők ajánlották figyelmembe.**

Kérném, hogy mutassa egy kicsit be magát, és mesélje el, hogy honnan érkezett!

O. Lajosnak hívnak, huszonhét éves vagyok. Az életem során nagyon sok helyen voltam, nagyon nehéz lenne elmondani, hogy honnan is jövök igazából. V...on születtem, aztán két éves koromban nevelőotthonba kerültem. Csak arra emlékszem, hogy jöttek a mentőautók kék villogó fénnel, és egyszerűen ott voltam a kocsiban, és vittek el a családtól.

Önt és a testvéreit?

Hát, többen vagyunk, szerintem vagy nyolcan vagyunk testvérek, abból kettőt ismerek és a többi ismeretlen. ... Nem szeretném, hogy ismeretlen maradjon de valószínűleg ez lesz... talán utólag jobb is így. Nem kéne beleavatkozni az életükbe, mert mindenkinek megvan a saját élete, a saját családja, ez így túl késő már.

Ez P...-on volt, P...-ra vittek el nevelőotthonba. Aztán kivettek nevelőszülők C...-re, majd a nevelőpapám meghalt, voltam tizenegy éves, be kellett mennem ismét nevelőotthonba. Ily módon végül is szerencsés voltam, mert megismertem az öcsémet. Még életemben nem láttam, és mondta az egyik nevelő, hogy „várjon már, várjon, van itt egy másik ember, akinek szintén P. Ilona az anyukája és O. Imre az apukája”. Így megismertem az öcsémet. Ő viszont járt ki nevelőszülőkhöz Gy...-ra, karácsony, nyári szünet, téli szünet, hétféle, meg ilyesmik. Mondták, ha már a testvére itt van, visszük őt is, úgyhogy így kijárogattunk.

Elvégeztem a zenetagozatos általános iskolát, az egy nagyon jó iskola volt, kötelező volt zenélni, szolfézs volt, énekkar meg ilyesmi. Aztán jelentkeztem Sz...-ra gimnáziumba, ahová nem vettek fel, de felvettek egy mezőgazdasági szakközépbe. Imádom az állatokat, de sajnos ott olyan állatok nem voltak, amiket szeretek, a teheneken meg a tyúkokon meg a disznókon kívül semmi. De örültem, hogy felvettek. Aztán végül kaptam egy utógondozót, mondta ő is, meg én is beleegyeztem, hogy ez nem igazán az én világom, úgy hogy beadtuk a jelentkezést egy népművészeti szakközépiskolába F...-on, amit el is végeztem. Végül is a humántantárgyak mellett egy csomó érdekes dolgot tanul az ember, mint a néprajz, művészettörténelem, népzene, s akkor mellette van négy úgynevezett szakma, amit lehet tanulni. Én néptáncos szerettem volna lenni, csak az nem jött össze nagyon. *(nevet)* Végül szövős lettem, nagyon szerettem a szőnyeget, nem tudom miért, de világ életemben szerettem a szőnyeget.

* Készítette: Fehér Boróka

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

’98 kora nyarán volt egy kiállítás, ilyen állatbörze Budapesten, ahova eljöttem, s akkor a mormon gyülekezetből két amerikai fiatalember odaállított hozzám, hogy mondjanak nekem valamit. Elkezdtünk beszélgetni, és a gyülekezetbe elkezdtem járni. Ott találkoztam egy egyedülálló anyukával, akinek volt két gyereke, meg egy másik gyerek, aki a családtagja, nem a gyereke volt, és odaköltöztem hozzá. A lényeg az, hogy ez sem jött össze egészen jól, mert addig volt jó csak, amíg a pénzt fel nem vettem.

Ez milyen pénz, bocsánat?

Amikor kimegy az ember a nevelőotthonból, tizennyolc éves korában... A sima családi pótlék, ami megmaradt, meg az árvasági pótlék, meg ilyenek. Mindenki mondta, hogy ennek nem lesz jó vége, mert hát kinek kell egy tizenhét és fél éves gyerek, de én annyira örültem, hogy végre volt saját szobám, állataim. Ez nagyon jó volt végre volt saját szobám, olyan sok minden volt, ami azelőtt nem volt soha, és elmentem P...-ra, fölvettem majdnem félmillió forintot, akkor ennyit ért a tizenhét év, félmillió forintot, ugye az nem volt olyan sok...

Aztán felvettem a pénzt, és utána pár nappal később már nem tudtam bemenni a házba, az állataim nem voltak ott. Az úgy történt, hogy találkoztam a villamoson egy emberkével, és gondolkodtam, hogy biztos láttam én őt már valahol. Aztán rájöttem, hogy a Fókuszban láttam, és volt neki egy csomó mérgeskígyója, akik megmárták. Én meg mint kezdő hüllőtartó, mondtam neki, hogy jöjjön fel hozzám, nekem is van néhány állatom, és nézze meg, hogy milyen. Mert ott, ahogy állt a villamoson, volt a kezében egy vödör, és én le mertem fogadni, hogy abban egy kígyó van, és le kellett hogy szólítsam, hogy megtudjam, mi van benne. Aztán feljött hozzánk, hogy megnézzé az állataimat, és a végén szépen összejött a pótmamával. Aztán elmentek három napra, hogy nem volt semmi kaja otthon, akkor fogtam az egyik kígyómat visszavittem a boltba, persze a negyed árát adták vissza, mint amennyiért megvettem, úgyhogy kemény volt. Aztán három napig elmentek, s aztán visszajöttek összeházasodva, s utána nekem helyem nem volt, s a félmillió forintot ilyen közösségi számla elmaradások, villanyszámla, mert lekapcsolták volna a villanyt, ha nem fizetjük ki a számlát, meg vettem egy használt autót – nem éreztem akkor, hogy nekem itt félnem kéne, hogy nehogy másnap az utcán legyenek. Aztán a nagy veszekedés abból indult ki, hogy utolsó nap, amikor nem tudtam bemenni a házba, ki volt cserélve a kulcs, akkor a Béla, az egyik fia, kinyitotta nekem az ajtót belülről, s akkor megláttam, hogy egyik állatom sem volt a helyén... főleg kígyók voltak, de a pókoktól kezdve a gekkókig minden. Ami furcsa volt, hogy ahogy bementem a házba, ők azonnal kijöttek, és mentek lefele. Akkor láttam meg, hogy nincsenek meg az állatok, és én is jöttem lefele, és a saját autót, amit én vettem, jó, lehet, hogy nem kellett volna, betörtem az ablakát. Mondtam, hogy „na azt már nem, adjátok ide a kulcsot, nem mentek sehová és ez micsoda?!”. S akkor feljelentettek, fel kellett mennem a lakásba, mert ott voltak a cuccaim és egy negyed órára rá kijöttek a rendőrök, és mondták, hogy én mi a francot keresek abban a lakásban, de hát mondom, mi az, hogy mi a francot, hát én itt lakom, ide vettek ki. Ők nem tudtak semmiről, csak arról tudtak, hogy egy cigánygyerek randalírozik ott a házban, és fenyegeti az ott-lakókat, meg terrorizálja őket. Három napig össze-vissza vertek, bevittek a rendőrségre, senki ki sem hallgatott, senki nem szólt egy szót se hozzám. A harmadik napon eljött egy előadónő, aki a gyámüggyel foglalkozott, és telefonált a pótyámnak meg mindenfelé, és mondta, hogy tényleg igaz az, amit én beszélek. Hogy ez tényleg így volt, engem kivettek a [Gyermekeotthonból], akkor voltam tizenhét és fél éves, szóval nem úgy volt, hogy egy emberke csak úgy odament, és ott terrorizálta a családot. És akkor voltak ilyen szembesítések meg minden, s akkor ő azt mondta, hogy ha én nem követelek vissza semmit, akkor ő nem tesz feljelentést, s akkor így

Otthontalanul...
Tégy az emberért!

„Szeretnék valami lenni”

elrendeztük, de úgy rendeztük el, hogy elment a félmillió forintom, és én az utcára kerültem.

Visszatérhetünk a gyerekkorára? A szüleire esetleg emlékszik, vagy tudja azt, hogy hogy került el tőlük?

Anyámékkal valami városnak a szélén lakhattunk, valami tó, valami mocsaras-nádas részen, azt hiszem, már nem emlékszem jól. Volt egy hatalmas buszunk, aminek nem voltak ablakai, valami lakókocsiban vagy buszban lakhattunk. Arra emlékszem, hogy jöttek értünk, a piros-kék fényekre emlékszem, ja, és még arra, hogy nem tudom, melyik testvérem volt, de az egyik fogta a kezemet, és szaladtunk be a nádasba, el akartak bűjtatni minket. Bementünk a nádasba, de aztán kihoztak onnan.

Aztán tizenhat éves voltam, amikor az apám megjelent F...-on. 16 évig semmi, se egy levél, se egy képeslap, semmi, hiába álltam a kapuban, soha nem jött senki. Aztán megjelent ott részegen, és előadta, hogy most ő a fiát hazaviszi, és tök részeg volt. Nem tudom, valahol örültem, valahol nem. Akkor ott azt mondták a gyámügyisek, hogy így nem lehet. Akkor visszajött egy pár hónappal később, akkor már józan volt, és akkor azt mondta a csoportban a nevelőm, hogy kér egy környezettanulmányt, kimennek körülnézni, és ha megfelel, akkor kiengednek. Kiengedtek. Az első nap berúgott, akkor már baltával kergetett ki a házból.

Az a baj a családdal, hogy az apu és az anyu elvált, és mind a kettő egymást okolja azért, hogy az a család, amit ők ketten hoztak létre, az teljesen szétment. Lett nyolc gyerek, és mindenki másnál volt, mert ugye, amikor minket elvittek, akkor az apu börtönben volt, addig állítólag az anyu strichelt, és ezt ő nem is tudta, csak később, és ezért vesztek össze.

Nagymama, nagypapa nem volt a háttérben?

Volt egy nagymamám, az most meghalt a tavaly nyáron, akkor még Olaszországban voltam kint, szóval nem tudtam róla hogy meghalt. Hazajöttem, és akkor tudtam meg. Ő nagyon rendes nő volt, csak kicsit dilinyós, de nagyon rendes mama volt. Nem, ott szerintem apuval volt baj, nagyon iszik, iszik, és nem bírja, hogy ne igyon. És akkor lapátokkal mennek egymásnak a családtagok. Ennyire nem bírni egymást, az már elég rossz.

A szülei mivel foglalkoztak?

Hát ez jó kérdés. Azt tudom, hogy anyu sokat gyűjtötte a vasat meg nem tudom mit, s azt adták le, pénzt csináltak belőle, nagy teherautókkal jöttek. De azt is tudom, hogy életemben száz forintot nem kaptam tőle. Akkor is nagyon ideges volt, amikor most Olaszországból visszajöttem, mert két évet voltam kinn Rómában dolgozni. És akkor most visszajöttem, a nővéremnek, Nórának, öt gyermeke van (*kacag*), két évvel idősebb, mint én, hát ugye öt gyerek, nagy a család, s egyik se dolgozik, csak a gyerekek pénze, amit kapnak az államtól a gyerekekre, vagy ha vesznek föl valami segítyt, abból élnek. Úgyhogy gondoltam, hogy az az első. És már gondolkodtam rajta, ahogy a Ö. tér felé értem, mert ők kint laknak valahol K... felé – jó nagy cigány család az én családom. Gondoltam, na, most megyek az Auchanba. Bementem, s úgy kétszázötvenezer forinttal jöttem vissza, tehát nem volt azért annyira olyan nagyon sok pénz, és gondoltam, hogy mindent, a pelenkától a cukorig, az olajig, mindent, amit csak tudtam, hogy kell, azt megvettem nekik. Aztán rájöttem, hogy az még mind semmi, mert ugye öt gyerek van, nincs normális mosógép, nincs centrifuga, nincs hűtő, hát majdnem elköltöttem az összes pénzt. A lényeg az, hogy amikor megjelentem az ajtóban a száz szatyorral, taxival kellett mennem, a szatyrok azok már így szétvágták a kezemet teljesen, hát annyi szatyor volt, öt literes olaj, öt kilós mosópor... Az az arc, amikor a testvérem meglátta, hogy úgy állítok be,

**Otthonatlanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

ragyogott az örömtől! Nem tudom, hogy akkor is úgy nézett volna rám, hogy ha csak úgy, minden nélkül beállítok. Kegyetlen volt, a gyerekek is nagyon örültek, akkor még az élettársa is nagyon örült. Aztán jöttek a gondok, iszik – nem tudom, itt mindenki iszik? Mintha én lennék itt az egyetlen, aki nem dohányzik és nem iszik. A tesóm dohányzik, a Nóri, állítólag iszik is, mondjuk nem láttam még részegen, de azt mondják, ő is tud részeg lenni rendesen. És hát az élettársa berúgott, és elkezdte, hogy én mit keresek ott, meg mit parancsolgatok, meg nem tudom. Végül is az volt a baj, hogy nem volt pénz, és az óvodába be kellett fizetni egy csomó pénzt, az iskolában el voltak maradva ilyen pénzekkel, amiket én befizettem. Lehet, hogy valami apai baja volt neki, hogy ezt neki kellett volna elintéznie, és nem nekem, de én tényleg segíteni akartam. És akkor mondta, hogy én mit szervezkedem, mondtam, hogy én csak próbáltam segíteni. És akkor ebből lett a balhé, aztán berúgott, és kikergette Nórákat a házból.

A lényeg az, hogy most már nem ott laknak, de amikor még ott laktak, amikor meglátogattam: ez egy L alakú társas ház, három lakásból áll. Az elején ott lakik egy nő, nem tudom, hogy ő is roma-e, vagy cigány – nem tudom, hogy kell használni ezeket a szavakat manapság. Szóval ott lakott az apunak az élettársa és a gyereke, az apu nem ott lakik, ő valahol máshol lakik. Ez a lakás a mamájé volt, csak hát ugye az a baj, hogy neki is volt kilenc gyereke, és most a kilenc testvér vitatkozik azon, hogy vajon kié lesz az a huszonhat négyzetméter. Mindenki vitatkozik, mert senki nem akar a cigánytelepen maradni lenni. Akkor a Nóri ott lakott az öt gyerekkel a szobában, apuék meg a konyhában. És az apu őket is fenyegette, mert amikor berúgik, akkor elkezd mondani, hogy menjenek onnan, mert az a ő háza és az ő gyereke. Ha nem történik valami, akkor ő csinál, nagyon egy dili ember.

Nem tudtam mit csinálni, végül is hosszútávon nem megoldás az, hogy az ember ottmarad, mindig valami van a napirenden, ha odamegy valaki. Meg mindig is éreztem, hogy egy hosszú idő után az ember nem tud visszailleszkedni abba a környezetbe, soha nem is fogadtak el. Hiába vannak százezren, akárhányszor odamegyek, nem úgy beszélgetnek velem, nem fogadnak el, nem úgy viszonyulnak hozzám, mint ahogy én azt elvárnám. Végül is ha tizenhét évet nem volt otthon valaki, és most megjelenik, akkor azt várná, hogy örülnek neki, hogy most ott van, nem pedig azt, hogy alig várják, hogy továbbálljon.

Nórával együtt volt már [Gyermekotthonban] meg a nevelőszülőknél?

Nem, az a Lóri volt, ő az, aki Gy...-n van nevelőszülőknél. Nórit akkor ismertem, meg amikor kiengedtek F...-ról apuhoz, ő már ott volt. Nóri volt az egyetlen, aki megmaradt, akit nem vittek nevelőotthonba, ő a legidősebb, mert a mama őt elvitte, fogta és elvitte valahova, csak minket vittek el.

Mi van avval a testvérével, akivel együtt lakott?

Lórival? Az a baj, hogy ő ugye Gy...-n volt nevelőszülőknél, és már hat éve nem láttam. Szerintem az a baj, hogy nagyon konzervatív, és hát nagyon katolikus hitű nevelőszülei voltak, csak a nevelőanyukája, mert a nevelőapukája meghalt már, mielőtt én odakerültem, de ő folytonosan szerintem úgy ellenem hangolta a Lórit, úgyhogy soha nem voltunk jóban. Az a baj, hogy nekem vannak olyan dolgaim, ami még sajnos most sem annyira elfogadott dolog, főleg ha az ember egy hívő családból van, az a legnagyobb bűnnek számít. Nem tudom, szégyen-e kimondani: a homoszexualitás. És az a baj, hogy egy úgynevezett komoly családban nem lehet buzi az ember, mert akkor ott vége van mindennek. S van ez az úgynevezett magyar család, most már nem tudom, komolyan mondom, manapság hogyan használják ezeket a szavakat, mondjuk ez a magyar család tényleg katolikus, hívő, és ez olyan nagy bűn, hogy a saját testvéremet

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

félti tőlem. Ez később ki is derült, mert próbáltam felvenni egy otthonteremtési támogatást, amit kaphattam volna, csak kifutottam az időből, ott a gyerekfelügyelők mondták a GYIVI-nél, hogy tényleg ez van mögötte. Ott találkoztam az utógondozóval, aki járt ki hozzájuk, és ő mondta, hogy nem velem volt a baj, mondjuk tizenhárom-tizennégy éves voltam, akkor még nem is lehetett velem baj.

Honnan lehetett tudni, hogy ön meleg?

Nem tudom, az lehetett már az első jele... Soha nem voltam akkora, mint most, olyan két éve még hetvenkét kiló voltam, aztán most megnöttem egy kicsit, de nem tudom, mindig sokkal közelebb álltak hozzám a... Sportból is nem a férfias dolgok voltak azok, amik érdekelték, hanem a torna, versenyszerűen tornáztam, sokkal később jöttek a növények, meg minden ilyesmi, a hangszer, nem a kapa meg az ásó. S szerintem az Andi néni már sejtette, hogy valami van, hogy nem az autóval játszok, hanem fogok egy gumót, vagy nem tudom, egy babát. Ő már akkor tudta, és az utógondozó is azt mondta, hogy valószínűleg ez volt, hogy ő egy nagyon hívó ember, és ez akkora bűn, amit nem lehet igazából orvosolni úgy, hogy a családban maradva.

Ez igazából most is így van. Jártam egy keresztyén gyülekezetbe, és ott ugyanezt tapasztaltam, tehát nem engedtek el ifjúsági konferenciára, mert ott ugye egy szobába lettek volna összezárva fiúk, kettesével, hármassával, négyesével. És ott is éreztem, hogy igazából ez zavarja őket, semmi más. Szóval szörnyű az élet. Az a baj hogy az emberen annyi minden rajta van, ráadásul roma, hajléktalan, homoszexuális, és még dagadt is, mert az se mindegy hogy az ember hány kiló**.

Például elmentem egy éjszakai takarítói állásba egy moziba, a [Multiplexbe], és úgy volt, hogy találkoztunk a [Másik Multiplexben], nagyon sok jelentkező volt, és a brigádvezetők kiválogatták azokat az embereket, akik ott maradhattak. A többiek, akik maradtak, sorban mentek a többi moziba. Nagyon félttem, hogy egyik moziba se fogok maradni, de végül a [Multiplexben] ott maradtam, a többiek még mentek a [megint Újabb Multiplexbe]. A végén közölték, hogy nekik a négyből csak három kell, bár nem értem, hogy akkor miért engedték mind a négyet dolgozni egészen reggelig, ha nekik csak három ember kell belőle. Az a baj, hogy én mindig megérezem előre a rossz dolgot, és engem küldtek el. Az indok, az nagyon egyszerű volt, hogy én túl dagadt vagyok ahhoz, hogy a székeket tudjam porszívózni, mert nem férek el normálisan a sorok között, és így nem tudom normálisan megcsinálni a munkámat. Úgyhogy adtak nekem háromezerhatszáz forintot, és azt mondták, hogy a viszontlátásra. A többiek nagyon cingár alkatúak voltak. Ez kegyetlen volt, egy kicsit, de hát ez van.

Az a baj, hogy mielőtt jelentkeztem volna az Állásskereső Irodába, annyi mindent megpróbáltam, személyesen mentem, kérdezgettem, és semmi. Akkor telefonon hú de jó, jöjjön gyorsan, van még hely, és amint megjelenek, akkor azt mondják, hogy már nem kellek.

[A Práter utcai Állásskereső Irodában] nagyon sokat segítettek nekem, tényleg, én azt mondom, hogy az ott dolgozók a lelküket kitették, hogy az embernek munkahelye legyen. Csak az a baj, hogy az ember csinál hülyeségeket, megbánja, de már túl késő. Én szeptemberben jöttem vissza Angliából, előtte elmentem Olaszországba dolgozni. Ez egy nagyon jó munka volt, diák munka is lehetne, mert fiatalokat keresnek, kapunk egy ilyen turista információs kiképzést, s vannak az olasz turistavezetők, engedéllyel meg mindennel ellátva, mi meg gyűjt-

** Lajos valóban nem sovány, de semmiképpen sem tűnt nekem dagadtnak, inkább erős testalkatúnak.

Otthonatlanul...
Tégy az emberért!

„Szeretnék valami lenni”

jük az embereket nekik, csinálunk neki egy csoportot, és ő beviszi őket. Annyi az egész, hogy el kell mondani, hogy mi mennyibe kerül, meg a dolgokat, hogy megy s mi történik, és plusz tíz euróért ők bemennek a Colosseumba. Az idegenvezető mindent körbemutat, mi meg két eurót kapunk a tízből minden egyes ember után. Na most, ha az ember gyenge angolos, akkor is megcsinál negyven embert egy nap, ami majdnem száz euró, tehát huszonötezer, huszonnégyezer pár száz forint, ami nagyon jó pénz. Nagyon oda kell figyelni, csak van, amikor nem tud az ember. Nekem egyetlen egyszer volt ilyen, hogy száz eurós hiányom volt, ami azt jelenti ugye, hogy öt ember nem fizetett. De örülök, hogy kinn voltam, nagyon sokat tanultam, szerintem az angolom az sokkal jobb lett, az olaszom meg tényleg jó. És láthattam a világot, az mindennél többet ér, hogy láthattam.

Önnek tehát van egy érettségije, és két nyelven beszél?

Igen, hát azt nem tudom, hogy hogy van, de végül is fél nyelvvizsgának lehet nevezni, mert nekem csak az általános A típusú nyelvvizsgák vannak meg, a szóbeli meg a labor, ilyen komplex C-típusú nyelvvizsgát nem csináltam soha. Amikor bementem angolból, azt mondták a tanárok, hogy miért mentem középfokúra, kidobtam az ablakon a pénzt, miért nem mentem felsőfokra. Bementem a behívóval, mondták, hogy üljek le, elkezdtek beszélni velem, és mondták, hogy „miért nem mész felsőfokra egyből”. Mondtam, hogy biztosra akartam menni, tudni akartam, hogy milyen. Aztán elmentem felsőfokra, tök jó volt. 98%-os lett a nyelvvizsgám. Megcsináltam olaszból is a középfokot, ez is szóbelis volt, mondjuk az nem lett annyira jó, az 84%-os lett.

Az a baj, hogy én úgy érzem, hogy kimentem Olaszországba, végül is egy barátom miatt mentem ki Olaszországba, hatalmas szerelem volt, fogtam magam, felültem a vonatra, kimentem. Ő is turistavezető volt, ő dolgozott ennek a cégnek, végül is nem ők vezetik a túrát, hanem nekik vannak a turista vezetőik, és őket fizetik hogy szervezzék meg a csoportot. De az lényeges hogy fel tudjanak mutatni egy engedélyt, hogy ők tényleg engedéllyel csinálják azt, amit csinálnak. És ő mondta, hogy itt van egy munka, és menjek vele, jól beszélek angolul, és ha megállít az olasz rendőrség, akkor valamit meg tudjak szólalni olaszul, hogy mit csinálok ott. Olyan ciki volt, mindig, amikor jött az autó, olyankor elfordultunk meg letakartuk a számunkat, meg nem tudom. *(nevet)* És akkor ott állunk a főbejáratnál, boríték a kezemben, írogatok, adom vissza a pénzt, amit az emberek fizetnek a túráért, és egy emberke megveregeti a vállamat, és kérdezi, hogy mit csinálok ott. Mondom, kérdezze tőle, mutatom a turistavezetőt, az integetett, és a civil rendőr látta, hogy tényleg a csoporttal vagyok, nem büntetett meg. Szerintem akik az Európai Unióhoz tartoznak, azokat nem is büntetik annyira meg. Volt egy ausztrál barátom, azt két másodpercen belül beültették az autóba, és ő csak annyit csinált, hogy szórólapokat osztott a turistacsoportoknak, már azért beültették. Kétezer euró büntetést kapott, és el kellett hagynia az országot.

Lenne kedve oda visszamenni?

Szeretnék, a jövő hónapban talán már lesz hely, mert ugye szabályok vannak, egy idegenvezető három emberrel dolgozott, és most van két emberke, akik Koszovóból dolgoznak ott, és nekik az egyetem véget ér, és jönnek vissza, ők úgy dolgoznak, hogy amikor suliban vannak, akkor mellette, de ez nekik is nagyon jó pénz.

Ez milyen megélhetés, hol lehet lakni, meg lehet élni abból a pénzből?

Én ahhoz képest, hogy itt hajléktalan vagyok, ugye kimondhatjuk, Rómában négyszáz eurót

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

fizettem egy kis szobáért, ami nem volt messze a központtól. Nagyon szerettem azt a negyedet, mert az egy ilyen kommunista negyed volt. Tökre nem érdekelt senkit, hogy az ember fekete vagy nem, tök normális emberkéek voltak. Négy száz euró volt egy kis szoba, de jó volt, mert csak ennyit kellett fizetnem. A négy száz euró megvolt öt nap alatt, a többit meg eltehettem magamnak. Nagyon hálás vagyok, mert láthattam a világot, láthattam Szicíliát, Palermot... Spanyolországot, Olaszországot, Angliát végig utazgattam onnan kintről, nem is volt útlevél-ellenőrzés, csak személyigazolvány kellett, s mentem, láttam, és tényleg nagyon szép volt.

El tudná képzelni, hogy örökké ott éljen?

Hát nem tudom...

Megpróbáljuk összeszedni a lakhatásait, hogy akkor hogy alakult az élete? Tehát, tizen-nyolc éves korára utcára került, akkor utcán is aludt?

Igen, igen, nagyon sokat voltam lépcsőházban, meg ilyenek. Két évet majdnem, akkor még nem is tudtam, hogy ilyen szállók is vannak, vagy ilyesmi. '98 és 2000 között. Igen, '98 késő nyarán volt ez már. Ez nagyon kemény dolog. Találtam a tízemeleteseknek a tetején, ahol a liftek vannak, egy helyet, és oda nem ment fel senki, és ott aludtam fönt.

Itt Budapesten?

Igen, már akkor gondoltam, hogy ha akarok valamit, akkor itt kell maradjak, mert vidéken semmi nincs, meg onnan mindenki feljön, és próbáltam munkákat keresni. Elmentem, még találtam egy iskolát is, a [Alapítványi Iskola], ilyen szakácsképző, pincér lettem volna, aztán átmentem a szakácsokhoz, aztán rájöttem, hogy az mégse az én világom, de addig kaptam ugye diákigazolványt, meg tanulói jogviszonyt, úgyhogy elmentem diákmunkára. Dolgoztam a [Hipermarketben], ott ilyen kártyákat kellett cserélnem géppel, akkor még volt az a papírkártya, volt ezüst kártya, arany kártya, és papír, ezeket becseréltük ilyen elektronikus bankkártyaszerűségre, szóval jöttek az emberek, és mi lecseréltük, az jó volt.

S akkor még a lépcsőházban lakott?

Igen.

Hogyan volt ott berendezkedve?

Hát sehogy, pokróc volt a földön, és kész. **Hol volt a holmija?** Volt ott egy ilyen szekrény. Végül is rendesek voltak, mert a tizediken, akik laktak, ismertek, és ha engem láttak ott, akkor nem hívtak rendőrt. A lakások előtt voltak szekrények, amik zárhatóak voltak, és én abba raktam be a holmimat, bezártam. Ott jó volt, csak ezután az volt a gond, hogy ez egy olyan lépcsőház volt, aminek az ajtaja mindig nyitva volt, nem lehetett bezárni, nem csinálták meg. Én mindig be tudtam menni a lépcsőházba. Aztán nem tudom hogy, de egy este mentem oda, és ott aludt valaki a pokrócomon, és az még nem volt semmi, de oda is vizelt, és oda... puff. Ez egy idősebb ember volt. Nem is ismertem. Gondolom, nyitva látta a lépcsőház ajtaját, és akkor bement, látta a helyet, és oda befeküdt. És mivel nem ment ki, biztos nehezen ment, és ahelyett, hogy lement volna a lifttel, és kiment volna, hogy elintézzé a dolgát, ott helyben fogta magát, és puff. Azt mondták, hogy ezek után nekem sem szabad, mert ez így nem jó. S akkor utána elmentem egy másik lépcsőházba, ami csak két házzal arrébb volt, ott meg az volt a baj, ott meg én találtam pokrócot, leterített kartonpapírt, és annyira fáradt voltam, lefeküdtem. Kora reggel arra ébredtem fel, hogy úgy viszkettem, mint a halál. Aztán el kellett mennem az orvoshoz, és ott azt mondta, hogy ez ilyen, ez rüh. Hú, az nagyon kegyetlen volt, azt hittem,

**Otthonatlanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

hogy soha nem múlik el, annyira viszketett. Aztán elvittek az az ÁNTSZ-be, akkor még azt se tudtam, mi az, most már tudom. Lekentek valami kefével, nagyon kegyetlen volt, s akkor utána kezdett elmúlogatni, és hál’ Istennek, azóta nem volt semmi. De azért most is világosabb ott a bőröm.

Amíg ott lakott a lépcsőházban, addig hol tisztálkodott, hol mosta a ruháit?

Az a gond... na jó, akkor erről is beszéljünk. Szóval amikor az ember fiatal, jól is néz ki, és tudtam keresni pénzt (*nevet*), főleg ha az ember elmegy meleg bárókba, és ott találkozok külföldi emberekkel, fiatal, izé, jön a money. A Batthyányi téren volt egy ilyen fürdő, ami most már elég sok, ezer forintot kell fizetni, hogy az ember tizenöt percig fürödhessen. Én mindig ott fürödtem, és mindig másik ruhákat kellett vegyek, nem mosattam. Ha akkor tudom, hogy vannak ilyen helyek, annyi ruhám megmaradt volna, hogy az nem igaz. Most is reggel hétkor elmentem, és kilenckor ki volt mosva, meg volt szárítva a ruhám, tehát ha akkor tudom, hogy ilyen dolgok vannak... Akkor fiatalon csak azt láttam, hogy viszketnek az emberek, hogy néz ki?, tiszta részeg, csupa vér, csupa piszok, hát ez nem az én világom, én ezt nem akarom.

Voltak hasonszőrű haverjai, akik szintén lépcsőházban aludtak?

Igen voltak, csak az volt a baj, hogy nem voltak az én haverjaim. Nem tudom, huszonhét éves vagyok, de még nem volt soha haverom, nem tudom, hogy ez így magamtól adódik, vagy úgy születtem, vagy nekem így kell, hogy legyen.

Az iskolában jól érezte magát, a zeneiskolában és a művészeti iskolában?

Jól éreztem magamat, mert a tanáraink azok szerettek nagyon, és ez egy olyan osztály volt, negyven fős az osztály, és abból csak négy a fiú. Sok a néptáncos, és az egész iskolában van vagy húsz-harminc fiú, a többi mind lány. Azért nem lettem táncos – ezt nem akartam mondani az elején, de most már kijön... Az volt, hogy voltak a tánc gyakorlatok, egy keddi napon volt nyolctól egyig vagy kettőig, a lényeg az, hogy mindig voltak ilyen körtáncok, és meg kellett fogni egymásnak a kezét, s akkor történt, hogy mindig lökdösték egymást, hogy melyik ne fogja meg a kezemet. Lökdösték egymást, s aztán fogtam magamat, és kijöttem a teremről. Úgy volt, hogy eltanácsolnak az iskolából, aztán a tanár mondta, hogy ezt nem lehet, mert tényleg így van, nem tudnak mit csinálni velem, ez van. Akkor mondta az igazgatónő, hogy ezt elnézik, de többet ilyen nem lehet csinálni, hogy otthagynom az órát.

Miért nem akarták megfogni a kezét?

Én nem tudom. Egyetlen cigány voltam az osztályban, az igaz, de nem hiszem, hogy az annyira azon múlt, nem tudom. Az mindig úgy van, hogy a cigány az büdös, a cigány az leprás, ne foglalkozzunk vele, ne fogjuk meg a kezét. Nem vagyok egy olyan ember, nem vagyok elfogult ember szerintem, de ebben az országban mindenki azt mondja, hogy a cigány az lop, rabol, hazudik, csal, mást nem is tud csinálni. Nem igazán látok magasabb pozícióban romát, nem mintha szeretném őket látni, de nem látok. Csak azt látom, hogy akármi legyen, nő vagy férfi vagy transzszexuális, csak azt látom, hogy a földet túrja, nyakig poros, fején mocskos. Ebben az országban ez van, aki cigány, eddig jut, és tovább nem tud jutni. Akkor mondják, azért mert az embernek nincs végzettsége, meg a sztereotípiák, meg az evolúció, holott azt sem tudják, miről beszélnek. Mert hiába végzi el az ember ezt, meg hiába csinálja meg azt, akkor is azt mondják rám, hogy nem. Például amikor engem felvettek a [Bevásárló Központba] dolgozni, majdnem lesokkoltam ott. Az úgy volt, hogy szeptemberben visszajöttem Angliából, s azelőtt

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

pár hónappal laktam albérletben a 33 b-ben, ott rögtön a melegedő mellett van, egy sráccal. Ő is meleg, de nincs köztünk igazán semmi, nem az én esetem, én se az övé. A lényeg az, hogy ő is a F...-on volt, az egyik este találkoztam vele egy meleg bárban, és mondtam neki, hogy nem tud-e valamit. Mondta, hogy neki van egy lakása, amit ő is egy alapítványtól kap, fizetni is kell érte, és ott egy ilyen konyhából nyíló mosókonyha-szerűség volt, és ha megcsinálom magamnak, húszezer forintért, megcsinálhatom. Se ablak, se villany, semmi nincsen benne. Mondom, jó akkor legyen, s akkor elmentem hozzá s akkor ott laktam.

Ez tavaly volt. A lényeg az, hogy láttam, hogy kinn állnak a hajléktalanok, köntösben járkálnak, cigiznek, nem tudtam elképzelni, miért járkálnak köntösben. Lementem, mondtam, hogy nekem is szükségem lenne pénzre, meg munkára, s akkor mondták, hogy jó, tudnak segíteni. Ez volt szeptember 4-e után, emlékszem pontosan, hogy szeptember 4-én London Lutonról jöttem, és akkor jöttem ide. Amikor vissza akartam menni az albérletbe, akkor túl sokat kért tőlem, azt mondtam, hogy én annyit nem adok egy olyan mosókonyháért, amiben alig tudok megmozdulni, az ablakon csak kartonpapír van, nem volt benne áram, mindent az ajtó alatt kellett bevezetni hosszabbítóval. Mondtam, hogy az túl sok, én annyit nem fizetek ki, ráadásul kéthavi kauciót kért, az nekem túl sok volt. Amikor a meleg bárban találkoztunk, akkor csak azt mondta, hogy jöjtek, és amikor tudok majd fizetni, akkor fizetek. Utána valóan mindig fizettem elsejével, most meg azt mondta, hogy kéri a pénzt most, és a második havit is előre. S azt mondtam, hogy nekem az túl sok volt, én azt nem fizetem ki.

Lementem a Práter utcába. S akkor gondolkoztam azon, mi az, ami munka, ami nekem jó lenne. Mindig arra gondolok, hogy olyan munka kéne, amit szeretsz csinálni, nekem egyszerűen az állatok jöttek, én olyan hüllős, kígyós, pókos vagyok. S akkor mentem, fogtam magam, és végigjártam az összes díszállat-kereskedést személyesen. Bementem a [Bevásárló Központba] és volt ott egy bazi nagy bolt, nyolcszázötven négyzetméteres díszállatkereskedés, ott megírtam egy ilyen felvételi lapot vagy nem tudom mit, töltsen ki, és hagytam ott egy önéletrajzot. Semmi nem történt, nem írtak, nem hívtak, pedig otthagytam a szállónak a telefonszámát, nem írtak vissza semmit. Aztán rá egy hónapra, rájuk telefonáltam, hogy mondjanak már valamit, azt is mondhatják, hogy menjek a francba. És akkor a hölgy mondta, hogy menjek a [Másik Bevásárló Központba], jó mondom, megyek a [Másik Bevásárló Központba], és keressem meg a műszakvezetőt. Ott már úgy fogadott, hogy itt az új kolléga, bemutatott mindenkinek, és ez tök jó volt. Tizenkét órás munka, két nap dolgozik az ember, két nap nem, csak a fizetés nem igazán jó, az ilyen hetvenezer forint volt, plusz ötezer forint a kajajegy, ez próbaidő alatt. Aztán utána nyocvanötezer forint, mondjuk az se rossz, mert az ember kétnapokat nem dolgozik. A lényeg az, hogy ez egy nagyon jó bolt volt, megszerettem.

Csak ott is éreztem, hogy... fél kilencre kellett menni, és nyolcra ott voltam, ott várakoztam, hallgattam a zenét. A földre ültem, a padok ugye foglaltak, mert mellettünk volt az okmányiroda és a földhivatal, és ott mindig kora reggel várnak az emberek. Aztán jöttek a biztonsági emberek, elkezdnek ott nekem menőzni, mondják, hogy álljak föl, akkor fölálltam. Odament az üveghez és elkezdte verni, hogy megmozduljon a hal, és mondtam neki, hogy nem kéne az ablakot ütügetni. Mondja, hogy „Mé’, tán itt dolgozol?”. (*primitív hanglejtéssel utánozza a biztonsági őr*) Nem nézte ki, hogy itt dolgozom, gondolom.

Nagyon sokszor volt így, vevőkkel is, mikor bejöttek, mert ugye eladónak vettek fel, de mindent, a halaktól kezdve a madarakig mindent oda kellett adnom, hogyha kértek. Volt úgy, hogy a kollégámtól kérték a dolgokat, tőlem nem. Csak úgy néztek rám, hogy miben segíthetnék én itt. Ha pókos dolgok voltak, mindig engem hívtak, „gyere már, magyarázd el neki”, és

Otthontalanul...
Tégy az emberért!

„Szeretnék valami lenni”

nézett rám, hogy majd én magyarázok neki. Meg egyszer hívtak a számítógéphez egy szakértőt, aki majd belövi a gépeket, és avval is én beszéltem. Az olaszokkal is, mert az üzletvezető nem beszélt se olaszul, se angolul.

Még egyszer volt, csupán azért mert cigány vagyok... Egy nap zárva vagyunk, mert leltár van, le van húzva a rács negyedig, csak egy kis rés van alul, és egy fickó fogja magát, és bebújik és mondja, hogy neki kutyakaja kell. Mondom, hogy zárva vagyunk, és kezdte mondani, hogy mit magyarázok neki, jól felvitte az Isten a dolgomat, most már nem a kukában turkálók. Hát miért mondja ezt nekem? Aztán jött egy másik ember, aki a mindenes volt, és mondja, hát ez cigány, ezek ilyenek, szóval... Elmentem, és otthagytam. Ideges voltam nagyon, mondtam elmegyek, nehogy probléma legyen belőle.

Az első igazi probléma ekkor kezdődött, akkor gondolkodtam el, hogy fel kell mondjak, amikor megjöttek az állatok. Kipakoltuk az állatokat, a hullóket egyből odaadták nekem, hoztak skorpiókat is, szépen elpakoltam őket, megcsináltam a helyüket, berendeztem nekik. Van egy washingtoni egyezmény, ami az élő állatok tartásáról szól. Aztán jött egy tizenhat éves gyerek meg az anyukája, és mondja, hogy ő nagyon szeretné azt a skorpiót. Ezek kisebb skorpiók voltak, ezek a császár skorpiók, *(mondja a latin nevüket is)*, egyáltalán nem veszélyes állatok, megnőnek huszonkét-huszonhárom centisre, a csípésük olyan, mint a méhecske vagy a darázs. Ezek akkor háromezer háromszáz forintba kerültek, ami nagyon jó ár ezekért a szép állatokért. Már aki szereti, mert nem mindenki nézegeti szívesen a skorpiókat. A lényeg az, hogy jött ez a tizenhat éves gyerek, hát néztem, hogy tizennyolc év alatti, mondjon már nekem valamit. Elkezdünk beszélgetni, és így kihúztam belőle egy csomó mindent: az a gyerek megszállott volt, ismerte a latin nevüket, a skorpiókat, más fajtákat is, tudta, hogy kell tartani, és aztán odaadtam neki, bedobozoltam és odavittük a pénztárhoz.

Egy darab skorpió maradt, az ilyen kicsike volt, és ezeket lehet csoportosan tartani. Én voltam a felelős értük, és azt gondoltam, hogy egy ekkora állatot egyedül nem lát senki a terráriumban. Elmentem a ... kerületbe, és vettem a saját pénzemből egy bazi nagyot, ami teljesen más fajhoz tartozik. Gondoltam, berakom majd, és milyen jól fog mutatni, látják majd az emberek. Nem volt olyan sok, valami négyezer valahányszáz forint, s mondom, jó akkor megveszem. A lényeg az volt, hogy a boltban kérdezték, hogy kérek e számlát, és mondom, hogy nem tudom, kérjek-e vagy sem, mert ugye az üzletvezetőt meg kellett kérdezni, hogy ha számlázol vagy ilyesmi. Jó mondom, kérek, és akkor mondjam a címet, de nem tudtam akkor még a pontos címet, mert még csak most dolgoztam ott, és a kártya még nem volt nálam. Fölhívtam az állatbeszerzőt, aki beszerzi a boltnak az állatokat, s akkor ebből az jött ki, hogy valaki a háta mögött intézkedik, mert meg akar venni egy állatot. A lényeg az volt, hogy mikor másnap reggel mentem be dolgozni, akkor már azzal fogadtak, hogy hol a másik skorpió, mert hogy én azt elloptam. Kiderült, hogy az nem lett ellopva, eladtam a skorpiót, azt mindenki tanúsította. Ott volt egy ár, ami mellett nem volt semmi, az volt a skorpió, nagyon egyszerűen utána lehetett nézni, hogy mi kerül pontosan annyiba. Ebből az jött ki, hogy én elloptam, és visszaakarom csempészni. Csak itt az a baj, hogy ha ilyen picike, hat-hét centis a skorpió, akkor én miért veszek egy tizenhat centiset helyette?! Na de maga az a dolog, hogy felmerült, hogy én elloptam, holott én saját pénzemből vettem másikat, hogy a boltnak jó legyen.

Az lett a vége, hogy utána elnézést kértek. De a lényeg az, hogy a másik üzletvezető a [Bevásárló Központban], nagyon rendes volt – amikor beálltam dolgozni semmi pénzem nem volt, egy száraz zsömlére sem volt pénzem, és akkor azt mondta, hogy kérhetek bármikor előleget. A műszakvezető meg a [Másik Bevásárló Központban] azt mondta, hogy ilyen nincs, hogy

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

előleg, pedig azt is csak négy nap után mertem kérni, négy napot úgy dolgoztam, hogy nem ettem semmit. Ő meg adott rögtön. Aztán úgy jött ki, hogy ezt az üzletvezetőt kirúgták, és pont ez a vezető rúgatta ki. S akkor én ezek után azt mondtam, hogy ez így nem megy. A másik, ami nagyon nem ment, hogy kétszáznegyvenkét órát dolgoztam százháromezer forintért. Szerintem ez nem normális. Két hónapot voltam itt, felmondtam január végén, és azóta az van, hogy keresem a munkát. Azért meg kell mondjam, nagyon nehéz volt munkába állni, hisz a [Bevásárló Központ] az egy olyan hely, ahol trendi emberek járnak, és az eladók is úgy öltöznek, nekem meg lukas volt a cipőm, meg semmim nem volt. Elmentem egy alapítványhoz, és hihetetlen: húszezer forint kajajegyet kaptam tőlük, a szociális munkás adott kétezer forintot, egyszer ez készített kajacsomagot, másszor az. Az egyik hazament a családjához egy cipőért. Ez tényleg hihetetlen volt.

Az álláskeresésben mit tudtak segíteni önnek?

Ö..., hát, végül is, azt kell mondjam, hogy nagyon hasznos dolog az ilyen irodákat megtartani, mert a telefon, az internet, az újság, minden egyes információ, amire szükségem van, megvan. Az ott van, és szerintem az nagyon fontos, hogy az ott legyen, ez kell. Az egyik szocmunkás ezért egy csomó mindent kigyűjt. Ami még nagyon tetszik, az, hogy megnézik személyenként, fogja magát, és azt mondja, hogy én ezt a csávót ismerem, és én ilyen munkát keresek neki, tehát ez egy nagyon jó dolog.

Önnek milyen állásokat tudtak ajánlani?

Elsőnek díszállatkereskedéseket néztem, ilyen eladói állások érdekeltek, hotel recepció, vendéglátás, bármi olyan dolog, ami nyelvekkel kapcsolatos. Most az állatok nem lehetnek, nem dolgozhatok állatkereskedéssel, konkurenciás céggel, egészen egy évig.

Jelentkeztem az állatkertbe is, de nem hiszem, hogy... Önkéntesnek jelentkeztem, és néhanéha, ha akarok, beszólok, és ha kellek, megyek, és dolgozok önkéntesként. De most abból nem lenne a gyomromba semmi. Most már azért kezdek idősebb lenni, és arra kell gondolnom, hogy tizenöt év múlva mi lesz, ott lakom egy hajléktalan szállón, és látom, hogy hatvan-hetven évesen én is majd járjak ingyen konyhákra, várjak két órát egy tányér levesre, és tűrjem el, hogy lökdösnek, és hát nem tudom...

Aludt már szállón?

Igen, igen, több szállón voltam, legutóbb az [Átmeneti Szállón], de mondjuk az csak egy ilyen két hét volt, el kellett jöjjelek. *(kacag)* Az a baj, hogy nagyon-nagyon sok poloska volt, szanaszét csipkedtek. Egyik reggel úgy keltem fel, hogy pont a szemhéjamat csípték meg, és azt hittem, jó nagy csipák vannak a szememen. De ugye nem az volt, megcsíptek a poloskák, hihetetlen volt, bementem a Mária utcai szemklinikára, és azt mondták, hogy rovarcsípés, utána az egész karom, vállam tiszta csípés volt. Ezek nem múlnak el, örökre ott marad a helye. Most az [Éjjeli Menedékhelyen] alszom, az végül is nem egy jó dolog, de még mindig jobb, hogy az ember nem hal bele a csipésekbe, nem zavarják ki, hacsak nem csinál olyat, amit nem kéne. Az a baj hogy csináltam már balhét...

Laktam a [Másik Átmeneti Szállón]. Onnan el kellett jöjjelek, mert volt egy verekedés, de nem hallgatott meg senki, az lett volna a helyes eljárás, ha meghallgatnak. Én ott voltam pár hónapot, és kétszer beszéltem a szocmunkásommal, tényleg, a szoba környékére sem jött. Utána azt mondták csak, hogy két percem van összepakolni. Fogtam magam, és kijöttem egy szatyorral. Egyszer, amikor az egyik szobatársammal összeveszttem, mert szemétségből azt

Otthontalanul...
Tégy az emberért!

„Szeretnék valami lenni”

csinálta, hogy télen mindig kinyitotta az ablakot, és az nem volt jó a terráriumnak, hogy jön rá a hideg órákon át. Persze nem mondtam, hogy mindig zárva kell legyen, de délelőtt egy órára, délután két órára szellőztessen. Aztán meg odaállt mellé cigivel, és fújta az állatokra a füstöt. Hiába engedte meg az igazgatónő, és volt állattartási engedélyem, most mi a francot csináljak. Még a szocmunkások is felajánlották, hogy az irodájukba nyugodtan berakhatom a terráriumot, amíg lenyugszanak a kedélyek, de mondtam, hogy azt nem. Szóval tényleg olyan rendesek voltak, hogy nem tudom, hogy most azt mondja, hogy két percem van, és menjek. Tényleg nem értettem az egészet.

Utána nagyon sokat voltam az [Éjjeli Menedékhelyen] meg a másikban, és rájöttem, hogy ez mégsem jó, mindig kijönni meg bemenni, mindig időre menni, így nem lesz jó soha. Ha most elhelyezkedem dolgozni, és tovább dolgozom, nem tudok bemenni, ha nincs hely, hogy fürdök meg, hol alszok, hogy készülök el holnapra, hogy lesz tiszta ruhám, szóval... S akkor beszéltem az [Éjjeli Menedékhelyen] egy szocmunkás hölgyel. Ő mondta, hogy egy helyen még van hely a krízisen, s akkor oda elmentem, a krízis szállóra, s tök normális volt minden. Csak az nagyon messze van, nagyon kint van. Hogyha találok munkát, mindig reggel nyolc meg fél kilenc környékén, olyan dugó beáll, hogy onnan nem jut ki az ember. Egy ideig egyedül voltam egy szobában, aztán amikor már feltettek az emeletre, akkor már hárman voltunk, de tele volt poloskával, a legnagyobb baj az volt, szanaszét csípkedtek. Nem értettem soha, hogy az emberek miért fekszenek ki matracokra a folyosón. A szobákban ott szivacsos ágyak vannak, a falakban ott vannak a poloskák. És a kis bunkók, megvárják míg tényleg mélyen alszik az ember, és csak akkor mennek rá. Kegyetlen.

Hát nem tudom, azért most eléggé ki vagyok, nagyon jó lenne már egy munka, egy normális hely. Mindig attól félek, hogy múlik az idő, nincs ledolgozva a megfelelő év, mi lesz, mi lesz később, ez az, ami igazából most nagyon számít.

Angliában mit csinált?

Angliában egy barátomnál voltam, Cornwall megye, négy és fél óra Londontól dél fele vonattal. Ott is próbáltam munkát keresni, elmentem a Job Centre-be, de ott kifogásolták, hogy csak személyigazolvánnyal mentem ki. A barátom mondta, hogy ő biztosítja a szállást meg minden. Az első, hogy meg kell szerezni azt a nem tudom, valami biztosítási számot, valami ilyesmit meg kell szerezni, és arra lehet munkát vállalni. Úgyhogy aztán mondtam, hogy akkor az se megy, akkor visszajöttem ide, de hát itt sem nagyon megy.

Kik azok, akik most segítenek önnek?

A Menhely Alapítványhoz sokszor megyek [a Práter utcai Álláskereső Irodába]. Kilenckor nyitnak, és tizenegyedtől lehet géphez ülni, de ha negyed 10-kor kérem, akkor megengedik, hogy odaüljek. Ez mindenhol úgy van, hogy akit ismernek, meg tudják, hogy milyen ember, annak sokkal többet tudnak adni. De vannak olyan helyek, ahol meg se akarják ismerni az embert egyáltalán, és szerintem az baj, mert az az első, hogy az embert megismerjék, tudják, hogy milyen. Adják meg az esélyt mindenkinek. Sok helyen úgy beszélnek az emberrel, mint egy kutyával, hát most mit tegyen az a szegény ember?!

Nem akar valamilyen szakmát tanulni, tovább tanulni?

Gondolkodtam rajta. Az a helyzet, hogy amit én igazán szeretnék, az Debrecenben a természettudományi, és ott zoológia, vagy zoopedagógus, nem tudom, valami ilyesmin gondolkodtam. De olyan nehéz bejutni. Nem tudom, most a nyelvvizsgákra biztos kapnék valamennyi

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

pontot, nem tudom mennyit, de valamennyivel csak indulnék. Nem tudom, hogy a felvételi milyen lenne, a felvételi az elég kemény, nagyon kell kémia, fizika, biológia, matek, olyan dolgok kellenek amiket, hú... Amikor a mezőgazdaságira jártam, ott nagyon jó volt, tanultunk az éghajlatról, meg bonctan is volt. A bonctant azt nagyon bírtam, csak amikor kétélűeket meg kigyókat kellett, akkor azt mondtam, hogy kár érte, és kimentem olyankor mindig a teremből. Az egereket és a patkányokat simán megcsináltam. Abban a huszonkét négyzetméteres mosókonyhában huszonkét pókom volt, mindegyik szépen berendezett terráriumban.

Nem tudom, lehet, hogy az a baj, hogy az ember úgy van vele, hogy nem tud megállni, aztán valahol meg kell, s szerintem az a baj velem, hogy így csak gurul a labda, gurul a labda, és nem áll meg. Rómában ugyanez volt, a szoba is, amit béreltem, tele volt kígyókkal, békákkal, azokat is el kellett adnom, vissza kellett adnom. Szóval jó lenne, ha az ember letenné a lábát valahol, s akkor azok az állatok, azok a dolgok, a környezetében levő dolgok, mind megmaradnának, és akkor ott vannak. A másik, hogy az ember nem tud egy normál, azaz nem is egy normál, mert a homoszexualitás is normális. De mondjuk még egy heteró kapcsolatban is, hogy az ember megtalálja a megfelelő társat, a megfelelő embert, a megfelelő akármit... Ha az ember hajléktalan is, és mindig kihasználják, és nem tudja, hogy miért barátkoznak vele vagy épp miért nem barátkoznak vele egyáltalán. Néha a szocmunkások is csesztetik érte, szóval nem tudom. Maga a pénz, azt mondják, hogy nem boldogít, pedig szerintem azért jó az, ha van. Mert jobb az embernek a kedélye, jobb a közérzete is, ha olyan ruha van rajta, ha olyan tusfürdőt használ, ha olyan fogkrémet használ, ami úgy tetszik neki. Gondolkodtam rajta, hogy tök jó lenne, ha több pénzem lenne, akkor talán könnyebb párt találni, embert, barátokat találni, így az se megy.

S amikor az ember egyedül él, s szerintem a hajléktalan világban ez van, s ezt kéne valahogy megoldani. Nem beszélhetek a hajléktalanok nevében, de tudom azt, hogy ezért van az, hogy mindenki próbál egy társat, egy havert, egy csajt szerezni magának, mert nem akarnak egyedül lenni. Nekem is van olyan, hogy egy hétig nem beszélek senkivel, ez tényleg így van, csak akkor ha megkérdezem, hogy mennyi az idő. Mert ez egy olyan világ, ami teljesen letöri az embert, leviszi oda a padlóra, és onnan nem tud fölállni.

Nem tudom, nem érzem magamat sehol jól, lehet, hogy pszichológusra lenne szükségem. Cigány vagyok, de mégsem vagyok, meleg vagyok, de mégsem vagyok, nem vagyok olyan meleg, aki két percig akar mindenkit, bemegy egy nyilvános wc-be, vagy egy szobára...

Ez mit jelent, hogy „cigány is vagyok meg nem is”?

Hát, hogy kijelentem, hogy cigány vagyok, de nem fogadnak el a cigányok, érzem. Elkezdek beszélgetni egy cigány emberrel, és két perc múlva eltűnik az az érdeklődés. Meleg se vagyok, nem akarok beállni valakihez, és csinálni két percig, és aztán szervusz, te menj arra én megyek arra. Valahogy ez a hajléktalan dolog se áll nekem, mondjuk ez senkinek, gondolom. Nem tudom, kisebbségi komplexus, nem tudom, azért elég határozott vagyok. Jó, lehet, ha húsz kilóval kevesebb lennék, könnyebb lenne. De ha egy ember szimpatikus a másiknak, akkor úgy is szimpatikus, hogy tizenöt vagy húsz kilóval több, mint kellene. Lehet, hogy teljesen mindegy, amikor hetvenkét kiló voltam, akkor se kellett senkinek. Az a ciki, hogy huszonhét évesen itt vagyok, és még soha nem voltam igazán randin, hogy elmenjek moziba valakivel, vagy teára, mit tudom én. Olyan dolgok ezek, amiről nehéz beszélni, az ember szeretné, de mégse jön. Az a baj, hogy ezt a négy dolgot, ha megnézem: a homoszexualitás, a hajléktalanság, maga az, hogy dagadt az ember, és hogy cigány, mindegyik egy kör, amiből nehéz kilépni. Jó, van akinek egy köre van, van, akinek kettő, nekem most van négy, de nem vagyok nyomorék, nem

**Otthonatlanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

vagyok vak, nem vagyok süket, tudok beszélni, hallok, tehát vannak azért olyan dolgok amiért hálás vagyok.

Én azért szeretem a Menhely Alapítványt, mert ott leülnek, és na „jól vagy, hogy vagy, mi van, meséld el mit csinálsz”, és ott van az Erzsike néni, nem tudom a vezetéke nevét, régóta dolgozik a Menhely Alapítványnál, szocmunkás ő is. Nemrég megnyílt egy csomagmegőrző hajléktalan embereknek, és ez tök jó, mert otthagynak a cuccaikat, és nem kell egész nap avval mászkálni. Ez jó, főleg ha valakinek sok cucca van. Zárható kis szekrényeket biztosítanak, a kulcsot le kell adni. Ott lehet hagyni mindent egy helyen, és nem kell attól félni, hogy ellopják vagy hogy elalszik az ember, és amire reggelre fölébred, már nincs ott semmi. Meg az, hogy tényleg, ha látják rajtad, hogy akarsz, még akkor is, ha rég nem voltál meg minden, segítenek, csak úgy kell állni a dolgokhoz. Csak az a baj, hogy az ember egy idő után megunja már ezt, hogy mindig hozzáállni a dolgokhoz. Belefárad.

Az, ami szerintem igazán kikészíti a hajléktalanokat, az az idő. Mindig várni, mindig menni, mindig időre, mindig ezt csinálni, mindig azt, szerintem ez az, ami teljesen lefárasztja őket: fú, most ide kell mennem, ha ötig nem érek oda, nem kapom meg a cuccomat a csomagmegőrzőben, nem tudok lefűrödni, minden tisztasági szerem ott van. Ha most nem jutok oda, akkor nem fogok kaját kapni, akkor ma nem eszek, majd csak holnap, ez nem érdekel senkit. És akkor várnia kell, várnia kell, lefekszik éhesen, idegesen, és akkor jönnek a problémák. Ez nem is az én dolgom, nem is tudom kié, hogy ezeket megoldják, de én azt hiszem, hogy az a nagyon sok pénz, amit az EU adott, nem tudom, hova, de biztos nem ide. Hát én úgy gondolom, hogy ha ennek csak negyedét erre költenék... Vagy csak én nem tudok azokról a lehetőségekről, amik vannak. Lehet, hogy még többet kell letenni az asztalra, hogy bizonyítsa az ember? Én úgy érzem, hogy az a legfontosabb, és ezt érzem, tapasztalom a saját bőrömon, hogy abból a több száz emberből, aki alszik így szállókon, tényleg olyan szocmunkásokat kapnának, aki megkérdezi, hogy „milyen ruha van rajtad, most vetted?”. És ne olyan, hogy „Üljön le oda! Ott egy szék, nem látja, üljön le oda!”. Sokszor semmi emberi nincs benne, pedig elvileg ez arról szól. Ezek a dolgok azért jöttek létre, hogy az embereknek segítsenek. Nem arról beszélek, hogy „Tessék, itt van egy húszezres, menjél, és igyad el a kocsmában!”. Hanem hogy próbáljanak segíteni, hogy az ember kikerüljön innen. Jó, az anyagi dolog is nagyon fontos, de a lelki dolog, amiben segítsenek, mert nekem is, a többi szállólakónak is, és annak, aki az utcán alszik és hajléktalan, annak a lelkével van gond, nem mással.

Ha most egy nagyot álmodhatna, hogyan szeretné, mondjuk öt év múlva, magát látni? Mi lesz öt év múlva egy ilyen jó álomban?

Hát ez egy jó kérdés, valószínű öt évvel idősebb leszek. ... Talán minden álmom az lenne, hogy legyen egy hely, amit meg lehet osztani valakivel, legyen egy élet, ami élet. Az igazi élet az olyan, amikor különböző kommunikációk létrejönnek, ahol az emberek foglalkoznak a másikkal. A hajléktalan élet nem élet, szerintem itt nincsen semmi, ami köti valamihez, semmi, ami... mondjuk van egy lakásod, van egy feleséged, egy gyereked, az már egy élet, mert minden kötődik valamihez. Ezek az emberek köszálak, beállnak egy helyre és... kopnak. Nem tudom, mihez hasonlítsam.

Én öt év múlva szeretnék egy munkahelyet, ahol fizetnek valamit, ahol megbecsülik a munkát, ahol elismerik, hogy ez az ember tényleg tud valamit. Mert valljuk be, a legtöbb munkahely olyan, hogy minél többet kipréselni az emberből minél kevesebbért. Sajnos ez a világ. Minden vágyam az, hogy legyen már végre egy barátom, akivel megosztok mindent, legyen munkahelyem, legyenek barátaim, akikkel elmegyek szórakozni, ne kelljen szégyellnem sem-

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

mit. Ne kelljen játszanom, hogy más vagyok, mint ami. Szerintem ennyi, az élet az, ami a legfontosabb. Legyen életem. Ne legyek kőszál, ami csak kopik, vagy esetleg egy gyík szalad rajta. *(nevet)*

Az a baj, hogy nekem nem volt soha életem. Huszonhét éve élek már, és a huszonhét év alatt nem volt életem, és ez az, ami rossz. Rómában sem volt jó, ott se igazán kedveltek, mert túl sok pénzt csináltam, jobb voltam, mint a többi. Az a baj, hogy ha az ember túl jó, az se jó, ha túl rossz, az se jó, valahol meg kéne találni a középutat, de nem megy. Az emberben is van egy ilyen ego dolog, és akkor menne és csinálná, és ezt látják rajta, és akkor még rosszabb, még nagyobb bajban van.

Most néztem a You-tube-on ezeket a videókat, és teljesen felháborított – nem tudom, hogy tehetnek fel ilyen videókat az internetre! Mutatják, hogy a cigány hogy kukázik, hogy eszi a kaját a kukából – ilyeneket föltesznek. Ha már öt-hat roma gyerek megy együtt az utcán, akkor a rendőr megállítja, hogy hova mennek. Ha meg a Magyar Gárdisták bemennek egy faluba, és ott végigvonulnak, hogy „gyertek, álljatok ki”, akkor meg nincs semmi. Nem tudom, hova megy ez a világ. Mindenki azon van kiakadva, hogy mennyi a buzi, mennyi a román, mennyi a menekült, holott az embernek csak a saját háza táján kellene rendet tenni, onnan kezdődnek a dolgok. Hát az van, hogy nekem is nagyon rendet kellene tennem a házam körül, ahhoz hogy beinduljon a dolog. Reméljük, hogy sikerül... Mindenki azt mondja, hogy az ember a hibáiból tanul, csak én már annyi hibát ejtettem, hogy többet nem ejthetek.

A lényeg az, hogy jó, hogy vannak ilyen helyek, ahová az ember bejön telefonálni, internetezni, munkát keres, teát kap, kaját kap, nem kell fáznia, nem kell áznia. Csak hát azért mégis jobb lenne, ha az ember hazamegy, tart egy kulcsot a kezében, kinyitja a lakása ajtaját, bezárja bármikor, nem kell félnie, hogy ellopják, nem kell időre mennie, hogy megkapja a cuccát. Nem kell időre mennie, hogy kajáljon. Csak ehhez az kell, hogy az ember annyira erős legyen, hogy azt mondja, hogy akármi is történjen, megcsinálja. Ami a Menhely Alapítványnál annyira tetszik, hogy ott tényleg annyira közvetlenek, az hihetetlen, haverkodnak, mintha az anyja lenne, apja lenne, és tényleg, ez segíti az embereket, feldobja egy kicsit. Még ha annyit mond is, hogy „hogy van”, meg ilyenek, és elbeszélgetnek egy kicsit, földobta az embernek a napját valamivel, mert úgy ment ki a melegedőből, hogy mosolyog. Én nem is látom nagyon mosolyogni őket, csak amikor isznak, vagy részegek, vagy be vannak löve, amúgy nem nagyon.

S ráadásul, ugye, segítyeket lehet kérni. A múltkor elmentem a ... kerületbe, mert van állandó lakcímem, és így nem kaphatok segítyt a Haller utcában a hajléktalan irodában. Ahhoz arról a címről le kellene mondani. Egyszer egy barátomnál laktam, és ő bejelentett oda állandóra, megengedte, hogy legyen állandó lakcímem. Oda elmentem, és mondtam, hogy nem dolgozom, és kéne valami segíty, s erre adtak nekem hatezer forintot, s ezt komolyan gondolták. Odamegy az ember, és azt mondják, itt van hatezer forint! Értem én, hogy csak erre van keret, de azért nem erre számítottam. Amikor tanultam, akkor kaptam tőlük huszonötezer, harmincezer iskolázási segítyt, '99–2000 körül. Lehet, hogy pofátlan voltam, mert az ember örüljön annak, amit kap, főleg ha ingyen kapja, és nem kell megdolgozni érte. De hát ez semmi, három nap alatt elmegy, úgyse elég semmire. Most hiába ad nekem hatezer forintot, ha tizenháromat kell befizetni, vagy hetet kell befizetni, vagy négyet! Ha több az összeg, akkor megint ott van az ember, hogy hogy csináljam, kitől kérjek, most hogy legyen. Mindenki mondja, hogy dolgoznod kell, és akkor lesz pénzed, meg ilyenek. Nézem ezeket az új házakat, lakásokat, és gondolom, hogy az embereknek honnan van pénzük, de aztán rájövök, hogy sok család egész életében fizeti a hitelt, amit fölvelt. Nem tudom, én nem szeretnék adós lenni a

Otthontalanul...
Tégy az emberért!

„Szeretnék valami lenni”

banknak. Húsz-huszonöt évre adnak ilyen hiteleket, és addig törleszteni, életem végéig most csak a banknak menjen a pénz? Jó, mondjuk ez egy ilyen kompromisszumos dolog, azért mégis csak jobb, ha az embernek van hova hazamennie, de az is benne van, hogy ha nem tudja kifizetni, azt is elvehetik tőle. A szerelem is ugyanilyen, az ember annyira várja, hogy legyen, de amikor ott van, akkor még még rosszabb, mert az ember attól fél, hogy mikor veszíti el.

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

„AZT AKAROM, HOGY VELEM IS TÖRTÉNJEN VALAMI JÓ”

Gizi alacsony, csont és bőr nő. Haja majdnem kopaszra van nyírva. Általában rendezetten öltözködik, tiszta. Drogfüggő, hosszabb-rövidebb tiszta periódusai vannak. A beszélgetéseink alkalmával teljesen józan volt.

*Egy irodában beszélgettünk, nyugodt körülmények között. A beszélgetés első felében úgy éreztem, szinte „harapófogóval” kell belőle kihúzni minden mondatot. Csak néha-néha lódult meg a nyelve, és sztorizott valamiről hosszabban. Aztán mégis úgy váltunk el, hogy visszajön még. Második alkalommal nagyon hosszan beszélgettünk (három és fél órát), és sokkal jobban megnyílt.**

... Szeretném, ha mesélne magáról. Mikor született? Hol?

’74-ben születtem, nem az idén volt az már. Volt egy egypetéjű ikertestvérem, intézetben nőtünk fel csecsemőkorunk óta. Több intézetben voltunk, ugye a magatartásunk miatt. Az ikertestvérem már nem él, túladagolás végett, azt hiszem négy, vagy most már öt éve halt meg.

Hol született?

Ja? S...-ba’ születtem.

Tud valamit a szüleiéről?

Annyit tudok, amit úgy tizennyolc éves koromban, hát nem tizennyolc éves koromba’, anyám az ’84-ben halt meg, apám meg ’87-ben. Még annyit tudok róluk, már mondjuk tizennyolc évesen tudtam meg, mikor megkaptam a papírt az intézettől – akkor GYIVI volt, nem úgy, mint most TEGYESZ – hogy az anyám az tüdőrákba’ halt meg, az apám meg tüdőembóliába’.

Nem találkozott velük soha?

De, találkoztam. Hát úgy, hogy apámmal azt hiszem olyan három-négyszer vagy ötször, nem tudom, anyámmal meg kétszer. De annyi elég is volt, tehát mindig a rendőrség tett véget a pontra, mert ugye tütüke volt nála. **Hol találkoztak? Hogyan?** Bejött az intézetbe, tehát nem mondtak le rólunk, hanem az állam vett el tőlük. Mert hogy a hetvenes években állítólag – ez is csak papíron van – fertőző tüdőbetegségben szenvedtek. Anyámnak volt nyolc gyereke velünk együtt, és a nyolc gyerekből apám egyet, a nővéremet, a legidősebbet, őt nevelte, a többi mind intézetben nőtt fel. Ebből hármat nem is ismerek, tehát egyszer sem találkoztam vele, de hát úgy vagyok vele, hogyha ők nem kerestek eddig, akkor én most hova keressem őket harmincnégy éves fejjel? Meg hát nem is érdekelnék egyébként.

A testvérei mind a nyolcan az édesapja meg az édesanyjának a közös gyermekei?

Nem, más. A Némethről van három, az édesapám az meg Jónás volt, ez is papíron megvan. **És akkor az édesapjával nem is találkozott?** Aki csinált minket, azzal igen, ezzel a Némethtel sose. **Tehát akinek a nevét viseli, avval sose találkozott?** Nem, sose. **Tud róla valamit?** Azt se tudom él-e, hal-e. Annyit tudok, amit mondtak, hogy S...-ba’ élt.

* Készítette: Tatár Babett

Otthontalanul...
Tégy az emberért!

„Szeretnék valami lenni”

És az édesapjával, tehát a Jónás, vele szintén úgy találkozott, hogy az intézetbe bement látogatni?

Nem, nem. Anyámék kivittek, mert hogy ő nem ért rá nagyon, mert ő a 100 Tagúval [100 Tagú Cigányzenekar] zenél, ezért nagyon ritkán tudott csak értünk jönni, így a tavaszi meg nyári szünetekre, téli szünetekre. S akkor, hogyha nem ő jött, akkor kivittek a nagybátyámék, és akkor úgy jött apám oda le hozzájuk. Meg apám végül is tiltva volt tőlünk. **Mert?** Anyám végett, mert mocskos egy anyám volt. **És ki tiltotta?** Anyám. **Ja, tehát az anyja mondta azt, hogy nem?** Igen. Nem nekünk, hanem a testvérének, mert a nagybátyám az édestestvére anyámnak.

Akkor meséljen erről a gyerekkorról egy kicsit, hogy zajlott?

Hát... **Mi a legkorábbi emléke, amire emlékszik?** Csak rossz. Csak rossz. **Mondana példát?** Hát..., nem csak rossz. De a testnevelő tanár az egyfolytában – gondolom meg akart minket b...-ni, vagy elnézést, nem tudom miért – de ránk volt szállva. Egyfolytában vert minket, akkora monoklik, benne is voltunk az akkori Magyar Ifjúságba’. Azután meg is szűnt az az újság. Négy oldalon volt benne. **Ez hol volt?** D...-ben. **Mennyi idős volt akkor?** Hát, ez éveken keresztül ment, nem tudom már, tizenkettő, tizenegy.

Hánytól hány éves koráig lakott D...-ben?

Tizenkét évet voltam ott. **Születésétől kezdve?** Nem, ’82-től, azt hiszem. **Meddig?** ’89-ig, ’90-ig. Hát, mint utógondozott voltam. **Tizennyolc éves koráig?** Nem, huszonnégy. Végül is nem nagyon voltam már ott az intézetbe’, mert utána átkerültem a GYIVI-be. Hát inkább számoljunk tizenhét éves koromig. **Tizenhét éves koráig volt D...-ben?** Igen, és utána Pestre beiskoláztak a vendéglátóiparba. **És ott kollégiumban lakott már?** Nem. Albérletben, mert nem nyertem kollégiumi elhelyezést.

És előtte, D... előtt hol lakott? Azt mondja, hogy ’84-től lakott D...-ben...

Kis...-én voltam intézetben, ott egy-másfél évet voltam. Első osztályt ott indították el, ott ugye a verekedések, meg a cigaretta megtette a hatását, átvittek minket D...-be. Előtte meg F...-be’, ott csak ilyen intézetiseknek volt akkoriban ilyen intézetis óvoda. Előtte meg csecsemőotthonba B...-on. Meg D... után azért volt még R..., de ott már nem úgy voltam, mint intézetis, tehát mint ítéletes, mert oda csak ítéletesek mehetnek, hanem mint vendég, mert az ikertestvérem az ott volt, s akkor így mehettem én is oda. Tehát bejártam oda, meg ott is aludhattam. **És az ikertestvérel végig együtt voltak?** Igen, hát ikreket nem választottak el még most se, pláne egypetűjű ikret. Tiltja a törvény is. **És mire emlékszik vissza óvodás korában?** Arra, amikor megszöktem egy fiúval, és a postás vitt vissza, és azt hittem, hogy beenged minket a lakásába, és ad nekünk húst, erre adott zsíros kenyeret, almát meg diót, nem engedett be minket. **Miért szöktek meg?** Világot akartunk látni, nagyon jó óvoda volt, arra még nagyjából emlékszem. Csak arra emlékszem még vissza, hogy nagyon beteg voltam, és azzal a nagy, nem ezzel a műanyag injekciós tűvel, még azzal a régivel, a vassal, azzal adták az injekciókat, jújj.

Arra emlékszik, hogy milyen körülmények között laktak akkor? Óvodás korában hogy nézett ki az a hely, ahol laktak?

Jól. Kastély volt, f...-i kastély. **Ott volt bent az óvoda is?** Ott. Az volt az óvoda. **Hány ágyas szobában laktak, arra emlékszik? Milyen volt az ágya?** Hú. Emeletes ágyak voltak, arra emlékszem, csak emeletes ágyak. Hú, voltunk vagy tizenöten, huszan. De akkor még hosszú hajam volt, akkor még nem ilyen... *(végigsimítja a fejét)* Aztán kikötöztek a székhez, rátettek

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

egy asztalra, és levágták a hajamat, mert valakinek... Ja, ott találkoztam elsőnek anyámékkal. Jött az egész cigány-fasor, az egész priklézsia jött. Hű, az egyik feketébb volt, mint a másik. S akkor mondták, no majd az óvónőnek elkötik a kocsiját. Akkor sírtunk, hogy nekünk nem kell, nekünk nem az apánk, nem az anyánk. **Akkor találkozott először velük?** Hoztak három szatyor édességet. **És azt tudja, hogy döntöttek, hogy akkor most meglátogatják? Hogy miért pont akkor?** Kerestek ők minket, csak állítólag voltunk egy hónapot még annak idején E...-ben is. Hogy mit kerestünk ott, azt én nem tudom, nem is emlékszem, de biztos csak ilyen átutazóban lehettünk. **Keresték, de addigra találták meg?** Akkor találtak meg minket. Azért akkoriban is nyilván volt tartva az ember, nekem „AN” volt, az azt jelenti, hogy állami nevelt, meg van az „AG”, az az állami gondozott, és a testvérem volt a 106-os én meg a 107-es, mint a börtönbe. **És aztán utána volt rendszeres kapcsolat?** Egy ideig. Hát nem úgy mondom, hogy rendszeres... **Szünetekben?** Hát, még azt sem mondhatnám. Egy évbe’ talán, de azt sem mondhatnám, három-négy évben talán egyszer. Inkább a nővérem akart minket kiszedni. **Akit az édesapja nevelt?** Ezért. *(kezével mutatja, hogy pénzért.)* **Pénzért? Ő mennyi idős volt? Vagy mennyi idős most?** Olyan ötven fele, és jó pénzt kapott volna. Így is ő lett a gyámunk, az árvaságinkat elszedte, már amelyiket lehetett. Azért, mert hogy a szüleink nem mondtak le rólunk. Szépen meggazdagodott. ...

Hol vágták le a haját?

Ja? Visszajöttek a többiek, ilyen téli szünet volt, nem, nyári szünet volt. S akkor még ugye kis szoknyába járkáltam, vagy sort volt, már nem tudom, arra már nem emlékszek, tényleg. És mondták, hogy jön a fodrász bácsi. Hát kit érdekel, én azt akartam, hogy hosszú maradjon a hajam. Erre bebújtam a szekrénybe, onnan kiszedtek, kiemelték szépen, kikötözték a székre, és akkor rátettek az asztalra, mert ugye kicsi voltam, a fodrász meg lusta volt lehajolni, s akkor levágták a hajamat. **Nagyon rövide?** Nem, csak idáig... *(mutatja a nyakát)* ... sírtam. **Ez hol volt? F...-ben? F...-ben.** Kaptam fülest is, mert beleharaptam a fodrásznak a kezébe. Még el is pirultam. *(belepirult, ahogy elmesélte)*

És a nővére? Vagy testvére? Nem tudom, melyikük az idősebb...

Hát, két perccel idősebb. Őneki is levágták a haját. **Egyformák voltak nagyon?** Egypetéjű ikrek voltunk. Hát ő pár kilóval kövérebb volt. Hát akkoriban, már most így felnőtt korra, meg talán az én orrom ferdébb, mint az övé, ez most komoly. De úgy egyformák, a hajunk is. **És őt hogy hívták?** Tünde, nem úgy, mint engem, hogy Gizi. **Miért, mi baja van a Gizivel?** Béna. **Béna?** Hát nem? Most olyan, mint az Erzsi, mindennapos. Minden második embert Erzsébetnek hívnak, minden harmadik embert Gizinek.

És aztán az iskola. És az milyen volt?

Jó, mert kint volt [F...-ben]. D...-be’ bent volt. **Tehát a faluban lakókkal egy iskolába jártak?** Igen, és volt egy cigánygyerek, és tette magát azért, mert akkoriban már volt nekik nagy családi házuk, meg már jól éltek. Én meg akkor loptam életemben elsőnek. Mellettünk volt ilyen sütöde, és a friss kakaós csiga, kívántam, és mondta, hogy nem vesz nekem. „Na várjál, mész te még ki szünetbe”, mondom. Kiment, én meg benn maradtam kamuból, mintha én tanulnák, odamentem, és láttam, hogy a tolltartójába berakja a lóvét, 150 forintot, én meg kiemeltem. Elmentem menni venni csigát, izé, befaltam, visszamentem. Kérdezték, hogy „ki lopta el”, mondtam, hogy én. Kaptam akkora fülest, életemben akkor kaptam először fülest. Csak arra emlékszem, Horsánszky né, úgy hívták az osztályfőnökünket.

**Otthonatlanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

Szerette?

Amikor megpofozott, nem. Amúgy rendes volt. **Volt olyan nevelője az intézetben vagy valahol, akit szeretett?** Volt. **Hogy hívják? Ki volt ő?** Több volt. Az igazgatónő, nagyon fajn volt D...-ben. Nem is tudom, hogy is hívták, azt hiszem, Csobán Kati, Csobánné Katalin. Meg a Vilma néni, Puskás Vilma. **Ő is D...-ben?** Igen. Testnevelő tanár volt. Sokat ki is védett minket a Vilma néni. Már hogy ne kapjunk a Tóth Sanyitól. **Mik voltak ezek a kivédések? Milyen esetek?** Hát azt mondta, hogy hagyjon minket, most ő van a szertárba'..., meg ilyenek. **És miért ütötte meg? Miért kaptak?** Vagy be volt b...va, én nem tudom. Az egyik gyermekfelügyelővel együtt jártak. Hát nem együtt jártak, a felesége mellett k...ta azt a gyermekfelügyelőt, és véletlenül rányitottunk a raktárba, s azért. Meg fenyegetőzött, hogyha elmondjuk az igazgatónőnek, akkor szét fog rúgni minket, azért is kaptunk.

És akiket szeretett, azokat miért szerette? A nevelőket.

Hú, fajnak voltak, mert megbíztak bennem, hát csak engem küldtek ki a boltba, hogy vegyek nekik cigit, meg visszahoztam ugyanúgy a pénzt nekik, meg nem voltam köcsög. Tehát na most mit, miért lopjak tőlük? Tudták, hogy nem lopok. **Na de maga miért szerette őket?** Nem tudom, lehet, hogy az anyai szeretet hiányzott, gondolom én. **Kapott valaha, valakitől anyai szeretetet közülük?** Szerintem az anyai szeretetet csak egy anya tudja megadni, nem egy más. Nem? Ez most olyan, hogy szeretem a gyerekeket, de magának kell, hogy odaadjam, mert hogy éppen nem tudom felnevelni. Hiába fájna nekem, de oda kell adnom, mert hogy maga a nevelőanya. Magát ízélte meg mondjuk a bíróság, vagy bármi lehet, nem?

Beszélt valaha az édesanyjával arról, hogy neki fáj-e, hogy nem ő nevelte magukat?

Na most, énszerintem az nem anya, aki berúgik, és egy akkor idáig érő hóba levisz minket télen... Akkor vitt ki elsőnek és utoljára minket, levitt minket J...-ra, hogy levisz minket a testvéréhez. Akkor ismertük meg a nagybátyámat. Ez még Kis...-én történt, és egész úton piáltak, és egy első osztályos gyereknek, vagy még azt hiszem, nem is voltunk első osztályosok... Ugye egy elsőosztályos gyereket könnyű bevetni azzal, hogy hát veszünk édességet, akkor még a narancsra azt mondták, hogy jaffa, meg kólát, hát az akkoriban mekkora szám volt? Akkor még lehetett kapni ilyen csomagban sült krumplit, emlékszik rá? **Nem, erre nem.** Mi meg azt ettük. **Beígérte a kólát meg a sült krumplit?** Igen. Krumpliszirom, vagy mi? **Na, arra emlékszem.** Azt mi is sokat ettünk. Semmi... azt maguknak megvették..., kint hagytak a kocsmá előtt minket, nagyanyám meg anyám bement, berúgtak, mint az állatok, mi meg ott állunk kint a kocsmánál, és várjuk őket. Na, akkor ez a féllábú – a nagyanyám testvére – már nem jut eszembe a neve, az elvitt a nagybátyámékhoz, ott lefürdettek, kaját adtak minekünk, meg minden, oszt lefeküdtünk aludni. Anyám jött olyan kilenc óra, tíz óra körül, mert ugye vidéken már olyankor bezár a kocsmá. Gondolom. Tényleg nem tudom már megmondani, hány órakor került haza. És bejött részegen, hogy elvisz minket, akkor ott volt hajcibálástól kezdve ökölcspárig minden, tehát anyám felől. Akkor nagybátyámnak a fia meg baltát akart adni a kezembe, „jaj, nem kell, mert elintézzük úgy is”. Anyámat elzavarta a nagybátyám.

Maguk verekedtek az anyjával?

Nekünk jött. Nekem beleharapott ebbe az ujjamba, kitepte a hajamat, de neki csak ennyi volt. A Tündivel nem tudom mi baj volt. És akkor elment, hogy hívja a rendőrséget. És kihívta a rendőrséget, na a rendőrök meg bevitték a detoxikálóba. Kérdezték, hogy kinél akarunk maradni, mi meg mondtuk, hogy a nagybátyámnál, mert jól érezzük itt magunkat. S akkor izé, más-

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

nap vagy harmadnap vittek vissza az intézetbe. Úgyhogy utána még emlékszem, hogy T...-n egyszer vagy kétszer megszöktünk, és a vonaton találkoztunk össze az unokatesómmal.

Amikor így megszöktek, akkor volt olyan, hogy a családhoz mentek?

A nagybátyámhoz. Mikor voltam lent? Már elég régen, hát egy jó húsz éve már. Hát annyi nincs, tizenöt, á nem, tizenhét. **Azóta nem volt ott?** Nem. Hát, most már nekik is ugye családjuk van, mit tébláboljak ott? Jól élnek, és mi meg ugye púp nekik a hátukon. Én így gondolom. Hogyha a saját nővérem ilyen köcsög volt, meg hát az, hogy leköltözött innen Pestről J...-ba, így azt mondom, hogy „na kész, vége, én nem megyek J...-ba többet”. Pedig az unokatestvéreimet jobban szeretem, mint a saját testvéreimet, úgy az egészet. Jó, egyet kivéve. **Az unokatestvérei..., itt a nagybátyja gyerekeire gondolt?** Igen. **Ott hány gyerek van?** Négy volt, egy meghalt, beteg volt, fiatalon, ha jól tudom. Igen. Pityu, nem, Ani, Pityu, ... az halt meg, meg a Kriszti, négy. **És akkor a nagybátyjájéknál többször voltak így szünetekben?** Igen, igen, ők vittek ki. **Mivel foglalkozott a nagybátyja?** Ilyen építkezéseken, ahol csinálják a tetőket, mi az? Ács. Az, az. De maszek volt.

És a szülei foglalkozásáról tud valamit? Édesapja?

Anyám az k... volt szerintem. Apám a 100 Tagúba' [zenélt], anyámat nem tudom. Szerintem munkanélküli volt, k.... **És a nagyszüleiről tud valamit?** Az apai az rendes volt, de azzal egyszer vagy kétszer találkoztam. Mi volt annak a beceneve? Púpos. Senkó Margitnak hívták. **Ő az édesapjának az anyukája?** Azok aranyosak voltak. Nagyapámat, az apait, azt nem, ugye a nagyinál se volt kutya... **Az anyukája, meg az ő szülei J...-ban éltek? Tehát odavalósiak?** Nem. Apám az sz...-i volt, anyám az meg b...-i. Anyámnak a testvére az J...-ba költözött. **És B...-n, az anyjájék házában járt valaha?** Nem, soha.

És amikor kihozta az édesanyja, akkor egyből J...-ba mentek?

Nem, itt voltak fönn Pesten. **De mit kerestek akkor J...-ban? Az a kocsmatörténet, amit mondott?** Hát, mert levitt innen Pestről minket, mert apámmal összeveszett. **Csak nem jutottak el a nagybátyja házáig?** Igen, igen. **És akkor itt Pesten lakott az édesapja meg az édesanyja?** Igen, a F. körút 6. **Az az édesanyjájék lakása volt?** Nem, az apámé. Anyámnak soha nem volt semmije. Nem azt mondom, hogy csóró volt, de ha apám nem lett volna, biztos, hogy izé, csóró lenne. Tehát vidéken élne, és Pestet soha nem hallja, esetleg hallja, hogy van Budapest is.

Erről tud valamit, hogy ők hogy ismerkedtek össze?

Nem. **Meddig voltak ők együtt?** Azt sem tudom. Hát az első legidősebb testvérem, az a Jónástól van, akkor a három, azok a Némethtől, utána megint mi hárman a bátyámmal – az is meghalt, az is kábítószeres volt –, mi hárman már megint a Jónástól. Szép kis család, mi? **Szép asszony volt az édesanyja?** Nem tudom, nem, én nem tartottam annak. Más azt mondja, hogy igen. Szerintem k... volt.

Haragszik rá?

Nagyon. Most úgy vagyok vele, hogy... .. fűvel-fával, oszt csak a pulyák jönnek. Ha mennek intézetbe, akkor nem kéfélek, nem? Még cipőt se. Nem? Akkor olyan életet élek, hogy ne az legyen. Nem? Mert most így, ha jól számolom, hét embernek tönkretette a sorsát, nem? Róluk nem tudok semmit, biztos, hogy már családjuk van, mert mi ketten voltunk a legkisebbek. ... És akkoriban, mikor én voltam intézetben, azért a Kádár rendszerbe', nem volt kispályás

Otthonatlanul...
Tégy az emberért!

„Szeretnék valami lenni”

dolog. Plusz a változások, nem volt az olyan leányálmom akkoriban, mint most. Hát nem?

Azt el tudja mondani, hogy a testvérei mikor születtek?

Nem. **Mondta, hogy bátyja van újra ebből a második kapcsolatból?** Ő mennyi idős? Ő halt meg huszonhét évesen. **Mikor halt meg?** Hamarabb, mint az anyám. Anyám negyvenkét évesen halt meg, apám ötvenhét, bátyám volt akkor huszonhét. **És akkor azt mondta, hogy az édesapja az édesanyjával való első kapcsolatából született nővérét nevelte egyedül, és aztán utána a többieket nem?** Nem. **És akkor az édesapjával és annak a családjával hogyan találkozott? Mikor találkozott először?** A nővérem az levitte apukámhoz. Apukám mindenki szerette, nagyon jó ember volt. Ha berúgott, akkor volt vele gond, mert akkor Keomának meg Winethou-nak hitte magát. Két pohár oszt már jó éjszakát volt neki.

Milyen hangszeren játszott?

Hegedűn. **Játszott maguknak is?** Abba nőttünk föl. Ááá... *(nevet)* Régen egyáltalán nem bírtam a cigányzenét. Talán mondhatom azt, hogy mióta ideköltöztem, akkor kezdtem megszeretni, addig nem.

És a nővére az hogyan került kapcsolatba magukkal? Hány évesek voltak akkor?

Kisebb korunk óta érdeklődött ő, csak mi megmondtuk az igazgatónak, hogy mi nem szeretnénk kimenni hozzá. És apámnak írtam levelet D...-be, de már akkor beteg volt... **D...ből írt az édesapjának levelet?** Elmentünk, volt Zamárdiban minden évben ez az intézetis találkozó, két hét. Mi lettünk az elsők, D..., volt is hírünk, és telefonáltak oda nekünk, hogy a nővérem keres minket, ott voltak nálunk, szólt a Vilma néniéknek, mert Vilma nénivel mentünk oda, kirándulás volt egyben. És mondtuk, hogy jól van, meg hogy hagyott itt a nővérem pénzt, és hogy majd még jön értünk. Mondtam, hogy „én nem akarok kimenni”. „Hát de próbáljuk meg, hátha jobb lesz.” Mert ugye volt ott már lóvé, mert ugye a mi árvaságinkból ő kapta meg, mert ő volt a hivatalos gyámunk. Már zöldségest nyitott. Na most akkoriban milyen jó pénz volt az, a 80-as években? Nem? **Itt Pesten nyitott zöldségkereskedést?** Kocsmát is. Itt laktak a M. utcánál, ahogy van a templom, azt hiszem, a 65-ös szám, első emeleten...

És hogy lett ő a gyámjuk, a hivatalos gyámjuk? Mert anyám olyan volt... **De miért pont a nővére? Miért nem a nagybátyja, vagy miért nem jelöltek ki egy intézeti gyámot?** Betegek voltak. Meg mert hogy mi nem állami gondozottak voltunk, akikről lemondtak a szüleik, mi csak állami neveltek. Ez a baj. **És akkor jött a nővére, mondták, hogy nem akarnak kimenni vele...** Kivitt minket, oszt emlékszik még maga, biztos, volt az az egykockás csoki, a Gabi nugát. Elküldött a boltba, vegyek egy fél liter tejet. Mondom jó, vettem magamnak kettőt, egyet magamnak, egyet a Tündinek. Úgy elvert a fakanállal, kék-zöldre... Már ott cigiztünk, már előtte cigiztünk, Kis...-n, úgyhogy mindig ellopkodtunk a cigijéből. Most akkoriban csak a Szofi volt meg a Marlboro. A sógorom az Marlborozott. Milyen jó volt az! Arra még emlékszek, hogy a Szofi volt 3,50. Szanaszét ütött minket. És szóltunk a sógoromnak, hogy mi vissza szeretnénk menni az intézetbe. Nővéremet jól elverte. Meglátta, hogy minket ver, s akkoriban született neki a Lacika, nem volt még egy éves, és azt a csóró kisgyereket is földhöz vágta...

A nővére is ivott?

Aha. Mikor jöttünk az M3-ason, az megy D...-be, ugye? Hú, végig verte [a Lacikát]. Aztán csak nekem vett édességet, meg mindent, Tündinek meg nem. Én meg adtam oda Tündinek. **És neki miért nem?** Mert nem tudom miért, ki nem állta Tündit.

**Otthonatlanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

Tündivel belsőre is egyformák voltak?

Szerintem nem, ő agresszívabb volt, mint én. Van olyan, hogy kiröhögöm a másikat, pláne ha... Nem mindenkit, de általában igen. Leginkább szívózok a másikkal, „jól van, majd holnap gyere”. És ő? Nem, ő agresszíven egyből odaüött. Volt mikor torkára léptem Tündikének is. **Verekedtek?** Hát persze. De akkor R...-n volt, én akkor, hát albérletbe' laktunk, de az intézet fizette. Kivittem karácsonyra, és ő már akkor szipuzott. Hát tizenkét éves kora óta szipuzott. Mondtam neki, hogy „maradhatsz, de ne szipuzzál, veszek neked annyi piát, amennyi kell, karácsony van, ne szipuzzál”. Volt egy kis dolgom egy étterembe', nem mondom a nevét, mert ez nem a reklám helye, amiből éltem. És mondtam neki, hogy „majd éjfél körül már szerintem itthon leszek”. Éreztem én, hogy valami nem kóser, mert nem is ment úgy a dolog. Mondom, „haza kell mennem”, beültem egy taxiba, mondom, vigyen haza. Pipált. Mondom, „te mit csinálsz?” „Ülök a szobába.” Mondom jó. Elvettem tőle a zacskót, kapott egy fülest, mondom, „most mi van?”. Azt mondja, ő megy el. „Majd reggel”, ... azt mondja. Mikor ott volt a kaja a hűtőben, csak meg kellett volna neki melegíteni. Sz...t ő bele mindenbe, mint most én. Azt még had mondjam el, hogy ez a testnevelő tanár végett, hogy benne voltunk ebbe' az újságba', szét lettünk választva, azt hiszem, hetedikes korunkba'. Őt átrakták K...-ba, és ott kezdett el szipuzni. Ugye ő elkezdett szökdösni, meg – a GYIVI az ilyen –, szipusokkal tárgyalni. Hát én meg ugye akkoriban sportoltam, sz...m én bele. Hát soha nem is érdekelt, jó, nem azt mondom, hogy én akkoriban nem piáltam, most 52 forintért egy kétdekás Sherry meg egy kétdekás bonbonmeggy úgy lecsúszott. Szóval, mert akkoriban nem ez a hígító volt, hanem ez a csavarlazító, meg ez a Pálmatex, valahogy mindig undorodtam tőlük, és itt szoktam fent rá [az Átmeneti Szállón]. Láttam, hogy isteneket látnak, meg minden, mondom „ezek milyen jól érzik magukat”. Mondom „akkor nekem is ki kell próbálni...” És azóta úgy érzem, mintha megváltozott volna az egész életünk.

Verte önöket a testnevelő tanár, és ez jelent meg az újságban?

Igen, csak hogy az volt a baj, hogy akkoriban nem lehetett ezt a köcsögöt kirúgni, mint most, mert akkor ugye nem önkormányzat volt, hanem tanács. Most a tanácsnál dolgozott az anyja, és ugye akkoriban a tanácsé volt az intézet. **És hogy kerültek önök kapcsolatba az újságíróval?** Valaki beírt, nem mi voltunk. **Egy levelet, és az jelent meg? Vagy kijött az újságíró és az jelent meg?** Az jelent meg, meg lejött D...-be az újságíró. Egy nő, meg egy pali, le lettünk fényképezve, meg minden. Akkor lett ebből egy halál is. **Egy halál?** Ühüm. **Hogy-hogy?** Nem akarok róla beszélni. **Rendben.** És akkor lett ebből egy nagy botrány, amit így gondoltak megoldani, hogy a Tündit átteszik máshova? Ő oldotta így meg. Kati néni az nem egyezett bele. **Ki az a Kati néni?** Csobán Kati néni, akkor ő lett az igazgató. Nem egyezett ebbe bele, de bele kellett, mert meg lett zsarolva. **Tehát a tanácsnál dolgozó anyuka intézte el?** Meg az apuka is nagy fejes volt. **És mit gondoltak, ettől mi változik, hogy magukat szétszedik?** Hivatalosan nem teheték volna meg. **De hogy majd kisebb lesz a szájuk? Vagy mire számítottak?** Vittem az intézetet. Ezt hogy érti? Ideges lettem, ... kiszedtem az ízét, a felmosó fát, „ezt teszem a hátadra, takarodj te köcsög. Szétszedel minket, tönkretetted két ember életét?” ... leszaladt a lépcsőn.

Hogy élték meg, hogy egyszer csak szétszedték magukat?

Rosszul, mert a Tündi nagyon elkezdett piálni, én is elkezdtem piálni jobban, szökdöstem ki. De tudták azt, hogy visszamegyek, csak izé, a kocsmáig, az meg nem volt messze. Tudták. Cigiztem, azzal se foglalkoztam már, ki látja. Úgyis tudtam, hogy tudják azt, hogy cigizek.

Otthontalanul...
Tégy az emberért!

„Szeretnék valami lenni”

Tudták, ha elkap a hév, akkor végük van. Utána már tanárok jöttek oda, akikkel én jóban voltam. A többivel, úgy mindegyikkel jóban voltam. Betörtem a raktárba, akkor kihoztam a cuccot, eladtam. **Mit?** Hát az ilyen fogkrémet, szappant, eladtam nekik, vagy üzleteltem velük, hogy hozzanak egy karton Szofit. **Már a tanárokkal?** Ühüm. Akkor jött be a Helikon. Kati néni mindig azt szívtá. Nem úgy, mint ez a Golden gate. **Hova került a Tündi? K...-ba. Meddig volt ott?** Nem sokáig, talán egy év. **És ez alatt még D...-ben volt?** Igen, én D...-ben, csak Tündi annyit szökdösött onnan, meg balhézott. Mert D...-be’ úgy volt az intézet, hogy előttünk volt a leánynevelő, a leánynevelő alatt volt a GYIVI, a GYIVI-vel szemben volt a csökkentlátóké, a csökkentlátók mellett voltunk mi, a nevelőotthon. A csökkentlátók háta mögött volt a csecsemőotthon. Gyermekváros volt a beceneve, gyermekváros. *(nevet)* Igen, és akkor a Tündi szökdösött meg balhézott, bekerült a leánynevelőbe. Nem, elsőnek a GYIVI-be. Onnan a leánynevelőbe, ott is megcsinálta a balhét, és akkor a leánynevelőből került R...-ra. Én addig végig D...-be voltam, ő meg itt Pesten volt.

Miért került R...-ra? Mit csinált?

Azt hiszem verekedés. Nem tudom, azt tudom, hogy valami verekedés, valamelyiknek, valamelyik nevelőnek eltörte a kezét. Borzalmas. **Hogy került Pestre? Hogy döntötte el, hogy itt fog tanulni? Maga döntötte el, más döntötte el? Hogy került föl?** Nem. A GYIVI-be’ D...-be vettek volna fel vendéglátóba. A GYIVI mást küldött el helyettem, Németh Gizella néven. Egy hosszabb hajú lányt, magyart. **Mást küldött el maga helyett? Ezt nem is értem. Hát papírokkal kell igazolni, hogy ki kicsoda...?** Hát tudom. Szóval az én bizonyítvánnyal ment el, mert az ugye ott volt a tanároknál. Elég volt akkoriban a bizonyítvány. **Mert hogy neki nem voltak olyan jók a jegyei, vagy miért?** Neki nem voltak jók, buta volt.

Maga jó tanuló volt?

Nem mondom, hogy jó tanuló voltam, de nem voltam rossz se. **Elment valaki maga helyett, és aztán?** Szóltam a Csobán Kati néninek, átmentem hozzájuk a Vilma nénivel, *(viszket a szeme, megdörzsöli)* – örööm lesz, nyerünk a lottón, nem is lottózok. Mit akartam mondani? **Szólt az igazgatónőnek.** Ja úgy. Igen, hogy ez történt velem, csináljon már valamit, akkor már tudott ügyködni a Kati néni, és mondta, hogy itt Pesten be tud iskoláztatni. Na mondom, az jó lesz, és akkor itt.

Milyen iskolában tanult itt?

Itt a H. utcában. Vendéglátóipari Szakközépiskola és Szakmunkásképző Intézet. Iskola. Intézet, ó...! Már félre is beszélek.

És milyen volt a sulis? Itt Pesten.

Új volt. Én azért mindig szeretem az új dolgokat. Nem egy dolognál az ilyen monotonitást azt nem nagyon szeretem. Jó volt kilépni abból az intézeti helyzetből, meg az, hogy ugye pénzt is kapok érte, hogy tanulok, kaptam a ruhapénzt is, jó volt. Úgy éltem, mint a...

Hol lakott albérletben?

Kispesten. **Merre felé?** A H. utca. A Határ úttól egy megálló, csak visszafelé, akkoriban Üllői út volt, ahogy ment így az 50-es, az első utca a H. utca volt. **Ez milyen lakás volt?** Nem tudom. **Ilyen bérház? Vagy családi?** Családi. Hát kertes ház volt. Régen a sarkon volt a Mini Presszó, a főúton, ahogy megyünk az Üllőin. Most nem tudom milyen utca. **Most is Üllőinek hívják.** És azt az iskola szerezte, az albérletet? Nem. Az intézet, bérelték azt.

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

Egyedül lakott ott?

Nem, ketten laktunk, egy másik csajjal. **Ő is ugyanabba a suliba járt, vagy máshova?** Nem, ő máshova. Hát, idősebb volt. Idősebb volt, ő szakközépbe járt. Kicsit gizda is volt. **Nem voltak jóban?** Hát, nem az, hogy nem voltunk jóba. Őneki az fájt, hogy végül is énszerintem, jó én nem tudom, hogy mennyit keresett, vagy mennyi lóvét kapott, de őt nem nagyon támogatták. Vagy engem támogattak túlságosan, de mindig jött hozzám pénzt kérni. Igen, őt nem nagyon támogatták, mert neki voltak szülei. **Maga kapott ott valami pénzt?** Ó, minden negyedévente hatvan ezret. **Ösztöndíja volt?** Jó volt az ösztöndíjam. **Akkor az egy jó időszak volt?** Nagyon. Jó volt, na.

Dolgozott is mellette? Keresett valamit?

Hát, kerestem. **Mit csinált?** Ezt nem akarom elmondani. *[Elmondta, miből élt, de nem járult hozzá a közléséhez.]* **És a Tündi is foglalkozott ilyesmivel?** Én tartottam mindig el. R...-ra küldtem be neki minden hónapban kétszer-háromszor a csomagot. Meg plusz még a pénzt, ígyá', egyé'.

Mit szólt hozzá, amikor elkezdett szipuzni. Azt mondta, hogy amikor magánál volt az albérletben, akkor kapott érte.

Az egyik nevelő – egyébként azt bírtam, ... mondta, hogy a Tündi szipuzott, voltunk tizenkét évesek. Mondom, nem fogok átmenni, edzésem van, „kéressél ki, vagy csinálj valamit”. Jó, kikért, átfutottam, mondom „te mi a k... anyádat” – az ablakon ilyen rácsok voltak – mondom „mi a francnak szipuzol? Mi a k... anyádat csinálsz? Jól van, ne sandítsál, szeretlek, de ne szipuzzál. Menjél a javítóba, hát menjél. Szipuztál, biztos mész a... Mit csináltál?” „Hát megvertem az egyik...” „Jól tetted”, mondom. Most mit mondjak neki?

Mit sportolt?

Bokszoltam. Hát akkoriban jobban néztem ki, mint a Tündi. De azért nem is élek vissza vele, nem vagyok köcsög. Visszaélhetnék.

És hogyha akkoriban ennyire haragudott a Tündire emiatt, akkor maga hogy húzott ebbe az egész történetbe bele?

Itt. Mondta a Tündi, hogy „van itt egy fasza szálló, egyágyas szobák”, mondom „ilyet még nem is hallottam, hogy egy szálló legyen ilyen, egyágyasak”. Mondom „akkor jól van, ezt az albérletet is felmondjuk”, már D...-be' is laktam albérletbe'. Az már saját pénzből ment. No mondom akkor ezt felmondjuk, és jövök ide. És mikor... na mit akartam mondani? **Hogy felmondja az albérletet, feljönnék ide, mert hogy ez ingyen van.** Igen. De előtte már vagy két hónapot fent voltam. '94. november 12-én költöztem fel. Most a Nyugatiból idáig fizettem 1560 forintot a taxiért.

És akkor itt elvégezte a középiskolát, a vendéglátóiparit, azt befejezte?

Nem középiskola volt, szakmunkásképző. **Szakmunkásképző, befejezte?** Akkor visszamentem D...be, nem, akkor laktam a nagybátyáméknak a gyerekénél, Aninál. **Itt Pesten, szintén?** Nem, J...-ba'. Mondom, „jól van, akkor visszamegyünk a családhoz”. Általában mindenki ezt csinálja. De hát nem éreztem valami jól magam. Most nem azért, mert köcsögök voltak, nem voltak köcsögök, hanem az, hogy a Tündi ott már elkezdett féltékenykedni. Meg hogy engem jobban szerettek.

Otthonatlanul...
Tégy az emberért!

„Szeretnék valami lenni”

Akkoriban miből élt, ott J...-ban?

Kaptam valami pénzt, nem tudom mit. Nem tudom, mit kaptam még az intézettől. Valami pénzt kaptam. Hát ott mire költöttünk? Talán izére, mi az, ha tésztát akart venni az ember, de hát azt se nagyon, mert azt meg csinált az Ani, inkább kenyérre. Többi az ott volt a háznál. Jó volt, akkor nagyon meghíztam. Hát nem nagyon, de voltam 70 kiló. **Ezt nehéz elképzelni.** Pedig annyi voltam. Tündinél kövérebb voltam, és a Tündi majdnem 82 kilósan halt meg. **És a Tündi is magával lakott akkor J...-ban? Ő is ment? Vagy akkor ő hol volt? Nem. Ő még akkor mindig itt volt R...-n?** Igen, igen, azt hiszem. De már azt hiszem, hogy ő akkor már utógondozotként. **S akkor mennyi ideig lakott lent J...-ban? Pár hónapot? Pár hónapot.** Most azt meg nem tudom már mondani. **És aztán utána? Vissza D...-be. S akkor ott laktam '94-ig. Albérletben? Albérletbe? Miből volt pénze albérletre?** Akkor nyitottam a BT-t.

Milyen BT-t?

ABC meg ruhanagyker. [Itt következik egy zűrös történet a megkapott családi pótlékból alapított BT-ről, amely amúgy számlahamisításba torkollott, és amelyből ma is van egy kft...] Aztán fogtam, nem mondom meg, hogy kit, lehet, hogy ismeri, kapott új ruhát, levittem szépen, és akkor ráírtuk a BT-t. **Mármint innen egy hajléktalant?** Igen. Hát többet levittem, ez már egy köcsög munka volt. [Itt újból megkért, hogy ne írjam le, amit mesél.] **És hogy lett ennek az egész történetnek vége? Vagy hogy szakadt meg?** Szólt az ügyvéd ismerősöm, hogy „most egy kicsit álljunk le, mert tré van”. Bukovári. Mondom „jól van, akkor evvel álljunk le”.

Tehát akkor ezek szerint volt egy időszak, amikor D...-ben albérletben lakott, jól élt?

Nem, már itt is. Már itt is, szólt, mert akkoriban már nagyon szórtam a pénzt. Nagyon csúnyán szórtam, és túl feltűnő volt. **Mikre? Hogyan? Semmikre.** Drogra csak százötvenezeret fizettem egy hónapba'. Csak drogra, és abba' semmi kaja nem volt, se cigi. S akkor Kerepesi [egy szociális munkás] is szólt már. ... Akkor beszéltem egy ismerősömmel itt, az eladta nekem a kártyáját, és akkor arra ment a pénz, megy a pénz. De le van kötve, nem nyúlhatok hozzá. Sajnos. Nem sajnós, mert jól húzik legalább. **Na várjon, még mindig tagja ennek a Kft-nek, és akkor onnan még mindig kap pénzt? Kapok. És egy ismerőse számlájára érkezik? Ühüm.**

...

Hogy kezdett el drogozni?

... Láttam a többieket. Itt a [Átmeneti Szálló]. **Akkor már itt élt? '94. november 12-én költöztem ide... S akkor elkezdett szipuzni?** Elsőnek Noxirol, söröcske. Utána jött a kis hígitócska. Nem tudom ismerte-e a Bognár Zolit? ... Aki meghalt. Még az nagyobb toxikomán volt, mint én. Bevitt az izébe, a [Kórházba], akkor még a faház volt, full kosz. Egy hét se volt, mert hétfőn bementem, pénteken már kijöttem. De már pénteken úgy jöttem ki, mint full anyagos. **Hogy-hogy?** Hogy-hogy, hát Száváék, Danyi Juli... **Bent a [Kórházban]? Aha.** Akkor az ápolók, nem mondom, hogy melyik doki. Nyolcvanezerrel mentem le a kórházba, és huszonöttem jöttem ki. Az ápolónak vettem két üveg sört, akkor odamentem este vagy nappal, ahova akartam... Had menjek már elszívni! *(rá akar gyújtani)* **Menjen... Ott tartottunk, hogy akkor feljött Pestre, Tündivel a [Átmeneti szállóra].** Nem, a Tündi már itt lakott, akkor még a Kerepesi dolgozott a József Nádon, ott volt góré. És ahogy a Kerepesi jött ide, áthozta a Tündit is. **És akkor a Tündi felhívta magát, mert hogy ez milyen jó kis hely.** Meg még valaki, annak nem akarom mondani a nevét. **Még egy ember jött magukkal?** Nem, mint szociális munkás, azért nem akarom mondani a nevét. Mert hogy az is hívta magát, hogy jöjjön föl?

Otthontalanul...

Tégy az emberért!

„Szeretnék valami lenni”

Telefonált. **De azt honnan ismerte?** Telefonon beszéltek, csak akkor még telefonon beszéltem vele. **Ja, tehát akkor nem is ismerte?** Nem. **És mint a Tündi testvérét, úgy hívta fel magát?** Hát a Tündi megadta az én mobilszámomat. [Itt ismét előkerül a BT, amely mobiltelefonokat forgalmaz nagy pénzekért...]

Azt tudja, hogy mennyi pénze van?

Hát, most már tudnák belőle venni egy lakást meg egy használt autót. **És biztos abban, hogy ehhez hozzájutna, ha akarna?** Száz százalék. Az életemet rá merem tenni... **Megbízik ezekben az emberekben? Vagy már körbe van bástyázva papírokkal?** Túlságosan körbe vagyok bástyázva. **Információval vagy papírokkal?** Papírokkal. Nem merik velem megcsinálni, túl ismert vagyok ahhoz. **Hol?** Mindenhol. Budapesten, D...-ben és az ország bármelyik pontján. A vagánykodás, sajnos, mindenhol ismernek. **Sajnos?** Sajnos. **Miért?** Mert nem így képzeltem el az életemet.

Hogy képzelte el?

Normálisan. Csak akkoriban nagyon a pénz hajtott. Meg az, hogy jól éljünk, én meg az iker-testvérem. Meg hát az a hülye k... Ő nagyon sokat leszakított rólam. **Milyen hülye k...?** Összejöttem egy szociális munkással. Kocsit, lakást vettem a p...-ja alá. Szép bőrt leszakított rólam. Végül is ezért mondta a nővérem azt, hogy „tegyük takarékbba a pénzt, nem nyúlhat sz hozzá”. Nem az, hogy nem nyúlhatok hozzá, nem költöm el, meg el kellett gondolkozni, hogy... mert nagyon lecsökkent, mehettem volna a sóhivatalba.

Mikor ismerkedett meg ezzel a szocmunkással?

’95, azt hiszem. **Meddig voltak együtt?** Majdnem két évet. **Itt? Itt ismerte meg?** Igen. **S hogy lett vége?** Mondtam neki, hogy csomagolja össze a cuccait, és menjen a p...-ba. Hagyjon békén. Besokalltam. **Mitől?** Hát, ha valaki nem meri. Pont erről vitatkoztunk az Erikával is [addiktológiai referens]. Valaki nem tudja felvállalni a lesbikusságot, akkor ott már valami gond van. Hogyha most én felvállalnám, hogy mit tudom én, kételtű vagyok, hogy ezzel is meg azzal is vagyok. Tehát most érti, mit mondok? Akkor OK. De én valahogy nem érzem jól magam a pasikkal. Pedig pasiba’ több haverom van, mint nőben. De ezt nem mondhatnám, inkább a nőkben vannak több haverjaim. Már amelyiket elfogadom. Nem tudom. **Ezen már így kettejük között volt a vita?** Igen, meg féltékenykedett. Semmi izé, nem nézhettem senkire, normálisan a szemébe, nem kommunikálhatok senkivel. **Együtt laktak?** Együtt. Én csak ide azért jártam be, hogy neve legyen a gyerekeknek. **Hol volt közös lakásuk?** Az nem messze. **Azt maga vette?** Igen. **Milyen lakás volt?** Panel. **És a maga nevéen volt?** Az ő nevéen volt. Hát az elsőnek az enyémen volt, de ráíratam. **Miért?** Nem tudom, mert hülye voltam. Szerelmes voltam. Na most mit mondjak erre? **Volt szép időszak is?** Hát, ha azt szépnek lehet nevezni. **Nem volt az?** Nem tudom. Elmúlt. Már kigyógyítottak belőle. A terapeuták..., a pszichoterapeuták. Csak annyit kellett, hogy a fényképeit, meg amit ő adott, azt el kellett égetni. Le kellett tenni az asztalra.

Mikor jött rá, hogy lesbikus?

Régen, még annak idején az intézetbe’. Ott elsőnek egy nevelőnő volt, népi táncot tartott... D...-ben? Igen. **És hogy kerültek kapcsolatba?** Hát ő tetszett nekem, én tetszettem neki. **Kölcsönös volt?** Ühüm. **Hány éves volt akkor?** Tizenvalamennyi, most számolok. **Hányadikos, ha arra jobban emlékszik?** Vagy ötödikes vagy hatodikos. De utána volt a doktornő, ővele voltam hat évet. **Hat évet?** Most találkoztam vele hét végén. **Összefutottak?** Nem. Találkoztunk,

**Otthonatlanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

hát tudom, hol dolgozik. Meglátogattam. Vittem egy csokor virágot. **Hat évig volt együtt az intézetis doktornővel?** Nem, akkoriban ő még nem, szóval hogy mondjam, ő egy litván nő, s akkor ő volt huszonkettő, én voltam vagy tizenöt vagy vagy tizenhat, körülbelül annyi. Szerelem az utolsó vérig, szerelem az utolsó percig. S őt dobtam azért a köcsög k...ért, és most vagy kibékülünk, vagy nem. Vagy csak ilyen futó kaland volt, ahogy szokták mondani. **Egy hat év utáni futó kaland?** Persze. Néha-néha összeruccanunk, ugye, egy üveg pezsgőért, gagyi pezsgőért, jó a ruszki pezsgő is, úgysem isszuk meg. De hála a jó Istennek, neki soha nem kellett, nem az, hogy nem kellett rá költenem, tehát nem ebbe fáradtam én bele. Hanem az a köcsög nő végett, valahogy úgy éreztem, mintha föl akart volna húzni, és akkor előadta azt, én úgy érzem, mintha ő mennyire szeretett volna. Bejött a kórházba, „takarodj innen, b... meg a k... anyádat”. **Milyen kórházba?** A [Kórházba]. És mondja, hogy megcsalt, „hát b... meg, akkor meg mi a f...nak jöttél be”, nem? Na mondom, „akkor mész a k... anyádba”. S ez a doktornő ez egyszer nem csalt meg. Én meg, amilyen köcsög voltam, összebalhéztam vele, és mentem. Milyen köcsög vagyok, ugye? Az hát. Nem Győzike só, őzike só.

Mit csinálna másképp, ha újra kezdené?

Hú mindent, az egész életemet. Pont most kérdezte a hogy hívják, Erika [addiktológiai referens], voltam-e öngyilkos, persze hogy voltam, mikor Tündi meghalt. Azt mondja, akkor miért kábítószereszek. „Miért kábítószereszek? Mert kell.” Na. Hát azt mondja, „ilyen nincs”. Mondom „nem nekem kell, a szervezetemnek”. Hát azt mondja, miért hazudok magamnak. Nem hazudok, ez így van. Azt mondja, azt legalább belátom, hogy izé, függő vagyok? Hát, mondom, én be. Persze, tudom én azt, csak nem akarom felfogni. Az megint más kérdés, nem?

Sosem akarta abbahagyni?

Rossz volt a kérdés. Többször akartam abbahagyni. Csak mindig valami olyan köcsög trauma ért, hogy mindig vissza..., azt mondtam, „á, jól van, inkább ehhez nyúlok”, oszt akkor izé, békén hagynak. **Például?** Ha már látják rajtam, hogy józan vagyok..., most nem ezt a helyet mondom, nem a [Nappali Melegedőt] – akkor már „ááá...”, biztos abbahagyta, most normális lesz, most lehet vele genyőzni”. Ha meg be vagyok állva, akkor beengednek bárhova. „Ja, be van állva, drogos, ezzel majd foglalkozunk”.

Miért van szükség erre az egész ellátórendszerre?

Hát ez az, hogy sajnos nincs. De Géza szerint én intézményfüggő vagyok. Ezt sajnos szerintem az intézet váltotta ki belőlem, gondolom én, nem? Hogy ugye mindig a bugyija alá bújunk, jól mondom? ...

És a doktornő hogy fogadta magát, most mikor újra felbukkant? Maga kereste?

Szombaton? Ja nem, pénteken mentünk. Többen? Gabiék feljöttek, Gabi meg a felesége, a gyerekének én vagyok a keresztanyja. **De ki az a Gabi?** Az üzlettársam. És alá kellett írnom egy papírt az APEH-hoz, na jó, akkor menjünk le egy kicsit, szórakozzunk. ... Az első virágosnál vettem virágot. **És hogy fogadta magát? Hát örült.** „Miért nem telefonáltál?” „Hát mert nem tudom a telefonszámodat.” Meg mondom, „most nincs telefonom”. Lenne, de nem kell, nincs ehhez semmi kedvem. Mert mióta bent voltam, parázok a mobiltelefonoktól, lehallgathatják.

Hol bent?

Markóba’. Csak előzetesbe’. **Mikor volt ez?** 2005. ... Országos körözés volt kiadva elle-

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

nem, szeptember óta. És november 14-én szabadultam. Verekedésért. Visszahozták az ügyet. **Milyen ügyet?** Szabálysértésből garázdaság lett. **Ez mikori?** Az meg 2002-es. **Mi volt ez a történet? Mi történt akkor?** A [Hajléktalanellátó Intézménynél] voltam, belém kötött egy cigány nő. A [Hajléktalanellátó Intézménynél], **mint mi?** Ügyeletes. Hát én meg kiraktam a szűrét. Aztán azután is belémkötött, és a barátnőjét is rám küldte, az egyik gyerek meg bevédett engem. És felvett – ugye itt nincs kamera? **Nincs, nincs.** Felvett a kamera az utcán, meg a benti is. És látszódott, hogy nem én voltam a hibás, hozzám... a széket, és utánanyúltam egy kicsit neki. Hanem még az utcán is csak az látszott, hogy én csak beszélek vele. Hanem volt egy kolleganőm, a Kállai Bori, azt hiszem úgy hívják, és olyat vallott, hogy én kötöttem belé, mert én voltam beb...-va, be voltam kábítószerezve. Na mondom, ott a bíróságon „figyelj ide Kállai, te ezt vallottad, te ennyi maradsz, mondom én meg szépen most eláztatlak Vitányinál, az igazgatónál”. Akkor már... jártam be, beszéltem Ernő bácsival, mondom Ernő bácsi, ez a gondom, „jól van Gizi, nem kell paráznod semmitől”. Közben már Géza is megírta a papírt, hogy nem vagyok beszámítható. **Milyen Géza?** Balogh Géza, a terapeuta. Meg Závodi is írt valamit, no mindegy, engem kihúztak. Minden tárgyaláson ott voltam, mindegyiken, meg sem kellett volna jelennem. Olyan orvosi papírom volt, még a tárgyalásra se kellett volna elmennem. Mondom, „jól van gyerekek”. Így csak azt kaptam, hogy ejnye-bejnye. Még nem is felfüggesztettet. Hát ejnye-bejnye Gizi, ezt nem kellett volna. Hát ha belém köt a nő, nehogy már ne védjem meg magam, azért álljon már meg a menet! **S akkor ezt az ügyét vették elő 2005-ben újra? Más ilyen büntető ügye volt?** Nem. Hát ilyen, a drogok végett, nem a drogok végett, meg verekedések végett, de kidobtak, hát nem tudtak velem mit kezdeni. Nem tudtak bekaszírozni a drog végett sem.

Mesélje már el nekem ezt az egész drogos történetet az elejétől! Szípuval kezdte?

Nem, Noxirol meg pia. Tehát gyógyszer meg a pia, de a Noxirol már nincs is. Aztán mondom „a karácsonyt jó lenne együtt tölteni”, hát sehol nem töltöttük együtt. Mondom „állítólag a karácsony a szeretet ünnepe, menj a k... anyádba, ha te így, akkor én is úgy”. Utána sz...am bele, akkor nagyon elkezdtem drogozni, de úgy, hogy éjjel-nappal. **Még mindig gyógyszer meg pia?** Nem, akkor már heroin meg hígító meg speeding, ami jött, ahogy esett, úgy puffant, nem érdekelt. **És azt mondja, hogy a [Kórházban] talált rá ezekre a kapcsolatokra első körben?** Igen. **Ahova még gyógyszerfüggőség miatt került? Hígító. És ezt hogy képzeljem el, ott feküdt a [Kórházban]...?** Nem volt a női kórteremben senki. Én meg ugye úgy néztem ki, mint a csávók. Ferit ismertem, őrá volt fogva ez a robbantás, autórobbantás. **Ők is bent voltak?** Már nem tudom. Most ugye nem vihetik be. Azért jó tartani orvos ismerőst... Nem hülye vagyok én, hanem Gizi. Ja, és akkoriban jártam a [Alternatív Gimnáziumba]. Csak mondom. Akkor még a M. utcába' volt, nem az I.-ba'. Nagyon jó tanárok voltak... És úgy vizsgáztam, beállva, egyszer voltam józan, meg is buktam. Mikor pótvizsgára mentünk, akkor már toponn voltam mindenből, a legrosszabb jegyem hármas volt. Semmit nem tanultam. Nem elég már most?

(A beszélgetést itt be kellett fejeznünk, mert nagyon elfáradt. Pár nap múlva folytattuk újra.)

Otthonatlanul...
Tégy az emberért!

„Szeretnék valami lenni”

Arról szerettelek volna még kérdezni, hogy az Erikához mióta jársz?

Járok rendszeresen, mióta beindult ez az okosság [Nappali Melegedő] idelent. És **milyen sűrűn jársz hozzá?** Hetente egyszer. De járok a [Drog-ambulanciára] is, hetente háromszor. A dokival, a kezelőorvosommal, minden nap találkozom végül is, mert ő a [Éjjeli Menedékhe-lyen, ahol Gizi aludni szokott mostanában] is dolgozik. *(zavartan nevet)* Nagyon régi a kap-csolatunk egymással. **Mióta?** Hat-hét éve. **Hogy kerültél vele kapcsolatba?** Az addiktológián, a [Kórházban]. Ő bevándorló volt csórikám – én most így mondom az ilyeneket na, mert az, nem...? Ő magyar volt – hát román – Erdélyből jött, és akkor még beteghordó volt, mert ha én mondjuk kimegyek Kanadába, akkor újra le kell tennem a vizsgáimat mindenből. Hát neki is le kellett tennie ezt. De jó csávó. Rendes. **Az Erika miben tud neked segíteni?** Beszélgetünk. Meg le..., ha hülye vagyok. Jó fej. Nem mond hülyeségeket. Csak az nekem el is kell, hogy érjen a tudatomig.

... ..

Nem, nem, inkább az, hogy van ez a Gulyás János, és az nem hagy nekem békét. Meg a múlt héten – mikor is? – tegnap is odajött este a szállóhoz, és késsel fenyegetőzik, és én ettől most már besokalltam. **Mit akar tőled?** Hát, hogy béküljünk ki. Na de nekem pont ő nem kell. Ááá... Meg hát hatvannégy éves, most mit kezdjek vele? **Nektek volt kapcsolatotok egy-mással?** Igen, sajnos. **Itt ismerted meg?** Nem, még a L. téren. Tavaly. Uralkodni akar az em-beren. Na hát én rajtam senki ne uralkodjon! Uralkodtak rajtam eleget. Még egy ilyen pancser. ... **Hogy ismerkedtetek meg?** Egy ismerősöm csinálta a wc-t a L. téren, és mentem be hozzá köszönni neki. És ő is ment be wc-re, és úgy. Beszélgetni kezdett. Meg akkor az egyik ismer-ősömmel volt, és úgy. ... Bemutattak minket egymásnak. És már akkor a Mariék mondták, hogy vigyem hétvégén a wc-t, mert ők hazaugranak. Mondom jó – és a Sanyi meg ottmaradt. És már akkor elkezdett felettem emberkedni. Mondom, „ez így nem lesz jó, felettem nem kell emberkedni”.

Szexuális kapcsolatotok is volt, vagy van?

Igen, igen. **A múltkor nem azt mondtad, hogy leszbikus vagy?** De. Csak ki akartam próbálni, hogy megy-e normálisan. De rájöttem, hogy ez így nem megy. Inkább felvállalom – nem az hogy felvállalom – de inkább maradok az, aki lettem. **Korábban nem volt férfival kapcso-latod?** Nem. Megerőszakoltak. *(hosszú csend)* **Mikor?** Hát, most... vagy tizenhat évesen... tizenhat elmúltam, tizenhét még nem... **D...-ben?** Nem, itt Pesten. **Mikor suliba jártál?** Igen. **Elmeséled?** Nem. **Idegenek?** Igen, idegenek vótak. Utcán. Le is ütöttek. **Rendőrségi feljelen-tést tettél?** Igen. Meg is lettek. **Le is ülték?** Még ülnek is. ... **És se előtte, se utána nem volt férfival kapcsolatod, csak most a János?** Igen. Csak ő. Meg összehoz fűvel, fával...

De az elején, miért pont őt választottad?

Hát nem gondoltam, hogy ő ilyen. Hát nem lakva ismeri meg az ember a másikat? Mert ő megpróbálja mindenki előtt eladni magát, hogy ő milyen normális, meg ilyenek. És **miért gondoltad, hogy te ezt kipróbálad, hogy megy-e ez neked pasival?** Nem tudom, már vál-toztatni akartam esetleg az életfelfogásomon, vagy nem tudom... Hát úgy látszik, ez nem sikerült. Nem úgy látszik, ez így is van. Inkább az mondom, hogy csöbörből vödörbe estem. És, **mit gondolsz, ő mit kap tőled, ami miatt...** Hát szeretetet biztos, hogy nem kap tőlem, mert ezt már tapasztalta... *(nevet)* Nem, meg hát ha nem hagy békén, sajnos olyan dolgokhoz fogok folyamodni, ami sajnos őt sítire fogja vágni, mert akkor ráfogom, hogy ő drogoztat, és akkor dealerkedésért bevágják. ...

Otthontalanul...
Tégy az emberért!

„Szeretnék valami lenni”

Sose akartál visszamenni D...-be?

Á, nem, most már nem. Túl sok kapcsolat fűz D...-hez. **Éppen azért...** Á, nem, amit már egyszer le akarok tenni magamról, azt hagy tegyük le. **Mit akarsz letenni?** A múltat. **Mi az, amit megtartanál?** Az életemet. Konkrét válasz volt. **És mi lesz a jövő?** Jó a kérdés. Megpróbálni józanul maradni, és elkezdni valamit. Na de egyedül. Nem kellene hozzá ilyen Gulyás János félek. **Mit akarnál elkezdni?** Nem tudom még. Csomó helyre nem mehetek mondjuk dolgozni, a hepa végett ...

Ezek szerint hepatitiszed van?

Igen. Hepa C. **Droggal kaptad el?** Igen, kellett a drog... *(nevet)* '99-ben, vagy 2000-ben ... **Azt is tudod, kitől kaptad el?** Persze, két csajtól. Mert előtte a [Alternatív Középiskolában] volt ilyen szűrés, és akkor még nem volt semmi. Mert utána, ugye... ááá, én be vagyok oltva, úgysem kapom el... így az egyiktől, aztán meg bent a [Kórházban], megint bekerültem, és egy csaj végett. Mert nem volt fecsi, és kellett az anyag. De akkor nagyon csináltam, nem olyan szolidan, mint mostanában. **Mit jelent a nagyon, és mit a szolidan?** Hát nálam a nagyon az azt, hogy non-stop, éjjel, nappal. **Ahhoz milyen gyakran kellett lőnöd magad, hogy állandó állapotban...** Napi szinten? Volt olyan, hogy órák kérdése – mindjárt rá is hapticzok. **És mi van mostanában?** Hát ez, is, az is, amaz is.

...

És akkor a múlt héten újra elkezdted a gyógyszereket?

Nem... tavaly... októberben jöttem vissza, azt hiszem. És akkor sokáig nem volt semmi. Amikor visszajöttem, vettem heroint, és sokáig gondolkodtam, hogy beadjam vagy ne. Egy hétig bírtam. Aztán elmentem a [Drog-ambulanciára], fecsiért, és szia dobozos... *(nevet)* **Hogy van ez: miért vetted, és ha már megvetted, miért nem adtad be azonnal?** Hát, mert volt velem olyan, hogy direkt azért vettem meg, hogy meddig bírom ki. Eljátszottam én ezt itt is, még régen. De az mellett én még szedtem a bódító szereket, a gyógyszereket is. Most ezen a héten teljesen tiszta voltam. De ez hangulattól meg traumától függ. Engem csak az idegesít, hogy miért nem képes egy ember megérteni azt, hogy nem kell? Hogy kopjon le rólam! Én megyek jobbra, ő balra. Mert ha ezt nem képes megérteni... **A [Éjjeli Menedékhelyen] aludtál ekkoriban?** Igen, de az a baj, hogy oda is utánam jön, nem hagy békét. Ott fenyeget késsel, és az a baj, hogy mindig olyankor, amikor nincsenek ott a szocmunkások. Én most olyan helyzetekbe nem akarok belemenni, hogy elintéztetni, meg ilynek, mert van két év próbaidőm. Most egy ilyen f...kalap végett nem akarom visszakapni azt a két évet. **A verekedés miatt?** Igen. Aztán meg a Lujza is mondta, hogy nem mehetek be az [Nappali Melegedőbe], ha be vagyok állva. Na jó' van, azért valahol teljen már el az a kis idő. Ezért megpróbáltam inkább úgy csinálni, hogy éjszakára kimaradtam. **Fontos, hogy ide le gyere?** Hát persze. Mondjuk én a [Éjjeli Menedékhelyen] nem mosatok, nem mosok, meg most már nem is szoktam, csak hétvégenként fürdeni, mert olyan dzsuvás, hogy nem akarok valamit elkapni tőlük. Na most nem az, hogy nem takarítanak ott, de minden este más ágyat kapunk. Hiába takarítom le hypós vízzel az ágyat, a matracon, akkor is vakarózok, meg minden bajom van. De szerintem le van járva az a mosószer. A múltkor is – mert ott adnak törölközőt – törölköznék meg vele a fürdőszobában, nézem „Úristen, ruhatetű!”. Nézem a ruháimat, mondom „bennem nincs”. Na jó van, én ebben nem törölközöm! Vittem ki a szocmunkásnak: „itt van a törölközőtök, egyétek meg, én ebben nem törölközöm, majd a sajátomban”. Akkor nem volt semmi bajom, mikor kint voltam a Cs. utcai aluljáróban. Még a jó múltkor azt látom, hogy az egyik nő – most csúnyán

Otthonatlanul...
Tégy az emberért!

„Szeretnék valami lenni”

fogok beszélni sz...ik, és a seggét a törölközőbe törli. Na hát azért valami higiénia legyen az emberben. Hát itt meg az a sz..., hogy engedik a fizetősöknek, is hogy bejöjjenek, és csak három ember moshat. Ma is már itt kellett lennem hétkor, és már én voltam a harmadik. Mert a fapadosok már hatkor idejönnek, ideállnak, hogy ők mosatnak. Na most aki tényleg utcán van, vagy sz.. körülmények között, és jönnek, hogy mosatni, már nem tudnak, mert hét órákor már megvan a három ember.

Itt házon belül szoktál máshova is járni?

Nem. Az Álláskeresőbe' voltam, hogy írjanak be. De aztán mondták, hogy most minek, hogy a szocmunkásnak igazolják, hogy én állást keresek, mikor nem így van. Mondom „de így van, csak én iskolába akarok menni”. Csakhogy ahhoz meg túl sok az iskolám. Akkor meg minek. Nem? Hát ha én most tudom magamról, hogy mire vagyok képes, tudom, hogy dolgozni még nem tudok, de iskolába járni igen...

Milyen iskolába szeretnél menni?

Hát bármi, ami érdekel. Mondjuk ács-állványozó nem lennék. Meg szakács se. Mert nyáron, amikor a konyhában is van hatvan fok, kint negyven, a kettő ütközik, az már száz fok. Mert vendéglátó a szakmám, és azért néha nekünk is be kellett mennünk a konyhába. Pláne nyári gyakorlatra. Az az egyik szakmám. **Mi van még?** Van egy személyi testőr, két éves. **Azt mikor végezted el?** Még D...-ben. '90 vagy '91 körül. **Van még más is?** Szociális asszisztens. 2000-2001-ben végeztem a Bárczi Gusztávon. Komárominé Laci Magdi volt a tanárom, meg a Takács Teréz. Hogy keveredtél oda? A Komárominé Laci Magdi által. Egy kis protekcióval, sajnos. **Őt honnan ismerted?** A [Szociális Intézményből], ott dolgoztam, és olyan volt a viszonyunk, mint anya és lánya, és hogy ne anyagozzak meg ne legyen olyan seggfej belőlem, ő így próbált segíteni.

Felsorolnád a munkahelyeidet? D...? Vagy csak Pesten kezdted?

Nem, D...-ben, de az csak a középiskola mellett ilyen nyári munka volt. A dohánygyárban csak egy vagy két hónapot voltam ott, mert megtudták, hogy a zaciból járok ki, a GYIVI-ből, és meg akart b...ni a csoportvezető. Én meg állon b...am. Egyébként gépkezelő voltam. **Aztán szeptemberben kezdődött a sulis, amellel dolgoztál?** Nem. Akkor voltam másodéves. A zaciból is jó pénzt kaptam, az ösztöndíj is jó volt. Minek dolgozzak, ha van így is meg úgy is pénzem. **Aztán visszamentél D...-be...** Igen, visszamentem D...-be, akkor már volt a KFT, de unaloműzőnek, meg hogy ne lébecoljak, elvégeztem azt a két éves – hát ez nem tanfolyam, mert ez rendes iskola volt. Pesten meg Németországban volt a vizsga, na, nem jut eszembe [a neve]. **A honvédségnél esetleg?** Nem, van külön a Nemzeti Gárda, meg a honvédség, meg a rendőreg. ... Bizony, és nem is akárcire vigyáztam! Másfél évig. Szerepeltem is a tévében, csak akkor szőke hajam volt. A Göncz Árpára. Az egész családját ismerem. Becsszó! Az ikertestvérem ne támadjon fel, ha nem mondok igazat! **Hogy kerültél oda?** Az is a Magdi által.

Na, tehát akkor elvégezted ezt az iskolát, aztán feljöttél Pestre, és elkezdted a [Szociális Intézményben] dolgozni?

Igen. Portás voltam. Akkor költöztem fel. Nem, akkor már itt laktam. **Mikor is?** '94 november 12-én költöztem a szállóra, a Tündi már itt lakott. '95 januárjában kezdtem el dolgozni a ott. **Hogy kerültél oda?** A Komárominé Laci Magdi által. **És a Göncz Árpádnál?** Hát végül is oda is. Ott csak ott voltam, meg úgymond vigyáztam a körletre. **Hol?** T...-ban. Ott van a köztársasági elnöknek kirendelt kéglíje. **Mennyi időt töltöttél ott lent?** Összerakva egy olyan

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

másfél évet. **Ott is laktál?** Persze. Hát van mikor negyvennyolc órát kellett vinni, volt mikor huszonnégyet. **Szolgálati lakásban?** Hát, ja, végül is mondhatjuk ezt. **Mi az hogy mondhatjuk ezt?** Hát végül is ott nem nagyon aludhattunk – hát aludhattunk, de csak szabad időnkben, de nem nagyon volt szabad időnk, mert volt mikor negyvennyolc órát, volt mikor huszonnégy órázni kellett. **Hogy képzeljem ezt el? Sétáltál a kertben, vagy ültél egy képernyő előtt?** Hát volt olyan is, meg olyan is, hogy Árpai bácsi gondolt egyet, hogy ő iszik egy pohár bort az akármelyik borozóban, és akkor úgy kellett felöltözni, mint a turistának, mert Árpai bácsi nem öltönyben járt, hanem, mint a turista. Úúú, egyszer volt, hogy egy nagydarab bengai állattal voltam beosztva, valami Péternek hívták, és Árpai bácsi eltűnt a németek között. Jó van, megunta magát, rám ne vigyázzatok, egy kis szabadság mindenkinek kell, és elvegyült. A nagydarab busman képű meg elkezdett sírva fakadni, hogy most mi lesz, kirúgnak minket meg így meg úgy... Hát sz... rá ... Árpai bácsi meg már jött visszafelé fagyival a kezében. **Milyen viszonyban voltatok?** Jó, nagyon jó. Nagyon közvetlen, jó arc. **Szeretted ezt az időszakot?** Ühüm. Mindig azt mondta nekem: gyere fiam. Mondom Árpai bácsi, én nem vagyok fiú, lány vagyok. Na nem baj, nekem a fiam lesz. Na, jó van... Van neki nyolc gyereke, abból öt zacis, intézetis, három a saját csak, a több intézetis.

És hogy lett ennek vége?

Az anyagot választottam, nem őt. **Akkor hol dolgoztam még?** Dolgoztam a [egyik Éjjeli Menedékhelyen], dolgoztam a [a már említett Hajléktalanellátó Intézményben].

Várj, menjünk sorban! Otthagytad Árpai bácsit, feljöttél Pestre, utána mit csináltál?

Asszem '97-ben, nem tudom, vagy '98 vagy '97, nem tudom, akkor beiratkoztam a [Alternatív Középiskolába]. Tündi már odajárt. Akkor elvégeztem, három év... mert én annyit írtam alá, mert lehetett egy év alatt, két év alatt meg három év alatt... én hármát választottam, hogy minél tovább húzzam, árvasági meg családi pótlék, meg ez meg az, jó pénz volt. Mondom „dolgozni nem akarunk, mert nekünk tiltja a vallásunk...”. Éz még a Vitányi idejében. És akkor ő mondta, hogy nincs-e kedvem elmenni dolgozni. **Őt honnan ismerted?** Innen. Bejártam mindig hozzá kávézni. **És a [Éjjeli Menedékhelyen] mit csináltál?** Ügyeletes voltam. És akkor a Magdi örült neki. Akkor mondtam neki, hogy nem-e tud valami sulit intézni nekem mellette, mert a nappalaím túl üresek voltak. Mondtam neki, hogy jó lenne valami szociális. Akkor még nem tudtam, hogy szociális munkás, csak valami szociális akárm. Jó, jó, majd körbenéz. És akkor így... Mondtam neki, hogy mindenképpen nappali tagozaton, mert akármeddig, ha én vagyok negyven éves, akkor is kapom az árvaságít meg a családi pótlékot, mert én ilyen 'hajlékony' árva vagyok... asszem meg tudom fogni a lábam... *(nevet)*

Miközben a Bárczin végeztél a két évet, végig dolgoztál mellette a fapadon?

Hú, azt már nem tudom. **És közben itt laktál a [Átmeneti Szállón]?** Igen, igen, ingyen. **Mert hogy itt dolgoztál?** Igen, igen. Mert a Vitányi olyan 2001-ben tiplizett le innen, ugye? Már meg nem mondom... **És közben volt a szocmunkás kapcsolatod?** Akkor már nem, a [Alternatív Középiskola] alatt, vagy nem, akkor már megszűnt... de lehet, hogy a tanoda alatt szűnt meg, akkor voltam másodéves, akkor mondtam, hogy kocc...

És a fapad után mentél a [Hajléktalanellátó Intézménybe] dolgozni?

Igen, igen. **Vitányi ment el, és te mentél vele?** Igen, igen. **És a ott mit csináltál?** Ott is ügyeletes voltam. A kilencben voltam hat hónapot, a tizenegyben kettőt. **Hogy jöttél el?** Én jöttem el, mert akkor volt az a verekedés... És túlságosan védett Ernő bácsi, és ez túl soknak szemet

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

vetett, nem mondták, de úgy vettem észre, hogy újjal mutogatnak, hogy na nédd a kis nyalis protekciós geci... És ezt én nem szeretem, még ha ujjal mutogatnak se. Azért én nagyon hamar felkapom a vizet, és még eljár a kezem.

Mi volt utána?

2005-ben a börtön, előtte Géza négy év. **Négy év Géza?** Azt hiszem... Hát Gézát ismerem úgy hét-nyolc éve. **De ez a négy év, ez mi, lent laktál valahol?** Igen, F...-án. Meg lent voltam L...-án... mindjárt, számolunk... nem, voltam lent B...-án, nevelőként. A [Nevelőotthonnak] van egy kirendeltsége, ilyen magatartászavaros fiataloknak, börtönviselteknek. Dolgozott a [Alapítványnál] egy pali, ő is egy igazgató, és mondtam neki, hogy nem tud-e egy helyet vidéken, legalább dolgoznánk, nem anyagoznánk... Előtte meg csináltam a Sorosnak két szakdolgozatot, az egyik a 'hajlékonyságról', a másik meg a régi állami gondozás meg a jelenlegi összehasonlítása. **Hogy kaptad ezt a megrendelést?** Most vagy a Magdi találta, vagy a [Alternatív Középiskola], már pontosan nem tudom, de tudom, hogy ez még akkor volt, amikor oda jártam. **Segített valaki ebben?** A Magditól kaptam segítséget. És lementem B...-ra, mert kellett több ilyen... kellett írni a régi állami gondozásról meg a jelenlegiről, és kellett emberkék, akik még éppen intézetben vannak, a [Nevelőotthonba] nem akartam menni, csak jobb lenne egy vidéki, és lementem. Lent voltam majdnem nyolc hónapot, nevelőként. Akkor halt meg a Tündi. **Míg te lent voltál?** Aha. Halottak napján. Mikor van az? **November elseje.** Na, akkor halt meg. Mert 13-án volt a temetése, a születésnapomon. **És amíg te lent voltál, ő itt lakott a [Átmeneti Szállón]?** Nem, Sz...-én, az egyik nevelőnek a nyaralójában. Ők is úgy voltak, mint én a Magdival, ilyen anya és lánya, fogadott... gondolom én... **Ott halt meg?** Igen. **Lent voltál, mikor megtudtad?** Igen. B...-án voltam. Úgy jött le a Magdi. Ő mondta el. **Hogy élted meg?** Hát, hozott egy fél üveg, ezt a közepes nagyságú Unikumot, meg egy üveg Martinit, és addig ittam, amíg el nem vette a számtól. Utána egész éjszaka bögttem, kajálni sem kajáltam. Hozott cigit, azt elszívtam, utána másnap meg felhoztak. Mondta a Szabadka, a Szabadka Péter, hogy vegyek ki szabadságot, de én mondtam, hogy nem, besokalltam. Azt mondta, hogy ha van kedvem, visszamehetek. Mondtam, hogy „most egyenlőre nincs kedvem semmit se csinálni, hagyjatok békén”. **Felhoztak, és aztán mi volt, hol laktál?** Azt hiszem egy vagy két napot... nem tudom már, hogy hol... hm... hm... ki emlékszik a tavalyi hóra? ... Most vagy a [Éjjeli Menedékhelyen] voltam a két hét alatt, míg le nem zajlott a temetés...

Rendesen kitörlődött ez az időszak...

Hú, nagyon! Passz, nem tudom... **Mire emlékszel?** Hú, csak anyagozás volt! Levitt Hegedűs L...-ra, akkor még épült a ház, vigyáznom kellett a házra. A Magdié volt az a ház. Eladta az Alapítványnak, vagy odaadta... Vigyáznom kellett a házra... **Azért vittek le, mert olyan állapotban voltál, hogy féltettek?** Igen, igen... [Itt hosszú történetek következnek L...-ról, zűrök...]

Most már emlékszem a Magdira, akiről beszélsz. Ő meghalt már igaz?

Igen. Nagyon fain volt, nagyon fasza, és nagyon korrekt. Egyszerűen imádtam azt a nőt. Az életét odaadta volna értem! A Hegedűs azt akarta, hogy – pusztuljon el ott a nyolcadik kerületbe – hogy a Magdival ne találkozzak. Amikor voltam a kényszerelvonón – Kiskovácsiban – már akkor nagyon beteg volt. Tüdőrákos volt. Oda is hozott három szatyor kaját. Tudta, hogy nagyon szeretem a rántott csirkeszárnyat, azt hozott egy tálcával, meg oldalast egy tálcával...

Mikor eljött a család L...-ról, megjöttek a munkások, nem volt kedvem ott maradni. Mond-

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

tam, hogy hadd jöjjenek fel, mert nincs kedvem ott maradni És akkor – nem is tudom, várjál – ja, akkor tudtam meg, hogy a Magdi beteg. Akkor mondta el. Lejött, és elmondta. Azt hiszem. Nem tudom, már hogy volt. ... *(hosszú csend)*

És mi volt, miután feljöttél?

(csend) Azt hiszem... elkezdtem megint anyagozni. **Hol laktál?** Fapadon. B...-am bele mindenbe. **Honnan volt pénz?** ... Nem tudom... Ja, a KFT-s pénz! Ja, mert akkor nem csináltam semmit. Akkor nem csináltam semmit. **És aztán?** Utána lementek a... *(csend)* Meg az [Alapítvány] adott. Azt a pénzt még akkor kaptam. Asszem akkor tudtam meg, hogy a Magdi beteg, és fel akartam jönni, legalább két hétre. Egy pár napot laktam itt, utána laktam kint, ahol van ezeknek [az Alapítványnak] a ház. Aztán onnan... **A Magdi miatt akartál feljönni, hogy közelebb legyél?** Igen. **És találkoztatok is?** Igen. Minden nap. **Akkor már kórházban volt?** Is. De oda nem mehettem be hozzá. Megtiltotta. ... És akkor dolgozott a [Éjjeli Menedékhelyen] a Kovács Iza. Őrá bízott. A Magdi, meg a Nóra. Igen, mert akkor szerettem ide járni, mert a Nóra volt itt, meg az Iza. Igen, azért jártam be. De hát akkor is szopattak rendesen. Az a köcsög Kovács Géza, meg a Hajdú Éva. Akkor kerültek ide újoncként. *(benyit valaki)* **Akkor kerültek ide, és?** És meg akarták mutatni, hogy ők huszonegy évesen ki tudnak csinálni egy harminc éves, harmincegy éves emberkét. De aztán nem jött össze nekik. **Mivel szopattak?** Csak úgy szopattak. Holott azért megpróbáltam én betartani a szabályokat, csak-hogy függő voltam. Hát meg azt nem nézték jó szemmel, hogy az Iza ennyire bevéd. ...

Menekülés volt, hogy visszamentél B...-ra?

Igen, én úgy érzem. **Mi elől?** Magam elől. Túl hamar jött az egész, a Tündinek a halála, és utána meg megtudni azt, hogy a Magdi beteg. Majdnem egyben... Hát nem egyben, de... Hát végül is, mert Tündit november 13-án temettem, a Magdi az meg január-február körül, azt hiszem, akkor tudtam meg... Szeptember 12-én halt meg. Egy vasárnapi nap.

Akkor nem telt el egy év a két haláleset között.

Nem, pár hónap, még egy fél év sem volt. Na, ja... *(zavartan nevet, a szeme könnyben)* A két legfontosabb ember, hm... ... *(csönd)* Aztán már nem éreztem jól magam B...-án. Kész, nem bírjuk. Inkább vissza. Túlságosan kötődtem az emlékekhez. Pesten. **Milyen emlékekhez?** Hát akkor még nem akartam elhinni, még most sem, szerintem... A Tündi, a Magdi... Meg mindig eszembe volt az, hogy miket csináltunk végig a Magdival. És jöttek elő az emlékek a Tündivel kapcsolatban is. Ezt most nem fogom én a Magdira, úgy mind a kettő. Úgyhogy ezt választottam. A 'fápádot' meg a cuccot. Olyan szinten, hogy minden nap, napi kóma. Már volt olyan, hogy a speedre rákávézta, meg ilyenek. Már nem tudtam gondolkodni.

És hogy lett ennek a pörgésnek vége? A Magdi halálával?

Nem. Mikor L...-án megnyitottuk a házat, akkor Magdi még élt, de már akkor nagyon beteg volt. Csórikám mellém ült, én is őmellé. Le is vagyunk fényképezve. ... Mikor is volt az átadás? Februárban. Ja, mert ha így visszaemlékszem még fekete ruhában voltam. A Tündi miatt. Akkor még élt a Magdi.

[Ismét L..., hosszan...]

Mikor feljöttél Pestre, ebben az időszakban hol laktál?

Passz. Nem tudom. Nem emlékszem semmire! **Azért, mert sokat anyagoztál akkoriban, vagy mert ez egy nehéz időszak?** Mind a kettő. Non-stop csináltam. Közben a Magdival még

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

tudtatok találkozni? Persze. Minden nap. Hát, nem minden nap, de hétfői nap, az általában a [Szociális Intézményben] volt, ott találkoztunk. Hétfégén nem találkoztunk mindig, mert akkor volt, hogy a kórházba' volt. Ja. Nem tudom, hol laktam... **És ezek a találkozások ebben az időszakban a Magdival nem voltak nagyon nehezek?** Dehogynem. Le se akartam kopni róla. Valahogy éreztem, hogy egy láncszem, ami rajtam van, az ki fog pattanni belőlem. Ja... *(nevet)* ezek vannak... Jaaj! *(nyújtózik)* **Szoktál erről beszélni bárkivel?** Nem. Te vagy az első. **A terapeutád? Géza?** Ő tudja. De, nem... azért' nem, mert... ő hipnotizál, és szerintem semmi értelme ennek. Nem tudom, nem emlékszek rá. Arra emlékszek, hogy elsőnek nagyon szétzúzott, utána meg összerakott, úgymond. Mint egy bádogos. *(nevet)*

Hogy tudtad meg, hogy meghalt a Magdi?

Telefonon felhívtam a férjét. Mindig telefonáltam neki, minden nap. Ha nem találkoztunk, akkor telefonáltam. **Tudtad, hogy meg fog halni? Számítottál rá?** Persze. De azért, bízattuk egymást, hogy ki lehet ebből lábalni, mert már van olyan a – hogy mondják? –, az orvostudomány, hogy ezt már gyógyítani lehet, a tüdőrákot. De azt nem lehet... Ugye? Ez csak egy beetetés. De őnála már nagy volt az izé... De már nem is tudott élni cigi nélkül. Pulba** én adtam neki. Mert láttam, hogy szenved. Mellette már nem is mertem cigizni. Az meg, pulba, ő hozta nekem oda a cigit. Na ez már arra ment ki, hogy ő is hadd gyújtson rá. *(nevet)* ... *(hallgat)* **Mit éreztél, mikor meghalt?** Ürességet. ... *(könnyes a szeme)* ... Cigizni menjünk már! **Akarod, hogy abbahagyjuk?** Nem. Csak rágyújtanék. Aztán folytassuk. *(cigiszünet)* Na, hol hagytuk abba? **Magdi halálánál.** Hát én utána nagyon kikészültem. Teljesen. ... Akkor... Hogy is volt, ... Hegedűs fűzte az agyamat, hogy menjek vissza L...-ra. „Dehogy megyek! Jó nekem ez az élet! Cuccozok, oszt jól van! Hagyjál békén, hadd éljek! Sz... én bele mindenbe!” De hogy most jó szakemberek vannak lent. „Ki a f...t érdekel! Sz... én bele, hagyjál békén, én itt akarok lenni, oszt jól van!” Akkor az Icával kimentünk a temetőbe. A Tündihez nem mentem ki sose. A Magdihoz kimentem. Hú! Minden nap ott voltam szinte. Hol is van? Van valami köztemető... **Az Újköztemető?** Az, az... valami izraelita vagy mi. Kinn a p...-ba', X. kerület asszem. Csak azt nem tudom, melyik villamossal. **Mindegy.** Nem baj, most már drogos vagyok, gondolkodni kell! Nem kérem a telefonos segítséget! **Minden nap kijártál a sírhoz?** Ühüm. Akkor találkoztam a lányával. Akkor hova jártam én? Ja, a [Segélyszervezet-be]. Ott gyógyíttatták a szívemet, már amennyire tudták, mert mindig be voltam állva. **Mi az a [Segélyszervezet]?** Itt a B. téren. Nagyon jó arcok! Évek óta ismerem őket is. Oda jártam.

...

Azt akartad elmesélni, hogy a Magdi miért pofozott meg.

... Akkoriba ilyen züllött csapat volt itt, ugye? Emlékszünk rá. Vagy bolond volt valaki, vagy k..., vagy buzi, vagy AIDS-es, vagy börtöntöltelék, vagy intézetis – ez a hat *(az újjain számolja)* – más nem volt itt. És most, ahol a vezető irodája van, ott volt a [Alapítvány]. És akkor még... itt dolgozott az öreg pszichológus, a Pista bácsi. A hátam mögött mindig lehordott, de volt, amikor bevédett. ... És a Pista bácsi volt ügyeletben. ... Be voltam ájulva rendesen. És négy órakor kezdődött itt a csoport. ... Mindig együtt főztünk itt fent. Csak cigányok voltunk: én, ... most hiába mondom ... két fapados fiú, mert akkor még csak fiú szálló volt... **És ez mi-**

** pulba = csendben (börtönszleng)

„Szeretnék valami lenni”

lyen csoport volt? ... És azt tudom, hogy azt a Valahol Európába néztük. ... És nekem fent a szobámban volt még hígító. Mondom, felviszem a cuccomat, hogy legyen hely mindenkinek. ... És arra lettem figyelmes, hogy a Rózsa sikít. És ez a bolond Mari, nem tudom, már milyen Mari, de nagyon lökött szegény, felrúgta a kisgyereket a babakocsival együtt. Na én meg fel-dühödtem, hogy „na gyere, velem emberkedjél, rohadjon meg a k... anyád!”. Az meg beszaladt a Pista bácsihoz. Kapott egy állast előtte, és elszaladt a Pista bácsihoz. Én meg megyek utána, mint egy hülye gyerek. A Magdi meg kiabál, hogy „ne menj utána, ne bánts, hát hülye”, meg minden. „Többet kapsz érte, mint egy rendes emberért”. De, én meg nem érdekelt, mondom, „Gabi, te se pofázzál”, meg „Magdi, te is hagyjál békén”, mondom, „én most megyek, és fel-rúgom ezt!”. Engem nem is a Rózsák érdekeltek, hanem az a csórós, szerencsétlen kisgyerek, hát az nem tehet semmiről! És van az a csíkos pohár, az a vastag, átlátszó. Na egy olyan volt felrakva a tükörnél, a köcsög megfogta, és hozzám b...-ta. Itt, meg, itt b...-ta szét a fejemet, itt a fülemnél. Nem éreztem én semmit. Na, utána, ami belefért, úgy megvertem. Pista bácsi csak nézett, mint aki lehidál, „ez nem normális ez a nő, fogják már le, vagy csináljanak valamit!”. Magdi bejött, elé állt: „Mit csináltál?” „Agyonütöttem.” „Hát te nem nézel senkit?” „Nem.” Dzs... mondom „ezt miért kaptam?” „Mondtam, hogy ne üssed!” „Hát tehetek én róla, hogy vér is folyik belőle?” „Na befele az irodámba!” „Megyek.” Így néztem, hogy ez a csepp ekkora fülest ad!

... Felmentem, magamra zártam az ajtót, és szípu hegyek. Érzéstelenítettem magam, semmit nem éreztem. ... Mondom, „kell itt lennie valahol heroinnak”. Addig kutagálok, kutagálok, megtaláltam. Azt megcsináltam, belőttem, na, mondom jól van. Gabi meg várt az ajtó előtt. Mondom, „még várjál, nem vagyok készen!”. A tűt meg már hajítottam ki az ablakon, mert ott éjjel-nappal nyitva volt az ablak.

... Na, akkor kaptam tőle, de mindig megemlegettem neki. Hogy a nagy semmiért kaptam egy fülest! **Úgy érezted, hogy nem volt jogos?** Szerintem egyfajta féltékenység volt, mert a Mari is a Magdinak úgymond a kliense volt, és ő is bejárt hozzá. De aztán mikor meglátott engem, inkább menekült.

Mit gondolsz, miért volt a Magdival ilyen jó a kapcsolatotok?

Passz. Nem tudom. *(nevet)* ... Nem tudom, és másra nem is hallgattam úgy, csak őrá. Egyik fülemen bement, a másikon kiment. Az első pillanatban, mert ő is csinált ilyen első interjút, úgy megtetszett a viselkedése. Hogy nem az az izé, hogy, na most álljunk meg egy szóra, hanem közvetlen volt. Nem az, most megjátszom magam, mert én vagyok a nagy szoc. Ezt most csak úgy mondom, nehogy félre értsd! Csak úgy, hogy nekem több iskolám van, te most a 'hájlékony' vagy, én meg a... Nem is érezte az emberrel, senkivel sem, hogy ő most több lenne. Pedig tényleg nagy ász volt szerintem. Én jól ismertem. Közeli kapcsolatban voltunk. Én csak jól tudok mondani róla. Szerintem, ha ő nincs mellettem, meg nem áll ki úgy... hát volt olyan, mikor a Hegedűs szült – hát annak már jó ideje... két, vagy három évig ő vitte a [Alapítványt]. Na most az alatt a két vagy három év alatt úgy felvitte a [Alapítványt], ahogy il-lik. És nem volt segítsége, csak én. Meg a tudása. Pályázatokat írtunk. Egy hónap alatt annyit, hogy jujj! Mint a Hegedűs egy év alatt. Nagyon-nagyon tudott az a nő. **Segítettél pályázatokat írni?** Persze. Ő mondta, én írtam.

... Valahogy nem akartam soha elfogadni, hogy ő meghalt. Aztán a Géza tett pontot az i-re. Meg a Tündire is. Azért tudok így beszélni róla. Mondjuk, nem mindenkivel. Nem harag-szok én a Beára [Gizi szociális munkása], de ővele mondjuk ezt már nem tudnám elképzelni. **Miért?** Nem tudom. Passz. Szerintem még az Erikának sem tudnám elmondani. Pedig őt se

Otthonatlanul...
Tégy az emberért!

„Szeretnék valami lenni”

gondolom hülyének. Velem ez úgy van, hogy van akinek elmondok dolgokat, mert úgy érzem, hogy megbízok benne, és nem fogja kiadni. Van, akiben meg – hát nem az, hogy nem bízok – de, mondhatjuk így is, nem bízok.

...

Le lehet állni?

Az anyagról? Szerintem igen. Csak kurvára akarni kell. És a segítséget azt el kell fogadni, de nem mindegy hogy milyen segítséget kap az ember. Mert nem mindegy. Kurvára meg kell válogatni, hogy kivel, és hogyan állok szóba. ... **És most hogy állsz?** Nem szedem a gyógyszert. **Szipu...?** Az meg olyan büdös. Meg ilyen változó időben nagyon tönkre is b... az ember szívét. Most szenvedünk. Meg nem alszunk. Már évek óta. **Inni, iszol?** Ritkán, de akkor kiadósan. **Akkor most teljesen tiszta időszakodat éled?** Ja. Ez az én 'bájom'. Most oda kell figyelnem, mert ez a köcsög terrorizál engem [a már említett Gulyás János], be vagyok állva, kicsit nem figyelek oda, megszúr. Semmi kedvem ahhoz, hogy karcolások legyenek rajtam. Ismerősközhöz meg nincs kedvem menni, hogy állítsák le. Meg most pénzem sincs, hogy én felbéreljek valakit. ... Rosszat sem akarok, csak hagyjon engem békén! Én megyek jobbra, ő meg balra. ... Hát velem mindig csak a rossz történjen? Azt akarom, hogy velem is történjen valami jó. Hát akkor inkább beanyagozok, és akkor színesben látjuk a világot.

Jövőkép? Mit akarsz csinálni?

Egyenlőre józannak maradni. Aztán felhívom a Boncit, hogy nem-e tud valamit. Ő a [Alternatív Középiskolában] volt a matektanárom. Meg a Tündinek a segítője. Hogy nem-e tud valamit. Munkával kapcsolatosan persze, addig, míg nem találok valami sulit. De az Állás-keresőben nem segítenek nekem, mert azt mondják, túl sok szakmám van. Hiába lekérdezték telefonon, túl sok a szakmám, és megvannak róla a papírok.

Miért akarsz suliba járni?

Inkább az elfoglaltság. Tudom, hogy én még nem vagyok képes arra, hogy dolgozzak. Bedolgozni nem megyek el, de még ha úgy van... nem mindegy, hogy hova. A [Segélyszervezetnél] most jó, mert önkéntes vagyok, csak az a baj, hogy önkéntes vagyok, és ezért nem kapok lóvét. Mert ha az [Átmeneti Szállóra] visszavesznek, valamiből fizetni kell a lakbért.

Most semmi jövedelmed nincs?

Nincs, a KFT-n kívül. **És abból nem tudnád fizetni?** Nem akarok ahhoz hozzányúlni. Mert itt már túl sokan tudtak róla. Túl feltűnően csináltuk. Szórtuk a pénzt. Meg volt, aki meglátta, ahogy átveszem a pénzt... Nem mintha az illegális lenne. De nagy pénzről volt szó, napi szinten. De itt személycsere is volt, és olyanok kerültek horogra, akik nekem rosszat akarnak. ... Mert a Németh Gizinek több pénze van, mint élete. És, hogy ő mire költi. Nekik meg meg kell itt dolgozni érte. Direkt nem mondtam most neveket, mert nem akarom. **És mire számítasz ezzel a KFT-s pénzzel?** Vagy beállok Gézához, mint társ, és akkor a közalapítványába fogok társak lenni. Vagy kimegyek külföldre. De nem hiszem, hogy ki fogok menni. **Beszélsz valamilyen nyelvet?** Angol alapfok, meg gypsy... **A cigányt otthonról hoztad, vagy felszedted? Folyékonyan beszélsz cigányul?** Ha akarom, igen. Ha be vagyok állva. Nem... tanultam. Tanultam... **Suliban?** Ööö... hát ezt hogy mondjam? A Géza által, de nem suliban. Papírom nincs róla. **Miért tanultad?** Mert Géza azt mondta, hogy nézzek szembe a cigánysággal. Régen nagyon szégyelltem, hogy cigány vagyok. Nem is akartam elfogadni. Nagyon szégyelltem. Még azt is szégyelltem, hogy én zacis vagyok. De utána rádöbbsentem, hogy ez nem az én

Otthontalanul...
Tégy az emberért!

„Szeretnék valami lenni”

szégyenem, ez anyámé meg apámé. Ja. Még a 'náptól' is óvtam magam. Tényleg, még a napra se mertem kimenni. Most már kimegyek a strandra is. Nagyon este vagy éjszaka... Szégyenlős voltam nagyon.

És most hogy vagy a cigánysággal?

Óh, már elfogadom. Valahogy úgy döbbsenem rá, hogy... mikor elkezdtem anyagozni. Elsőnek azt is szégyelltem, hogy anyagozok. Meg mikor elkezdtem a [Alternatív Középiskolába] járni, hogy oda járok, és fúúú... milyen emberek járnak oda! De rádöbbsenem, hogy ez nem szégyen, esetleg kellemetlen. De arról meg én tehetek, hogy rászoktam erre a hülye drogra. És ez a suli meg azért van, hogy az ilyen emberek is elvégezzék az érettségit. Egy nézzük a hátrányt: hátrányos helyzetű vagyok, mert intézetbe' nőttem fel. Nem azért vagyok hátrányos helyzetű, mert drogos vagyok, az már csak az utolsó szempont. Hanem az, hogy intézetbe' nőttem fel, és ott nem csak én voltam intézetis, meg a csonka családból jövők...

Csúfoltak valaha azért, mert cigány vagy?

Igen. Mindig ilyen hárman-négyen szöktünk ki az intézetből, volt egy ilyen kis banda, és megláttak minket a kintiesek, és azt hitték, hogy erősebbek nálunk. Hát persze... és mondják, hogy megjöttek a zacisok, az intézetisek, biztos jöttek lopni! Na nekünk sem kellett több, már kómások voltunk az italtól, erősebbeknek éreztük magukat a kelleténél, a maligán-fok megvolt, úgyhogy szépen összeverekedünk. Ugye általában csak fiúkkal mentünk. De a fiúknál is vittem a prímet.

Mit akarnál tanulni?

Hát nem tudom, a főiskola az jó pénz lenne... no nem a pénzé', de lenne helyem is, a cigányoknál. A cigány önkormányzatnál, a T. utcában. Nekik van valami kollégiumuk, vagy mi. Mert ezt már nagyon szégyellem! Ezt már szégyellem. **A hajléktalanságot? Aha. Nem véletlenül soha nem mondod ki. Mindig azt mondod, hogy 'hájlékony'.** Igen, azt mondom. És ha visszagondolok, erről csak én tehetek. Kell a jó? Nem. Kell a rossz? Kell hát. Na... életveszély ez a hely.

...

Kirúgtak [az Átmeneti Szállóról], vagy te mentél el?

Kirúgtak. Mert állítólag kábítószeres bűnt. Mondom Gergő, te láttál engem valaha szípuzni, vagy találtál tűt? Hát nem, de ez van beírva... Akkor miért nem mész utána a dolgoknak? **Nem volt igaz?** Nem.

Mit csinálnál, ha egy varázsütésre változtathatnál az életeden?

Mindent! **Ha Gizi boldog lenne, hogy nézne ki, hol élne?** Elég lenne nekem egy normális élet, nem ez a 'hájlékonyosság'. **Mi az a normális élet?** Lenne egy normális munkahelyem, normális lakhandim – de egyedül! Mer' annál jobb nincs! Nem hallgatjuk a másik baját, bűjét! **Ez elérhető?** Számomra még nem. **Elérhető lesz?** Jó kérdés. ... Nem nagyon szeretem magam lekötöni bárkihez. Most vagy a csalódások, de inkább ez a köcsög k... végett. **Azt mondtad egyedül, de mikor rákérdezek, hogy elérhető-e, akkor mégis odaképzelsz valakit, akihez nem szeretnéd lekötöni magad.** Nem... valahogy nem is tudom elképzelni, hogy valakihez lekössem magam. Szabadon, és kész. Mert tegyük fel, hogy el akarok menni az Alibibe meginni egy pofa sört, akkor én megtehessem. Mert az a buzi bár. **Az elérhető, hogy Gizi él egy lakásban, nyugiban, egyedül, dolgozik...?** Énszerintem elérhető. Csak ahhoz egy olyan életvitel is kell, nem, hogy

**Otthonatlanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

én nyugodt legyek, tudjak aludni, és ne essek csöbörből a vödörbe? Mert most az van, hogy gyógyszer vagy anyag, anyag vagy gyógyszer... De hát így meg azt érzem – mondjuk én ki nem állom – és Géza ezt szeretné elérni, hogy ne függjek a gyógyszerektől. Mert megmutatta kajakra, hogy mi lesz belőlem! Phű... lelassulva, mint a hangyák, droidok, a robot mellettünk gyorsfutó... háát... ezért nem vállaltam be. Mondta a doki, hogy nem akarok bemenni a [Kórházba]? Mondtam, hogy felejtse el! Ilyen marék gyógyszerek! És ha kérem, akkor be kell venni olyan gyógyszert is, ami nekem nem is jár. És akkor a szervezet hozzászokik egy idő után, és akkor még én vagyok a köcsög, mert követelem a gyógyszeremet! Még ott fogadnak. Ott mindig fogadnak.

Akkor most magad küzdesz a droggal?

Igen. Ha nem sikerül, akkor arrivederci amore...

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

„HA MAGAM IS VAGYOK, DE JUTOK ELŐRE!”

Vékony alacsony, roma nő ül velem szemben, aki a program keretében most fejezi be általános iskolai tanulmányait. Középkorú, de úgy mocorog a szék szélén, és lógázza a lábait, mint egy kislány. Nyílt tekintettel néz rám, érzem a zavarát. Nem ismer engem, talán nem is érti teljesen, miért kértem arra, hogy beszéljen az életéről.

*Bizonytalan egy kicsit az irodai környezetben, ezt látom rajta. Először félve néz körbe a szobában, majd kíváncsian. Otthonosabb hangulatot próbáltam teremteni azzal, hogy egyetlen fényforrás az olvasólámpám, így a számítógépeket és a dokumentációk többségét jótékony homály fedi. Látja a bólintásom, kölcsönösen mosolygunk egymásra, és lassan elkezd beszélni.**

Jász...-n születtem 1960-ban. A szüleim egy az, hogy szegények is voltak, meg hát szerették az italt. Sokat ittak...

Hogyan éltek? Hányan laktak a lakásban?

Anyámék a nagyanyámmal éltek, apámnak se volt háza, így a nagyanyámmal, a bátyámmal meg a húgommal éltünk együtt, az öcsém akkor karon ülő volt. Heten éltünk a szoba-konyhában. Ház volt, az igaz, de csak olyan, mint a nyári konyha, olyan szoba-konyha. De nyáron nem is voltunk mindég a házba', inkább kint az udvaron.

A szomszédok is ilyen szegények voltak. A falu végiben laktunk, kis földút vezetett hozzánk. A ruháimat is csak úgy kaptam, nekem nem vettek semmit. ... Villany se volt, gyertyával meg kislámpával világítottunk. A víz is az udvaron volt, kútból húztuk, vécére meg hátra jártunk a kert végébe.

Szóval apukám és anyám nagyon elzüllött, ivott. Anyám nem is dolgozott, nem is szeretett dolgozni. Apámat meg ismertem ugyan, de anyámmal nem volt mindég együtt. Volt, mikor jobban együtt voltak, de akkor én már intézetbe kerültem. Apám egyszer látogatott meg minket a nevelőszülőmnél. Amikor meg már beteges lett, akkor ide került a D. útra, az idősek otthonába. Beteg volt nagyon, rákos. Akkor eljártam hozzá egyszer-kétszer. Nem úgy, mint másoknál, nekünk nem volt jó kapcsolatunk.

Öt évesen aztán bekerültem az intézetbe. Először Sz...-ra. Aztán jött egy aranyos néni, meg bácsi, aki kivitt minket Túr...-re, a bátyámmal együtt. *(Itt felderült az arca, mosolyogva beszél, mintha az unokájának mesélné a régi szép emlékeket.)* A húgom meg az öcsém ugyanabba a faluba kerültek, csak másik házba. Mentem is mindig, minden szombat vasárnap, mármint az öcsémhöz, meg a húgomhoz... Egy ideig, aztán, ahogy nevelődtünk, elkerültünk egymástól.

Milyen volt a nevelőszülőknél élni?

A nevelőanyáméknál, ott jó volt, hogy mondjam, ott jók voltak hozzám. Ők a TSZ-ben dolgoztak, szóval meg volt mindenünk, jó gyerekkorom volt. Saját szobánk volt, és mindig finomat ettünk.

* Készítette: Varsányi Nóra

„Szeretnék valami lenni”

Hogyhogy finomakat ettek? A szülői házban nem főztek finomakat?

Nekem nem volt szülői házam... Igazán nem is emlékszem... Nem szeretek emlékezni. Ott ettük, amit adtak. De a nevelőanyámékat szerettem, de hát sajnos meghaltak mindketten már. Tartottam velük a kapcsolatot, még mikor a lányom is megszületett, az Erika, voltam lent vele. Nevelőanyám korán meghalt sajnos, nevelőapám is beteg volt már aztán, és az is meghalt.

Hányan laktak gyerekek a nevelőszülőknél? Volt saját gyerekük?

Mi csak ketten voltunk ott gyerekek a bátyámmal, nekik nem volt saját gyerekük. A nevelőanyámnak valami betegsége volt, nem lehetett neki. De a közelünkben éltek a testvéreim. Mikor felnőttünk, már nem találkoztunk annyit, szóval már nem vagyunk jó viszonyban. A bátyám, vele éltem nevelőanyáméknál, ott maradt, ott is nősült meg azután. Már gyerekei vannak meg minden, azóta se tartjuk a kapcsolatot. Hát az öcsémrel is úgy vagyok, hogy itt van Újpesten, de azzal se, egyik testvéremmel sem, én egyedül vagyok a gyerekeimmel. *(Szemei elhomályosulnak, a távolba tekint, aztán teljes szívből mosolyog, és újra nekem beszél. Fel-felcsillan a szeme, ahogy arra az időszakra emlékezik.)*

Jó emlékeim vannak arról az időről... Elmentünk kukoricát törni, igazi kis parasztlány voltam, kukoricát morzsoltunk, már amikor nem volt tévé, aztán már vettek tévét, akkor az volt a fontosabb. A nevelőanyám, még mikor bírta magát, mer' szívbeteg volt, a kemencében sütötte a kenyeret.

Aztán meg sokat utaztunk. Jártunk fel Pestre, mikor még kisgyerek voltam, a nevelőanyám testvéréhez. Szerettem fent lenni a városban, látni az autókat meg az embereket. Igazi vendégeskedés volt, mikor náluk voltunk. Vittek mindenféle, de lent is jó volt velük. Szerettek no, úgy néztek, mint a saját gyereküket. Nem úgy, mint anyám, a kilenc év alatt csak ötször jött látogatni, akkor is részegen. Tizennégy évesen mégis őt választottam, mert azt hittem, hogy ott majd jó lesz – mégiscsak az anyám, gondoltam. Közben meg hát ővele nem volt jó, amíg ott voltam egy évig, mer' csak egy évig voltam otthon.

És mi történt ezután? Mit csinált Tizennégy évesen ismét Jász...-on? Ott tanult tovább?

Tanulni? Nem tanultam ott már. Az iskolát nem végeztem ki, mert csak hat kiségitőbe jártam Túr...-én, de anyám azt mondta, nem kell iskolába járni, menjek dolgozni. Hát, együtt jártunk dolgozni. Akkorában apámmal is együtt volt megint. Apámmal is úgy volt, hogy egyszer együtt voltak, egyszer külön voltak.

Hol dolgoztak? Jász...-n?

Nem. Kifele mentünk a faluból, nem volt közel. Arra már nem emlékszem, de aztán otthagytuk azt a munkát, és elmentünk Hatvanba, a konzervgyárba. Minek jártam vele, azt nem tudom, mer' amikor megkaptam a fizetésemet, nem vett nekem semmit. Mindet elvette, oszt eliszogatta. Ebbe aztán beleuntam egy év alatt.

Miért döntött úgy, hogy otthagyja a nevelőszülőket?

(Összehúzza magát a széken. Dacosan a szemembe néz, mintha vádolnám, amiért az édesanyját választotta a nevelőszülők helyett.) Buta voltam, no! *(Megenyhülten folytatja.)* Butácska, de hát mégiscsak az anyám, gondoltam... Tizenöt évesen aztán nem bírtam, gondoltam, hogy Pesten majd jó lesz, mert anyámnak a testvére itt dolgozott. Hol is? Csepelen, a férfi szállón, akkor még munkásszálló volt. Ott takarítottam, lakni meg ott tudtam, ahol a nagynéném. Vele egy szobába, csak fizetni kellett érte. Egy évig kijártam a gyártelepre, aztán Sasadon a virágkertesznél dolgoztam két-három évig.

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

Ott is takarított?

Igen... Mindég takarítottam.

Jó volt Pesten?

Nem volt igazán jó, de elvoltam. Volt mit ennem, volt hol laknom. Néha jártam szórakozni is, de inkább csak dolgoztam. A pénzemet meg végre arra költöttem, amire akartam. Ruhákat is vettem magamnak, meg fülbevalót.

Aztán egyszer eljöttem Pestről, mert lejárt a személyigazolványom, vagy elvesztettem... nem is tudom..., no én meg azt gondoltam, azt csak a szülőfalumban lehet megcsináltatni. Ahol születtem, meg hát a városban. Akkor a kertészetet már otthagytam. *(Fészkelődik, készülődik, mintha valami nehéz emlékről kezdene beszélni. Erőt gyűjt, erre várunk egy keveset.)* Sz...-ra mentem az iratokat megcsináltatni. Mikor végeztem indultam hazafele. *(Félrenéz, az ablaknak beszél, odakint sötétedik, nyomasztóan hat.)* Ültem az állomáson, nem volt több pénzem már, és az oláh cigányok odajöttek, körülálltak, és kikapták a jegyet a kezemből. Nagyon megijedtem: „hogy megyek most haza”. Oszt odajött hozzám egy oláhcigány lány, mondta, hogy ne sírjak, elmegyünk hozzájuk, és kérünk az anyjától pénzt, és akkor haza tudok utazni.

Hogyhogy csak úgy kikapták a kezéből? Csak úgy odamentek?

(Hadarva válaszol, idegesen, a hangja csak úgy csattan a csöndben.) No hát odajöttek, körbeálltak, és kikapták! Én is cigány vagyok, tán azé' jöttek oda. Mindegy, én elmentem velük, mer' mást meg nem tudtam csinálni. De hát nem úgy volt, ahogy mondták. Másfél hétig voltam ott. Pénzt, azt nem kaptam, de üvegeztem. Meg tudtam váltani a jegyet félútra, onnan meg lógtam a vonaton, és így hazaértem. Aztán meg anyám elzavart miko' hazaértem, hogy menjek vissza, ahonnan jöttem. Akkor már új férje volt, annak meg volt saját lakása, nem kellett meg én már oda. Máshová meg nem tudtam menni, hát visszamentem az oláhcigányokhoz. Még jó, hogy azok befogadtak, mert nem tudtam máshová menni. De az se volt jó, csicskázattak mindig..., szóval nem volt jó. Na aztán, volt ott egy fiú, aszongya, „nem jössz-e T...-ra”. Én meg mentem.

Csak úgy elindult egy idegen fiúval, vagy már ismerte?

Ismertem már akkor, de hát nekem már akkor mindegy volt, anyámhoz nem mentem én vissza. Gondoltam magamban: „menjek, ne menjek, itt se nagyon jó...”. Hát mentem. Ott megismerkedtem a férjemmel, hát akkor még annyira nem ivott, aztán kezdett el iszogatni. Nem tudom, mi baja volt, de... *(elhallgat, kitekint az ablakon)*, na oszt úgy ismerkedtünk meg. Tizennyolc éves voltam.

Addig jó volt, amíg meglettek a gyerekek. Egy lányom meg egy fiam született, nem sokkal azután, hogy hozzá mentem. Zolika meg az Erika, és a kislányom, aki kiskorától Karcagon van a gyógyintézetben, meg az Ildim aztán. De meg aztán elmúlt minden, az ember megbolondút. Nagyon ivott. Sokszor el akartam költözni, de mindig a gyerekekre gondoltam, nem akartam őket intézetbe adni, így szenvedtem tizennyolc évig. Végig T...-on éltünk a házunkban, a férjem az öccsével építette örökségből. Mikor is? '82-ben építette.

Hogy viselték a gyerekek?

Mind a négy gyerekem idegbeteg lett. Erika gyógyszereket szedett, ma is szedi a nyugtatókat. Akkor is volt, hogy úgy ment iskolába. Valamikor nem is engedte az apja az iskolába, mert elküldte gyógyszerért íratni, mert hát ő is szedte. Beteges volt nagyon, de attól még ivott is.

**Otthonatlanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

Tart vele valamilyen kapcsolatot?

Még házasságban vagyunk, de régóta külön élünk, én vissza ugyan nem megyek oda. Most már beadtam a válópert, én indítottam el, mert van egy élettársam, aki megkérte a kezemet, és hát én hozzá megyek.

Hogyan hagyta ott mégis tizenennyolc év után?

A férjem a végén eladta a lakást. Kezdetben eladta az ajtófélfát, ablakot, mindent, aztán a lakást is. Akkor jó volt, hogy anyám még élt, így hozzá költöztettem a legkisebbet, az Ildikémet, meg Erika is ment. Ildike tizenhárom éves volt akkor, ő az, aki most Bécsben él, meg ott is dolgozik. Utána meg én is odaköltöztem, a fiam nem jöhetett akkor velünk.

De hát én akkor terhes voltam megint, ... oszt úgy. **Ismét gyermeket várt a férjétől?** Hát én már akkor pár éve nem éltem a férjemmel. Összekevertem egy férfival, és terhes lettem tőle. Ott szültem meg anyámnál a kislányt, mert aztán azzal a férfival se foglalkoztam, azt is ott hagytam. Két évig éltem vele, elég is volt. A gyerekek nélkül éltem vele, mert már nem bírtam elviselni, ami ott volt.

Mikor megszületett a kislányom, a Szandra, felkerültem Pestre, mer’ anyám se nagyon viselte már, hogy ott vagyunk, meg én se viseltem el anyámat. Meg hát rosszba’ volt a gyerekekkel is. No, Pesten megismerkedtem egy férfival. Az nagyon rendes volt, szerette a kislányt, csak hát neki is úgy volt, hogy a házát elvették.

Elvették? Kik, hogyan?

Nem is tudom, hogy hogyan, egyszer csak elvették. A lakásmaffia, azt hiszem, így aztán hajléktalan lettem. Attól a férfitől született meg a második kisfiam, így amikor az utcára kerültünk, akkor velem volt a Szandra és a kisfiú. Nem tudtam mit csinálni, akkor megkerestem a sógoromat, a húgom élettársát. Rendes volt, befogadott bennünket, de ő is ivott, és ilyenkor zavart bennünket, mindig zavart bennünket. Szoba-konyhában lakott, hát sokan éltek ott, mer’ a gyerekek, a sógor, meg én, de elfértünk valahogy, csak akkor volt kicsi a lakás, amikor ivott. Hát eccer nagyon elzavart, kiabált tán még meg is ütött volna minket.

Ilyen... őszies volt az idő..., akkor két hónapos volt a kisfiú... *(Mereven néz, előre dől, a karjait maga köré fonja, a hangja egyre halkul.)* A hidegtől kihűlt, így bekerült a kórházba. Az utcán aludtunk két napig, és kihűlt... bevittem a kórházba... és onnat meg elvitték csecsemőotthonba.

De közben voltam a krízis anyaoththonba’ is öt napig a Szandrámmal. És öt nap után elintézttem Érden egy anyaoththont. Három hónapot voltunk ott, aztán megszűnt az a lehetőség, hogy ott lakjunk. Addigra visszakaptam a kisfiamat is. Úgy kerültem megint vissza a sógoromhoz... Én mindig ilyen, hogy mondjam, bolygó voltam, hogy a sógoromnál is voltam, meg nem. Aztán elmentem albérletbe. Ott tizenkilenc-ezret kellett fizetni egy hónapban. Ott meg az volt a probléma, hogy ilyen... iroda volt ez, több szobával, amit kiadtak albérletbe. Penészesek voltak a falak, volt bogár is. Ez nem volt egészséges a gyerekeknek, és sok családot kiköltöztettek akkor, onnan is eljöttem. Valaki kihívta a KÖJÁL-t, és mondták a gondnoknőnek, hogy olyan családok, akiknek kisgyerekei vannak, azoknak ki kell költözni a szobából.

Hányan voltak ekkor együtt?

Akkor két gyerekem volt velem, a kisfiam, meg az ötéves Szandrám. Akkor is úgy volt, hogy szóltam a sógoromnak, hogy ez a helyzet innen is el kell jönnünk, és akkor visszafogadott. Mindig visszafogadott, de amikor ivott mindig elzavart. **Fizetett neki is?** Fizetni nála nem kellett, de beadtam a családi pótlékot, és úgy közösen volt az ennivaló is meg minden. Aztán meg

Otthontalanul...
Tégy az emberért!

„Szeretnék valami lenni”

véglegesen elzavart minket, utána már nem is fogadott többé vissza, és úgy döntöttem, hogy jobb a gyerekeknek az intézetben. Bementem K...-en a családsegítőbe, mert ott lakott a sógor, mondtam, segítsenek, hát nem akarok a gyerekekkel utcán lenni megint. Szandrám így most Tószegen van intézetben tíz éve. Már nem is úgy, hogy otthonban, hanem nevelőszülőknél.

Neki is jó ott, mint régen Önnek?

Hát megvan, ott jó neki, mert van hol laknia. **A kisiú is vele van?** Nem, a kisiút meg az apjának a testvére vállalta el. Most is ő a nevelője, míg nekem helyre nem jön az életem. Minden hónapban látogatom őket. A fiamat fölhozzák Pestre, és minden hónap harmadik szombatján találkozunk.

Mikor a gyerekek elkerültek tőlem, akkor jöttem ide az [Éjjeli menedékhelyre]. Két évig voltunk itt az Erikával. Akkor is jártunk dolgozni, a [Kórházba]. Aztán meg összekerültem az élettársammal, akivel most is együtt vagyunk. *(Közelebb hajol, szinte suttog. Tágra nyitott szemmel folytatja.)* Azt is el kell mondanom, nem titok, kicsit kellemetlen a számomra, de el kell mondani, hogy bekerültem a börtönbe. Tizenegy hónapot voltam bent lopás vétségéért. Szabadulásom után meg elmentem a nagy fiamhoz, de hát ott is van három kisgyerek, meg a menyem. Nem akartam a nyakukon lenni, és eljöttem vissza Pestre. Ez most volt vagy két éve. Megkerestem a volt élettársamat... no igen, én kerestem meg őtet. Ő is bekerült a börtönbe, tavaly júniusban kerültünk megint össze. Aztán az utcán voltunk, ott aludtunk a Lehelen. Kijártak a szocmunkások, ők mondták, hogy van egy ilyen program, hogy be lehet kerülni a szállóra, és feliratkoztunk várólistára. Rá egy hónapra be is kerültem az Erikával, és egy hónap múlva az élettársam is beköltözhetett, azóta itt vagyunk a szállón.

Erika hogy került megint fel Pestre? Hát nem a nagyanyjánál élt?

Annak se volt maradása ott. Mindég velem volt inkább, mer ő olyan kicsit... no... olyan ügyetlenke.

Milyen most, hogy bekerültek a szállóra? Van már kis holmijuk, be tudtak rendezkedni?

Kicsit összeszedtük magunkat, már szép a szobánk is. Még majd csinosítjuk.

Mit csinál, amióta bekerült?

Amióta itt vagyunk, többször néztem munkákat az 'Álláskeresőbe'. Volt is egy hajnalos munkám az Erikámmal, el is mentünk, de az atyaúristennek sem tudtuk, hogy honnan megy oda az éjszakai járat. Hát elkéstünk, aztán hív a főnökhasszony, hogy „most mi van, Tündike?”, én meg „jaj”, mondom „nem találjuk, nem tudom, hogy kell menni”. Erre ő elmondta, és el is értünk oda, de aztán meg elaludtunk. Nem tudtam megszokni az éjszakai kelést. Aztán most voltam a Nyugatinál egy irodaházba, azt is itt néztem az irodában. Ide hatra kell menni, hat órás munka lenne, csak hogy nekem most választanom kell, mert iskolába is járok. Tavaly kijártam megint a hatot, mert a kisegítő nem annyit jelent, mintha tényleg jártam volna. Azt elvégeztem, és az Istvánék meg a BMSZKI, meg a tanár néni segítségével most járom a hetet meg a nyolcat. Hatvankilencezret kapok, hogy tanulok, nem is lehetne dolgozni mellette. Az iskola meg délelőtt van, és így nem is tudtam délelőtt menni dolgozni, így le kellett számolni. Azért most mégis elkezdtem újra keresni a munkát. Délutános 4 órás munkát tán még el tudok vállalni, tizenhattól húszig. De most megint a tanulás a munkám is. Bementem az Elektromos Művekhez is, de pont most veszítettem el a személyigazolványomat, ezt is intézni kell, ingyenesítés meg minden, amíg ez nincs, addig várni kell. *(Egyre gyorsabban beszél, lelkesen gesztikulál. Szinte magának magyarázza a teendőket.)* Ha elvégeztem a nyolcat, a tízet is le aka-

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

rom tenni, és utána valami szakmát tanulni. Negyvennyolc éves vagyok, de csak tudnék még valamit. *(Látja a mosolyom, megáll egy pillanatra.)* No... ugye hogy tudnék? Tanulok, amíg lehet, mert szeretek tanulni. Érdekel, csak nem vagyok olyan nagyon nagy lángész. Elégge oda kell figyelnem, de annyi jön belém, amennyi muszáj.

Mihez akar kezdeni, ha kijárta a tízet is?

Talán valami szakmát..., nem tudom. **Mit szeretne tanulni, mi az, amit szeret csinálni?** Takarítani, mer ahhoz értek, mindég azt csináltam.

Mindig dolgozott? Tizennégy éves kora óta?

Mindég dolgoztam. Csak amíg az első három gyerekem meg nem született, addig éltünk a családi pótlékból, meg a GYES-ből. Aztán beálltam a gépgyárba. Takarító voltam, akkor kaptam a GYES-t, meg a családit is. A férjem is dolgozott, mondjuk akkorába' szálalékolták le őtet, '82-ben. Gyomor meg minden baja volt, szívbeteg volt, tüdő, és hát aztán a szálalékolásból meg az én gyesemből meg családi pótlékból éltünk, de hát sokat elivott, meg kártyázott is. Mer' hát T...-on szép házban éltünk. Akkor kis kertünk volt, neveltünk hízót, kacsát, tyúkot. A kertet is megműveltem, már én, mer' ő nem való volt semmire se... Én is idegbeteg lettem mellette. Injekciókra, menhálíg..., olyan menhál... **Mentálhigiénére? Pszichológushoz?** Arra... oda jártam a kórházba. Mindég ki voltam nagyon borulva. Mióta övele nem vagyok – hála Istennek – nincs semmi bajom. Gyerekek is ki voltak akkor idegileg, de már Erikám is jön helyre. Erikámnak az a problémája, hogy nem tud önállóan élni, hát... csinálni dolgokat. Mindég énvelem volt, én mondtam, mit csináljon. Utána meg, amikor elmentem a férjemtől, akkor már semmi sem volt biztos, itt is laktunk meg ott is, de sokat dolgoztam még a gyárba'.

Miután minden bizonytalanná vált, mi történt Önnel és a gyerekekkel? Kapcsolatban maradt az összes gyermekével?

Bárhogy is volt, de a gyerekekkel jó a kapcsolatom. Egy lányom a gyógyintézetbe' van K...-on. Ő súlyos szellemi fogyatékos. Nem tud beszélni, nem is szobatiszta, a kezével sem tud fogni, a lába sem jó, nyomorék is. Ő négy és fél éves korától ott van, most huszonhárom és fél éves. Nem nagyon tudok hozzá lemenni, már nagyon régen voltam. Innen messze is van, meg hát vinni is kell neki valamit. A férjem testvérének volt egy ilyen beteg gyereke, gondolom, attól örökölhette. Kicsi korában, amikor kihoztam a kórházból, felborították a babakocsit, akkor vagy megütötték a fejét, vagy nem tudom. Mondtam az orvosnak is, de azt mondta, ez nem attól van. Ki akartam vizsgáltatni, ne vigyem sehová, aszonta, mert nem érek vele semmit, a gyerek fogyatékos. Egy ideig én neveltem, de a férjem nem segített semmit, hát intézetbe került. A nagyfiam Jász...-on van. Most már három gyereke van. Nemrég voltunk nála. Néha ugyanis hazajárunk az Ildikémmel, mert ide jön haza, ha pár napra hazajön Bécsből. Ők jól megvannak. Ildikém külföldön van, Erikám velem van. A két kicsi gyerek meg az intézetbe'. A kicsiket fel akarom majd hozni ide a szállóra vendégszobába, tartom velük a kapcsolatot.

(Testtartása megint dacossá válik, kihúzza magát, szúrós szemekkel néz.) A rokonokkal meg nemigen tartom a kapcsolatot. Az apám, anyám már nem él, és elveszett minden, ami nekik volt Jász...-on. Húgom lakik még ott. Amikor lemegyünk, akkor meglátogatom, de nem vagyok vele nagyon szoros kapcsolatban. Nem tudom, hogy miért, de valahogy... lenéznek engem. Tudják, hogy milyen helyzetben vagyok. Beszélgetni sem tudunk semmiről. Nem nagyon szeretek ott lenni, csak azért megyek, hogy ne mondhassák, hogy nem megyek felé sem.

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

Volt valaha olyan kapcsolata, (barátja, családtagja) amire számíthatott, aki segítette?

Legjobban inkább a Feri, a mostani élettársam. Ő is iszik, csak ővele más a kapcsolatunk. Ővele nem veszekszek, úgy megértjük egymást. Az az igazság, hogy ő is sokszor nagyon belehúz, de egyszerűen nem lehet vele beszélni. Szeretném, ha megváltozna, mint más emberek, mert figyelgetem ám, együtt elmennek bevásárolni, de sokszor ő elveszi a pénzt is... szóval..., nem mindig, mert van, amikor ideadja ő is..., de most nem dolgozik, mert meg kell csináltatnia az adókártyát. El szokott menni ő dolgozni. Amit keres, van, amikor ideadja, de van, amikor nem mindet.

Mindig, amikor párt választottam, olyan lett, aki ivott. Most ő van... Nagyon erős a kapcsolat köztünk. Sokszor azt mondom, hogy már vége, nem bírom, de amúgy meg nem tudom otthagyni, mert szeretem, ragaszkodom hozzá. Nekem csak ez a kapcsolat kell, hiába iszik az élettársam, de ővele megértem magamat, nem úgy, mint a többiekkel. A férjem féltékenykedett, ütött volna. Amikor már megvoltak a gyerekek, akkor nem bántott, de megtette volna, az nem volt jó, a féltékenység már annyira betegessé vált nála.

Milyen tervei vannak a jövőben?

Albérletet akarnánk, Erikával együtt. Meg majd a lányom is mondja, hogy segít, hogy amikor jön haza, akkor tudjon, hogy lenni..., ő van Bécsben. Ha egy hétig is itthon van, akkor legalább nem idejön, hanem lakásba. Ő táncosként dolgozik, már vagy hat éve kint van. Jól keres.

Mire emlékszik vissza szívesen a múltjából?

Én csak a rosszra emlékszem, mondjuk jó a gyerekeimmel lenni, amikor jön az Ildikém, vagy amikor lemegyek az unokáimhoz, meg hát a gyerekkoromra... Sokszor emlékszek rája, már a nevelőszülőmnél, sokszor álmodok is róluk, szeretek elbeszélgetni másokkal is a gyerekkoromról, milyen volt ezelőtt a nevelőanyáméknál. Ami rossz volt, az a férjemmel, arra nem is akarok emlékezni.

Mi az, amit a jelenben fontos dolognak tart?

Hát... elkezdtem megint az iskolába járni. Azért kezdtem el iskolába járni, mert sok helyen kéri a nyolc általánost. Azé' legyen meg. Meg ha lehetőség van rá, akkor mért ne tanuljak tovább. Amikor a szállóra bekerültünk, mondták, hogy lehet járni iskolába; akkor én járom, akárhová megyünk, ne mondják, hogy „jaj hát csak hat általánosod van”, így meg nyugodtan lehet végezni. És akkor végre biztosabb munkám lesz, ahol megbecsülnek. A takarítást szeretem, nagyon szeretek takarítani, mer' értek hozzá. Én mindig takarítottam, csak a gyárba', amikor dolgoztam, és kicsi volt a kislányom és beteg, volt kórházba' is többször, három hónap után azt mondták, hogy „köszönöm”, mert csak azok menjenek dolgozni, akik ténylegesen bejárnak.

Mikor kért először segítséget hivatalosan? Önkormányzattól például...

Először hivatalosan segítséget akkor kértem, amikor a családsegítőbe mentem. Azelőtt senki nem ajánlott fel semmi segítséget. Nem is mertem igazából hivatalos helyekre menni, mert nem akartam, hogy elvegyék a gyerekeimet. De akkor már... mondtam, ide is meg oda is mentünk anyaoththonba, én is ki voltam idegileg. Nem akartam, hogy a gyerekeimet az utcáról vigyék el a rendőrök. Így ezt választottam, bementem, aztán most jó helyen vannak, nem az utcán vannak velem. Csak ellesznek valahogy, amíg helyre nem jövök.

**Otthonatlanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

A gyerekek mindannyian kijárták az iskolát?

A két nagyobb gyerek rendes iskolába jártak T...n. Csak, amikor széjjelmentünk a párommal, akkor már a fiú se, meg az Erika se járt iskolába. Ildikém meg kicsi volt, de járt Jász...-ra iskolába, de hát ő is nagylány lett meg minden, úgy kimaradt, ment a diszkózás meg minden. Mikor elkerültünk a férjemtől Erikám volt tizenhét-tizennyolc éves, a fiam volt húsz körül, az bekerült a börtönbe, még amikor T...n laktunk, mert leütött valaki egy nőt, rablás, de nem ők voltak. És ő leült három évet, hét hónap kedvezményrel szabadult. Potyára, mert nem ők voltak. És akkor nem T...-ra ment vissza, hanem anyámhoz Jász...-ra. Már mink is ott voltunk akkor. Anyám akkor már férjhez ment, volt egy gyönyörű lakása, és amikor meghalt az ember, eladta, és vett egy tanyát a közelben, és a fiam, amikor kijött, akkor ő is odament. De anyám nem szerette, ő a fiúkat nem szerette sose, csak a lányokat. Fiú unokákat sem szerette. Hát a fiam, úgy volt, hogy má' inkább menekült onnan. Osztán megnősült utána, és azóta is ott lakik a faluba'. A kisfiam még kicsi volt, amikor bekerült az intézetbe, kilenc hónapos volt, Szandra meg öt éves volt, és ők ott kezdtek el járni iskolába. Jó helye van a fiamnak, mert az apjának a testvérénél lakik, ők jómódúak. Szendrát is szeretik a nevelőszülei. Hétvégére majd elhozom őket. Mikor bent voltam a börtönbe', akkor Szandra egy kicsit idegbeteg lett, mondták, olyan ideges volt, pszichológushoz járatták, mikor kijöttem, azóta járok hozzá, mindig vár engem.

Budapesten – amikor már a kisgyerekek nem voltak Önnel – hol lakott, hogy élt? Erikával például fapadoson is volt...

Amikor leadtam a két gyereket, két évig voltunk.

Miért nem jelentkeztek akkor fizetős szállóra?

Amíg a fapadoson voltunk, arra figyeltünk, hogy megéljünk, legyen pénzünk, nagyon nehéz volt másra gondolni, mint hogy megéljünk. Valahogy ott is elvoltunk, ott is jó volt. Aztán megint összekerültem a volt élettársammal, akkor kinn voltunk az utcán. Kijártunk a Sz. közbe mosatni, fürödni. **Mi volt a Sz. közben? Nappali melegedő?** Nem, a sógoroméék. Majd-nem minden napos voltam náluk, csak este mentünk a L. térre. Nem akartam kinn hagyni az élettársamat, ha ő szenved, akkor én is.

Erika is magukkal volt?

Velem volt akkor már mindég... No, aztán ott találtak meg a szocmunkások novemberben, és akkor nagy nehezen bekerültünk, mer' azonnal feliratkoztunk a listára.

Hogyan laktak a L. téren?

Hárman laktunk a L. téren, meg az Erika élettársa, de az aztán bekerült a börtönbe, azóta bent van. Az is várja, hogy kijöjjön...

Kedveli Erika barátját?

Úgy... kijövünk egymással. Nehéz élet volt, most jó, mert egy kicsit bekerültünk, csak nem vagyunk az utcán. Azoknak nem nehéz, akik isznak, mer' azok isznak. Józanul nehéz bírni, ami kint van. De én azt nem tudom felfogni, hogy aki kint is van, mér iszik.

Hol aludtak pontosan, volt valami kuckó, ami védte Önöket?

A telefonfülkéknél aludtunk, nem csináltunk magunknak kuckót. De így is bírta az egészségem, soha nem volt semmi bajom. A talpam fáj ugyan. Télen sem voltam megfázva, volt takarónk, hoztak nekünk a [Szociális Szervezettől], meg teát, virslit.

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

Dolgoztatok akkor?

Akkor nem dolgoztunk, de eljártam a sógorhoz, és onnan kaptunk ennivalót. Mindannyian feljártunk hozzájuk. Az élettársam jóban van a testvérével. Őtet is hívták már oda, csak azért nem ment, mert sok a gyerek. Hat gyerek van, ezért nem akart odamenni.

Segítette valaki Önt, például hivatalos személy?

Én senkire se tudok számítani, csak saját magamra. A testvéreimre hiába számítok, anyámnak a testvérei olyanok, hogy egy éjszakai szállást nem adnának. Mikor anyám meghalt, Szandrával lementem, mert nálunk szokás a virrasztalás. Előtte én voltam anyámmal három évig, amikor már nagyon beteg volt, asztmás, géppel lélegzett. Nagyon szegényes volt ott minden, rossz volt neki otthon, télen volt a legrosszabb. Nem bírtam... Végül visszajöttem Pestre a sógoromhoz, az meg leküldte a húgomat. Nem telt bele három hónap, anyám meghalt. Szépen elmentem a Szandrával a virrasztalásra, egy éjszakai szállást nem adott, akkor hogy számítsak rá? Meg nem is akarok. Ha magam is vagyok, de jutok előre! Mer' eddig is így volt.

Köszönöm, hogy beszélgethettünk.

Én is, szeretek beszélni.

Sok sikert kívánok az iskolához, és az albérlethez is.

Köszönöm, majd lesz valahogy.

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

„AHOGY ÁTFORDUL EZ AZ EGÉSZ”

A csinos, fiatal roma lány nem érkezett meg a megbeszélt időpontra, de felhívott telefonon: sok időbe telik a hosszú haját megfésülni, ezért késik. Amikor megjött, egyből megértettem – dereka alá érő két fonott copfjának gondozása valóban időigényes lehet.

*Ha egy szóval kellene jellemezni, azt mondanám rá, hogy „talpraesett”. Huszonkét évesen sok mindent megélt: volt állami gondozásban, megismerkedett a kábítószeres világával, fiatalon született egy kisfiút... Jelenleg állást keres a BMSZKI Álláskereső Irodájában. A beszélgetés alatt rendkívül őszinte volt, és mindvégig derűs, egyszer azonban könnybe lábadt a szeme, amikor megalázó munkatapasztalatáról beszélt.**

Először arra kérnélek téged, hogy mesélj a gyerekkorodról, onnantól kezdve, hogy megszületted! Mikor születted, hol születted... a szüleidről... Arról, amit a gyerekkorodból fontosnak tartasz.

Huszonkét éves vagyok, úgyhogy huszonkét évvel ezelőtt születtem. Cs...-en laktunk, oda jártam óvodába is. Volt egy háromszobás lakásunk. Elég jól éltünk, apukám még fiatalabb volt, elég sokat keresett, anyukámnak szinte nem is kellett dolgoznia. Szerintem nekem elég boldog gyerekkorom volt, úgyhogy én fel sem akartam nőni kiskoromtól fogva. Aztán elköltöztünk onnét, albérletbe, aztán a nagymamámhoz. Aztán megint volt lakásunk. Aztán Gy...-ra költöztünk, ott volt egy kis bajunk, lakásmaffia meg nem tudom... apukámékat velünk fenyegették, hogy meg fognak verni. Úgy volt, hogy megveszik a lakást, csak átvágták a szüleinket. Akkor kezdődött az, hogy rokonokhoz költöztünk, egyik rokontól a másikig. Aztán jött ez a családos otthon. Közben lett nekem a párom, vele elköltöztem albérletbe. Van két húgom is még otthon. És lett a kisfiam, elég korán, én voltam akkor tizenkilenc, a párom még csak tizenhat, csak akkor még máshogy gondolkodtunk én is meg a párom is, úgyhogy megtartottuk. A párommal is voltak zűrök, szétköltöztünk, úgyhogy én most a szüleimnél lakom a kisfiúval együtt, ő meg az anyukájánál.

Hányan vagytok testvérek?

Édestestvérek négyen. Van egy nővérem és két húgom. Féltestvéreim is vannak, egy volt, aki velünk lakott, de ő is férjhez ment, és hamar elköltözött otthonról, nem tudom, hány évesen. A nővérem is húsz évesen férjhez ment, és elköltözött. Így maradtunk hárman.

Amikor kicsik voltatok, a szüleid mivel foglalkoztak?

Kiskoromban anyukám az IKV-nál dolgozott, apukán nagyon sok helyen, és üzletelt is sokat. Azt mondta, minden volt, csak akasztott ember nem. Pékségnél volt áruszállító, amire én emlékszem. De igazából nem tudom, tényleg nagyon sok helyen. Legutóbb az Auchan-nál dolgozott, de ez most volt. Gyerekkoromban? Igazából nem tudom...

* Készítette: Vida Judith

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

Mondod, hogy jól éltetek? Miből tudta nektek ezt biztosítani?

Üzletelt. Eladott-vett dolgokat, elég jól ment. Nem tudom pontosan, gondolom tévé meg ilyesmi, meg amivel tudott, lakásokkal – ha valaki el akarta adni, szolt, és abból neki is jutott egy kicsi. De közben dolgozott is.

És Cs...-en hol laktatok, merre laktatok?

A. utcában, tudod merre van? A Cs. telepen. Oda jártam óvodába is. Rossz kislány voltam, mindig a sarokban voltam. *(nevet)* **Mit kellett csinálnod ahhoz, hogy a sarokba kerülj?** Ó, hát sokat verekedtem, nem tudom, miért. Volt egy kisfiú, akibe szerelmes voltam, nem tudtam kimutatni neki, és őt is rugdostam, de ha őt bántotta valaki, azt is megvertem. Csíptem, rúgtam, haraptam. Dobáltam dolgokat, nem tudom... Volt egy lány, arra emlékszem, vele álltunk egy fánál, és elkezdtük kaparni a földet, emiatt is sarokba állítottak, nem értettem.

Meddig laktatok Cs...-en?

Hat vagy Hét éves koromig.

Ott laktak a környéken a rokonaitok is?

Nem, a nagymamám a nyolcban lakott, a Sz. utcai lakótelepen, egy háromszobás panellakásban a nagybácsikámmal, aki vak. Igazából oda költöztünk a nagymamámhoz az albérletből, a VIII. kerületbe. Utána a mamám vett nekünk egy lakást a VIII. kerületben.

Miért mentetek el Cs...-ről?

Az volt, hogy apukám eladta a lakást, de olyan sokat akkor még nem ért, egyből utána mentek fel a lakásáruk. Másfél-két millióért adták el, és annyiért nem tudtunk másikat venni, és albérletbe kellett költözni. Segített egy barátjának, akinek nagyon nagy szüksége volt pénzre. De ezt a témát inkább hagyjuk. De utána megoldódott. Addig könnyű volt, amíg élt a mamám, ő mindig vett nekünk lakást. Kétszer is. A VIII. kerületben egy egyszobás összkomfortos lakásunk volt.

Mennyi ideig laktatok ott?

Elég sokáig. Gy...-on csak három hónapot voltunk, nem szerettem ott lakni. Nem bírom a nyugalmat, a csendet, nagyon szeretem, ahogy a kocsik mennek az utcán... Hozzá vagyok szokva a városi élethez. Csak kertes házak, az iskola is messze volt, a busz az főleg. Sok volt ott a fajgyűlölő is például... Nagyon rossz emlék nekem. Ami tetszett, az egyedül, hogy volt kis-kacsám, kislibám, és két kutya is. Máshol nem engedték meg a szüleim, hogy legyen kutyám, azt mondták, kutya csak kertes házban lehet.

Bántottak ott téged?

Az iskolában volt többször, hogy verekedtem. Igen. Nem értettem, hogy mindig az volt, hogy a roma származásúak lehajtott fejjel mentek, de komolyan. Aki roma volt, lehajtotta a fejét, nem nézett semerre, csak úgy ment. Én meg a VIII. kerületből jöttem, ahol ugye a magyarok is letagadják, hogy magyarok. Olyan furcsa volt. És akkor jött egy osztály, egy egész osztály, hogy én cigány vagyok...

Egyedül voltál cigány az osztályban?

Igen. De nem tudtak megverni.

Ti magyar cigányok vagytok vagy oláh cigányok?

Oláh cigányok, apukám is, anyukám is. Minden lánynak ilyen szép hosszú haja van? Igen,

**Otthonatlanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

igen. Nálunk senki nem vágatja rövidre a haját, mert akkor szokták levágni a lányok haját, ha valami rosszat csinálnak. **A szüleid elmeséltek neked, hogy honnan származnak?** Amikor megszülettem, a D. utcában is laktunk, de lehet, hogy nem sokat laktunk ott, mert én Cs...-re emlékszem csak. Apukám amúgy Ó...-án született, anyukám E...-ban. Szomszédok voltak Ó...-án, úgy ismerkedtek meg, egymással szemben laktak, kertes házban, a M. dűlőn.

És akkor Gy...-on laktatok három hónapot, és jött a lakásmaffia... Arról tudsz mesélni nekem, hogy mi történt, hogy történt?

Igazából minket nem avattak be. Mi csak azt tudtuk, hogy jöttek, mi bent voltunk a szobában, kint veszekedtek, és apukámék megfogtak minket, és eljöttek. **Azt tudod, hogy hogyan verték át őket?** Anyukám azt mondta, mikor nagyobb lettem, és kérdeztem, hogy volt a szerződés, és az ügyvéd is simlis volt, és tudott az egészről. Ott tartottak, hogy ki kellett volna fizetni, ott volt a pénz is, aláírták anyukámék, és elkezdtek fenyegetőzni. Ez ötödikben volt, az iskolát amúgy később kezdtem el, hat évesen... tizenkét éves voltam.

Először ezután is a mamámhoz mentünk. A mamám meghalt. A nagybátyám is ott lakott akkor. Na, itt is át lett vágva apukám. A mamám a családra hagyta az ingatlant, és a nagybácsikám – elég sokan voltak testvérek – mindenkinek aláírta a nevét, és nem adott senkinek a pénzből. Úgy volt, hogy mi fogunk oda költözni, a mamámmal meg volt beszélve. De nekik volt másik lakásuk, azt is eladták, és vettek egyet vidéken. Meggazdagodtak belőlünk, használsruha üzletük lett. Apukám része azóta is náluk maradt, feljelenteni nem akarja, mert ugye mégiscsak a testvére. Engem nem szerettek, és végül rajtam veszték össze, miattam jöttünk el onnan. Utána átköltöztünk a másik nagybácsikámhoz, ott is éltünk két-három vagy még több évet, de elég nehéz, amikor több család is együtt lakik, mindig van valami probléma, és onnan is el kellett jönni. Először albérletbe mentünk, de sokan vagyunk, elég nagy a rezsi is, és utána költöztünk az otthonba, egy éve.

Itt most hányan laktok?

Hatan. **Az egész család, édesapád, édesanyád...** a kisfiam, a két húgom és én.

Milyen helyetek van?

Van egy szobánk, és a közös használatú dolgok, a konyha, a wc, a fürdőszoba. Elég nehéz. Anyukámnak szívritmuszavara lett, ő elég nehezen dolgozta fel ezt az egészet. Félttem is emiatt. Ahhoz képest rendesek... A Kocsis Gábor is sokat foglalkozik velünk, elintézte azt is, hogy anyukám kapjon nyugdíjat. A kisfiam szempontjából nem valami jó...

Mesélnél arról, hogy a pároddal hogy ismerkedtetek meg?

Hú! Tizenöt évesen anyukámék mondták, hogy takarítsak többet, mosogassak, mert ha férjhez megyek, szükség lesz rá. Mi ugye oláh cigányok vagyunk, és azt hittem, hogy engem most férjhez akarnak adni. És akkor én fogtam magam, bementem a VIII. kerületbe, ahol van a GYIVI, hogy én itt szeretnék maradni, ahol elintézték a papírokat, hogy anyukámék ne tudjanak kivinni. Két hétig voltam ott, amikor nagyon megijedtem. Volt ott egy kislány, aki elkezdte mondogatni, hogy „ne mondd el senkinek, tetves vagyok, tetves vagyok!”. Azonnal felugrottam, hogy „tetves, tetves!”, vittek minket azonnal, mindenkit, orvoshoz. Jöttek apukámék, és hazamentem velük. Apukám mondta, hogy ezt meg tudtuk volna beszélni, ők nem így gondolták. Apukámmal nagyon jó a kapcsolatunk, én voltam a kedvence, nagyon szeret engem, én is őt. Azóta már tudom, hogy apukám másképp fogja fel a dolgokat, csak én félreértettem.

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

Szokott ilyen történni a családokban, hogy férjhez adnak úgy egy lányt, hogy ő nem akarja? Máshol előfordul, de nálunk nem. Azóta már tudom, hogy apukám máshogy fogja fel a dolgokat. De láttál ilyet a környezetedben? Nem, csak hallottam. Nagyon megijedtem, tizenöt évesen egyáltalán nem akartam még férjhez menni, és az oláh cigányokat sem szerettem, nem szerettem volna oláh cigányhoz hozzámenni... Közben, hát eléggé ki voltam borulva, és volt egy barátnőm, és vele elkezdtem drogozni. Marihuanas cigaretta... tizenhat évesen.

Tehát már kijöttél a GYIVI-ből...

Két hetet voltam ott... És akkor náluk is laktam három hónapot, meg kollégiumban is, elmentem, meg megint haza. Én nem bírtam ezt, hogy mindig másoknál vagyunk... Meg én nem oláh cigányok között nőttem föl, és nem bírom azt, amit ők, hogy szoknya, mindig szoknya, meg tovább szerettem volna tanulni, nem tudom... A hetedik kerületben volt egy ifjúsági központ, nem tudom, ismered-e, mindig oda jártam. Elkezdtem megismerni a hetedik kerületet, a Városligetben van egy kosárlabda pálya, ott ismertem meg a Robit is. Elkezdtem hozzájuk járni. Először barátok voltunk, aztán elkezdtünk járni, és elég hamar teherbe estem. Ő volt nekem az első, meg az első terhesség... Megijedtünk mind a ketten. Ő magyar amúgy, az ő szülei is egész másképp fogják fel, és még csak tizenöt éves volt akkor. Én sem mertem elmondani az én szüleimnek, ő sem az ő szüleinek. Még csak tanácsot sem tudtam kérni, akármi volt, senkitől. Aztán elmentünk egy védőnőhöz, aztán nem mentünk, mert úgy volt, hogy elvetetjük. Titokban szerettük volna tartani, hogy ne tudja meg senki. De oda jártak az unokatesóim is, ugyanoda, és kérdezte tőlük a védőnő, hogy miért nem mentem vissza. Ő így elmondta az apukámnak, hazamentem, és a húgom azzal fogadott, hogy „na mi van, terheske?”. Akkor Ūristen, rájöttem, hogy tudják, elrohantam otthonról, egy ismerősömnél aludtam. Azt hittem, hogy meg fognak ölni, nálunk nincs ilyen. Egy az, hogy a Robi nem cigány, a másik, hogy nálunk csak esküvő után szokott ilyen történni. A Robi el is jegyzett engem, három hónap után amúgy, amikor még az apukámékat sem ismerte. Nagyon szerettük egymást. Apukám elég jól fogadta egyébként, kérdezte, miért nem mondtuk el. Annyit mondtam, hogy féltem. Erre ő, hogy miért féltem, mikor ő értünk el, és majd valahogy megoldjuk. Anyukám is először azt mondta, hogy vetessük el. És akkor elindult, hogy „az enyém, az én hasamban van, és most megölessem”. Eldöntöttem, hogy egyedül fogom felnevelni, mert a Robi még fiatal, és ezt elmondtam a Robinak is. Először tényleg úgy volt, hogy elvetetjük... Aludni sem tudtam, minden körülöttem vagy a tévében az abortuszról szólt, minden csupa vér volt... Napokig nem tudtam aludni. Meg hát a Robit is nagyon szerettem. Mikor ezt elmondtam neki, hogy én egyedül is felnevelem a gyereket, akkor ő elkezdett sírni, hogy ilyet ne mondjak, ő velünk marad.

Mikor megszületett, mi hárman először egy otthonba mentünk, Cs...-re, aztán költöztünk el albérletbe. Nem messze tőlünk dolgozott a Robi ikertestvérének a volt barátnője. Ők ketten összeházasodtak, és elköltözött vele. Akkor lefogytam gyorsan, harminckilenc kiló lettem, elköltöztem a szüleimhez. A Robi három hónapig járt azzal a lánnyal, azután kibékültünk és azóta együtt vagyunk. De nem szeretnék vele összeköltözni, legfeljebb, ha a szüleimmel laknánk valahol... Munkát is elég nehéz nekem találni. Amikor terhes voltam, beiratkoztam egy iskolába, a [Roma]iskolába, ismered? A félévi vizsgát már letettem, de folytatni már nem tudtam, akkor volt az, hogy a Robi elköltözött, és munkát kellett közben keresnem, hogy a kisfiút elartsam. És akkor így abbahagytam, se érettségim, se szakmám, csak a nyolc általános. Kicsi is vagyok... Komolyan, sok helyre nem vesznek fel, mert kicsi vagyok, a pult mögül nem látszom ki.

Otthontalanul...
Tégy az emberért!

„Szeretnék valami lenni”

Mesélj a kisfiadról!

Ő az első fiú a családban. Apukám mindig fiút szeretett volna. Velem is úgy volt, hogy fiú leszek, kék ruháim voltak... Úgy volt, hogy apukám először haragudott rám. És volt ez a háromdimenziós ultrahang... Nagyon szeretünk volna egy kisfiút a családba, én is mindenképp fiút szerettem volna. Kérdeztem, hogy kisfiú lesz, vagy kislány – mikor mondta az orvos, hogy kisfiú, azt mondtam, „köszönöm, köszönöm”, mintha ő csinálta volna, hogy kisfiú legyen, nagyon megköszöntem. Aztán megszületett, most ő otthon a kedvenc. Eléggé rosszcsont most már. Eleinte nem sírt, amikor kicsi volt, csak amikor éhes volt, vagy amikor fájt a hasa. Ahol most lakunk, nagyon sok a gyerek, mindegyik kint rohangál a folyosón, a Krisztofer is szeretne kint rohangálni... Nagyon okos kisfiú, egy évesen már beszélt. Értelmes nagyon. Nem azért, mert az én kisfiam, de tényleg nagyon értelmes, a doktor néni is mondta, hogy négy-öt éves gyerekeknek a szintjén van. Nagyon aranyos! Mutassak róla képeket? Nagyon tud örülni mindennek. Általában mindig mosolyog. *(Képeket mutat a telefonján, tényleg csupa nevetés ez a kisfiú...)* Ha dolgozom, vagy valahova mennem kell, anyukám vigyáz rá, de neki ez nem teher. Azt is mondta, hogy ha elköltözöm a Robival vagy akárkivel, őt nem vihetem. Ki szereti sajátítani.

A rokonok előtt nem volt kellemetlen, hogy megszületett a kisfiad?

Nem foglalkoztam ezzel. Amúgy az oláh cigányok nagyon el vannak zárkózva a világtól, mintha csak ők lennének. Más emberek csak mellékszereplők az életben. Csak együtt egymással. Van, hogy unokatestvérek összeházasodnak. Nekem nagyon nem tetszik, hogy összeházasodnak, és a nő otthon marad, neveli a gyerekeket. Nagyon sok gyerek szokott lenni, nagybácsikámnak is van nyolc vagy tíz gyereke, nem tudom. Én nem ilyen vagyok. Ja, amúgy a drogról leszoktam, elfelejtettem mondani.

Mennyi ideig drogoztál?

Két-két és fél vagy három évig. Nem tudom. Kipróbáltam az Extasy tablettát, de mégsem jártam diszkóba, mint mások. Ja, voltam nyolc hónapot a – hogy hívják? – Ú...-en, intézetben. Amiatt a két hét miatt. Mert volt egy elhelyezési tárgyalásom, és muszáj volt oda bemenni, és ez tizenhét évesen derült ki, és nyolc hónapot még ott voltam. De ott, szóval, jól éreztem magam. Voltak ott lányok, és eléggé összebarátkoztunk.

De várjál... Két hét után kivittek, utána volt egy elhelyezési tárgyalás?

Még közben. A két hét alatt? Igen. És akkor nem vihettek volna haza? Nekem ott szóltak, hogy be kell mennem. És otthonról mentem be, szeptemberben, és júniusban, a születnapomon jöttem ki onnan.

A szüleid hogy élték ezt meg?

Az első két hétnél, amikor én mentem be magamtól, nagyon ki voltak borulva, mert ezt nem gondolták volna rólam. Amúgy apukámmal mindent megbeszélek, néha olyan, mintha a legjobb barátom volna apukám. Csak ezt a dolgot félreértettem. Amikor kicsik voltunk, nagyon szigorú volt hozzánk, de azt is éreztem, hogy nagyon szeret. Azt akkor még nem is mertem mondani, hogy én nem szeretnék oláh cigányhoz hozzámenni. Valahogy a tudtukra akartam adni, és telefonon keresztül mondtam, nem tudtam volna elviselni, hogy a szemébe mondjam. Meg hát akkor még én sem úgy fogtam föl a dolgokat a szüleimmel kapcsolatban, még sokkal fiatalabb voltam, fogalmam nem volt arról, hogy lesz, amikor férjhez megyünk.

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

Egy pillanatra térjünk még vissza az előző témához: kaptál egy határozatot, hogy menjél be az intézetbe?

Nekem már ott kellett volna lennem, amúgy is. De engem hazavittek a szüleim. És akkor egyszer csak rájött valaki, hogy otthon vagy? Az Ifjúsági Központban derült ez ki. Ott is mindennek utána jártak, meg sokat beszélgettünk, és egyszer valamiért felhívták a GYIVI-t, ahol mondták nekik, hogy jó is, hogy itt vagyok [mármost az Ifjúsági Központban], mert nekem ott [az Intézetben] kéne lennem... És az egyik vezető felhívta az intézetet, és mondták, hogy be kell mennem.

Ez a drogozásos időszakban volt, ugye?

Tizenöt évesen még nem, tizenhat évesen kezdtem el – igen, igen, akkor volt. Utána kezdtem járni a Robival, és a terhességem előtt egy hónappal szoktam le. Egyáltalán nem volt nehéz leszokni. A cigiről nem tudok leszokni. Arról nem nehéz. Csak ugye volt ez a sok probléma... Nem nagyon tudtam feldolgozni, hogy gyerekkoromban mindent megkaptam, minden ott volt, lakás volt meg minden volt, aztán pedig jött ez a „nincs pénz”. Ez így nagyon nehéz volt. Talán könnyebb annak, aki úgy nő fel, hogy sosincs semmi, vagy mindig van, de így, hogy átfordul ez az egész, nagyon nehéz. Igazából ott kezdődött, amikor meghalt a nagymamám, akkor voltam tizenöt vagy tizenhat. Akkor hagytam abba a nyolc általánost is...

Befejeztem, elballagtam. Aztán megismerkedtem azzal a lánnyal, most már azt mondom, hogy sajnós, de akkor nagyon odáig voltam érte meg az anyukájáért. Az anyukája is prostituált volt, rájöttem egy idő után, meg a nővére is, aki kint lakott külföldön. Ők vették nekünk... szóval mindig volt. Nyugodtan az anyukája előtt rágyújtottunk... Odaköltözhettem hozzájuk, én még akkor úgy voltam vele, hogy milyen rendesek, mert ki voltam borulva a szüleim miatt.

Addig nem gyújtottam rá, pedig kínáltak, dohányozni sem dohányoztam előtte. Egyszer jött haza a nővére, és megkínált, és elfogadtam tőle. Először nem is éreztem semmit, azt hittem, hogy teljesen immunis vagyok rá. Amúgy azóta a memóriám is sokkal rosszabb, előtte nagyon jó memóriám volt... Másodjára már az volt, hogy folyton mondtam, hogy „nem érzek semmit, nem érzek semmit”, és a barátnőm is visszakérdezett, hogy „mit mondtál az előbb, mit mondtál?”, mert ő is elfelejtette. Nevettem rajta, és elkezdett nekem is tetszeni, hogy közben nem gondolok azokra a dolgokra, amik zavaróak, például hogy otthon mi van...

Három hónap után amúgy abbahagytam, mert túl sok volt, reggeltől estig, folyton. Sőt, két órát aludtunk, egész nap ezzel voltunk elfoglalva. Volt olyan, hogy tél volt, lent voltunk az utcán, mondtam a lánynak, hogy „menjünk haza” ... otthon teljesen más volt, maximum nyolcra otthon kellett lennem, akkor ugye ettünk, ittunk, aludtunk, de itt teljesen más volt... Meg el sem engedtek több helyre. De itt teljesen szabad voltam, meg ez a lány is, oda mentünk, ahova akartunk. Ő sosem akart hazamenni, én meg álmos voltam, télen lent az utcán. Három hónap után volt az, hogy hazamentem, elmondtam apukámnak, hogy milyen rossz voltam, ezt csináltam meg azt csináltam. Akkor két vagy három hónapig ez abbamaradt. Utána itt a hetedik kerületben kínált egy lány, hogy én is csináljam velük. Mondtam neki, „nem kérek, mert rossz emlékeim vannak”, erre ő azt mondta, hogy „pont ezért, hogy ne legyen rossz emlék”. És ezzel rávett, és megint mindennapossá vált.

És amikor ezzel az első lánnyal összebarátkoztál, hozzájuk költöztél?

Igen. **Elengedtek a szüleid?** Ők nem akarták. De akkor épp kollégiumban voltam, csak oda nem mentem be, mert ott nem éreztem jól magam.

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

És közben jártál iskolába?

Igen, de nem sokat ért, elaludtam az iskolában, szinte aludni jártam csak oda. **Hova jártál akkor?** [Alternatív Középiskolába]. Azt ismered? A kollégiumban viszont a lakók sem voltak szimpatikusak... Eltűntek ruhák, és rám fogták, azt mondták, hogy biztos én vettem el. Volt egy lány, kilencven és száz kilo közötti, eltűnt a pulóvere, és azt mondta, biztos, hogy én vettem el. Nem hitték el, hogy nem én voltam. Mondtam, hogy nézzenek rám, nem is jó rám! Ezért nem akartam bemenni, mert ha bementem, biztos elvettem valamit...

Az iskolában volt egy hölgy, szociális munkás, vagy nem tudom, micsoda volt ott, ő vitt el oda. Az is tök ciki volt a többiek előtt, hogy tőle kaptam a zsebpénzt, mert nem anyukáméknak utalták a családi pótlékot, és kiabált a folyosón, hogy „gyere a pénzedért vagy nem akarsz enni?”. Havonta adott nekem három vagy ötezer forintot. Ez sem tetszett nekem.

És ezzel a drogos lánnyal hol ismerkedtél meg?

Én fociztam amúgy, nagyon sokáig, a Sz. utcai lakótelepen volt egy játszótér, azon egy pálya. Tizenöt éves koromig szinte az úttesten sem mentem át egyedül, és oda jött ez a lány, megismerkedtem vele. Föl is mentem hozzájuk, az anyukája mondta, hogy milyen rendes lány vagytok, mert akikkel eddig barátkozott, azok milyenek voltak... A szülők általában mindig bírtak engem.

Utána hazamentél, három hónap drog nélkül, majd újra... Akkor már te vetted a drogot?

Az a lány, akivel elkezdtem, ő minden nap vett. Nekem nem kellett, mert mindig vele mentem. Nagyon ritka volt, hogy én vettem, vagy hogy többet vettem. A születésnapomon. Volt egy fiú, aki a legjobb barátom lett, és minden nap hozzá jártam fel, és elkezdett árulni. Minden nap ott voltam, reggeltől, sokat beszélgettünk, a barátnőmbe volt szerelmes. ... Itt a Keletinél volt a sulis, hogy hívják? Oda is jártam, ott volt osztálytársam. Na, amit tönkretett nagyon, a memóriám. A rövidtávút. Holnap több mindenre emlékezem abból, hogy mit akartam mondani, mint most. Van, hogy elfelejtek szavakat... Régebben versenyekre jártam, az általános iskolában, vers- és prózamondó versenyekre. Az iskolában volt a Didergő király, azt ismered? A könyvben kétoldalas volt, egy elég hosszú mese. Az volt, hogy az egyik osztálytársam elkezdte fejből mondani, de nem tudta tovább mondani, csak a feléig, én meg mondtam tovább, és végig mondtam, pedig csak egyszer olvastuk el előtte. A rímek nagyon bennem maradnak, vagy maradtak, most már nem tudom. Ezt a tanárnő észrevette, és elküldött a vers- és a prózamondó versenyre, és első lettem. A matematikát szerettem még nagyon, ebből a kettőből, matematikából és irodalomból dicséretet is kaptam. Most pedig már nem tudom, hogy tanulnék meg például egy verset. Szerintem már nem tudnám megtanulni. Közben is sok mindent elfelejtettem, amíg drogoztam. Mert aki ezt csinálja, az egy teljesen más világban él. Örülök neki nagyon, hogy leszoktam, mert... Olyan, mintha valaki egész végig aludna, és úgy menne az utcán. Nem tudod, mi történik körülötted, megéled, meg nem tudom... de van egy más világod, és abban élsz. Elég furcsa állapot. (...) Jól éreztem magam mindig, de hogy minden nap, az sok...

Az sok, persze, az tényleg ki tudja készíteni az embert... És akkor ez a fiú volt a legjobb barátod, és adott mindig...

Úgy volt, hogy fenn voltam nála, tekert, elszívtam, aki jött hozzá fel venni, az leült, ő is tekert, elszívtuk. Egy baráti társaság volt tulajdonképpen.

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

Neked nem kellett árulnod?

Nem.

A rendőrség látott valamit ebből a dologból?

Nem.

Az iskolában a tanáraid tudták, hogy neked milyen problémád van?

Jó kérdés... Az iskolában is mindenki szívott. Együtt szívtunk. Mind a két iskolában így volt. Ott is ilyen kör asztal volt, az óra alatt mindenki tekert, szünetben szívott, erről szólt az iskola.

A Robi? Ő is szívott veled?

Igen. **Ő is leszokott?** Most már ő is leszokott. Amíg terhes voltam, végig szívott. Igazából akkor, amikor összeköltöztünk, abbahagyta, amikor ahhoz a csajhoz költözött, megint elkezdte. Most mióta kibéköltünk, mert azóta megcsalt még egyszer amúgy... Mindig megtalálom ilyenkor, valaki elmondja, hogy hol látta, és én kombinálok, és bekattan, hogy ő megcsal. És tényleg mindig úgy van. Aztán így közben nekem is volt egy másik fiú, de rájött közben, hogy szeret engem a Robi, és megöli magát... És kibéköltünk, ez is nemrég volt, két hónapja. De én ebben az egészben nem vagyok már biztos.

Robiban?

Igen. Az elején, amikor megismerkedtünk, el sem hittem, hogy ilyen kedves fiú létezik a világon. Szeretett, tényleg, ha olyan szót mondtam, ami neki nem tetszett, azonnal elkezdett sírni. Nekem ez így furcsa volt... Apukám sosem szokott sírni, kétszer láttam életemben. Vagyis egyszer nem láttam, csak mondták, amikor eljöttem otthonról, akkor sírt. Meg amikor a mamám meghalt, mindenki arról kezdett beszélni, hogy kire mi maradt, és apukám felállt, és elkezdett sírni, hogy ez nem igaz, hogy a mamával nem is foglalkozik senki, csak hogy mi marad utána...

Anyukád és apukád meg tudta őrizni a kapcsolatukat ezekben a nehéz helyzetekben?

Igen, igen. Nekem az is nehéz, hogy a Robi nem ilyen. Nekem egy anyukám egy apukám volt, amióta élek, azóta együtt élnek, nem volt, hogy ez megcsalja azt vagy az megcsalja ezt. Én azt hittem, hogyha nekem lesz gyerekem és férjem, én is így fogok élni. De nem így alakult. Volt olyan, hogy összevesztek, anyukám elment az ő anyukájához, de nem vitt el minket, mert apukám nem hagyta volna. Ő annyira szeretett minket, hogy akármi volt, ő mindig velünk akart lenni, gyerekekkel. Ha anyukánkat el is engedte volna, minket soha. **Többször volt, hogy anyukád azt mondta, hogy megyek?** Igen, igen. Anyukám, még az elején, akármilyen hülyeségen összevesztek, fogta magát, elment anyukájához. Nem voltak ezek nagyon komoly dolgok. Kétszer emlékszem, hogy elment anyukájához, és akkor jött apu, hazahozott először minket, utána az anyukámat. Egyszer a nagybácsikámhoz mentünk el ugyanígy. Akkor is kiderült, és értünk jött.

Anyukád szülei élnek még?

Igen, mind a ketten. Nagypapámat nem is ismertem, apukám apukáját. **Anyukád szüleire tudtok számítani, tudnak segíteni nektek?** Nem. Ők E...-ban laknak, két szobás a lakásuk azt hiszem, anyukám öccse is ott lakik náluk, nem tudom, hány gyerek van, szinte ők is alig férnek el. Mi meg hatan vagyunk...

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

Van a tágabb családokban más is, aki hajléktalan lett?

Nem, nincsen.

Mik a kilátásaitok? Hogyan tervezitek a jövőt?

Most pályáztunk lakást a XV. kerületben, azzal próbálkozunk, meg van méltányossági lakáskérelmünk is, a Kocsis Gábor segít benne. Ha nem sikerül semmi, akkor megpróbálunk, ha tudunk, felvenni valami hitelt. **Van előtakarékoságotok?** Igen, igen. Minden hónapban félre szoktunk tenni valamennyit a Postán. De jobb volna, hogyha a lakáspályázat sikerülne, mert előbb-utóbb az önkormányzati lakást is meg lehet vásárolni öröklakásnak. Vagy pedig marad az albérlet, ha nem sikerül. De én előbb utóbb mindenképp szeretnék valamit csinálni a Kevin miatt, nem szeretném, ha ilyen helyen nőne föl. Nem tesz jót neki. Teljesen jó volt, nyugodt gyerek volt, de most például olyan szavakat tanul a szomszéd kisfiútól, amiket az ő szülei mondanak, amikor veszekednek. Köpköd is. **Maradt valami vagyontok a hurcolkodásban?** Semmi. Nagyon sok minden el is vészett, össze is tört.

Apukád most dolgozik?

Jelenleg nem. Nemrég hagyta ott az Auchan-t, ahol a takarítóknak volt a főnöke. Nagyon messze van tőlünk, ahol lakunk. Volt egy autója, ami most már nincs, elég rossz állapotban van, lejárt a vizsgája is, nem lehetett megcsináltatni. Tizenkét órát dolgozott, kettő-kettő és fél óra volt az út oda, és ugyanannyi vissza, aludni se lett volna ideje szinte. **Keres más munkát?** Igen szokott, de nem olyan könnyű neki. Negyvenkilenc évesek amúgy a szüleim. Nehezen mozog, a hasa nagyon nagy lett, fel van fúvodva, ő sem tudja miért. Nem megy el orvoshoz, pedig kéne. Nem iszik apukám, nem is ivott soha, keveset is eszik. Lehajolni sem tud a cipőjéhez, a cipőjét sem tudja bekötni, a dereka is fáj... Ráadásul, hogyha volt valahol, neki nem volt főnöke, szinte mindenhol vezetőként dolgozott.

Milyen iskolát végzett?

Ez jó kérdés, nem tudom.

A testvéreid? Dolgoznak vagy iskolába járnak?

Iskolába járnak. A kisebbik húgom tizenhat éves, nem tudom mit tanul. A nagyobbik tizen-nyolc, ő vendéglátóiba jár.

Drog közelébe ők nem kerültek?

A Krisztiről nem tudom, az Ani talán. De nem tudom, sokat jár a VIII. kerületbe, arról szól szinte az élete... Mindkettőnek volt barátja, ahogy kiderült. Ők is nehezen viselik ezt az egészet, és ilyenkor kell az embernek valaki, aki ott van mellette.

Már ők sem tartják tiszteletben a cigány hagyományokat?

Nem, nem, de hát nekünk egész más.

Más kérdések... Mióta jársz az Álláskereső Irodába?

Egy éve. És tényleg tök jó, hogy ide be lehet jönni, és ingyen lehet például telefonálni, mert nagyon sok pénzembe került volna, és még mindig nem találtam munkát, csak ezt az egy hétvégét. Annyi ilyen próbanapra jártam, és semmi nem sikerült.

Elvégezted a nyolc osztályt, utána még...

...másfelet. De bizonyítvány csak a nyolc osztály.

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

És milyen munkát kerestetek?

Dolgoztam autómosóba' azóta. Mondjuk azt azért kellett abbahagyni, mert most indult az egész, és még ők sem kerestek annyit, hogy ennyi embert fizetni tudjanak. A Robi is ott dolgozott amúgy. Egy ismerősünk ajánlotta. Volt az Állatkertben szendvicskészítő, a direkt marketinges, ahol egy hónapig voltam, és ami egy átverés volt. Mindennap kifizettek, de úgy volt meghirdetve, hogy napi hat-tizenkét ezret fizetnek naponta fiataloknak. Elmentem, és mondták, hogy ez egy menedzserképzés, ami nem tudom már hány hónap, de nem sok idő, és attól függ, hogy kinek hogy mennek a szintek. Úgy lett volna, hogy előbb „megtanulod”, utána „tanítod”, aztán jön a „menedzser-asszisztens” és a „menedzser”. Ezeken kellett volna végigmenni, és akkor nagyon sokat lehetett volna keresni. De nekem nem ment... Két kezdő volt, én és egy másik gyerek, a többiek többet kerestek, mint mi, nekünk nem ment olyan jól. A másik gyereknek nem tudom, miért, nekem azért, mert nem tudtam azt elfogadni, hogy valahova bemegyek, és rögtön azt mondják, „menj ki innen azonnal”, tudták, miért megyek, el kellett adni dolgokat táskából. Volt, hogy kis csatot árultunk, 420 forint volt darabja, a kínai piacon 20 forintba került. Tudtam, hogy átverés, és folyton hazudnunk kellett, hogy „fél ár”, mikor alapból négyszer annyiba kerül. Ezt nem is nagyon tudtam elviselni, el is keseredtem munka közben. Volt, hogy bevitettem egy tojást, mondtam, hogy „fél ár”, és a hölgynek pont volt olyan, és nagyon olcsó volt... Olyan rossz volt úgy kijönni, hogy bementem hazudni, és közben rájöttem, hogy átverés az egész, csak azért csinálják, hogy legyen, aki eladja, és egy csomó pénzük van belőlünk. Ami nekünk lejött árrés, a legtöbb egy MP3 lejátszónál volt, sosem adtam el amúgy, hétszáz forint. Voltak bábuk, amik már nem is tudom, mennyibe kerültek, abból jött le háromszáz forint... Szóval semmi, ahhoz képest, amit én oda bevitettem. Kerestem napi ezer forintokat, úgy hogy reggel bementem, volt egy rövid oktatás-szerű, és utána szaladgáltam nyolc órát a városban. Volt, hogy kétszáz, háromszáz forintot kerestem, holott én azért akartam dolgozni, hogy eltartsam a Krisztofert. És akkor alig valamennyivel hazamenni... *(könnyes lett a szeme)* És nem volt otthon pénz, vagy valami, és vagyunk hatan. Abba is hagytam egy hónap után.

Mi volt még? Nem is tudom. Látod, ilyenekre sem emlékszem. Biztos, hogy eszembe jutna amúgy, de tudom, hogy eszembe kéne jusson, és ezért nem jut az eszembe. De voltam egy jó pár helyen próbanapon. Az aluljáróban a zokni-harisnyaárusnál, a fornettisnél...

Kifizetik ezeket a próbanapokat?

A zokni-harisnyaárusnál igen, a fornettisnél nem, az állatkertben igen, de ott is úgy, hogy a Robi szólt, amúgy nem fizették volna ki. Több helyen nem fizették ki a próbanapot, csak nem tudtam, hogy ki kéne. Egyszer apukám szólt, hogy ha ilyen van, akkor szóljak, mert ki kell, hogy fizessék. Mondjuk én is rájöttem magamtól, hogy sok helyen ez van, hogy próbanap, és nem fizetik ki az embert, és mindig van, aki dolgozik, ingyen.

És te mit csinálnál szívesen?

Én kiskoromtól kezdve színész szerettem volna lenni, de mivel nem tudtam tovább tanulni... A jegyeim is leromlottak: első-másodikban még kitűnő tanuló voltam, utána négyes-ötös. De aztán lemaradtam. Nagyon szerettem tanulni, nagyon kíváncsi voltam, mindent tudni akartam. Az iskolában ugye mindig valami újat tanultam. Hamar tanultam meg olvasni, olvasási versenyre is jártam. Mindennek vége lett ott Gy...-on...

Otthontalanul...
Tégy az emberért!

„Szeretnék valami lenni”

Az Álláskereső Irodában nem merült föl, hogy valami képzésre beiratkozz?

Hát még nem... Amit még nagyon szeretnék, és ezt tartom még lehetségesnek, hogy néha a Barátok közt-be keresnek szereplőket, és nem azért, mert én annyira szeretem a Barátok közt-öt, vagy akkora rajongó lennék, de nagyon szeretnék benne szerepelni, csak azért hogy szerepeljek. Mindig színésznő szerettem volna lenni, egész kicsi korom óta. Van, aki úgy volt vele, hogy énekesnő akart lenni, vagy ilyesmi, és aztán ez elmúlik. De nálam nem. Az iskolában volt egy kis színjátszó csoport, bejött egy tanár, nem tudom, hogy kicsoda, nem egy ismert ember, és azt mondta, hogy játsszuk el ezt és ezt.

És ezt élvezted?

Nem igazán. Ezt nem lehetett komolyan venni, tudtam, hogy semmi értelme sincs, mert senki nem fog rá figyelni, hogy mit csinálok. Páran voltunk csak, négyen. Más, ha elmentem versenyre, ott tudtam, hogy engem figyelnek, és teljesíteni kell, és más az, amikor egy olyan helyen vagyunk, hogy bármit csinálunk, bocsánat, leszárják, hogy mit csinálunk, csak mondják, hogy csináld, csináld, csináld! A szállón dolgozik egy hölgy, aki valami ilyesmivel foglalkozik, nem tudom, hogy hívják, valamilyen dráma, és lehet, hogy őt megkeresem. Még nem kérdeztem. De ha lesz a Barátok közt-ben szereplőválogatás, biztos, hogy elmegyek. Szeretem azt, hogy más bőrbe bújni például, hogy egy más ember lenni...

Ha ezt nem lehetne, milyen munkát szeretnél?

Ami realisabb? *(nevet)* Amúgy sok dolog érdekel. Ami nem érdekel, az például a takarítás, mert elég lassú vagyok, és szerintem muszáj gyorsan dolgozni egy takarítónak. Mindenképp olyan munkát szeretnék, hogy nincs ott mögöttem senki, aki figyel engem, mert zavarba jövök. Nem tudom, tényleg, autómosóba is elmentem dolgozni... Akármit, amit megfizetnek, szívesen csinálok, ha nem erotikus, és nem takarítás. Meg amihez elég a nyolc általános.

Mondtad, hogy a termeted miatt nem alkalmaznak szívesen.

Igen. Volt olyan, hogy egy pékségben eladót kerestek, és odamentem jelentkezni, és azt mondta a hölgy, hogy „igen, és kis sámlit ki hoz neked?”.

A cigány származásod?

Az is szokott hátrányt okozni. **Utasítottak már el emiatt?** Szó szerint senki nem mondja, de olyan volt például legutóbb, hogy bementem egy szoláriumba nemrég, szoláriumban szívesen dolgoznék például, és volt ott egy hölgy, akinek mondtam, hogy én telefonáltam. Láttam, hogy próbált valami kifogást találni, azt kérdezte, hány éves vagyok, mondtam huszonkettő, ugye nem nézek ki ennyinek, és végül gondolkozott, és azt mondta, hogy „ne haragudj, de nem tudunk alkalmazni”.

Az Álláskereső Irodába mennyi időnként jössz?

Volt olyan hét, hogy minden nap itt voltam telefonálni, csak amikor próbanapon voltam, akkor nem.

Mennyire vagy elégedett az Irodával?

Az irodával elégedett vagyok, a munkáltatókkal nem nagyon. Nagyon jó, hogy ezt kitalálták! Tényleg van ez a sok ember, aki hajléktalan lett, mindenkinek van valami oka, biztos, és annak, aki tényleg szeretne magán segíteni, annak ez nagyon jó.

Köszönöm a beszélgetést!

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

„VALAHOGY ÉN VOLTAM AZ, AKINEK NEM KELLETT VOLNA MEGSZÜLETNIE...”

*Beszélgető partneremet régebből ismerem már, de az életéről ezidáig nem sokat tudtam. Korábbi ismeretségünk abból adódott, hogy a Fedél nélkül EQUAL melléklet szerkesztése kapcsán többször is találkoztunk. Kíváncsi voltam, hogy mi történt vele addig, amíg meg nem ismerkedtünk. Életének bizonyos részeiről, főleg gyermekkoráról az ötven éves asszony korábban keveset beszélhetett, a beszélgetés az elején sokszor akadozott...**

Milyen volt az életed eddig, akár a gyerekkortól kezdve?

Szar... (nevet) Nagyon szar... (nevet) Hát... kezdem azt, hogy egy rosszul működő családba születtem bele 1958-ban. Apám alkoholista volt, nagyanyám elmebeteg, mármint apám anyja. Szerintem apám is az volt, és azért kezdett el piálni, hogy önmaga előtt is elleplezze az elmebaját. Anyám meg egy ilyen mindenbe beletörődő, semmi ellen nem lázadó típusú ember volt, jellegzetesen az a fajta, akivel bármit meg lehet tenni, és ő akkor ezt csak úgy tudomásul veszi. Például apám és nagyanyám kitalálták, hogy én vagyok a rossz a családban, anyám meg ezt tudomásul vette, és meg se próbált fellépni. Szerintem egy napos koromtól kezdve én voltam a rossz gyerek. Volt egy nővérem meg volt egy öcsém, de valahogy én voltam az, akinek nem kellett volna megszületnie, vagy léteznie, mert mit tudom én... Mert se apám, se nagyanyám nem akarta, hogy legyek. Az öcsém fiú lett, és ez meg lett neki bocsátva.

Másfél éves koromig éltünk egy lakásban nagyanyámmal, utána tanácsi lakást kaptak a szüleim, és odaköltöztünk. A nagyanyám meg egy másik tanácsi lakásba, mert lebontották azt a házat, ahol addig éltek. De nagyanyám, azon a címen, hogy vigyáz az unokáira, állandóan ott volt. Nővérem két évvel idősebb nálam, de meghalt. És az a legszörnyűbb, hogy az öcsém is meghalt... (sóhajt)

Nagyanyám nagyon sokáig nem bocsátotta meg nekem, hogy én bezzeg életben maradtam. Ami súlyos hiba volt, ma már belátom, hogy az öregasszonynak volt igaza. (idegesen nevet) De akkor, tizenévesen, valahogy nem akartam úgy gondolni, hogy hibát követtem el azzal, hogy túléltem mindent. Úgy történt, hogy amikor a nővérem meghalt, akkor anyám még élt. Én akkor tizenhét éves elmúltam, nem voltam még tizennyolc éves. Anyám összeomlott, a szomszédunkkal mentünk el nagyanyámhoz közölni vele, hogy mi történt... Nagyanyám először vigyorgott, amikor mondtuk neki, hogy Marietta meghalt. És amikor fölfogta, hogy mi történt, akkor megkérdezte tőlem, hogy: „És miért nem te?” (sír) Erre úgy nem tudtam mit válaszolni... a szomszédunk azt felállt, és azt mondta, hogy ő itt se volt...

Az édesanyád mit szólt ehhez?

Nem mondtam meg neki. (Könnyeit törölgeti, majd mélyet sóhajt.) Másfél éves koromban költöztünk el a nagymamámtól. Addig a Hungária körút és az Erzsébet királyné útjának a sarkán volt egy romos épület, amit azóta lebontottak, azért kellett elköltöznünk. Utána csak

* Készítette: Horváth Takács Bernadett

**Otthonatlanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

a szüleimmel laktunk, meg a testvéreimmel. Illetve az öcsém csak később született, öt éves voltam, mikor megszületett. Ő szegényke mozgássérült is volt, meg szellemi fogyatékos is, szóval halmozottan sérült gyerek volt. Anyám már harminchat éves volt, amikor szülte. Később is született, meg bennem felmerült az is, hogy nem tudom az új lakást hogy építették, de ahogy beköltöztünk, tele volt poloskával, valószínű, hogy valamelyik új lakó hurcolta be. Öt év alatt annyira elszaporodott, hogy apám beszerzett valahonnan DDT-t, és azzal szórta tele az egész lakást. És akkor anyám már terhes volt. Szóval elképzelhető, hogy a DDT okozta, hogy anyára súlyos eset lett.

Másfél szobás összkomfortba egy szoba-konyhásból. Az abszolút komfort nélküli volt, kinn volt a csap a kertben. Földszintes ház volt, ahol több lakás volt egy épületben, közös udvar. Biztos láttál már olyat, ma már nyomortelepnek számít, de akkor az még nem volt az.

Hogy sikerült a tanácsi lakást megszerezni?

Apám a MALÉV-nél dolgozott, repülőgépvezető volt, anyám meg az Agrárgazdasági Kutatóintézetben dolgozott, mint agrármérnök. És azt hiszem a két intézmény közösen járt el a Tanácsnál, hogy utaljanak ki részünkre egy lakást.

Édesapád pilóta volt: hogy tolerálták, ha ivott?

Mindegyik ivott... *(nevet)* Apám általában két-három napos utakra ment külföldre, és akkor utána egy hétig otthon volt, vagy négy napig, nem tudom már. Te akkor még meg se születnél talán, amikor a hetvenes évek végén elterjedt, hogy megváltoztatja a MALÉV a nevét: az lesz a neve, hogy „puffhansa”. Egymás után potyogtak le a gépek. Ugyanis, ha kivonnak egy lesejtezendő repülőgépet a forgalomból, akkor a biztosító nem fizet. De ha lezuhan, akkor fizet. És lezuhantak. Apám az nem. Nem tudom hogy csinálta. Például a M. Á-t, az apám barátját, elküldték Bejrútba. Akkor volt az izraeli-libanoni háború. Sehonnan semmilyen gépet nem küldtek Bejrútba, mert a Hamasz közölte, hogy ha megjelenik egy gép a légtérben, azt azonnal lelövik. Lelőtték. És ezt a MALÉV tudta, hogy le fogják löni őket. És már a felszállás előtt az egész személyzet totál részeg volt. Engem már az is meglepett, hogy egyáltalán eltaláltak Bejrútig.

Apám teherszállítót is vezetett, ő mesélte el, hogy epret vitt Stockholmba, és ugye akkor már nem volt éppen a helyzet magaslatán, elfelejtette a futóművet kiengedni, úgyhogy Stockholm repülőtérét betérítette eperrel. *(nevet)* Ha otthon volt, ivott és aludt. Amikor berúgott, lefeküdt, aludt. Amikor fölkel, akkor irtogatta a családját: anyámat verte, meg a nővéremet, meg az anyját, engem csak kergetett, mert nem bírt utolérni, de megvert volna, ha utolér.

Anyám hivatalosan reggel 8-tól este 5-ig dolgozott, de rengeteget túlórázott. Főleg nagyanyámmal voltunk. Nagyanyám korábban a Vörös Október férfiruhagyárban dolgozott, szalag mellett, ujjakat varrt össze, három műszakban. Olyan hat-hét éves lehettem, amikor nyugdíjba ment, addig szomszédoknál voltunk. Anyám három hónapig volt velem otthon. Akkor annyit lehetett, nem volt gyes.

Hogy telt egy nap, amikor az édesapád otthon volt?

Amikor ő otthon volt, akkor én nem. Szomszédoknál, játszótéren, mittudomén, de este tíz óra előtt már hét évesen sem nagyon mentem haza.

Iskola?

Akkor még két „műszakba” jártunk, volt délutános meg délelőtti hét. Délutános héten nem volt gond, mert ráértem tízkor felkelni. Délelőtti héten gond volt, mert nagyon nehezen

Otthontalanul...
Tégy az emberért!

„Szeretnék valami lenni”

keltem fel. **Miért volt egyszer délelőtti, másszor délutáni hét?** Sok gyerek volt. Nem volt annyi osztály, hogy minden gyereket be lehetett volna rakni. Volt délelőtti napközi is, meg délutáni napközi is. A napközis tanár reggel nyolctól este hatig dolgozott például. Én már bizony tizenkét éves voltam, amikor az orvos javaslatára a Tanács kötelezte anyámat, hogy írasson be a napközibe. Mert annyira sovány voltam, hogy egyszerűen közölte az orvos, hogy ilyen mértékű alultápláltsággal az lehetetlen, hogy kapok enni otthon. Hét éves voltam, amikor az öreganyám kezdett vigyázni ránk, de mindennap főzött szerencsére – egyik nap paradicsomos káposztafőzeléket, másik nap kelkáposztafőzeléket. Azóta se eszem meg egyiket sem. Éveken keresztül vagy paradicsomoskáposzta, vagy kelkáposzta. Akkor főzött egyszer krumplistésztát, amikor a nővérem is belázadt, hogy nem eszi meg.

Édesanyád nem főzött?

Hát hétvégén. Persze, változatosan: minden vasárnap húsleves és rántotthús. *(nevet)* Totál változatos volt. De az legalább jó volt. Mert öreganyám viszont pocsékul főzött. Anyám szülei vidéken laktak, nyaranta sokat voltam náluk, hónapokat, ott szerettem lenni. Miskolc mellett, Kistokajban. Legalább két hónapot ott voltam, és az úgy nagyon jó volt. Amíg ez a nagyanyám élt, addig nagyon sokat játszott velem, tanítgatott kerti munkára, meg tehenet fejni... Volt nagyapámnak lova, arra is megtanított, hogy kell bánni vele... Végül is tizennégy éves koromig tudtam lejárni, ez az időszak az ötvenes évek végétől a hetvenes évek elejéig tartott, akkor halt meg nagyapám, nagyanyám kicsit előbb. Szegény nagyapám tüdőrákban halt meg, pedig soha nem dohányzott.

Volt nagyapámnak egy szőlője, oda jártunk ki, segítettem neki, volt egy nagy cseresznye-fa... de arról nem szabadott cseresznyét enni, mert a ház előtti fáról nem szabadott enni. Azért nem, mert azt mondta nagyapám, hogy azok a cseresznyék, amik alul vannak, az utcabeli gyerekeké, ami középen vannak, az a járókelő, vándorló embereké, és ami legfölül, azok a madaraké. Mondjuk, azért ettünk a fáról, meg felmáztunk rá. Ez csak egy olyan tilalom volt, amit nem volt muszáj betartani.

Mekkora volt a szőlő?

Nem tudnám megmondani, én hatalmasnak láttam. Két- háromszáz négyszögöl lehetett. Mondjuk egy átlagos lakótelek. És nagyapám nem itta meg a bort. Megkínálta a vendégeit. Két hordó volt, annyit termelt. Egész évben kitarított neki, ha jött valaki, megkínálta. Volt azon kívül nem tudom hány hold földje, és zöldséget, gyümölcsöt termelt. A szőlőben kevesebb szőlő volt, és sokkal több gyümölcsfa. Volt ott szilva, cseresznye, dió, gesztenye, mandula.

A háború előtt is volt már földjük?

A háború előtt saját tulajdonú földje nem volt, bérelt földet, azon gazdálkodott, úgy tartotta el a hét gyereket. Az ötvenes évek elején ezért került kuláklistára. Akkor az összes gyereket ki akarták rúgni az összes iskolából. Anyám akkor volt utolsó éves egyetemista. És mivel ő párttag volt, így be tudta fejezni az egyetemet. Nagyapám is párttag volt, de őt kirúgták a pártból, miután kitalálták, hogy kulák volt. A fiatalabb testvérei az érettségiig eljutottak, volt amelyik szakmát tanult például.

Amióta hajléktalan lettem, azóta nincs rokonom. Előtte tartottuk a kapcsolatot. Például a kedvenc unokatestvéremet felhívtam telefonon, ő pedig közölte, hogy ne zavarjam többet. Azelőtt nagyon jóban voltunk. Nem tudtak mit csinálni. A helyzetemen nem tudtak változtatni, ugyanakkor volt bennük szerintem félelem, hogy majd nekik kell eltartaniuk engem, holott

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

erről szó nem lehetett. Szerintem frászban volt mindegyik, hogy majd oda akarok költözni hozzájuk. Most már nem próbálom felvenni velük a kapcsolatot, ők meg nem tudják, hol vagyok, ha akarnának sem tudnának keresni. Az elmúlt időszakban láthattak a tévében, ha érdekeltem őket... *(nevet)* ...

Azok a nyarak szépek voltak. Ráadásul a szőlőben a cseresznyefának a felső ágait nem értem el. A nagyapám kikötötte a lovat legelni, én meg szépen odavittem a cseresznyefa alá. Felmáshoztam a hátára, és úgy a cseresznyefára. Csakhogy a ló nem maradt ott a fa alatt. Úgy jöttem le, nagyon gyorsan. Sokkal gyorsabban mint szerettem volna. *(nevet)* Nagyapám először mikor látta, nagyon megijedt. De mikor látta, hogy semmi bajom, akkor jól kiröhögött.

Hogy jutottál le nyaranta Kistokajba?

Valaki levitt vonattal, vagy felraktak a vonatra, aztán nagyapám várt az állomáson a szekérrel. Nővérem is volt lenni elég sokszor, de inkább maradt öreganyámmal. Lehet, hogy a nővéremnek az is volt a baja, hogy ott nem ő volt a jókis lány. Ott egyformák voltunk. Tizenöt unokája volt. Volt, amikor mind ott voltunk. Anyámék heten voltak testvérek, tizenöt unoka volt. Bográcsgulyást csináltunk... És ezt nem a nagyanyám csinálta, hanem a nagyapám. Mi pucoltuk a krumplit, a zöldséget, a mindent. Az udvaron vágtuk fel a húst. Volt ott egy kialakított tűzhely, és akkor föléje a nagy bográcsot.

És teljesen más jellegű család, mint apám családja – nem tudom, anyám hova tette a szemét meg az esztét. A két család nem nagyon találkozott: pesti nagyanyám sosement oda, Nana – így neveztük a vidéki nagyanyámat – sose jött Pestre. Nagyapám időnként feljött, de ő egyszerűen közölte a sárga öreganyámmal, hogy „na, elég”. Akkor öreganyám elhallgatott. Nem tudom miért, de elhallgatott. Gyakrabban kellett volna feljönnie...

Az édesapád édesanyja is pesti volt?

Igen. Az ő tulajdona volt az a lakás, ahol laktunk. Nem bérelték, valahogy az övéké volt, de nem tudom már, hogy. Lehet, hogy még az apai nagyapámról maradt. Gyakorlatilag addig velünk volt, amíg el nem váltak a szüleim, tehát tizennégy éves koromig. Akkor már régés rég nem kellett volna vigyázni ránk. Öcsém három és fél évet élt, kilenc éves voltam, amikor meghalt.

Állandóan ott volt, és amikor anyám bevásárolta egész hónapra fizetésnapkor a lisztet, cukrot, száraztésztát, babot, akármit, akkor a felét mindig elvitte – azért is voltam én a rossz gyerek, mert állandóan tiltakoztam ellene, hogy talán ezt nem kéne.

Hogy végeztél az iskolát?

Elég rosszul, rossz tanuló voltam. Nyolcadikos koromban az osztályfőnököm közölte, hogy csak azért nem fognak semmiből megbuktatni, mert nem szeretné a tantestület, ha még egy évet ott maradnék az iskolában. Nem szerettek...

A szüleid pont akkor váltak el...

Igen. Az is úgy volt, hogy a gyámhatóság közölte anyámmal, hogy vagy beadja a válókeresetet, vagy pedig állami gondozásba vesznek. Engem legalábbis. Egyrészt kiskorú voltam, másrészt pedig a nővérem azért nem volt olyan szar helyzetben, mint én. Ő kapott enni, meg vettek neki ruhát, meg mit tudom én...

Mikor figyelt fel először rád a gyámhatóság?

Hát szerintem egész kicsi lehettem. Azt tudom, hogy egyszer – hét-nyolc éves lehettem – „ösz-

**Otthonatlanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

szebarátkoztunk” a körzeti meghízottal (*így mondta*). Úgy történt, hogy apámra rájött megint, hogy engem akar megverni. November vége lehetett körülbelül, már eseggett egy kis hó. Én meg egy szál ruhában, papucsban, mezítláb kirohantam a lakásból, le a lépcsőn, ki a lépcsőházból, és csak úgy rohantam, rohantam... A játszótérnél volt a rendőrőrs, és a pasi valamiért pont kint volt. Ez olyan nyolc óra körül lehetett este. Bevitt, nekiállt faggatni, hogy hívnak, honnan jövök, meg mit tudom én. „Nem mondom meg!” „Miért nem mondd meg?” „Azt sem mondom meg, hogy miért nem mondom meg!” Addig-addig faggatózott, hogy végül mondtam neki, hogy tizenegykor megmondom. „Mert te ismered az órát?” Mondom „persze, ismerem az órát”. „És miért pont tizenegykor mondd meg?” „Majd azt is tizenegykor mondom meg!” Na eljött a tizenegy óra. „Na akkor most mi van?” Megmondtam, hogy hívnak, hol lakom. Mehetünk haza. Hazamentünk, csönget a pasi – semmi. Csönget, csönget. Nagy nehezen kitérőlgött anyám: kiderült, hogy ők szépen lefeküdtek aludni. **Miért pont este tizenegykor mondtad meg?** Ugye addigra biztos voltam benne, hogy már mind alszik.

Nem is kerestek a szüleid?

Nem. Így attól kezdve a körzeti megbízott a nyugdíjazásáig „gondozásába vett”. Szóval anyám beadta a válókeresetet, nem volt más választása. Apámnak el kellett költöznie abból a lakásból – nagyanyámhoz költözött. Különben őt pont akkor rúgták ki a munkahelyéről. Neki sem volt fenéki tejföl.

Anyagilag jobban éltünk, ezt meg kell mondjam, annak ellenére hogy apám nem fizetett tartásdíjat. Anyám nem is merte volna követelni. Aztán ’76-ban halt meg a nővérem, és ’77-ben meg anyám.

Hogyan halt meg a nővéred?

Öngyilkos lett... (*sokáig hallgat, sír*) Mai eszemmel már tudom, hogy nem kellett volna meghalnia, ha egy normális orvos kezébe kerül. Akkor még nem tudtam, hogy mi baja van, most már tudom, hogy nagyon súlyosan depressziós volt. Normális kezelést már akkor kaphatott volna, és akkor... Nem depresszióval kezelték, vasat írt fel neki a körzeti orvos. Anyámnak, ha azt mondták, hogy álljon fejre, akkor fejre állt. Ha azt mondták, hogy a beteg lányának vasat kell szedni, akkor vasat kell szedni.

...

Az általános iskolát befejeztem színkettessel, és csak egyetlen iskolába vettek fel, az ... téri gyors- és gépiró iskolába, azt kellett tanulnom. A nővérem akkor még gimnáziumba járt, de átiratkozott ebbe az iskolába, mert neki sem nagyon ment a középiskola. Pedig ő általánosban jó tanuló volt. Az is fura volt, mert például a nővérem osztályfőnöke tanította nekünk a fizikát, és fizikából nagyon jó voltam, egészen addig, amíg meg nem változott a tanár. Amikor másik fizikatanárunk lett, valahogy állandóan egyeseket meg ketteseket kaptam. Meg az is fura volt, hogy a biológiatestanárunk viszonylag egy jó fej csaj volt, és egyszer avval jött, hogy most röpdolgozatot írunk, de mindenki a papír hátoldalára írja a nevét. Úgyhogy amikor ő elolvassa a dolgozatot, nem fogja tudni, hogy kinek a dolgozatát javítja. Az egyik barátnője azt mondta neki, próbálja ki ezt a módszert, és figyelje meg, hogy mennyire meg fog lepődni a dolgozatok eredményén. Ő nem akarta elhinni, tehát kipróbálta. És mit mondjak, az enyém lett a legjobb dolgozat. És azelőtt mindig csak maximum hármast kaphattam a dolgozatra, akár feleletre. Azt a nőt szerettük, mert jól is tanított, meg nem volt olyan idióta, mint a legtöbb tanár volt az iskolában.

**Otthonatlanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

Akkoriban is alá kellett írni az ellenőrző-könyvet a szülőknek?

Persze. De én írtam alá az ellenőrzőimet. Egyrészt nem foglalkoztak vele a szüleim, másrészt meg úgy hetedik osztályos koromban két ellenőrzőm volt. Az egyik az iskola számára, a másik meg a szüleim számára. De abszolút nem érdekelte őket. Teljesen felesleges volt, úgyhogy nyolcadikban már nem volt két ellenőrzőm.

Mi történt a gyors- és gépíró iskolában?

Ez két éves iskola volt, közben elkezdtem az esti gimnáziumot, és '80-ra sikerült is leérettségiznem, tehát hat év alatt. Tehát én hat gimnáziumot végeztem. *(nevet)* Mindenképpen érettségizni akartam, sőt szerettem volna továbbtanulni. Csak ugye '77-ben anyám meghalt, és mire '80-ban leérettségiztem, addigra nem volt eltartóm. És akkor nappali tagozatra nem mehettem, a munkahelyem nem járult hozzá, hogy egyetemre menjek. Én könyvtár-történelem szakra szerettem volna menni. Akkor könyvtárban dolgoztam, és szerettem volna ottmaradni. 1977 szeptembere óta dolgoztam a könyvtárban adminisztrátorként, akkor anyám még élt, és decemberben halt meg. A munkába-állásom után egy-két héttel elment egy rákszűrésre, kiderült, hogy áttétes rákja van, semmi tünete nem volt, de decemberben már temettük.

Ez már a harmadik munkahelyem volt. Anyámnak volt egy munkatársa, akinek volt kapcsolata az egyik könyvkiadóhoz, és mondta, oda kell valaki a könyvtárba adminisztrátornak. Cipőboltban dolgoztam két napig, meg Röltexnél kilenc napig, de hát nagyon utáltam. Rettenetes volt, egész nap ott unatkoztam, aztán délután négytől hatig ötvenezren jöttek. Nem is értettem, mi a lósz..ért vannak nyitva ezek egész nap. Akkor kötelező volt a munkavállalás, lecsukták, aki nem dolgozott. Az a három nyugdíjas, aki betévedt napközben, azért nem volt érdemes nyitva tartani az üzletet. Valahová muszáj volt munkábaállni, nem jártam már iskolába, akkoriban még nem lehettem pályakezdő munkanélküli. Édesanyám szeretne volna, ha gépíróként helyezkedem el, de irodában nem akartam dolgozni. *(gondolkodik)* De, asszem dolgoztam egy évet gépíróként, a cipőbolt előtt. A mai napig utálok irodában dolgozni. Aztán jött a könyvtár. Ott jobb volt, jöttek emberek, volt forgalmunk. Adminisztrátor voltam, adminisztráltam, hogy elvitték a könyvet, visszahozták a könyvet, hogy új könyveket vásároltunk. Azokat le kellett leltározni. Volt egy könyvtáros, volt egy dokumentátor, ketten voltunk adminisztrátorok. És nagyrészt olvastam egész nap, rengeteget. Öt évig dolgoztam ott, de a könyvtáros annyit utált engem, hogy végül is sikerült kiutálni. Nem tudom miért, fiatal-koromban nagyon sokan utáltak engem... *(nevet)* Akkor is olyan voltam, hogy előbb járt a szám, mint az agyam, ezt nagyon sokan rossz néven vették... Amikor a könyvkiadó igazgatójával közöltem, hogy azt a háromszáz kötetet, amit elvitt, most már visszhozhatná... Főként azért, mert már egy jó néhány könyv beszerezhetetlen az elvittek közül, és én még nem olvastam őket. Főleg nyugati szerzők könyvei. Meg mindent ami a karmaim közé akadt. A Lenin összezt kiolvastam... majdnem. Sokat átlapoztam, de mindegyik kötet megfordult a kezemben.

Amikor meghalt anyám, akkor én maradtam a lakásban... Albérlőket fogadtam, hogy fent tudjam tartani a lakást, mert a fizetésem meglehetősen alacsony volt. *(hosszú szünet)* Egészen addig, amíg meg nem született a gyermekem. Nyolcvanban született a lányocskám. Egy héttel az utolsó vizsgám után. Szerintem matekból azért engedtek át, mert féltek, hogy ha felidegesítenek, akkor ott szülök meg. Egy kéthetes párkapcsolat. *(nevet)* A barátnőmnek volt a munkatársa. Ő egy napos kalandra gondolt, aztán kéthetes kaland lett belőle, de aztán úgy döntöttem, hogy nem bírom tovább elviselni, úgyhogy lapátra tettem. Később derült ki, hogy maradandó nyoma lett annak, hogy találkoztunk. Megmondtam neki, nem hitte el. Azt mondtam neki,

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

hogy fizesse ki az abortuszt, ha azt akarja, hogy elvetessem. Ő meg közölte, hogy „nekem nem kell a gyerek, csinálj vele amit akarsz!”. Szóval rám lett bízva a döntés. Elvetettem volna, ha kifizeti. Sok mindenre hajlandó vagyok, de hogy fizessek azért, hogy megölik a gyerekemet, arra nem.

Egyedül csináltad végig a terhességet? Nem volt melletted senki? Barátok? Kollegák?

Barátaim voltak. A munkahelyemen nagyon fel voltak háborodva, rá akartak venni, kényszeríteni, hogy elvetessem. Erre nem voltam hajlandó, mondtam nekik. Ezért is estem ki a pixisből a főkönyvtáros asszonynál. Volt, aki nagyon felháborítónak és erkölcstelennek találta, volt, aki teljesen jól fogadta. Magánorvoshoz jártam, olyan jól ment nekem: albérlőim voltak, plusz a fizetésem, plusz azért vállaltam időnként hol egy egyszerű varrást, hol gépírást, szóval volt miből megélni, de a héthónapos kötelező vizsgálatra a körzeti rendelőbe kellett mennem. Ott egy idióta nőgyógyász azt kérdezte tőlem, hogy mégis hogy képzelem, hogy megszüلöm ezt a gyereket, hát ott a genetikusnak a véleménye, hogy húsz százalék esélye van annak, hogy teljesen egészséges lesz, hát mit akarok én? Mire ránéztem a pocakomra, és azt mondtam: „itt már nem lehet mit tenni doktor úr, majd ha nem lesz teljesen normális, akkor szülész-nőgyógyásznak adom, oda idiótákat is felvesznek” – és be...tam az ajtót. Hát lehet hogy kicsit hülyére sikeredett szegényem, mert férjhez ment egy idióta állathoz – apám ezerszer különb volt ennél a baromnál... pedig vele is sok bajom volt.

Egy évig otthon voltam a gyerekekkel, még egy évet dolgoztam ott. A lányom egy elég súlyos anémiával született, három és fél hónapig kétséges volt, hogy megmarad. Három hét után elapadt a tejem, gondolom az idegeskedés miatt. Mindenféle orvosnál jártunk, mindenhol megvizsgálták, nehezen jött rendbe.

Hogy tudtad egyedül fölnevelni?

Könnyebben, mint amire számítottam. Egyrészt nagyon jó gyerek volt, másrészt akkor ugye nem volt gond, hogy hol talál az ember munkát, úgyhogy ha nem tudtam összeegyeztetni a gyereknevelést a munkával, akkor otthagytam a munkahelyet, és kerestem egy másikat. Azt hiszem ez az EQUAL-es volt a harmincadik munkahelyem. A világon minden területen dolgoztam, voltam állóeszköznyilvántartó a Moziüzemi Vállalatnál, voltam segédmunkás, voltam egy mezőgazdasági mintatelepen adminisztrátor... nem is emlékszem mindenre.

Közben volt egy nyolc éves kapcsolatom, még a lányka óvodás korában. Ez egy elég szerepcserés kapcsolat volt, én voltam a férfi a családban. Az még úgy ahogy rendben volt, hogy én cseréltem a biztosítékot, meg szereltem a csapokat, ő mosogatott, mosott, bevásárolt, én meg egy idő után azt éreztem, hogy a rohadt életbe, én inkább nő akarok lenni. Inkább mosogatok, de nő akarok lenni. Utána jött Tibike, utána meg kezdtek nem érdekelni a férfiak. '92-ben ismerkedtem össze egy tizennyolc éves fiúval, Tibikével, akivel volt egy három éves kapcsolatunk. 34 éves voltam, egyéjszakás kalandnak indult az is, aztán három éves lett belőle. Aztán – szerintem nagyon helyesen – összejött egy korban hozzáillő lánnyal, és úgy döntött, hogy marad annál.

Lányomról az apja gondoskodott, fizette a tartásdíjat, sőt '91-ben, amikor ő Amerikában kapott munkát, akkor kivitte magával, és hét évig ott éltek. Nagyon nagy dilemmában voltam, akkor nem volt munkahelyem, választanom kellett, hogy itt nyomorog velem a gyerekem, vagy jólétben él ott kint, megtanul angolul, számítógépet használni... Úgyhogy kicsilányom ott érettségizett. Ami elég nagy baj volt, mert amikor visszaértek, akkor alig akarták elismerni.

Otthontalanul...
Tégy az emberért!

„Szeretnék valami lenni”

’94-ben kellett elcserélnem a lakást, mert már nem tudtam fenntartani a másfél szobát, úgyhogy akkor költöztünk át egy szobakonyhába. Az is önkormányzati volt. Úgyhogy most vejem-uram abban lakik. A lányomnak az apja vett egy lakást, úgyhogy most abban lakunk hárman: a lányom, az unokám meg én.

A lányom nyaranta hazajött, egyszer én mentem ki egy hónapra. Akkor már dolgozott, volt pénze, hogy kifizesse a repülőjegyet. Amerika nem tetszett. Ocsmányul nagy volt, a sok ember, meg olyan hülyék az amerikaiak. Ha normálisan el tudtam társalogni valakivel, akkor az is bevándorló volt. Aztán az apja munkaszerződése lejárt, nem akart letelepedésit kérni, hazajött. Kicsilányom meg alig várta, hogy haza jöjjön. Nagy nehezen sikerült elfogadtatnia az érettségijét, a Külker Főiskolára felvették, azt elvégezte, úgyhogy szakképzett közgazdászként lett munkanélküli. Azóta már neki is volt öt-hat munkahelye, most éppen a Fővárosi Önkormányzat ... irodáján dolgozik...

Utolsó munkahelyem, ami még normális volt, az a Mozgásjavító Intézetben volt, mozgás-sérült gyerekeket kellett gondozni. Ez 2000-ben volt. Akkor jött ez az ízületi gyulladás, ami kitart most már életem végéig. Úgy buktam le a betegséggel, hogy pont a legkisebb és legkönnyebb gyereket ejtettem el. Szerencséje volt neki is meg nekem is, hogy az ágyról emeltem fel, megbicsaklott a térdem, és visszajutottam az ágyra. Csak 30 centit zuhant, de egy csonttörékeny, nagyon beteg kisgyerek volt. Nem lett semmi baja, de lehetett volna.

Én kiköltöztem az egyik unokatestvérem lovardájába, ott dolgoztam, és ott is laktam. Ők laktak a lakásban. Azt átírtam a lányom nevére, amikor ő 2000-ben férjhez ment. Aztán megszületett az unokám, ők pedig 2004-ben elváltak. A vöm maradt lakásban, a válóperes bíró döntése alapján.

...

Kidobtak a lovardából. Ez 2002 végén volt. Ott egy évig dolgoztam, de az unokatestvérem, a lovarda tulajdonosa annyira az alkohol uralma alá került, hogy egyszerűen képtelenség kommunikálni vele. Hét hétig voltam a haveroméknál. Aztán a ... úton volt egy vasúti vagon, nem tudom megvan-e az még? Visszaélések voltak, jó sok pénzt kértek az ottlakásért, és nem nyújtottak cserébe semmit. A zuglói családsegítő megadta a hajléktalanszállókat, és ott volt hely, így kerültem oda. Onnan is úgy jöttem el két hét után, hogy kirúgtak, mert nem voltam hajlandó kétszer fizetni az egy napi bért. Ott naponta kellett fizetni. Utána a ... utcára sikerült helyet szerezni, ott akkor női fapad volt, ott voltam 2003 áprilisig. Közben jártam egy óvodába takarítani. Akkor kiköltöztem Zsámbokra egy albérletbe. Egy ismerős útján szereztem, onnan is bejártam dolgozni.

A lányoddal tartottad a kapcsolatot?

Akkor nem, akkor nagyon zokon vettem, hogy nem engedtek vissza a lakásba. Utána az [Átmeneti szállóra] kerültem, azt is a családsegítő szociális munkása intézte. Akkor sikerült a lányommal is újrakezdeni a kapcsolatot. Ő akkor kezdett dolgozni, mert a gyes kevés volt, így időnként igénybe vették a nagymami szolgáltatásait. Már egy fél éve laktam az [Átmeneti szállón], amikor jött ez a Fedél nélkül – BMSZKI közös pályázat, és az egyik lakótársam mondta, hogy lehet pályázni. Februárban kezdődött a pályázat, márciusban adtam le az első pályaművem, amivel rögtön első díjat nyertem. Ez egyébként a „Hajlékony mese” című kis remekművem volt, érdemes elolvasni... Ettől kezdve rendszeres kapcsolatba kerültem a Fedél nélkül munkatársaival, úgyhogy rögtön rám gondoltak, amikor jött ez az EQUAL-es projekt, hogy legyek az egyik mellékletkészítő. Úgyhogy én voltam ez egyetlen, aki a kezdetektől a végéig kitartott.

Otthontalanul...
Tégy az emberért!

„Szeretnék valami lenni”

Hát két és fél év volt maga a mellékletkészítés. Nagyon sok emberrel megismerkedtem, nagyon sok jó tapasztalatom volt, mind a szociális munkások, mind a hajléktalanok között. Nagyon sokrétűen megismerhettem ezt a problémát. Itt alakult ki bennem az a meggyőződés, hogy a hülye politikusaink az okai az egésznek: kezdve az Antall-kormányral, akik egy tollvonással harmincezer munkásszállón élő embert az utcára raktak. Akkor még fel sem tűnt nekem, hogy mennyire igazságtalan és aljas lépés volt – ezek az emberek dolgoztak egészen addig. Attól, hogy megszűnt a munkahelyük, még nem volt jogos, és abszolút embertelen volt kipakolni őket, hiszen nagyon jól tudták, akik ezeket az intézkedéseket hozták, hogy nincs hova menniük, hiszen nem azért laktak munkásszállón, mert unatkoztak otthon. Aztán jött a Horn-kormány, ők megszüntették a zárt osztályokat, úgyhogy az elmebetegek többsége akkor került utcára. Aztán jött a Fidesz-kormány, akik ugyan a pomázi intézményt visszacsinálták, de ennél többet nem tettek. A Gyurcsány-kormány pedig még frissen él az emlékeinkben...

Az EQUAL mennyit változtatott az életeden?

Rengeteget változtatott, már maga a Fedél nélkül – BMSZKI pályázat rengeteget segített az önbizalmam helyreállításában. Az [Átmeneti szállón] is nagyon jó volt, ott minél nagyobb bajban van valaki, annál többet pátyolgatják. Két év után kezdődtek az összetűzések. A mellékletkészítés mellett egy évig még az óvodában takarítottam, de aztán megváltoztak a rendeletek, és nem tudtam oda visszamenni, mint közhasznú munkavállaló, így maradt az EQUAL. Időben és fizikailag elég volt, pénzben nem volt elég.

Közben rájöttem, hogy a hajléktalanokon, a legtöbbször, nem lehet segíteni. Azzal nem lennének kisegítve, ha lakást kapnának, mert túlnyomó többségüknek nincs, vagy alig van jövedelme, így abból lakást fenntartani nem lehet. Csak a jövedelmük növelésével lehetne segíteni rajtuk, a minimálbér emelésével, a támogatások növelésével. Volt olyan riportalanyom, akivel azóta is találkozunk. Ő a Hűvösvölgyben lakik, télen a gyermekvasút megállójában, nyáron meg egy barlangban.

Most nagyon hiányzik az EQUAL, a sokszorosítási részt kivéve, mert azt nagyon nem szerettem. Nem tudom, mihez fogok kezdeni. Munkát kizárólag mint takarító találhatnék, viszont azt már nem bírom, az ízületeim miatt. Vannak alkalmi munkák, adtam el képeket, mint egyesületi tag, most megint szerettem varrógépet.

Önállóan dolgozhattatok, ez mekkora kihívás volt?

Hatalmas, főleg, hogy akkor még szerintem lelkileg, pszichikailag nem voltam teljesen rendben, amikor maga a projekt elkezdődött. Én nagyon összeomlottam, mikor kidobtak a lovardából, mert nem hittem volna, hogy ez bekövetkezik. Nagyon váratlanul ért, és teljesen magam alatt voltam. Az EQUAL-es projekt vége felé vagy inkább a közepén beindult a pszichológus, és sikerült eljutnom hozzá, ő is nagyon sokat segített, meg maga a projekt is a talpra állásban, a lelki egyensúlyom helyreállításában. Fontos volt, hogy valahol mégiscsak számítok valamin, meg valamire mégiscsak képes vagyok, nem csak a takarításra. Bár az óvodában az óvodavezető nagyon barátságos volt velem, ő is nagyon sokat segített abban, hogy helyrejöjtem. Meg megengedték, hogy ott használjam a varrógépet magáncélra is, magamnak is varrtam ruhákat, meg az unokámnak is, meg babaruhákat – ennek fejében az óvodai csoportoknak is varrtam babaruhákat szép számmal.

Minden héten volt értekezletünk, az egyik héten azt beszéltük meg, hogy mi legyen a következő számban, ki melyik interjút csinálja, ki írja a vezércikket, miről írja, mi legyen még benne, ki szerzi a híreket, honnan szerezze, stb. A következőn pedig azt beszéltük meg, hogy

Otthonatlanul...
Tégy az emberért!

„Szeretnék valami lenni”

az elképzeléseket hogyan sikerült megvalósítani. Négyen voltunk, a három mellékletkészítő, meg a szerkesztő szociális munkás. Ő inkább csak irányított meg ellenőrzött minket, a témát és hogy kik lesznek a riportalányok, azt mi találtuk ki. De eleinte a szerkesztő munkáját teljesen egyedül kellett elvégeznie, később már bejöttünk a tördelésbe...

A számítógép kezelését teljesen meg kellett tanulnunk, mert én ugyan elvégeztem '96-ban egy alapszintű számítógép-felhasználói tanfolyamot, de hát azóta sok minden változott. Eleinte segített a szerkesztő szociális munkás, később már kiszemeltünk magunknak embereket, és fölkerestük őket. Olyan is volt, hogy mondjuk az álláskereső irodásoktól kértünk egy listát az éppen aktuális tanfolyam résztvevőiről, megkaptuk, és kiderült, hogy kilencven százaléka a tanfolyamra járóknak fals telefonszámot adott meg, az a három ember meg, akivel sikerült beszélünk, az vagy nem akart nyilatkozni, vagy olyan részeg volt, hogy nem értette, mit akarunk tőle...

A szociális munkást kikérdeztük arról, hogy milyenek a munkás hétköznapijai, ha esetleg járt valamilyen képzésre, akkor arról is. De nagyon sok olyan interjút készítettünk, hogy mondjuk az álláskereső vagy tanfolyamos hajléktalan ember, és az őt „pátyolgató” szociális munkás párban. Meg volt egy kifejezetten cigány számunk. Ez onnan jött, hogy találtunk a Kocsis utcában egy szociális munkást, aki roma. *(nevet)* Nahát, ilyen is van? *(nevet)*

Egyrészt a kihívás, a felelősség... a legjobb az egészben az volt, hogy meg tudtuk csinálni... A gondjaink meg a személyes ellentétek ellenére egyetlen egyszer nem fordult elő, hogy kimaradt volna a szám, mert nem tudtuk elvégezni a munkát. Ez nagy eredmény, ha azt vesszük, hogy egymással összeférhetetlen, ideg- és elmebajos hajléktalanokról van szó... *(nevet)* Ezt azért mondom, mert van olyan ember, aki azért lesz hajléktalan, mert mentális problémái vannak, és van olyan ember, akinek azért lesznek mentális problémái, mert hajléktalanná vált. *(nevet)* A Menhely Alapítvány diszpécser-portálján olvastam nemrég, hogy általában a nagyon rossz körülmények között élő embereknek nagyon sok mentális problémája van, és hogy nem lehet tudni, hogy azért vannak mentális problémáik, mert rossz körülmények között élnek, vagy azért élnek rossz körülmények között, mert mentális problémáik vannak. És hogy ez gyakorlatilag mindegy is. Én szerintem valószínűleg is-is, tehát van, akinek azért keletkeznek a lelki-szellemi-agyi gondjai, mert pocsék körülmények között él, esetleg születése óta, és van, aki azért nem tud, mert valami mentális problémája van.

Mennyire tudod majd használni az itt szerzett készségeket?

Ezt csak akkor, ha beindul még egy projekt. Mert engem már, ahogy mondtam, csak takarítani vesznek fel. Ötven fölött, egyszerűen semmi más... Voltam a Munkaügyi Központban, de elhajtottak, mondván, hogy az utolsó munkaviszonyom után három hónappal kellett volna segélyért folyamodnom. Az 2006 júniusában volt. Akkor már ment az EQUAL, én meg azt gondoltam, hogy ez is munkaviszonynak számít, ha már vonnak belőle személyi jövedelemadót, TB-járulékot, nyugdíj-járulékot... De erre segélyt nem kaphatok. Ez idén januártól nem számít, tavaly még számított volna. Ha egy héttel hamarabb lejár a projekt, akkor jobban járok.

Időnként kiolvastam a faliújságra kitett dolgokat, de hát semmi olyan nincsen, amit el is tudnék végezni, és hajlandóak is lennének felvenni. Egy könyvtárba nem fognak felvenni senkit, aki csak érettségivel rendelkezik, az adminisztratív munkákat csak fiatalokra bízzák, fizikai munkákra meg már képtelen vagyok. Egyszerűen elképzelésem sincs, hogy merre induljak el munkahelykeresésre. Amikor a projekt lejárt legalább háromszázhatvan helyre elküldtem az önéletrajzomat, de egyetlen választ nem kaptam.

Otthontalanul...
Tégy az emberért!

„Szeretnék valami lenni”

De hát istenigazából január óta nekem annyi dolgom van, hogy nem is érnék rá dolgozni... *(nevet)* Az Egyesület** dolgait kell intézni, január óta volt három kiállításunk, most készülünk a negyedikre. Akkor ugye néhány műalkotást is létre kellene hozni, pár dolgot már csináltam és a kiállításokon el is adtam őket, úgyhogy az tök jó volt. Ugyanakkor sokszor kellett eljárnom az adóhivatalba, hogy egyáltalán megtudjam, hogy milyen papírok is kellenek, de most talán már be tudom adni a kérelmet az adószámra. A lányomnak két munkahelye is van, az egyik az önkormányzatnál, a másik egy nyelviskolában, úgyhogy gyakran kell vigyázni az unokámra, esténként sokat vagyunk együtt. De ez jó. Egy szépséghibája a dolognak, hogy ha egy hónapban egyszer elmegy a másik nagyanyjához, akkor úgy jön vissza, hogy nagyon utál engem... Szerintem hergelik ellenem... *(nevet)*

** A VAGYUNK Otthontalan Művészek Egyesülete, melynek létrejöttét az EQUAL program támogatta.

Otthontalanul...
Tégy az emberért!

„Szeretnék valami lenni”

„ÉS MEGCSINÁLTAM”

*Beszélgetőtársam negyvenkilenc éves férfi. Félállású munkatársként részt vett a Fedél nélkül EQUAL mellékletének szerkesztésében, jelenleg is a lap kiemelt terjesztője. Életét, élete alakulásának jelentős részét az alkoholhoz való viszonya határozta meg. Immár több mint egy évtizede nem iszik. Beszélgetésünk alatt végig azt éreztem, hogy az „alkohollal átítatott” éveket, ennek konzekvenciáit alaposan végiggondolta, sokszor el is mondta.**

1959-ben születtem Pesten, itt is éltem kilenced magammal egy gyár melletti nyomornegyedben, szoba-konyhás lakásban, majd fél éves korom tájékán kerültem Lőrincre albérletbe. Ez egy szobabérlés volt konyahasználattal, úgyhogy a fürdést, azt a strandon vagy a Népfürdőben oldottuk meg. Három hónapos korom óta bölcsődébe és óvodába jártam. Négy éves koromban lett egy lakásunk, mert apámék szorgosan gyűjtögettek erre, és szerencsájük is volt. Az a lakás már szép volt, magunkhoz vettük a nagyanyámat, egy szobában laktam vele tizennégy éves koromig. Nem volt valami áldásos. Általános iskolába is jártam, másodikos koromban megvakultam egy agyvelőgyulladásból, tíz hónapig voltam vak. Ezalatt leromlott a tanulmányom. Korábban annyira előre tanultam, számolni, írni, olvasni, még zongorázni is, hogy olyan tíz-tizenkét éves korosztállyal mehettem volna iskolába. Eléggé zseninek tűntem, de ez az agyvelőgyulladás teljesen megváltoztatta a tanulmányi eredményemet, olyan 3,7-es átlaggal fejeztem be az általános iskolát. Geológus szerettem volna lenni, de Budapesten nem találtam megfelelő szakközeget, vidékre meg nem akartam lemenni. Így kereskedelmi szakközépiskolába jelentkeztem, amit bukácsolva, éppen hogy elvégeztem. Éppannyit tanultam, hogy le tudjak érettségizni, közepesen gyengébb eredménnyel. Ezután kerültem a [Nagyáruházbba], mint eladó. A híradástechnikán dolgoztam, nyolc és fél évig voltam az első munkahelyemen, nagyon sok elismerésben volt részem, nagyon sokat dolgoztam, főleg az elismerésért.

De hát őszintén megvallva, nekem már a középiskolától kezdve jelentkeztek alkohol... ivási problémáim, és hát itt is... Nyolc és fél év után két szondás fegyelmmel elküldtek. Ezután még tizenöt munkahelyem volt, a leghosszabb volt három év, utána egy év, de hatnapos munkahelyek is voltak. Közben '87-ben megházasodtam, körülbelül amikor kirúgtak az áruházból. Akkor Albertirsára kerültem öt évig, aztán a feleségem is megunta az ivászatomat, visszaküldött a szüleimhez. Akkor már nagyon rossz volt a kapcsolatunk. Aztán '94-ben, harmincöt évesen kiesett az üveg a kezemből, azóta nem kellett alkoholhoz nyúlnom, és az a mélyrepülés, ami addig volt, az most nagyon lassan, de kicsit emelkedik. '94-től a józanodásom második napjától lettem hivatalosan hajléktalan. Ennyi?

Köszönöm, hogy röviden összefoglalta eddigi életét. De most, ha nem bánja, akkor belemehetnénk a részletekbe. Ki volt az a kilenc ember, akivel együtt lakott másfél éves koráig?

Apám, mamám, az ő húga, a nővére a férjével és a fiával, a nagyanyám és a nagyapám. Ja, meg én. Nincs testvérem, egyke vagyok.

Körülbelül ekkora volt a szoba... (körülmutat az egyszemélyes irodában, kb. 5 méterszer 4 méter) és ilyen hosszú volt a konyha is, csak harmad olyan széles. Fogalmam sincs, hogy fértünk

* Készítette: Horváth Takács Bernadett

„Szeretnék valami lenni”

el benne... Volt bent három ágy, nagyanyám aludt az egyiken anyám húgával, a másikon a nagynéném a férjével és a fiával, mi meg hárman a harmadikon a szüleimmel. Nagyapám meg kint a konyhában. A lakás a nagyszüleimé volt, a gumigyárban dolgozott nagyanyám, meg édesanyám minden családjá, és ott laktak. Ezek ilyen sorházak voltak az U. úton.

Édesapám motortekercselő volt, az Egyesült Villamos Gépgyárban, édesanyám meg az említett nyomornegyed gyárában, ez egy gumigyár volt, annak volt valami minőségellenőre – magyarul meós. Nagyon gyengén kerestek mindketten, de, ahogy apám szokta mesélni, zsíros kenyéren éltek. Én ebből nem sokra emlékszem, mesélték nekem. Valami harmincezeret kellett befizetni, abból is húszat kölcsönkértek, vagy tízet...

Bútorokat nagyon nehezen tudtunk beszerezni, azt tudom, meg azt tudom, hogy amikor én beléptem, akkor azt mondtam, „jé, mennyi ajtó...”. 52 négyzetméteres, másfélszobás lakás, fürdőszoba és WC egyben, spejz, és volt egy szép kis loggia. Szüleimmel költöztünk ide, meg apám anyjával. Szép kis lakás volt, kellemesebben éltünk. Leszámítva azt, hogy nagyanyám nagyon korán szenilis lett, én egy idegbeteg gyerek voltam, apám egy agresszív ember, úgyhogy... *(nevet)* Úgy ütött-vert néha... Emlékszem egy esetre, épp Legóból építettem az egi várat, már nagyon késő volt, és apám már többször rám szólt, aztán bejött, és megütött. Arcon ütött, én meg egy műanyag kockába beütöttem a halántékomat, és elkezdett vérezni. Egy pillanatra elájultam, de utána is úgy csináltam, mintha még mindig ájult lennék... ügyeletes orvos, injekció, meg minden hasonló... Úgyhogy ezután is nagyon sokszor alkalmaztam a rosszulléteket: ha valami nem úgy történt az életemben, ahogy akartam, akkor elájultam. Talán nem vettem levegőt, nem is emlékszem a módszeremre... Amióta nem iszom, nem történt velem ilyen.

Szép lassan összkomfortosodtunk, nem nekünk lett a házban elsőnek tévénk, nekem tizenkilenc éves koromig nem volt magnóm, csak rádiónk volt, csak '70-ben lett tévénk. Ellenben nagyon sokat kirándultunk apámmal, anyámmal, nyaraltunk, évente többször mentünk üdülni, Balaton, külföld... mármint NDK, de azért az is külföld. A szüleim voltak Svájcban is. Ezek nagyon élvezetes dolgok voltak, apám megtanított úszni, pingpongozni, különféle sportokat, rexezni. Nyaraláskor együtt játszottunk, együtt sportoltunk, együtt táncoltunk... együtt ittunk...

Azt úgy kell gondolni, hogy négy éves koromban volt egy precedens: szombat délután mentünk haza az óvodából apámmal, szálltunk a Sz. Csárdánál, és mindig beugrottunk egy fagyira. Amíg a fagyit elnyaltuk, elértünk a kocsmáig, ahol apám egy korsó sört, anyám egy pohár sört ivott meg. Ez még a spórolós időben volt, ez volt az összes alkoholfogyasztásuk. Az egyik alkalommal én beleszlopáltam apám korsójába. Ez szórakoztató volt a közönségnek, meg a pultosnak is, ezért apám kapott egy pikkoló sört. Ezt aztán minden szombaton megismételtük, és rendszer lett: Pistuka belenyomta a fejét a sörbe, mert ízlett neki a sörhab. Aztán kóstolgattam a bort, a likőrt kavargattam öt-hat éves koromban, tíz éves koromtól minden vasárnap járt a pohár sör, tizenkét éves koromtól már egy üveg sör. Tíz éves koromban nyaraltunk az NDK-ban, az üdülöben tíz év fölött felnőttékezés járt, és amikor bementünk az étterembe, az asztalra ki volt rakva 4 pohár sör. A pincér jött, amint meglátott, sör el, lónyál ki az asztalra. Apám kézzel-lábbal tiltakozott, hogy felnőtt jegyet fizettünk, én pedig megkaptam a pohár sörömet, onnantól kezdve ebédnél-vacsoránál.

Ekkor volt az, hogy először az életemben egy hónapig külön voltam a szüleimtől. Egy hónapra levittek Újkígyóásra, egy olyan családhoz, ahol anyám a háború után volt ilyen „feltápláló” nyaraláson. És hát ott az volt, hogy építkezésnél nem bírtam el a lapátot, és az lett a feladatom,

Otthontalanul...
Tégy az emberért!

„Szeretnék valami lenni”

hogy a sört kellett körbevinni az ásó fiúknak. Tizenheten voltak, mindig maradt egy üveg sör, és én azt mindig megittam. Ez hetvenben volt, majdnem tizenegy éves voltam.

Nekem tizenhárom éves koromig semmi problémám nem volt, akármennyit ittam – mert volt, amikor egy-két liter bort megittam apámmal – legfeljebb elaludtam. Ennyi volt a problémám. Tizenhárom évesen hánytam először egy házibulin – nem, egy esküvőn, az is Újkígyóson volt. Ott is fenomenális piálás volt, már lefele a vonaton ittunk, aztán amikor megérkeztünk a házhoz, hát, apámmal például tíz felest ittunk meg, amíg a kerthelység kapujából a székünkig elértünk. Aztán még sört, bort, jól bezabáltunk, táncolni hívtak – na az aztán kikészítette a gyomromat. Innentől aztán mindennap hánytam. De tizennégy éves koromtól mindennapos ivó voltam. Addig csak akkor ittam általában, ha apámmal voltunk valahol, szórakozáshoz, szabadidős alkalmakhoz kötődött.

Az iskola ebben az időben hogy ment?

Hát egy az, hogy nagyon rossz gyerek voltam. Általános elsőttől kezdve, tizenkét éven keresztül minden évben egy-egy igazgatói rovat összeszedtem. Elsőben elküldtem a tanárnőt a Dél-Afrikai Köztársaságba, németül, mert azt akarta, hogy szótagolva olvassak. Másodikban bevágtam a kukába az eminens tanulót. Harmadikban a tanárnő megütött, és pecsétgyűrűjével megsebezte a fejemet, mire én visszaütöttem, hogy beesett a padsorok közé.

Középiskolában is egy-egy igazgatói – piálásért. Nem nagyon bántottak különben, mert a KISZ-ben mozgolódtam nagyon, irodalmi színpadon – szóval nem bántottak, de az igazgatói rovámat megkaptam.

Akkor én már minden nap ittam, talán másodiktól kezdve már reggel úgy mentem be a suliba, hogy minimum egy felest bevágtam előtte, végül már bent a sulidő alatt is ittam, szünetben kirohantam egy korsó sörre, meg egy felesre a közeli kocsmába, lyukasórán. Nagyrítkán volt, hogy az órán is ittam. Szóval nagyon befolyásolt az alkohol. És olyan „galeriben”, baráti körben voltam, ahol nagyon fontos volt maga az, hogy igyunk. Én olyan emberekkel nem is nagyon foglalkoztam, sőt nagyon lenéztem azokat, akik nem isznak alkoholt.

Ami még talán történt: ugye az agyvelőgyulladás halálos betegség volt még '68-ban. Szerencsére anyám nem csak Újkígyóson volt ilyen feltápláló kúrán, hanem Svájcban is, '46-ban meg '47-ben, onnan szereztünk pénzt egy stockholmi műtéthez, ami végül nem kellett, mert a Prednisolon kúrát próbálták ki rajtam Európában először, és attól meggyógyultam. Aztán volt még két vesegyulladásom, ami szintén halálos lehetett volna – az egyik egy mérgezésről, a Palatinusban ittam egyet a vízből, apám brigádvezetőjének megmentése közben. Aztán a kivett mandulám csökevénye gyulladt be, a vesém leállt, úgyhogy vizes voltam egész a szívemig. Szóval ilyenek történtek tizenhat éves koromig.

Az édesanyjáról annyira keveset beszélt...

Édesanyám – mai szóval – társfüggő volt, szóval azt csinálta, amit apám mondott. Nagyon kedves asszony volt, sajnos három hónapra rá, hogy én kijózanodtam, '94-ben, meghalt rákban. Nagyon kedves, szolgálatkész, házas volt, mindent megtett volna a gyerekeért. Sajnos apám őt is ütötte sokszor, ilyenkor nagyon rosszul éreztem magamat, amikor anyu berohant a fürdőszobába, mindkét oldalról bezárta az ajtót, és ott sírt órákig. De nagyon szerették egymást ettől függetlenül, nagyon jól érezték magukat. Sokat nevetgélünk, akár egész kis koromban, römizés közben vagy a vízben a Balatonon, külföldre, amikor mentünk... Ilyen szempontból nagyon kellemes családnak érzem az enyémet.

Mondom, apám nagyon uralkodott rajtunk. Beleértve a saját anyját is, őt is megütötte, ha

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

úgy érezte, hogy nekem van igazam valamilyen vitában, ilyen is előfordult.

Mielőtt kijózanodtam volna, anyám mondott egy érdekes dolgot. Amikor a feleségemtől visszamentem a szüleimhez, akkor apám nem szólt hozzám egy szót sem. Anyám pedig, napi százasokkal... A kilencvenes évek elején napi száz forint meg egy doboz cigaretta. Mindent ő osztott be. Nálam kifolyt minden pénz, és egyik ilyen könyörgéskor azt mondta: „gyerekkorodban imádtalak, kamaszkorodban szerettelek, most pedig utállak”. Pár hónap múlva meg is halt szegény. Én úgy érzem, hogy abba halt bele, attól lett rákos, vagy a betegsége attól fejlődött ki teljesen totálisan, hogy nem bírta elviselni az én betegséget, az alkoholizmusomat. Hisz rákos volt már fiatal korában is. Úgyhogy én ezzel a büntudattal éltem sok hosszú éven keresztül, hogy anyám miattam halt meg.

Hol, hogyan ismerkedtek meg a szülei?

Valami kispesti diszkóban, hogy is hívták ezeket, nem diszkó, hanem... tánciskola volt akkor még. Úgy emlékszem, ezt mesélték. Anyám népitáncos volt, nagyon jól táncolt, lényegében táncolni anyámmal táncoltam tizenkét éves koromig, sőt, utána is sokat táncoltam vele. Elég gyámoltalan voltam a nőkkal. Inkább anyámmal táncoltam.

Ott ismerkedtek meg, rá egy évre összeházasodtak, rá egy évre megszülettem. Nagyon normális korban, apám huszonhét, nem, huszonhat éves volt, mikor megszülettem, anyám huszonegy éves volt, nagyon normális, ideális dolog volt.

Édesanyja végig ott dolgozott a gumigyárban?

Nem, apám nagy nehezen rá tudta beszélni, hogy váltson, mert az ő számára ez a munka... hát, nem megalázó volt, inkább... tré. Édesanyám gyors- és gépiró iskolát végzett az általános után, tehát voltak ilyen ismeretei is. Szódásszifonokhoz való gyűrűket tizenegynéhány ezresével leszámolni, és közben megnézni, hogy hibás-e vagy sem... én is csináltam, hatodik meg hetedik osztály utáni nyáron... irtózatosan rossz munka, és unalmas. Én éppen házasságban éltem Albertírsán, mikor anyu váltott, apám unszolására, ilyen adminisztratív munkára egy kereskedelmi céghez, megtanulta a számítógép kezelését valamelyest, jobban keresett.

Apámnál is dolgoztam nyolcadik után egy hónapot, az nagyon érdekes munka volt. Motortekercselés – hatalmas nagy motorokat, óriási generátor-motorokat csináltunk. És hát ugye apámmal dolgoztam, apám keze alatt, élvezetes volt, nagyon jó munka volt. Különben én manuálisan analfabéta vagyok, nem is tudom, hogy lehetett apám megelégedve velem, de az volt az érdekes, hogy akkor dicsért. Nagyon meg akartam felelni neki. Meg nem is annyira neki, hanem hogy a munkatársai meg legyenek elégedve, hogy ne égessem az apámat. Lehetett ez félelemből is, büszkeségből is. De meg volt nagyon velem elégedve, nagyon jól éreztem ott magamat.

Én nagyon spórolós voltam tizennégy éves koromig. Beleértve azt, hogy ahogy lehetett, tizenkét éves korom után, dolgoztam nyári szünetben. A spórolás általában a nyaralásra ment el, hogy én is visszahívjam a szüleimet egy rundóra. Vagy kerékpárt vettem, vagy hasonló. De maga az tény, hogy tizennégy éves koromig, amíg nem lettem mindennapos ivó, spórolós voltam. Aztán... Harmincöt éves koromig nem tudtam megspórolni egy fillért se, sőt azt kell, hogy mondjam, hogy ma sem. Ma is inkább eleszem, elmogyizom... ez a szenvedélybetegség része. Tudom, ez most nem volt kérdés, de mindig erre szoktam hangsúlyt fektetni...

Szóval, még azelőtt, hogy négy éves koromban a sört elkezdtem inni, volt olyan effektus, ami jelezte, hogy Pistukával valami probléma lesz. Amikor a bölcsiből átmentem az óvodába, ez valamikor a sörhab-fogyasztás előtt egy hónappal lehetett, én nagyon szerettem a tejbegrízt.

**Otthonatlanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

Jó, mondjuk nagyon szerettem a húst is, csak addig nemigen láttam. Az első nap az óvodában élém raktam egy ekkora pohárka tejbegrízt, amire ránéztem, és elkezdtem üvölni, hogy tejbegrízt akarok – és amíg nem volt előttem kettő, addig hozzá sem nyúltam a kanálhoz. Utána megkérdezték, hogy kérek-e még, én meg mondtam, hogy persze, és megettem úgy öt-hat tányérral, és utána még kinyaltam a fazekat. Tíz és fél évesen, amikor elmentünk Látatlanba, már a vonaton ittunk, tojáslikőrt, ha jól emlékezem, leszálltunk, fogadtak, megint ittunk. Aztán ebéd: akkor már megettem valami kolbászt a ringlispíl környékén, apám persze büszkélkedik a rokonoknak, hogy „hú, a Pista mennyit tud enni!”. Rakták élém, megettem két tányér levest, egész főtt csirkét előételnek, utána két tányér krumplipürét rántott hússal, és még tortát is ettem, pedig én édességet nem szoktam enni. Aztán elmentünk egy borospincébe, megittam vagy másfél liter bort – felnőttekkel, én voltam az egyedüli gyerek. Szóval nekem az italozás már egész kicsi koromban a felnőttiséget jelentette. Nem is ittam soha saját korúakkal. Persze aztán középiskolában már csak azokkal. Meg apámmal persze, nyaralás, totózás közben, vagy bármikor. Szóval ez megint egy nagy váltás.

Amikor kamasz lettem, aztán jöttek a hölgyek, vagy énnekem megtetszett egy hölgy, és arról volt szó, hogy hol találkozunk, nekem mindig kocsma jutott az eszembe. Jó, moziba megyünk, de a mellette levő kocsmában találkozunk. Ez nem nagyon tetszett a hölgyeknek. És az az érzés zavart még, hogy „hoppá, a felnőtté válás nemcsak az italozásból áll, hanem valami felelősségérzés is párosul ezzel” – és akkor már nagyon féltem a felnőttiségtől. Akkor azért ittam már, hogy véletlenül se lehessenek felnőtt. Nem is sikerült.

Ugyanúgy túlzásba vittem a tejbegrízt, az evést, az olvasást – még nem jártam iskolába, és az Egri csillagokat kiolvastam egy nap alatt, mert nekem ezt egy nap alatt ki kell olvasni –, a játékot, a focit, az úszást – háromszor majdnem belefulladtam – ezek a túlzásbavitelek, ezek is a szenvedélybetegségnek a jelei. Nem csak az, hogy drogozik valaki vagy alkoholt fogyaszt, hanem az, hogy bármit túlzásba tudok vinni. Örültségeket csináltam, még óvodába jártam, és elszívtam fél doboz cigarettát egy másik társammal, utána megint évekig nem dohányoztam. Szóval ezek már jelezték, hogy itt valami balul sült el.

Az alkoholizmussal aztán teljes mértékben tönkretettem az egész családom életét – anyám belehalt, apám idegállapota nagyon leromlott. Persze nemcsak emiatt, mindkettőjüket nem sokkal korábban nyugdíjazták, apám nagyon félt a nyugdíjtól, mert, hogy mit fog akkor ő csinálni... a feleségem, a nagyanyám... A feleségem az öt éves házasságunk utolsó évében háromszor csomagolt össze, azóta sincs vele kapcsolatom. A szüleim kitagadtak egy-két nappal azelőtt, hogy kijózanodtam, ez is hozzájárult, hogy hajléktalan lettem. Tönkretettem egy csomó ember életét körülöttem...

...

Gyerekkoromban én a szüleimmel nagyon sokat együtt voltam, a szabadidőnket nagyon kellemesen töltöttük el együtt, az elég sok alkoholtól függetlenül. Nagyon sok izgalmas sztori, szép emlékek maradtak meg. Sok-sok csalódás ért emellett, hogy nem lettem geológus, nem lettem jó tanuló, az óvodában sokkal jobban tudtam németül, mint most... Ezek, persze mind velejárói az alkoholfogyasztásomnak, mert a szellemi képességeimet is megrongálta, nemcsak a fizikait. Az a helyzet, hogy én minden szépet tönkre tudtam tenni, vagy az ivással, vagy a felháborodottsággal, a büszkeségemmel... Egy olyan jut az eszembe, hogy nyolcadik általánosban matekból meg földrajzból én nyertem, mondták, hogy menjek a versenyre földrajzból, mert abból nincs hozzám hasonló, matekból meg holtversenyben nyertem. Mentem a kerületire, azt is megnyertem, mentem a budapestire, az írásbelit fele annyi idő alatt

Otthontalanul...
Tégy az emberért!

„Szeretnék valami lenni”

megcsináltam, mint a többiek, száz százalék fölött. De észrevettem, hogy minden kerületből ketten voltunk, egymás mellett ültek – én nem, nem akartam senki mellett ülni, nehogy zavarjon –, és észrevettem, hogy minden kerületi pár összedolgozik, és ettől olyan mérges lettem, hogy nem mentem el a szóbelire... Ezek ilyen... szóval kimagasló eredményeim voltak mindig, mindenből, ami tetszett. Történelem érettségien előre szóltak a vizsgabiztosnak, hogy „na, ezt hallgassa meg!” – fél órát beszéltem, hogy milyen cserepet hol találtak...

Ezek ilyen kellemes, jó érzések, a jó kis kirándulások – persze mindig ott a hátizsákban a pia. De olyan sok jó nincs, mert mindegyik megbotlott egy szenvedély-dologban.

Említette, hogy geológus szeretett volna lenni, de nem talált iskolát Budapesten. Miért pont a kereskedelmi szakközépre esett a választás?

Azt hiszem, a mai gyerekeknek, akik tizennégy évesen nemigen tudják, hogy mik akarnak lenni, még nehezebb a dolguk, mint nekem volt. Én akkor nagyon tudtam, hogy mi akarok lenni. Általánosban a földrajz-történelem-matematika volt az, ami jól ment. Talán az agyvelőgyulladás miatt a meghatározásokat egyszerűen nem tudtam megjegyezni, meg verseket sem.

Édesanyám jött el velem az iskolába, amikor választani kellett, együtt néztük át a nagy a füzeteket, de csak vidéken találtunk geológiai iskolát, de én annyira szerettem velük élni, hogy el sem tudtam képzelni, hogy én egy kollégiumban lakjak. Apám azt mondta: „a matematikát szereted, menj el kereskedelmibe” – nem tudom miért tetszett meg nekem, de beírtam a legközelebbit.

Nagyon megtetszett. Nekem hihetetlen élmény volt a kereskedelem hagyományos módja – egyik oldalon a vevő, másikon az eladó. Én el tudtam fogadni azt, hogy a vevőnek mindig igaza van. Nekem nagyon jó érzést okozott az, ha egy vevő elégedetten távozott, főleg ha még áruval is. Ez aztán hiúsággá, büszkeséggé is változott.

Nem is a műszaki paraméterekben voltam én igazán jó, hanem a vevőkkel beszélgetni. Nyolc és fél évig dolgoztam ott, tizenhét beírásom volt a Vásárlók Könyvébe, és mindegyik pozitív volt. Igaz, az egyik vásárló szóban azt is hozzátette a beíráshoz, hogy „és milyen jó rumillata volt...”.

Na most én a munkahelyemen nem csak névnapokon meg születésnapokon ittam – bár egy kétezer fős áruházban mindig van valakinek névnapja –, hanem rendszeresen... Napi tíz rumot ittam, tíz feketekávéval, néha nem kajáltam, mert reggel nyolctól ötig rohammunka volt. Étkezéskor nem a személyzeti étterembe jártam, hanem a külsőbe, ott külön kaját ettem, nagyon jól kerestem persze zsebre is a hiánycikk-kereskedelem miatt, de nem tisztességtelenül... de másnap nem volt pénzem kávéra. Volt hogy harmincnolcezer forintot kaptam zsebre egy nap, '80-ban, és másnap reggel nem volt pénzem kávéra. Kimentem a [Nagyáruházból], átmentem az Aranyfürtbe, most bank van a helyén, aztán felszálltam a négyesre, átmentem a hídon, ott van a Híd presszó, odahívtam mindenkit, haverokat. Akkor a Híd után a Lucullus, mind a három helyen vacsoráztam, aztán mindenki eltűnt, és arra emlékszem, hogy hajnali háromkor megint vacsorázom a Keleti pályaudvarnál egy kis öreg hotelben... aztán snitt... hét órakor kezdek a [Nagyáruházban]. Ekkor még a szüleimmel laktam, ha hajnalban mégis hazamentem, akkor besurrantam, neki a hűtőnek...

A főnököm velem ivott, olyan értelemben, hogy együtt mentünk el, ő megivott egy vagy két korsó sört, nekem elég nagy huzatom volt, mire ő megivott egy korsóval, addigra én is megittam, de nekem literes korsóm volt... És akkor ő hazament. Én meg nem mentem haza, volt olyan, hogy ott aludtam a [Nagyáruház] mellett egy bokorban. Akkor már nagyon sűrűn

**Otthonatlanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

részeg voltam, hánytam, eszméletlenre ittam magam, vagy képkimaradásaim voltak: történtek velem dolgok, beszéltem, táncoltam, de nem emlékeztem semmire. A főnökömnek voltak ismerősei, jártak hozzánk Losonczy-szintű** emberek is vásárolni, ha nem is közvetlenül, hanem sofőrökön, titkárokon keresztül. Én is jártam a Losonczy lakásában összekapcsolni egy színes tévét egy videomagnóval, ami akkor még újdonság volt. És ez a főnököm valamilyen protekcióval 1983 tavaszán berakott egy elvonókúrára, csupa jóindulatból, hogy pihenjem ki magam. Ugye a karácsonyi időszakban én látástól vakulásig dolgoztam, utána nagyon fáradt voltam mindig.

Ez volt életem első elvonókúrája. Ekkor még azt mondtam az orvosoknak – nagycsoporton, ami állítólag akkor még újdonság volt – hogy én mindent túlzásba viszek. Elsősorban a munkát, másodsorban az alkoholt. Érdekes, hogy apám egyszer tizenhat éves koromban egy jó nagy berúgásom után két és fél óráig sorolta, hogy én mit viszek túlzásba. És elmesélte, hogy ő tizenhat évesen berúgott egyszer Porto Rico-rum ivásától, és onnantól kezdve harminc évig nem ivott Porto Ricó-i rumot. Szóval apám szeretett inni, néha sokat is ivott, volt hogy két, két és fél liter bort megivott mondjuk öt-hat órás ultizás közben, vagy megivott egy strand alatt tíz korsó sört – de sose rúgott be. Ő mindig tudta, mi a mérték. Volt, hogy lement a kocsmába, mert égett a gyomra – és megivott két pohár szódát. Szóval apám tizennégy éves koromig a sajátja mellett az én ivászatomat is tudta kontrollálni, de onnantól kezdve az enyémet elvesztette – rá egy évre le is ült velem beszélgetni, hogy itt valami nem stimmel, hogy sokat iszom, sokat zabálok, sokat focizom, sokat... Az első elvonókúrámon már ezt el mertem mondani – de nem használt.

A [Nagyáruház] után anyám protekciójával elmentem egy maszekhoz eladónak, egy festékvegyiárú üzletbe. Ott három évig dolgoztam, meg voltak velem elégedve. Bár nem értettem semmit a festékekhez, de megtanultam a vevőktől. Jó beszédű eladó vagyok... voltam. '87-től '90-ig voltam ott, onnan is a pia miatt kellett eljőnnöm. Onnan egy másik áruházba kerültem, ott is hihetetlenül jól éreztem magam, ha a vevőkkel voltam, meg volt egy dolog, amit szerettem: nagyon jól tudtam a leltárt csinálni. Ott is érezték, hogy jó eladó vagyok, de... néha nem mentem vissza a kocsmából. Ott voltam egy évig, ott már kezdtem lopni is. Videokazettát vittem a kocsmárosnak, azért adott piát.

Aztán voltak hathónapos közértek, leküldött a főnökkasszony, hogy rakjak rendet a raktárban az égetett szeszek között – hát, ha én ottan rendet rakok, abból nagy baj lesz, onnan én fel nem jövök a saját lábamon – kiléptem inkább. A [Nagyáruház] után tizennégy munkahelyem volt, amíg abba nem hagytam az ivást – '87-től '94-ig. Mindenhol a pia miatt kellett elmennem. Emlékszem, az utolsó munkahelyemre a szüleim bejöttek fizetésnapon, hogy hazavigyék a pénzt, mert én egyszerűen nem tudtam hazavinni. Fillér nélkül mentem haza fizetésnapkor. Kimentem valamiért napközben, persze a kocsmába mentem, és úgy berúgtam, hogy elfelejtettem visszamenni. Aztán valamikor hajnalban hazaértem, de fogalmam sincs hol voltam. Ennyi.

Mikor ismerkedtek meg a feleségével?

'85 december 23-án csinált a [Nagyáruházban] a szomszéd osztály egy ilyen elő-karácsonyi bulit – azért, hogy összeismerkedjünk. '86 szeptemberében már odaköltöztem hozzá, '87. április 11-én lett tönkretéve a másnapi névnapom, mert összeházasodtunk, szoktam így mondani,

** Losonczy Pál (1919–2005) 1967–1987 között az Elnöki Tanács elnöke (államfő)

Otthontalanul...
Tégy az emberért!

„Szeretnék valami lenni”

és '91. október 19-én már harmadszor csomagolta össze a holmimat. Kétszer a vasútállomásról visszamentem, és visszafogadott, de harmadszor nem volt pofám visszamenni. Hogy hogyan értem haza a szüleimhez, arra megint nem emlékszem.

Arról az időről már nagyon kevés kellemes emlékem van. Fél Albertirsát Rexben elvertem, de hát az is mindig piával járt együtt. Táncoltunk, jártunk szórakozni. A feleségem ügyintéző volt, a házasságunk vége felé már a Pénzügyi Főiskolára járt, és angolul tanult. Lehet, hogy azóta ő is üzletkötő. Én nem is láttam már '92 márciusa óta. Akkor elintézte papíron az anyagi különválást, adott egy videomagnót meg két-három kazettát – kész. De hivatalosan nem váltunk el, állítólag egyikünknek sincs rá pénze, vagy neki sem fontos. Ezek szerint nem volt olyan kapcsolata, hogy összeházasodott volna.

Ő volt az első nő, akit felvittem a szüleimnek bemutatni, huszonhat évesen. Apám azt mondta, hogy lakhatunk ott egy-két hónapig a kisszobában, akkor ugye nagyanyám már nem élt, ha utána albérletbe akarunk menni. De Albertirsán volt egy nagy ház, a feleségem testvérei már nem laktak ott, akkor már az ő édesapja sem élt. Igaz, nem volt összkomfort, amikor odaköltöztünk, de fél év múlva már meglett. Szép nagy ház volt, nagy kerttel – néha még kapálnom is kellett, meg ólat pucolni – jaaaaj, én ilyen betongyerek voltam. Nagyon nem bírtam, illetve piával szerettem volna bírni, de hát az asszonnyal mindig vita volt, hogy ennek a földnek a felkapálásért egy láda sör jár vagy csak egy üveg sör. A vége felé már a jegygyűrűmet is eladtam a piacon, hogy ihassak. Szóval, nem véletlenül küldött ő vissza a szüleimhez. Elloptam a spórolt pénzünket. '91 októberében váltunk szét, szeptember elején még Várnában voltunk nyaralni az öccsével. Nyaralni nem jártunk minden évben, mert én nem tudtam spórolni, meg néha munka nélkül voltam. A paraszti vagy építőipari munkákhoz nem értvén, ott a faluban semmit sem tudtam találni. Mosógép, hűtőgép, állatokat tartottunk – kellett a pénz. Ő elég jól keresett, ugye a maszeknál még én is jól kerestem, csak nem jött haza a pénz, az volt a baj.

Amúgy sem volt egy nagy szerelmi házasság. Nekem egy olyan érzésem támadt, amikor már kijózanodtam, hogy végül is a feleségem előtt nekem nem volt hosszabb kapcsolatom, a leghosszabb talán három hónapig tartott. És akkor én azt gondoltam, hogy feladom, fölrakom a kezem, megadom magam, én nem akarok több kapcsolatot. És akkor jött ez az orvtámadás, hogy egy bulit csináltak azért, hogy mi megismerkedjünk, és én azt mondtam magamban: „na, jó, aki először jön, az lesz a feleségem”. Nem voltunk igazán szerelmesek egymásba, talán ő sem, én biztos nem. Később azért jó volt, főzött, mosott, vasalt, és elnézést, hogy ilyet mondok, de kihasználtam nagyon. Ahogy addig az anyámat, úgy most őt használtam ki. Ez is betegségnek egy része. Nem voltam durva vele, egyszer borítottam fel a forró levest, azt sem tudom, mér. Én akkor tiszta dili voltam, ha nem jutottam pénzhez. Bármire képes voltam, hogy piához jussak. És ezért sem lett gyerekünk, mert mindennap olyan részeg voltam... hogy nem jött össze. Annál fontosabb volt az ivás nekem. Volt egy időszak, amikor tudatosan figyeltünk erre, de nem jött össze. Az elején másfél évig gyógyszert szedett az asszony, utána meg alig akart velem lefeküdni. Büdös voltam...

Nem volt katona?

Dehogynem, másfél hónapig. *(nevet)* '77-ben voltam sorozáson, akkor alkalmatlan voltam, épp akkor volt a második vesegyulladásom. '81-ben visszahívtak sorozásra, C kategóriát kaptam, ez annyit jelent, hogy szakmai szolgálatra alkalmas. És akkor behívtak Ercsibe egy híradós alakulathoz. Én akkor éppen nagyon nagy KISZ-életet éltem, előző évben olyan csúcs-dolgokat csináltam az alapszervezettel, mint KISZ-titkár, hogy külföldi utat kaptam érte, meg elismerést. Szóval nagyon komoly politikai munkát végeztem, szükség lett volna rám a kerületben, a

Otthonatlanul...
Tégy az emberért!

„Szeretnék valami lenni”

[Nagyáruháznak] is nagyon kelletttem. Februárban bevonultam, vége volt az egyhónapos gyakorlatnak meg az eskütételnek, aztán én bekerültem a katonai kórházba, aztán le is szerettem. A [Nagyáruház] is segített...

Amikor a szüleimhez visszamentem, akkor mondom, apám nem szólt hozzám egy szót sem. Akkor éppen volt munkám, csak nem értem haza a pénzzel, és anyám másnap reggel megkérdezte, hogy „fiam, hol a fizetésed?”. És akkor azt mondtam, hogy „nem tudom”. „És akkor most mi lesz, fiam?” –, és akkor bevonultam egy elvonókúrára. Ilyen menekülésszerűen. Ott hallattam először az Anonim Alkoholistákról, jártam is hozzájuk egy hónapig, aztán még tíz hónapig ittam. Aztán '94. július 10-én energiám, pénzem, mindenem elfogyott, és onnantól kezdve nem ittam egy kortyot sem. De rendszeresen jártam az Anonim Alkoholistákhoz.

És másnap bekerültem először a GYIVI szállóra, ilyen utógondozó szállóra, aztán az [Átmeneti Szállóra], onnan ide a [Másik Átmeneti Szállóra]... Ha jól összeszámolom, nyolc szállón voltam, és két évig albérletben P...-en. Tizennégy év alatt, de ott is két év alatt három vagy négy albérletben.

Hogy került P...-re?

Miután 2001-ban lerokkantasítottak, egy drogterápián volt olyan lehetőség, hogy négyórás állás rokkantnyugdíjasoknak biztosítanak. Olyan félig-meddig menedzser, félig-meddig terapeutaként ott dolgoztam majdnem egy évig. Először ismerősnél egy hónapig, aztán albérletben egy hónapig, aztán megint albérletben jó félévig, eztán két különböző albérletben, aztán egy egész lakást béreltem jó egy évig. Aztán minden munkalehetőségem elfogyott, és vissza kellett menekülnöm Pestre.

A párkapcsolatom azóta sem sokkal jobb, mint azelőtt, józanul se. Bár most volt egy – nem is tudom, van-e vagy volt, jelen pillanatban volt állapotban van – kapcsolatam, ami egy éves, tehát életem második leghosszabb kapcsolata. De sajnos ott a kislány, a barátnőm lánya, olyan ellenérzésekkel van irántam, hogy a kapcsolatban sunnyogunk. Mi, a felnőttek, a lánya előtt. Emiatt nehéz volt a kapcsolat. Egy hónapja azt mondta, hogy vége, de hát megint találkozgattunk, a fene se tudja mi lesz belőle...

AA-ban ismerkedtünk meg. Másfél éve találkoztunk először. És most már több mint egy éves volt a kapcsolat, egy év két hónap és egy hét volt pontosan, 9-én múlt hónapban... De 20-án elment két hónapra az exélettársával törökországi körútra, tegnapelőtt találkoztam vele először.

Az a rossz az alkoholizmusomban, hogy fizikailag, lelkileg és szellemileg... Lelkileg már nagyon megerősödtem, szerintem lelkileg már sokkal erősebb vagyok, mint bármikor az életemben, de fizikailag nagyon gyenge vagyok, ezért a rokkantosságomnak az egyik oka. A látásom nagyon komplikált betegség, amúgy is nekem nem a szememmel van baj, hanem látóideg gyulladás volt az agyvelőgyulladásból származva, ami annyit jelent, hogy két-háromszor lassabb a felfogásom. Mert én például egy filmnek a kiírást szövegét nem tudom elolvasni, ha két szónál hosszabb, akkor nekem lőttek, bele se kezdek. Vagy egy kocsin teszem azt, ami mozog, egy plakátot nem tudok elolvasni, a közlekedési lámpákat, táblákat nem találom meg. Nem az, hogy nem látom, nem találom meg. *(nevet)*

Próbálkoztunk egy ilyennel, mert sosem volt jogsim, meg nem is próbálkoztam vele, ott is van egy ilyen, ezeket a pontthalmazokat nézik, hogy látjuk-e, a számokat. („Hé, elfelejtettem dohányozni!” – *nevet*) Na, hát én az elsőt se. Pedig azt mondják, hogy azt bárki ki tudja venni. Úgyhogy szintévesztő vagyok, lassú a látásfelfogásom, nem tudok sokáig olvasni. Volt egy időszak, amikor el akartam menni valami szociális asszisztensi vagy ilyesmi főiskolára, már

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

P...- en is gondolkoztam rajta, de nincs értelme, mert nem tudok három oldalnál többet elolvasni egy nap alatt. *(rágyújt)*

Az izomzatom sorvadt. Hát aztán más fizikai, potenciális problémáim is vannak, sajnos... ennyire... az égetett szesz ennyire kicsinálta a szervezetemet... és ennek most iszom a levét. Mert ugye nehéz munkát találni, ha pl. harminc fok fölött van, egyszerűen nem is tudnék dolgozni. Nekem az, hogy a metróban tizenkét megállót megteszek, az már... problémát okoz. Ezért is örültem ennek az EQUAL programnak is. Mert itt olvasni nem, de írni tudok. Sőt, grafomán is vagyok. *(nevet)* Tíz éves koromtól már, nem, asszem már óvódás koromtól meséket írtam, meg mindenfélét. Ez a legnagyobb szerencse, vagy nem tudom.

2001-ben lerokkantosítottak, addig volt nekem három éves állásom is, '96-tól '99-ig a gerontopszichiátrián a [Kórházban], ami azóta már megszűnt. Segédápoló voltam, meg voltak velem elégedve. Még nagy bakit is elnéztek, mondván „a Pista volt”. Voltak állásaim, de egyszerűen, mikor P...-ről visszajöttem, nagyon el voltam keseredve, mindig próbálkoztam, de semmi nem jött össze, már egy mosogatói állás sem jött össze. Mert például a szállótársam nem hagyott aludni éjszaka, és az egyik műszakról fél egykor beértem a szállóra, és hétkor már menni kellett volna a próbanap utáni napra. És nem tudtam, mert nem hagyott aludni, és nagyon tele lett a hócipőm vele. Az [Átmeneti Szállón] az absztinens szobában egy begyógy-szerezett hapsi nem engedett aludni. És az volt utolsó próbálkozásom, azt mondtam, én többet állást nem keresek már. És akkor elkezdtem írni, verseket először, aztán novellákat az életemről, elkezdtem filmforgatásoknál statisztálni.

2003 decemberében adtam be az első versemet a Fedél nélkülnek, és akkor, mikor elkezdtem írni, akkor az [Átmeneti Szállóról] kiraktak, merthogy semmi mást nem csinállok, egész nap csak írok. Mondtam, ebből szeretnék megélni. Akkor még nem tudtam, hogyan, de éreztem, hogy ebből valami jövedelemforrás lehetséges.

Addig nehéz pár hónap volt, azt tudom, hogy decembertől májusig rokkantságim volt, és a többiek segítettek. Én közben napi tizenhat órát írtam – kézzel. Mert még nem volt ott számítógépszoba. Az utolsó egy hónapban volt számítógép, akkor meg elkezdtem gépre vinni a kéziratokat.

És akkor jött májusban a Sorstalanság film, és én jelentkeztem, és onnantól kezdve elég sokat statisztáltam, 2004 óta. Már gyerekkoromban is csináltam. Akkor az rendbe hozott anyagilag, és 2005. június 13-án hívott a Kepe, de én akkor már napi kapcsolatban voltam vele. Egy csomó pályázatot nyertem, meg ehhez hasonló, de már előtte pedzette, hogy „Pista lehet, hogy egy Mercedesz, egy fekete Mercedesz fog jönni érted...”. De aztán a végén tartalékba kerültem. Július elsején indult a program, de 13-a előtt egy-két nappal leütötték azt, aki benn volt a programban. És akkor hívott a Kepe, hogy mit szólnék hozzá... 13-án szólt, hogy mit szólnék ahhoz, ha július elsejével állományba vennének, mint szerződéses munkatársat. Ez egy újság, egy programról kellene írni. Akkor még nem tudtam mi ez az Equal program. De nagyon-nagyon jól jött, mert akkor én már több újságot csináltam. A Pajtásban is benne voltam, vállalati újságot is csináltam, KISZ újságot is csináltam, középiskolai újságot is, rádiót is szerkesztettem... na jó, írtam is szövegeket, cikkeket. És az AA-ban is többször én kezdeményeztem az újságot: P...- en is, az országosat is, tehát volt némi gyakorlatom. És akkor mondtam, ez menni fog. Így kerültem bele az Equal-be.

Maga a program, miután felismertem, hogy miről is szól, rögtön rájöttem: mivel a pénz dominál, ha van elég pénz, akkor lehet segíteni embereken, ha nincs elég pénz, akkor nem lehet segíteni. Persze a jóindulat is kell, meg néha az is elég, de arra rájöttem, hogy ez is csak arról

Otthontalanul...
Tégy az emberért!

„Szeretnék valami lenni”

szól, hogy egy csomó mindent elindítanak az európai pénzből, aztán utána lehet csinálni.

Mert ha nem lett volna ez a pénz, akkor csak tíz év múlva lehetett volna valamit beindítani. Azért nagyon tetszett, mert nagyon sok emberrel ismerkedtem meg, olyanokkal, akik számomra szimpatikusak. A program vezetőitől kezdve azokig a hajléktalanokig, akik hajlandóak voltak valamit lépni a lehetőséggel, az európai lehetőség alapján. Nagyon tetszett az, hogy végül is kemény feladat elé lettem állítva, ugye a szemem miatt, meg amiatt is, hogy a szállón csak három órát lehet számítógéppel foglalkozni, és akkor énnekem kellett még az AA-val is foglalkozni, az AA újság készítésével. Szóval a három órából nem sok időm maradt erre. Az egyik nehézség, hogy nem tudok gyorsan gépelni, hogy nagyon sok hibát követek el, sokat kell javítani.

A másik, ami talán még izgalmasabb volt, egy szövegszerkesztő programot kellett megtanulni. Ugyan addig szerkesztettem újságot, de a számítógépes részét már nem én csináltam. Addigra már megtanultam az AA irodában – mert ott is voltam ilyen szerkesztő-felelős az országos irodában – gépen dolgozni, Word-ben meg Excel-ben, de azt hogy én egy új szövegszerkesztőn... az megint egy izgalmas feladat volt. Megtanultam végül is. A képberakással mindig küszködtem. *(nevet)*

Egy az, hogy újdonság, kettő az, hogy nagyon széles rálátásom volt egy programra, nem mondom, hogy totálisan ismerem a programot, nem mondom, hogy egy éven belül így volt, de utána már igen. Nagyon sok emberrel beszélgettem, például a Szigeten, külföldön voltam konferencián, szakmai konferencián, ami nagyon nagy élmény volt számomra, és nem csak azért, mert repülőút... józanul látok is valamit. Még Monte Carlo-t is láttam. Én életemben nem láttam mást a repülőből, csak azt a homályt, amit a pia adott...

Azt éreztem, hogy nem csak a magyar delegáció, hanem a külföldiek is totálisan egyenrangúnak tartanak. Ezt nagyon erősen éreztem. Úgyis szoktam mondani, hogy egyedül abban különböztem tőlük, hogy nem ittam alkoholt. Hozzászóltam a konferencián, a tolmács, meg akik jól tudtak a megfelelő idegen nyelven, nagyon szívesen tolmácsoltak, ha kértem. És a szabadidős programba is ugyanúgy hívtak, mindenbe. Tényleg, mintha én is régi munkatársuk lettem volna. Arról nem beszélve, hogy ott nagyon sok érdekes dolgot hallottam a konferencián. Például azt, hogy a spanyolok próbálják azt a mintát követni, ami egy holland minta, hogy minden embernek van joga valamiféle jövedelemforrásra, még ha effektíve nem is munkát végez, tehát nem állászerű munkát, hanem pl. csak zenél valahol az utcán, vagy utcai lapot árul, vagy ezt a pörgettyűt, amit a szél forgat, mindegy, ha gyufaskatulyát árul. A hollandok azt mondják, hogy ha valami tevékenységet végez, akkor valamit kapjon. Persze el sem tudtam képzelni, hogy ez Magyarországon harminc vagy ötven éven belül teret hódítson, de nagyon érdekes volt. Az is érdekes volt, hogy amit mi tudtunk itten nyújtani a külföldiek számára, szerintem tanulságos volt számukra.

Aztán érdekes volt... ja, kapcsolatot is teremtettem külföldiekkel, amikor már jöttek ide Budapestre, akkor már jó ismeretségben voltunk. Én nem tudom, hogyan, kézzel-lábbal meg angolul egy fekete bőrű hölgygel is aránylag megértettem magamat. Ez volt a szép... főleg a szép része.

Az izgalmas az, hogy határidőre kellett csinálni a dolgokat. Kiemelkedő dolgok voltak azok, hogy a szenvedélybetegségről írhattam, írtunk egy cikket. Gondolom én javasoltam. Az a cikk olyan siker volt, hogy megdupláztuk, tehát még egy számot csináltunk róla, rögtön azonnal, mert hát kimeríthetetlen. ...

Hát mondjuk az is egy érdekesség, hogy Csernus Imrével csináltam egy interjút, ebben a

Otthontalanul...
Tégy az emberért!

„Szeretnék valami lenni”

cikksorozatban, a szenvedélybetegségről, ami úgy számomra, mivel őt régebből is ismerem, nem volt egy olyan nagy dolog, de hát mégis, hogy a Fedél nélkülben egy Csernus cikk megjelenhet, az szerintem elég jó. És nagyon jó dolgokat mondott. Én amúgy is ismerem a filozófiját, és nagyon jó dolgok sült ki abból az egy oldalból.

Voltunk kinn a Szigeten egyszer, meg legutoljára is... a Sziget Fesztiválon. Mi, hárman Fedél nélkül Equal mellékletkészítő munkatársak, hajléktalanok, egész héten ott voltunk, de maga az újság, a Fedél nélküli egy fél napra jött át. Mi addig interjúkat készítettünk a Civil Rádióval, vagy ott velem, tehát felmértük a terepet. Nem azt mondom, hogy tömegestül jöttek volna oda a másnaposságból éppen felébredő fiatalok a mi sátrunkhoz, de volt egy-két érdeklődő... volt egy-két nagyon jó beszélés. Ami miatt nekem ez nagyon fontos, hogy magukról a hajléktalanokról ne az a kép maradjon meg a társadalomban, nem a szakmai részére gondolok a társadalomnak, amit látnak, tehát hogy az utcán élő, hempergő, nagyon mélyre süllyedt lelkiállapotú és fizikális emberek a hajléktalanok, hanem vannak közöttük, és ha jól számolom, az egyharmada, normális, szállón élő, normális munkával pénzt kereső hajléktalan, aki tiszta, rendes.

...

Hát aztán jöttek a keserű dolgok. Nekem ugyanis, mint alkoholistának, elég nehéz együtt dolgozni emberekkel, főleg, ha nőnemű. Na, most mivel azt mondom, hogy a hajléktalanok száz százaléka szenvedélybeteg vagy más pszichés betegség miatt van a hajléktalanságban, a kolléganőim is ezek közé tartoznak, és szerintem... úgyhogy nem jöttünk ki a kolléganőimmel, főleg az egyikkel, és hát ugye egy olyan dolgot követtem el, ami ugye... és a főnököm nem tolerálta. Két év után kiléptem. Kiléptettek a programból.

Most ugyan egy cikksorozatra újra behívtak. Én lettem az, aki a legtöbb cikket kellett hogy megcsináljam. Mert úgy néz ki, hogy rájöttem ezalatt a gyakorlat alatt, hogy is kell egy cikket megírni. Most hogy befejeződik az Equal program túlórája*** vagy miye, nemsokára befejezem a harmadik cikket: „A hajléktalan embereket foglalkoztató hajléktalanellátó intézmények”. [Ilyen intézmény] általánosan működik Nyugat-Európában, jó lenne, ha valamilyen módon működne Magyarországon. Magyarországon szórványos, egyéni, egyedi, nem tudatos, nincs beépítve bizonyos szociális programokba. Mint én.

Én azt érzem, meg kell adni az embereknek a lehetőséget, ugyanis a hajléktalanok között rengeteg a rokkant ember, akik már nem tudnak visszamenni építőiparba, feketemunkára, nem tudnak visszamenni a saját szakmájukba, netalántán újat sem tudnak szerezni. Ezeknek egy bizonyos lehetőséget adni, hogy az ellátóintézményen belül kaphasson munkalehetőséget, jövedelemforrást. És ennek egy jó példája maga az Equal program. Ezt például nehezen fogadták el a Fedél nélkülosok, a Menhely munkatársak. Nehezen törődtek bele, hogy szabad bejárásunk van ott a belső részekbe, ott a Kürt utcában. Ezt néha éreztem is: szorongva tekintenek ránk a kollégák. Egyről még most is ez az érzésem, három év után is, pedig még nyaraltunk is együtt Tokajban. Hogy „mit keres itt ez a hajléktalan?”. Legtöbbjük persze, ahogy mondtam is, egyenrangúnak tekintett minket. És ennek egyik példája, hogy én a menhelyes szociális munkásokkal kosarazok. Tavaly heti rendszerességgel kosaraztam velük, mint legidősebb ember, már a kosarasok között, mert a szociális munkások fiatalok.

Az Equal programban három hajléktalan írhat magáról a programról, hátha egy kicsit az

*** Túlállalási szakasz, 2008. 01. 01.–2008. 06. 30.

Otthonatlanul...
Tégy az emberért!

„Szeretnék valami lenni”

olvasók jobban megismerik a hajléktalanokat, a szociális munkát. Mert nem elsősorban a szociális munkásoknak írtuk ezeket a cikkeket, bár nekik szakmailag sem biztos, hogy káros lett volna, hanem a nagyközönségnek.

... És nekem nagyon sok személyes kapcsolatom is van, olyannyira, hogy idén harmadszor-ra megyek egészségnapra egy középiskolába, hogy az életemről, a hajléktalanságról és a szenvedélybetegségről beszéljek diákoknak. Nemcsak ebben a gimnáziumban, voltam már másik gimnáziumban is, középiskolában is. Ez köszönhető annak, hogy az írásaimat terjeszttem. Az újságok mögött ott vannak a saját írásaim is. Köszönhetem annak, hogy tisztán, józanul állok a terjesztés közben, és hajlandóak az emberek beszélgetni velem. Majdnem minden nap valakivel egy negyedórát beszélgetek, de már volt olyan, hogy egy órát beszélgettem. Volt olyan hölgy, aki elvitt az Operába vagy tíz alkalommal. Volt olyan, aki már meghívott, most már kétszer, a családjához vacsorára. Volt, aki az iskolájába hívott meg. Tehát nagyon különböző módon kommunikálnak velem. Ez szerintem a társadalmi megítélés jobbá tételét segíti. Mert én ezzel is próbálok, nem csak az írásaimmal, hanem a beszélgetésekkel. Sokak szerint nagyon, túlzottan, nyílt ember vagyok. Ha meghallom azt a szót valahol, hogy „alk”, rögtön beszélek az alkoholizmusomról. ...

Világéletemben úgy érzem, hogy abban szerettem volna élni, miután geológus nem lehettem, lehet, hogy nem is lettem volna jó geológus, vagy geodéta. Lényegében úrhajós szerettem volna lenni, de egy agyvelőgyulladás után nem sok esély lett volna. Igazából én a beszédemből akartam megélni. Kereskedőként nem kimondottan a pakolás volt a legnagyobb örömöm, hanem mikor kommunikáltam a vevővel. Az egészségügyben, mikor három évig ott dolgoztam, úgyszintén ebből éltem. Visszajelzések alapján is ez megy nekem. ...

A szállókról csak nagyon érintőlegesen beszélt...

'94. július 14-én lettem hivatalosan hajléktalan, ... Ott három hónapig voltam, oda egy AA-s társam, aki ott dolgozott, az vitt oda. Én előrelépésnek gondoltam, aztán meghallottam, hogy az [Átmeneti Szállón] van absztinens szoba. Nekem fontos volt mindig is, ma is, hogy absztinens környezetben éljek. Ott éltem egy évig. Akkor a közlekedés miatt átjöttem a [Másik Átmeneti Szállóra], ahol már akkor létezett a védett szint. Mivel hogy fönn dolgoztam a [Kórházban], és innen könnyebben elértem, mint az [Átmeneti Szállóról]. Itt is éltem vagy négy évig. Ez is egy előrelépés volt. Mindaddig, amíg át nem alakították, átalakítás miatt meg nem szüntették azt a részt, itt laktam.

Mind a kettő, mivel csak részlegesen absztinens, félelmetes számomra, agresszív. De mégis, valamelyest biztonságot adott. Ilyen szempontból a legvédelettebb, akkor '99-ben, a [Harmadik Átmeneti Szállóra] mentem, ahol huszonegy-két ember teljesen absztinens volt. ... Ott, és jó néhány más helyen nagyon azt vettem észre, hogy a pénz, az anyagi megtakarítás legalább olyan fontos bizonyos szakemberek szempontjából. De én nem tudtam előtakarékoskodni, ma se tudok. Nincs miből. Amúgy nehéz kijönni négy embernek, a szállóknak ezért a hátránya, az absztinenseknek könnyebb, sokkal könnyebb, toleráljuk egymást, ha másért nem, azért hogy ne rúgjanak ki. Ezt különben is egy szakember mondta, onnan vettem át.

Jó felszereltségű szállók ezek, egyre jobb felszereltségűek. Nem összehasonlítható ugye, amíg nyolc-tíz négyzetméter jut Madridban, vagy Londonban egy emberre, tehát önálló szobák, egyedül laknak. A legjobb minőségűek ott úgy néznek ki, mint nálunk egy garzon. Vagy fizetik nekik a moteleket.

Most a [Harmadik Átmeneti Szállón] lakom, rövidebb szállók voltak, de nem jelentősek. Ennek az a nagy előnye, hogy ott az absztinencia nagyon fontos. És ott a lakók nagyon félnek

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

attól, hogy az agresszivitásuk... ami szintén nagyon fontos, a piálásból indul lényegében, vagy a piálási vágytól, attól is lehet valaki agresszív. Néha még a tévéadók váltása miatt is kevesebb vita adódik, mint egy normális családban. ... Én most a számítógépből szeretnék megélni, jó, ezt a szállón nem engedik, hogy az írásaimból éljek meg, mert csak napi három órát használhatom. Ez komplikációt okoz az én életemben. De számítógépek vannak! És ez szerintem nagy dolog.

És amire rá kellett döbbernem, hogy a hajléktalanságban kezdünk afelé tendálni, bár ez Amerikában, Angliában érvényes, hogy az lesz hajléktalan, aki az akar lenni. Van egy olyan réteg is, akit ugye a lakásból szórnak be a hajléktalanság szférájába, de igazából nagyon sok olyan hajléktalan van, azok, akik csöveznek, utcán élnek, ezt választják, mert ezt érzik szabadságnak, holott a legnagyobb rabság... egyike.

És még amire rájöttem, csináltunk egy Egyesületet****, én azóta már kiléptem, úgy látszik, nem tudok együtt dolgozni, szóval hogy nagyon hiányzik Magyarországon, hogy önszerveződjenek a hajléktalanok. Ez konferenciákon is téma volt, a nemzetközi konferenciákon is, nagyon hiányosnak érzem ezt. Nincs olyan kormányzatunk, pedig lehetne, a szféra a pártolja, szinte erőszakolja, mégse tudjuk összehozni az önkormányzatunkat. Csináltunk egy önművelődési, művészeti egyesületet, nagyon nehezen tudtam velük együtt dolgozni, olyannyira, hogy ki is kellett lépnem belőle. Én elég jól szervezek, ha állandó ellenállásba ütközök, akkor... ha érdektelenségbe ütközök, akkor nem volt kedvem csinálni. Örülök, ha valami most működik. Én úgy érzem, hogy főleg a szociális munkások munkája van benne, mint a hajléktalanoké. Még a Vagyunkban is, főleg a Fedél nélkül munkatársai csinálták... meg az egészet.

Ez a hiányosságunk. Valószínűleg abból adódik, hogy a hajléktalanság egyik okozója a szenvedélybetegség, de van még két nagy dolog: a nagy mélabús depresszió, ami nem igazán tud a társadalmi összefogásban segíteni az egyénnél, a másik meg a nagy ego, ami szintén nem. Ez a probléma. És ezen nem tudnak a szociális munkások javítani. A legjobb indulattal sem. A londoni példából sok ilyet láttam, hogy színházat hoztak létre, jó, szociális munkás ösztökélésre, tehát felülről.

...

Ez az, ami furcsa, és számomra érthetetlen, vagyis megérthető, de sajátos. Olyan emberek, akiknek nehéz sorsuk van, nehéz kimászni belőle, mert hosszú évek, évtizedek kellenek sokuknak, most nem arról beszélek, amikor munkásszállónak használják a hajléktalan szállókat, mert olcsó. Hanem akiknek nincsen semmiféle otthonteremtő lehetőségük, még a munkához is nehezen jutnak, tehát jövedelemforráshoz is, azok miért nem tudnak önmagukkal, szerszertileg, közösségileg is segíteni.

Sajnos én harmincöt éve dédelgetek magamban két trilógiát, ami hatezer oldal, mondjuk. Már húsz megvan belőle. És rá kellett döbbernem, hogy nem ennek kell szegényen nekiugrani, hanem valami, ami pénzt is hozhat. A szerkesztés, a tördelés megtanulásának lehetősége... bár, mire én ezt újra fogom, mármint a tördelő szerkesztő programot újra használni, újra kezdek a tanulást. Ehhez folyamatos gyakorlás kell. Sokkal jobban tudom használni a számítógépet.

...

**** VAGYUNK Otthontalan Művészek Egyesülete, melynek létrejöttét az EQUAL program támogatta.

Otthontalanul...
Tégy az emberért!

„Szeretnék valami lenni”

Én megpróbáltam az írásaimban mindig a pozitívat megtalálni. Volt már olyan, hogy nem találtam meg. Megtalálni azokat a pozitív jellemzőket, mi is az, ami segíthet embereken. Vagy ha nem is segíthet, mi az a próbálkozás, ami segíthetne az embereken, például a szociális munkások erőfeszítései.

Mi lesz Önnel az Equal után?

Én a Fedél nélkül külső munkatársa szeretnék lenni. Egy elképzelésem... Volt a Kepének egy felvetése, hogy lehet, hogy bővül, sőt már ugye bővült is négy oldallal az újság. És ki mit rakna, tenne az újságba, egy-egy oldalt bele. És akkor én mondtam neki, hogy én a szenvedélybetegségről akár egy éves sorozatot is tudnék írni. És ennek az első négy cikke már meg is van írva. Onnantól kezdve tervezzük azt a Kepével, hogy általánosságban a szenvedélybetegségről íránk egy oldalt, minden kéthetes megjelenő számban. Ott bemutatnék orvosokat, intézményeket, külön a társfüggőségről írnék egy cikket, külön a narkóról többször egy oldalt.

A barátnőm is kérdezte, hogy miért nem megyek el dolgozni. Hát azért, mert nem jó az állóképességem, volt még egy, az Equal program kellős közepén egy mosogatói állást felajánlott valaki. Ha épp akkor nem lett volna ez a munkám, mert a kettőt nem tudtam volna egyeztetni, akkor biztos, hogy elmentem volna a mosogatói állásba. Ha valami munka úgy felmerülne, akkor úgy elmennék hat-hét órába. Na most a mosogatói nem napi hat-hét óra... habár, ha úgy számolom, hogy az egyik nap tizenkét, a másik nap semmi, akkor így mégis csak hat óra. Nem tudom, hogy bírnám, mert nem bírom a meleget, a gőzt... elájulok. Rosszul vagyok, a csontozatom olyan gyenge, hogy a fizikai munkát nem bírom. Az izomzatom gyenge. Szóval így meg nincs kilátásom. *(mobiltelefon figyelmeztető jelzése – „Húha, elkezdődött a focimeccs...”)*

Őszintén megvallva, az írásaimból szeretnék megélni. Megpróbálok lottózni egy héten, legalább egyszer. De hát...

...

Mennem kell. Majd küld belőle egy példányt?

Persze.

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

„NAGYON BENNEM MARADTAK EZEK A DOLGOK”

A huszonhat éves, apai ágról roma származású, sportos megjelenésű fiatalembert a BMSZKI Álláskereső Iroda munkatársai ajánlották figyelmembe. Régóta bejár az Irodába, munkát keres, és folytatni akarja a tanulást is – de amit legjobban szeret, az a játék: a foci és a sportfogadás.

*Személyes szociális munkása „közvetítésével” jutottunk el egymáshoz: ő is többször keresett engem, én is többször kerestem őt, míg végre le tudtunk ülni beszélgetni, ekkor viszont már abbahagyni volt nehéz... Szívesen mesélte el nekem az életét, fájdalmas emlékeit, a jelenbeli próbálkozásait és jövőjére irányuló elképzeléseit.**

Legelőször arra kérem, hogy meséljen a gyerekkoráról, onnantól kezdve, hogy megszületett.

Szegény családba születtem, pásztor családba. Tehenekkel, birkákkal foglalkoztunk leginkább. Nagyapámtól és az ő apjától kezdve ez ilyen családi hagyomány, hogy állatokkal foglalkoztunk, legelőkön. Onnantól kezdve, hogy idősödtem, eltelt tizenöt év, utána intézetbe kerültem. Az egy ilyen nyolc hónap körül volt, utána a rokonok kihoztak. Volt egy házunk, azt a rokonok lebontották, és a nagybátyám épített rá egy szocpoltos házat a fiának, mert volt neki három gyereke, és igénybe tudták venni azt a szocpoltos kedvezményt. Anyám felkerült Pestre, nem lehetett otthon, nagyanyámékkal éltem. Miután nagyapám meghalt, innentől kezdve kicsit rosszabb lett az életem. Nem olyan volt, mint rég... Erről nem nagyon beszélek inkább.

Hol született?

F...-on. Mátészalka mellett. Ahol én lakok, az Kis... volt, egy kis település, hat-hétszáz fős.

Mennyi ideig élt Kis...-n?

Tizenhét éves koromig. Úgy érte, hogy tizenöt évesen elvittek intézetbe, ott voltam egy pár hónapot. Először S...-n voltam egy hónapot, utána C...-on, az Fehérgyarmat mellett van. Onnan kikerültem, mert nagybátyámék kivettek, öcsém bent maradt.

Hányan vannak testvérek?

Ketten. Édestestvérek? Öcsémnek az apja más.

Milyen volt a gyerekkora? Mesélne nekem arról az időszakról, amikor kisgyerek volt?

Kicsit más volt. Voltak kellemes napjaim, leginkább focival telt az egész... Iskolába mentem, a tanulás nem nagyon érdekelt, a testnevelés inkább, az ének zene is ment azért... Ha visszagondolok, a fiatalokkal a parkba mentünk, és mindig a foci. Az iskolában néha volt röplabda, de inkább a foci-tornák voltak...

Milyen volt a házuk?

Hogy mondjam? Kis...-nek van a vége, a mi házunk harminc házzal volt beljebb. Az az igazság, hogy volt egy cigánysor, harminc házból állt. Mi az újsorban laktunk, háromszáz méterrel

* Készítette: Vida Judith

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

a cigánysortól, mert az az erdőhöz volt közelebb, de hát az erdő jóval lejjebb volt... Ott volt egy pásztorház, mi abban laktunk.

Ezen belül voltak olyan dolgok, hogy az iskolában vagy máshol a cigányokkal nemigen jöttünk ki, mert utáltak minket, hogy mi magyarsorban lakunk, meg nekem nagyanyámék magyarok voltak, apáról már cigány lettem, mert apám cigány volt. Nem nagyon ismerem az embert, életemben kétszer láttam, csak hallottam róla. Azt tudom, hogy van neki új felesége és tíz gyereke, voltak problémái, volt börtönben satöbbi. Nem ismerem úgy, csak hallottam, nem tudom, fedi-e a valóságot. Nem voltam náluk, csak azt tudom, hogy Tolna megyében laknak, Dombóváron egész pontosan.

Milyen volt a pásztorház?

Nem igazán volt ez pásztorház, mert nem nádfedelel volt, hanem csempézett. Ilyen C1-es lakás volt. Felújítás is volt rajta. Leginkább vályogból meg téglából volt, de inkább téglából, és utána jött a kőporozás rá. Meg régi kerítés volt, deszkákból összerakva, és ez is ki lett cserélve. Tehát lett rajta újítva.

De úgy hozta az élet, hogy nagyapám meghalt '97-ben, akkor volt ötvenkilenc vagy hatvankilenc éves, egész pontosan nem emlékszem rá. Utána eltelt három év, és a nagyanyám is követte. Elvállalták nagybátyámék. Ők ott laktak, ahonnan mi laktunk – mi kezdtük az új sort, ott volt a kút is – onnantól az ötödik házban. Ahogy megtudták, hogy nagyapám meghalt, átvették az irányítást. Nagyanyám belebetegedett ebbe az egészbe, anyám feljárt dolgozni Pestre, szóval nem volt, aki foglalkozzon velünk, így kerültünk intézetbe. Igaz, én öt-hat hónapot vagy nyolc hónapot voltam intézetben, egész pontosan nem tudom. Az öcsémet azóta nem láttam, hét év alatt csak egyszer. Azt megtudtam, hogy Pápa után lakik, ott van egy ilyen otthon, intézetieknek állítólag, akik kikerülnek, de nem akarnak utcára menni vagy nincs hova menjenek. Utógondozó intézet.

A házukat a szülei építették? Vagy a nagyszülei?

Nem. Mi azelőtt vándoroltunk, mert nem nagyon volt házuk, mindig elvállaltunk tehenekeket, sertést – malacokat vagy disznókat, hogy mondjam... Mivel hogy pásztorcsalád voltunk, elvállaltuk az ottani településnek a hivatali gazdáinak az állatait, hogy legeltetjük satöbbi, és így mindig kaptunk valahol házat. De az a tanács volt, és addig lehetett benne lakni, amíg a munka ment, és mindig megegyeztek, hogy mennyi pénz kapjunk. Gondolom. Mert akkor még elég gyerek lehettem.

Nagyapámnak és nagyanyámnak sem az volt az első házassága. Nagyanyámnak már előtte is volt két ember, akivel élt, nagyapámnak is volt másik párja, azután elváltak, gondolom, és összejöttek nagyanyámmal. Nagyapám lakott olyan helyeken, amik elég messze vannak Kistől... Lényeg az, hogy vándoroltunk össze vissza... Öt-hat óra felé, ostorral ugye a gazdák hajtották ki az állatokat az ólból, és mi tereltük őket...

Én igazából még nagyon gyerek voltam, otthon voltam nagyanyámmal meg öcsémmel, anyám akkor már Pesten volt. Volt, amikor három évet nem volt otthon, utána hazajött két hónapra, aztán fél évre megint elment. Úgyhogy nagyanyámék neveltek bennünket.

Hány éves volt, amikor édesanyja feljött Pestre dolgozni?

Hát szerintem... tizennégy vagy tizenöt vagy tizenhat évesen szülhetett, onnantól kezdve várt egy vagy két évet, utána nem egyezett a mostohaapjával – mert nem az édesapja volt, aki neki volt –, és átíratta a nevére, nem Z. Sára lett, hanem M. Sára, mert nekem M. Lajos volt a nagy-

**Ötthotalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

apám. Akárhogy nem az eredeti unokái vagyunk neki, de úgy foglalkozott velünk, mintha azok lennénk. Jó, nagyapám is megvert néha, de csak azért leginkább, amikor megérdemeltük. Szóval nem olyan volt, mint a nagybátyám, aki egy rossz ember. ...

A nagyszülei az édesanyja szülei, ugye?

Igen. Meg a rokonok is, nagyanyám testvére, meg az apja meg az ágazatai mind a tehenekkel, disznókkal, birkákkal foglalkoztak. A TSZ-ben is dolgoztak? Szerintem igen. Mert olyasmit hallottam a bátyámtól, anyám öccsétől, hogy kapott almafákat, lankának mondják vidékiesen, egy hektár földet, mert több évet eltöltött ott, a jószágokkal inkább. Ő már hat éves korában kint volt az apja mellett, és bele volt nevelve ebbe az egészbe.

Az édesapja családjáról mit tud?

Jóformán semmit. Annyit, hogy apám többi rokonai pásztorok... Ez egy ilyen família volt, apám, nagyapám, annak az öccse mind pásztorok. Régebben öt-hatszáz tehen volt, úgy, hogy a falu elejétől a végéig ért... Reggel kimentek öt-hat óra felé, visszajöttek nyolc-kilenc óra felé, hajtották be a teheneket. A tehenekről annyit kell tudni, hogyha valamelyik ellik, vagy üszös, azt mindig a gazdáknak le kellett jelenteni, meg hogy melyiknek milyen baja van, hogy sántít-e... Na most ezt [az állatok terelését] megnehezítette az időjárás is, amikor esett, fújt és villámlott, akkor a tehenek szétfutottak volna. És közel volt a vasútállomás is, és kordában kellett tartani őket. Betanított kutyákkal. Ahhoz is értettek, betanították a kutyákat, a pulikat, mert azoknak benne van a vérükben.

Az igazság az, hogy eltelt pár év, felcseperedtem, és én is kinn voltam a legelőn. Elvállaltuk ezeket a teheneket. Jó, én nem nagyon szerettem tehenekkel foglalkozni, birkákkal szerettem. Voltam birkákkal nyolc hónapot, vagy egy évet... Egyedül, voltam, volt kétszáz darab bárány meg három vagy négy kecske, meg volt egy kutyám – volt kettő is, de elég volt egy. Egyedül voltam egész nap. A bárányok sokkal jobbak a tehenektől, mert egyet kiállt az ember, és akárhol vannak, egyből egybegyűlnek, és nem mennek össze vissza. Úgyhogy szerették volna K-en a gazdák meg a polgármester is, hogy én legyek ottan – jól mondom, juhász vagy nem juhász, pásztor? Én meg, az az igazság, hogy a rokonoktól... leginkább a nagybátyám, akik néha-néha ütött-vert. De ez történt olyan dolgokba, hogy földúton mentem át az erdőn, és kidurrant a bicikli kereke, és kaptam olyan dolgokért, és nem tehettem róla...

Had maradjunk még egy kicsit a gyerekkoránál! Meséltek önnek arról, hogy édesanyja és édesapja hol ismerkedtek meg?

Nem nagyon tudom. Állítólag lent vidéken. Anyám N-en tanult, mert K-en nem volt iskola, esetleg óvoda, ha volt. K-en volt egy polgármesteri hivatal, egy posta, két közért, egy kocsmá. Ennyi volt. Óvoda, már amikor én odakerültem, ötévesen, volt. Hogy előtte volt-e, nem nagyon tudok róla, mert ez a közepén volt, mi meg a vége felé laktunk. A közepe pár kilométerrel arrébb volt, úgyhogy mi nem nagyon jártunk be. Közel volt a bolt. ... Két temető volt. A vasútállomás előtt volt a régi temető, oda temették a régebbi embereket meg a falu gazdáit, az új temetőbe pedig... Nem tudom most eldönteni, hogy milyen vallású vagy fajtájú emberek kerültek egyik temetőbe vagy a másikba, de szerintem vegyes volt. ...

Én olyan családból származom, hogy nem nagyon szerettek inni. Vagy ha igen, akkor valószínűleg a lányok elmentek a boltba, és otthon elfogyasztották. Na most ez a nagybátyámra nem volt nagyon igaz. Ő inkább elment, berúgott, és aztán jött haza...

Otthonatlanul...
Tégy az emberért!

„Szeretnék valami lenni”

Hányan vannak édesanyjáék testvérek?

Van egy nővére. Ő idősebb tőle öt évvel, ha jól tudom. M-ban él. Ketten vannak testvérek. És a nagybátyja? Ő nagyanyám öccse. A nagyanyámnak három édestestvére volt, és a legkisebb gyerek volt a nagybátyám. Régebben inkább visszahúzódó volt, nem bántott senkit, szerette a lánytestvéreit. De eltelt egy kis idő, és utána cigányokkal feljött Pestre dolgozni, ittak, utána elkezdte verni a feleségét és a családtagokat. Úgyhogy most, az igazság az, hogy üti-veri a családját, utána már én is oda tartoztam, és mindennapos volt a verés, olyankor is, ha nem érdemeltem meg. Jó, volt olyan időszak, mikor én is megérdemeltem ám a verést, de nagybátyám nem úgy gondolta a verést, hogy vesszővel vagy szíjjal az ember hátsójára rácsapjon, vagy hogy ad egy sallert vagy egy nyaklevest, hanem kicsit keményebben gondolta a dolgot, hogy a fejét beleveri a falba vagy bottal szétveri a fejét... Erről nem nagyon akarnák inkább beszélni, mert nagyon bennem maradtak ezek a dolgok. Két év alatt többet kaptam szerintem, mint egy ember átlag életében. Volt olyan, hogy aludtam, és a feleségétől kezdve a gyerekei – a legkisebb akkor volt huszonegy éves, férje volt neki, ezelőtt nyolc évvel – és családtagjai, ha tél volt, ha nem, a kislánytól kezdve mindenki mehetett az utcára. Nem nagyon egyeztek, aztán kibékölték és visszamentek... Végül is rossz életet éltek. A karácsonyt nem mondhatták karácsonynak, hogy szeretet ünnepe... Nagyanyámékkal átmentünk a rokonokhoz, hogy ez lesz, az lesz, a bácsikám meg vagy megsértette nagyanyámat, vagy megverte. A saját lánytestvérét! Vagy nekiment nagyapámnak... Úgyhogy nem voltunk jóba', de viszont amikor nem volt jóformán semmijük, mi tartottuk el. Nagyapám állandóan azért dolgozott...

Ő inkább a régi dolgokat hajtotta. Amikor a tehenekkel nem igazán volt, akkor a vesszőseprűt, kosarakat gyékényből, nádból csinált, ezt a régi hagyományt vitte tovább. Jó, láttam én is, hogy mégis hogy csinálja, és meg is ígértük neki, hogy fogjuk folytatni. De az igazság az, hogy nem szerettem azt az életet, amit ő végzett – azért a vesszőseprűt megcsinálni meg faluról falura járni biciklivel... Nem ismertem azokat az embereket, nagyapámmal nagyon ritkán mentem el településekre, egyszer-kétszer életembe, öcsém sem, úgyhogy nem vittük tovább azt az életet. ... Úgyhogy történtek még ilyen dolgok, ezért a Fehérgyarmati téglagyárba elmentem... ..

Amikor dolgozott az állatokkal, a TSZ-ben dolgozott?

Nem akkor a TSZ már megszűnt. Egy gazdának, a polgármester öccsének. Hány éves volt akkor? Tizenhét-tizenennyolc körül. Végül is az az igazság, hogy nem az állatokkal meg a rokonokkal lenne gond, hanem ezzel a nagybácsikámmal. A rokonok nem úgy viselkedtek velem, mint a nagybácsikám. Mennyi ideig dolgozott ennek a gazdának? Fél évig körülbelül. ... Történt egy kis hiba. Végül is az én hibám volt. Volt olyan, mikor otthon nem tudtam normálisan kipihenni magam, jött nagybátyám, fenn kellett lenni éjfélig, hogy mi lesz. Kaptam a verést, hajnal kettőkor feküdtem le, aludtam két óra hosszát, utána ébresztő volt, tüzelni kellett, kávéfőzőt lefőzni satöbbi, utána mindjárt két kilométert gyalogolni, mert biciklit nem adott alá. Két faluval odébb volt a hely, és nekem át kellett menni oda, és kihajtani a birkákat. Utána, az az igazság, hogy elfáradtam tizenegy óra körül, és nem gondoltam, hogy a friss lucernába bele fognak menni, és tizenhat vagy tizenhét darab birka felpuffadt. Én meg elszunyókáltam... Jó, az én hibám volt, örüljek így is, hogy a börtön nem lett meg. (*kuncog*) De így is ideges lett rám, hogy hogy volt, mint volt... Szegényeket le kellett vágni. Jó, én is hibáztam, mert minden ember hibázik, de ez sem történt volna meg, ha a bácsikám máshogy áll a dolgokhoz. Meg attól félni mindig, hogy mikor jön ki, mikor néz oda, hogy hajtom a jószágot. Rettegésben éltem. A

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

mai napig úgy vagyok vele, hogy éjszaka, amikor álmodok, felugrok... Mert volt olyan, hogy a családját elzavarta otthonról, én aludtam, és kaptam akkora pofont... Javában alszik az ember, és durr!, Ő meg ivott. Hogy őtet a nagynéném elhagyta, és megtudtam, hogy nem volt vele abban a témában, amiben ő szerette volna. Az egész családot megverte vagy elzavarta.

Utána került a téglagyárba dolgozni?

Igen. A veje ott dolgozott nagybátyámnak, és ő mondta, hogy van felvétel, menjek be. Tizen-nyolc éves voltam, egyből fel is vettek. Raklapot kellett csinálni. Körülbelül két hétig bírtam, mert ketten kellett volna csinálni kétszáz darab raklapot, és az illető nem volt ottan. A másik dolog az volt, hogy engem elvittek téglát pakolni, meg cementet pakolni, meg mikor mit... És ez beletartozott a munkaidőbe. ... A másik ember elment inni, nem foglalkozott vele, én egyedül csináltam hetvennégy-hetvenhat darabot. Ez kevés volt.

Utána üttört-vert nagybátyám, mert elszöktem otthonról. Egész pontosan Mátészalkára. Már majdnem tizenkilenc éves voltam. Ez az intézetből, ahogy kihoztak, utána volt. Üttört-vert nagybátyám, elszöktem otthonról, mert muszáj volt. Jöttem volna fel édesanyámhoz, mert anyám egyszer mondta, hogy a Nyugatiban megtalálom. Mert fel akart hozni, de anyámat is megverte. Bottal.

Édesanyja mit csinált itt Pesten? Mit dolgozott, amikor maga gyerek volt?

Állítólag a cérnagyárban dolgozott, a csavargyári szállón lakott, ha jól tudom. Üzemekben. Nem nagyon tudok róla, csak annyit hallottam, hogy itt dolgozik meg ott dolgozik, de hogy hol, azt nem tudom. Végül is a lényeg az volt, hogy mindig tudott hazahozni pénzt, ha kellett.

És mennyi időnként jött magát meglátogatni?

Meg öcsémet. Volt, amikor három hónap múlva, volt amikor fél év, volt amikor itthon volt két hetet, egy hónapot, három hónapot, fél évet, utána megint ment. Neki egy kóborlás volt az élete, nem tudom, hogy mondjam...

Egyszer volt, hogy lakásban lakott. Volt egy embernél, megismerte őtet, segített neki meg anyám barátnőjének. Két hétig lakhattak ott, utána nem bírt anyám fizetni, és eladta másnak, és ki kellett anyámnak költözni. Ja, és a holmijait sem kapta meg, a ruháit, iratait. Lényeg az, hogy az az igazság ebből az egészből kihozva, hogy nekem visszamenve a gyerekkorhoz, tizennégy éves koromig semmi gond nem volt. Nagyapámmal, nagyanyámmal normálisan tudtunk élni. Néha szűkölködtünk, de nagyapám mindig kikerítette a kenyeret, tejet, szóval minden megvolt, ami kellett. Nem azt mondom, nem tudtunk elmenni vidámparkba, céllövöldébe satöbbi... Mindjárt voltam majdnem egy évig körhintásokkal, meg három évig cirkuszban, mert cirkuszba sem tudtam menni.

Az igazság az, hogy mikor nagyapám meghalt, szétesett az egész család, mert nagybátyámék kezdték uralni az egész terepet. Nagyanyám teljesen tönkre ment, anyám szerint nagyanyámat üttörték-verték. Most nem tudom, mi volt benne igaz. Annyit tudok, amikor én hazamentem, nagyanyámat nagybátyám lekötözte, én nekimentem, nagybátyám megvert, bottal, szétverte a fejemet. Vannak nyomok. Jó, hogy nem mentem rendőrségre. Utána jött ez a dolog, hogy nagyanyám meghalt, 2000. január 5.-én, rá két vagy három hónapra szöktem el... Muszáj voltam. Még kihagytam azokat a dolgokat, hogy amikor tél volt, nagy hó volt, nem egy normális öltözetben voltam, mert nem volt meleg cuccom, felpakolva voltam, mert az egyik lánya itt lakott, a másik ott, és két falun át gyalog cipeltem a zsák krumplit, a lisztet... Amikor nem

Otthontalanul...
Tégy az emberért!

„Szeretnék valami lenni”

volt semmijük, én vittem át, én voltam a postás. Délután elküldött, de még estére érjek haza! Úgy hogy erdők, rétek, nem számított hogy milyen időjárás van, hogy fúj a hó, hogy esik az eső, hogy jön a vaddisznó vagy róka.

És akkor elszőkött Mátészalkára...

Odáig, mert csak annyi pénzem volt. Muszáj voltam elszőkni, mert terrorizált ez a bácsikám, ütött-vert. **Meddig volt ott?** Két napig. Összetalálkoztam egy emberrel, nem tudom, hasonlított egy színészre, meg nem mondom, hogy kire, de nem az volt, csak hasonlított rá. Aztán ez az ember két életet szeretett volna játszani, hogy a nőket is szereti meg a férfiakat is. A lényeg az, hogy neki tök mindegy, hogy milyen volt a hajlama, mert rendes volt attól független, hogy velem nem tudta ezeket a dolgokat csinálni, amit gondolt... A vasútállomáson találkoztam vele. Jött oda, hogy ki vagyok, mi vagyok, elvitt egy helyre, és mondta, hogy dolgozzak, és kaját ad, pénzt... De a dolgozást másra értette. Én meg szépen, kulturáltan mondtam neki, hogy nálam az ilyesmi nem helyénvaló, felejtsek el egymást, mert rendőrség lesz a dologból. És mondta, hogy ne haragudjak, ő nem ezt akarta. Lényeg, hogy két napig normális ember volt, nem játszotta azt a szerepét, amit egy olyan ember csinál, amilyen ő... Utána megtaláltak a rokonok. Az egyik iskolás gyerek szólt, hogy „Gyuri ott van az állomáson”, mindjárt kocsiba ültek, jöttek... Nevetséges, hogy nagybátyám akkora pofont akart adni, hogy lehajoltam, és seggre ült. Azt a nagy fülest megúsztam, de otthon emiatt két hónapig kaptam a verést. Én hoztam neki az italt, ő meg ütött-vert.

Úgyhogy utána megint elszőktem. A téglagyárból. Mert kétszer dolgoztam a téglagyárban, egyszer mikor kirúgtak, utána megint visszamentem, és akkor már szalag mellett dolgoztam. Mondtam aznap, hogy milyen verést kaptam, a két vejének, mert mind a két veje ott dolgozott a nagybátyámnak, és akkor mondta a második lányának a férje. „Gyuri, indul a vonat, ülj rá fel és Isten áldjon! Ennyit tudok mondani”. És még annyit mondott, hogyha véletlen nem sikerül, és elkapnak, ne mondjad, hogy én mondtam. Szóval ez az én nagybácsikám terrorizálta a családot, mindennapos volt majdnem a verés. Ő feküdt az ágyban, nem csinált szinte semmit, néha elment piálni, nyomogatni kellett neki a hátát, mert így fáj meg úgy fáj... verekedni nem fájt. Szóval a saját lányát is ütötte verte, meg a feleségét...

Megkaptam a fizetésem. Annyi időm volt, hogy volt ez a „Texas” söröző Fehérgyarmaton, a téglagyár vezetőjéé volt az is, vettem két tábla csokoládét, futottam ki az állomásra, a vonat már elindult, de végül megállt, az a szerencse. Kétezeröttszáz forint, Budapest, Nyugati pályaudvar – azóta nem láttam egyiket sem. Anyám akkor lakott egy embernél, volt hova menni...

Hogy találta meg az édesanyját?

Az aluljáróban. **Mit csinált ő ott?** Fogalmam sincs. Éppen arra járt. **Hogy történt? Leszállt a vonatról...** Igen, de aznap nem volt ott. Mindig voltak neki ott haverjai, árultak valamit, mindig segített nekik eladni egy-két dolgot. Lényeg az, hogy ott találkoztam vele, másnap. **Leszállt a vonatról, és mit csinált?** Érdeklődtem, hogy anyámat hol találom satöbbi. **Kinél érdeklődött?** Az emberektől kérdeztem. Nem ismerték, hogy ki az. Azért mert hajléktalan szállón lehetett... „Sacit ismerjük, igen, és itt és itt találja”. Az [Átmeneti Szállón]. **Egyszerű járókelőkhöz ment oda?** Nem. Anyám mondott egy-két helyet, hogy hol vannak haverjai... Másnap találkoztam anyámmal, sírt, hogy hogy kerültem ide fel, meg hogy vagyok. Aztán mondta, hogy jól tettem, hogy feljöttem.

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

Tudta, hogy édesanyja hajléktalan itt Pesten?

Gondoltam róla. Na most az az igazság, hogy az sem jobb, ha házban vagyok, és hogy saját házunk már nincsen, így is úgy is földönfutó lettem volna, el kell menni dolgozni, le kell tenni a pénzt... Nem tudok mást mondani.

Mihez kezdett, amikor fölkerült Pestre?

Találkoztam egy vállalkozóval, segédmunkásként dolgoztam, lényegében nem kőműves mellett, hanem sima betonozás volt. Például a Margitszigeten a járdát betonoztuk, vagy aszfaltoztuk? Lényeg az, hogy megígérte, hogy minden nap meglesz az ötezer forint, na, én kaptam háromezer forintot, vagy kétezer-hétszáz, szóval én fél embernek számítottam, a többiek megkapták mind az ötezret. Két hónapig így ment, hogy náluk dolgoztam. Utána találtam másik munkát.

És hol lakott?

Eleinte kint az utcán, nem mentem hajléktalan szállóra. Aztán anyám mondta, hogy vannak helyek. Én nem nagyon akartam, úgyhogy két napig nem is aludtam, kint voltam a Nyugatiban. Két évig éltünk a Nyugatiban, az volt az állandó találkozóhelyünk. Anyám is ott, a barátnője is. Volt, hogy anyám kéregetett pénzt, vonatjegyre, mert nem volt munkája. Jó, ezzel a törvényt megszegte, de valamiből élni kellett! Az átlagember nem fogja fel, hogy milyen lehet, mikor egy házból kikerül az ember, mert a rokonok olyanok velük, hogy csak a saját javukat nézik, ütik-verik. Mert anyám is terrorizálva volt, haza nem mehetett. Mi a házból nem kaptunk semmit, se a telekből, se öcsém, se anyám, se én... Nagymamám nevére volt a ház meg nagypapámé, nagymamát elvállalták, azért is, hogy a ház az övék legyen, ütötték-verték. Jó, én is akkor még gyerekfejjel bírtam, sötétebb voltam, mint most, nem mentem be a tanácshoz, a község-házára, nem jelentettem fel őket, hogy ütik a nagymamát. Meg fogva voltam, ki sem nagyon lehetett menni. Mikor elmentem a boltba, volt egy kísérő... A rendőrség messze volt... A lényeg az, hogy a nagypapám megjósolta, hogy „ha én meghalok, házatok sem lesz, mert nagybátyádék elveszik”. Nagymamám még élt, tudta az eszét, rám akarta íratni a házat meg öcsémre, el tudtuk volna ott élni ketten. Az igazság az, hogy öcsém is azért nem hagyja ott az utógondozót, mert nem tud hova jönni, jöjjön az utcára? Meg normális munkahelyem sincs, mert valahol kifizetnek, valahol nem. Valahol az emberek is olyanok...

Dolgoztam a [Budapesti Gyárban] is három hétig. Nem váltanak le, nem tud az ember elmenni se kajálni, se wc-re, sehova. Vannak ilyen emberek, akik keresztbe tesznek, a művezető pedig inkább nekik hisz, mert ők már ott vannak régóta, és inkább kirekesztik az ilyen embereket, mint én. Vannak ilyen rossz emberkék. Hiába nem kell velük foglalkozni, mert nem kell velük foglalkozni, a mai világ az kemény. Aki nem dolgozik, az meg is halhat. Nem foglalkozik vele senki, hogy mit eszik, milyen támogatást kap, mi lesz, hogy lesz... A munkaügyi központ is, hiába dolgoztam több mint egy évet, nem nagyon akarja nekem megadni ezt a három hónapos segélyt, hogy iskolába tudjak utána megint menni. Mert hála Istennek, letettem a nyolc általánost.

Itt fejezte be? Igen. Mennyit végzett el lent, Kis...-en?

A hetediknek volt meg a fele. Utána intézet jött. Hát... szégyen, nem szégyen, kétszer megbuktam első osztályban. Egészen ötödikig hármás-négyes voltam mindenből. Jött a hatodik osztály, pótvizsgáztam, átmentem négyes-ötössel. A tanárok azt mondták, hogy fog az eszem, miért nem tanulok? Az az igazság, hogy a foci érdekelt, semmi más.

**Otthonatlanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

Milyenek voltak a tanárai?

Szerintem aranyosak voltak meg rendesek. **Szerették magát?** Igen. Ott volt az igazgatónak a felesége, nem tudom, mi a neve, az is rendes volt hozzánk, segített mindenben. Egy-két tanárra emlékszem visszamenőleg, hogy milyen volt. A lényeg az, hogy mindegyik csak a jót akarta.

Ha visszagondol, hogy látja, mi kellett volna, ahhoz, hogy be tudja fejezni a nyolc általánost? Vagy mi hiányzott?

Semmi olyan nem hiányzott szerintem. Az igazság az, hogy... szóval úgy nem igazán törődött velünk senki. Nagyanyámnak öt általánosa volt vagy hat... Régebben nem volt kötelező az iskola.

Testvére elvégezte a nyolcat?

Igen, megtudtam, hogy elvégezte. De nem odahaza, hanem intézetben.

És maga folytatta az intézetben?

Év végén lett volna egy vizsga, meglenne a hét-nyolc, vagy csak a hét? De az igazgató is mondta, de nem az iskolában, hanem az intézetben, hogy „fiatal, menjen kapálni, kaszálni, arasson, vessen, jobban megél!”. Így, hogy megvan a nyolc általános, szeretnék még tovább tanulni, valamit akarok végezni, valaminek csak el kéne menni tanulni vagy inkább lenni. Nem tudom, mert nehéz.

Most hál' Istennek, összejöttem egy lánnyal. Jó, idősebb nálam hat évvel. Van két gyereke is. Úgy van vele, hogy neki az az élet tönkrement a gyerekeivel meg a nagyszüleivel is, úgyhogy megmaradtunk magunknak. Ővele sem foglalkozott az anyja, kidobta, de erről nem igazán akarok beszélni. Nem ide tartozik.

Gyuri, följött Pestre, kint volt az utcán. Hol aludt?

Buszon. Éjszakai járatokon. Nem voltam kipihenve. Volt egyszer a vonatállomáson, hogy üres kocsiban. Egyedül. **Édesanyja?** Volt, amikor ő is, amikor nem volt bent a szállón, ő is kint aludt. **Mennyi ideig tartott ez a kint-alvós időszak?** Két-három napig. Utána megcsináltattuk a KÖJÁL papírt meg a tüdőszűrőt, mert ez feltétel, hogy ne legyen az ember bogaras meg ilyen beteg, olyan beteg meg tüdőbeteg. De szerintem nagyon sok ember van, aki tüdőbeteg meg tüdőrákos, és mégis fizetős szállókon élnek. Egyik a másik emberrel. Ki van téve a veszélynek. Itt is van egy ember, aki AIDS-es. Most mit mondjak?

És melyik szállóra ment?

VIII. kerület, [Átmeneti Szálló].

Mennyi ideig lakott ott?

Másfél évig.

Édesanyjával folyamatosan tartotta a kapcsolatot?

Amikor éppen elértem, akkor igen. Ha meg nem, akkor kimentem focizni a Margitszigetre. **A hajléktalan-válogatottal?** Akkor még nem volt. Öt év után lett.

Milyen volt ez az időszak?

Ilyen kihívó volt az életnek. Vannak rossz emberek, és elnyerik a büntetésüket. Én is volt, amikor rosszat csináltam, úgyhogy megérdemeltem annyiból, de nem arra gondoltam, hogy az ember egész életében hajléktalan lesz. Fiatalon belekerül, és akkor nincs segítség, mert nincsen segítség. Az embernek van félretett pénze, és fizetget... Én úgy képzelem ezt az egészet,

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

hogy jobb helyre kerülök, albérletbe. Amíg tudom fizetni, addig fizetem. Ha megöregszem, újra az utca lesz. Lottózom, totózom, nem jön össze semmi. Egy-két csapaton elbukom, pedig megvan hozzá az érzésem.

...

Van ez az [Munkaerőközvetítő], a L. térnél, az közvetített dolgozni. Két ember végett muszáj voltam otthagyni, mert a barátnőmmel is akartak foglalkozni, mármint hogy úgy, meg mikor kellett volna, nem tudtam elmenni se wc-re, se sehova. Mert ott úgy van, hogy aki leszedő, az állandó leszedő, nem állítják meg a gépet, és mehetsz wc-re. Három órán át vártam, és visszatartottam, hogy hátha valaki jön, és levált, és el tudok menni. Mégse váltott le senki, és fogtam az egészszet, és otthagytam a francba. Amúgy sem voltam szimpatikus a művezetőnek, mert azt hitte, hogy egy csavargó naplopó senki vagyok, mikor volt olyan, hogy reggel hatra bementem, és ott voltam este tízig, és hetven órát ledolgoztam egy hét alatt, ez azért kemény.

Ez akkor volt, amikor az [Átmeneti Szállón] lakott?

Nem, ez most volt egy hónapja. Arról csak annyit tudok mondani, hogy onnan elkerültem egy évre körhintásokhoz... Nyolc hónap, egy év... Ott éltem, aztán visszajöttem... Jött egy férfi és egy nő, hogy „ki akar jönni dolgozni?”. „Ho-hó! Hogyne mennék, megkeresek egy havert, és ő is jön.” Még anyámnak üzentem, hogy megyek le dolgozni vidékre. Anyám akkor kórházban volt. Utána visszajöttem, mert nem tetszett.

Mesélne erről bővebben?

Dodzsemet kellett kiépíteni meg körhintát, céllövöldét, dobálót... Körüljártuk Pest megyét, Heves megyét. Először kamionban aludtunk vagy két hétig, utána lakókocsiban, két dolgozóval. Végül nekem elegendő lett ebből az egészből, pénzt nem adtak, szállásért meg kajáért legyek ott? **A nyolc hónap alatt nem adtak fizetést?** Ezerötszáz forintot láttam, meg egy cipőt meg egy pólót meg egy zoknit meg egy rövidnadrágot. Rám költöttek ötezret, sokat mondok. A főnök felesége főzött, néha adtak száraz kaját is. De néha, ha főztek, olyan csípős volt, hogy a kutya nem ette meg. Odaadtam a kutyának, nem bírta megenni. Hiába babgulyás volt, Erős Pista, piros paprika bele. Azt mondta, hogy a két unokája is ezt eszi. Csak úgy kíváncsiságból az egyikét megkóstoltam, és még véletlen sem volt olyan erős. Közösén ettünk, de mindenkinek külön tálba adták, nem láthattuk, kinek mit raktak a lábasába. Visszajöttem a Nyugatiba anyámhoz. Meghallotta, hogy nagybátyámék föl akarnak jönni. Telefonáltam is, mondták, hogy ott leszünk, nem bánt senki, hozunk ruhát, anyád is így látja helyesnek.

Fölhívta magát a nagybátyja?

Nem, anyámat, és nekem meg föl kellett ötet hívni. Mondta, hogy itt leszek ott leszek... És amikor otthagytam a búcsúsokat, feljöttem két napra Pestre, és mikor visszamentem, hogy hátha megtalálom őket, kit találtam? A cirkuszosokat. *(nevet)* **És akkor a cirkuszosokhoz csatlakozott?** Igen, igen. Három évre. *(még mindig nevet)* Érdekes összefüggés, nem? Hallom, „cirkusz, cirkusz”. Volt ott sátor, medve, majom, póniló, minden. Mentem oda, kíváncsiskodtam. Volt ott egy rézbőrű ember, azt hittem, indián, de cigány volt. Józsi bácsinak hívták. Súlyom volt rátetoválva a kezére, meg egy kés. Kérdeztem tőle, hogy „maga indián?”. Nagyon csúnyán válaszolt, hogy „anyádnak a...”. Meg akart verni, aztán kijött a nagydarab főnök, hogy „fiam, mégis mit keresel itt”, leült velem, egy kicsit beszélgettünk erről-arról, és mondta, „hogya van kedved, itt maradhatsz”. Kétezer forint volt, ha az ember fölépítette a sátrat. Ezen az összesen nem nagyon változtattak. Párszor volt olyan, ha egy nap két műsor volt, megkap-

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

tam a másik felét, kaptam három-háromezerötszázat. De az nagyon ritkán volt, egy hónapban kétszer vagy háromszor. Őket ezért kellett otthagynom, mert ha kaptam volna négyezret vagy négyezer-ötszázat... Az most mindegy, hogy félek a kígyóktól, és a nagy anakondát a nyakamba rakták, és azt sem tudtam, hogy mi van. Ez a kígyó a főnökasszonyomat egyszer már kórházba tette, mert beletört a foga. És a kígyó megérzi, ha valaki fél, és egyből tekeredik is, és alig bírták rólam leszedni... Most már lehet, hogy a kígyók végett nem mennék oda... Fölépíttetem a sátrat, tábláztunk, ha kellett, boltba elmentem, vizet hoztam. Volt, amikor hat hónapig egynapoztunk. Ez azt jelenti, hogy kora reggel, öt órakor elindultunk, alig állt meg a kocs, kiszedtük a vizet, ezt-azt a kocsi mellé, utána indult a sátorépítés. Ez eltartott maximum délig. Utána bepakolni, büfé, csipszek, nyalóka, világítás izék, minden, ami létezik – az emberek vették. Póni-lovaglás volt két-háromszáz forint a gyerekeknek, öt kör a manézs körül. Nekem kellett lovagoltatni. Aztán feljöttem Pestre. Kevés volt a pénz. Meg már fizikailag sem bírtam, három évig körbekarózn, a sátrat, egyedül... ha beton volt, ha salak, egyedül...

Visszamentem a D. utcába. Ott van két szálló, az egyikbe akárki bemehet, akármilyen csöves, részeg, össze csinálja magát, mindegy... Ide a legdurvább emberek is bemehetnek. A másikhoz kell tüdőszűrő, ÁNTSZ, nem szabad részegnek lenni, mert az már be sem mehet. Akármilyen részeg, megfagyhat az illető, ha tél van... Tizenöt percenként van kapunyitás, de van olyan, hogy fél óra után nyitják ki, és nem lehet reklamálni.

Hányan laktak egy szobában?

Négyen. Utána bekerültem a hajléktalan foci csapatba. Eltelt egy pár év, adtak munkát, ott dolgoztam.

Milyen munkát kapott?

Segéd munkát. Téglát kellett rakodni, építkezésen dolgozni kőműves mellett, vízszerelő mellett, villanszerelő mellett. Eltelt egy év két hónap, kiléptem onnan, mert jött az iskola a „Lépj előre egyet!” program keretében. Befejeztem a nyolc általánost, hál’ Isten, közepes-négyes eredménnyel, de volt egy kettesem is. Földrajz is, fizika is jól ment. Kémiából is volt két ötösöm. A tanulás jól ment. A tanárok is segítettek azért, nem olyan volt, mint egy átlagos iskola, hanem összetömörítve tanultuk meg a hét általánost meg a nyolcat. És majd jön a kilenc és a tíz.

Hogy került ebbe az iskolába?

Úgy, hogy otthagytam [a segéd munkát], mert meghallottam valakitől, hogy lesz ez az iskola, és elmentem a Munkaügyi Központba, ahol mondták, hogy igen, 10.-én indul. Aztán 15.-én indult, kis késéssel, de nem gond. **Kitől hallotta, hogy indul ez az iskola?** Volt, aki állandóan odajárt segélyért, ezért-azért. Hogy munkakerülő, minden három hónapban adnak nekik pénzt. **Mesélne még az iskoláról? Hányszor kellett bejárni?** Egy héten ötször. Volt olyan, hogy nem ment valakinek jól a nyelvtan, a matematika vagy a földrajz, annak segítettek még egy óra hosszát. Fél év alatt végeztem a két osztályt. Ez egy kicsit keményen hangzik. Ennek nem nagyon volna szabad kitudódni. Hogy fél év alatt két osztály... Van papírom róla, de a fél év kevés hozzá. Ének-zenét egyáltalán nem vettünk, rajzóra nem volt, de végül is minék? Kémia, földrajz kevesebb volt, történelem is, irodalom, nyelvtan, matematika tűrhető volt.

Meséljen nekem a fociról. Úgy látom, nagyon szereti a focit.

Igen, gyerekkoromtól kezdve nézem a Bajnokok Ligájától kezdve mindenféle meccseket. Tegnap kikaptak az olaszok 3:0-ra. Fogadtam a Loca Tonira, hogy gólt szerez, de hát olyan bna volt, hogy elhibázta. Volt neki három helyzete, mindegy, ezt elbuktam. 200 forint.

Otthon talanul...
Tégy az emberért!

„Szeretnék valami lenni”

A hajléktalan foci-csapat milyen volt?

Hetente kétszer kellett eljárni edzésekre különböző helyekre. A Margit szigetre, amíg jó idő volt, utána XIII. kerületben volt egy sátor, ott is. Szeretni szerettem. De lényegében a focitársakkal, akikkel fociztam, nem az, hogy nem jöttem ki, hanem nagyon bunkók voltak. Egyiket ismerem, mert Attilának hívják. Nem az, hogy feltételezem, hanem száz százalék, hogy ő lopta el először a telefonomat. Mindegy. Ez az egyik dolog. Utána a ruháimat szépen eltüntették. Amikor visszajöttem Dél-Afrikából, mert voltam kint is. Focimeccsen nem játszottam, csak egy-két meccsre állítottak be. Volt, hogy egy percre sem, és nézhettem a pálya széléről, mintha nem tartoznék oda. Hiába kivittek, de azért ez rossz érzés volt. Nem úgy bántak velem, mint egy olyan valakivel, aki tényleg tud valamit, focizzon. Csak úgy vittek ki, hogy lásson világot. Arról is volt szó, hogy csak hajléktalanok mennek, mostanában már nem igazán hajléktalanok játszanak. Van egy-két ember, akik hajléktalanok lennének, de már azok sem kellenek, mert letelt a két Világ bajnokság. Tavaly voltam kint Dániában, szereztem két gólt két perc alatt, az egyiket a tizedik percben a szlovákoknak, a másikat egy női csapatnak – mindegy, attól még jól fociztak, a kapus pedig férfi volt.

Ezek hajléktalan-találkozók voltak?

Igen, de volt olyan csapat, amelyik egyáltalán nem volt hajléktalan. Akkor is kaptam nagyon sok ruhát, Dániából ami megmaradt, egy felső-alsó magyar mez. A zoknimat is ellopták... Barátok nem igazán voltak. Most is, múlt szombaton kimentünk egy meccsre, és ezt élem meg, már ötödik alkalommal, hogy kivittek olyan helyekre, ahol kupának fociztak, és egy percre nem állítottak be. Sőt, az edző ment be focizni.

Edzésekre eljár?

Eljártam rendszeresen meg satöbbi, de már oda sem fogok elmenni. Valami csapatba akarnék beállni, hogy bizonyítsak. Mert szerintem, akárki mit mond, azért... Végül is ha nagybátyámék engedték volna, akkor én rég nagy csapatban fociztam volna. És ki tudja már, hol lennék! Van olyan, hogy sorfalból vagy szögletből berúgom a labdát a kapuba. Megnehezítem a kapusok dolgát! A lényeg, hogy tudom, hogy ezt az egész focit hogyan kéne csinálni, gyerekkorom óta játszom, csak értek hozzá! Állandóan jártam edzésre, ha nem volt edzés, akkor is mentem focizni. Mindig volt valaki, ha nem volt senki, egyedül fociztam. Ha esett az eső, ha nem. ...

Az az igazság, hogy a magyar edzőmnek, végül is zsidó, állandóan odaszólok, hogy miért nem játszom, még neki áll feljebb. De mikor teremben játszottam, bebizonyítottam nekik, hogy egy perc alatt rúgok hármat. És úgy, hogy tőlem sokkal jobb focistákat kicseleztem, és olyanokat csináltam a pályán, mint a brazilok. Olyan gólokat rúgtam, a kapus azt sem tudta, hol a labda.

Kicsit más kérdés. Kik azok, akik fontosak önnek?

Elsősorban most a barátnőm. Utána van egy kis öreg, szeret focizni, hatvankét éves, és még mindig. Beveszi a kis gyógyszerét, úgy fut, mint egy húsz éves. A Laci bácsi. Él-hal a fociért. Mindig azt mondta, hogy fiatal korában is inkább a foci volt, és az asszony várjon. És jól játszik, mindegy hogy öreg, felrúgják, elrugdossák a lábát, szétrúgják, akkor is hajt. És tud. Hatvankét évesen szerintem én már tolokocsival sem fogok tudni menni.

És kik vannak még, akik fontosak?

Az igazság az, hogy jóformán nincsenek. **Édesanyja?** Az igazság az, hogy anyámról nem nagyon akarnák beszélni, mert nem akarom lehordani sem a családomat. Mert anyám nem

**Otthonatlanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

nagyon foglalkozik velem sem, öcsémmel sem, már azelőtt sem igen foglalkozott. Neki most a barátnője fontosabb, meg egyik-másik barátai. Már három napja nem láttam. Feljött Pestre, két hétig itt lesz, de három napja megint nem láttam. Hogy mi van vele, fogalmam sincs. **Testvére?** Öcsém? Az igazság az, hogy nincs úgy pénzem sem, hogy lemenjek hozzá. Meg a másik az, ha lemennék hozzá, vinni is kéne valamit. Egy telefont vagy akármit. Azért nem úgy van... Nagyon jó lenne nekünk, ha nagynéném... Neki van háza az urával, de minket nem fogad, egyáltalán. Anyám ment vendégségbe, és elzavarták. Engem hívnak, de én meg nem megyek. Nekem nem éri meg, hogy a rokonok elkapjanak... Nagyanyámnak a sírja is ott van, nagyapámé is, nem tudok lemenni gondozni, mert a rokonok elkapnak. Én meg nem akarok problémákat.

Gyuri, hogy képzeled a jövőjét?

Ha minden összejön, lesz egy csapat... Arra gondoltam, hogy ha találunk egy szponzort vagy valakit, akkor én összeszednék egy olyan csapatot, hogy azokkal akármilyen tétmeccsen tudnánk nyerni. Jó lenne valami csapatban fociznom, ahol megkeresnének vagy felfigyelnének rám, kipróbálnának, hogy mégis mit tudok. Jó, hát kellene egy-két hét, amíg úgy belejön az ember. **Ha a foci-dolog nem jön össze?** Egy az, hogy dolgozni kell. De hát így... **Mit szeretne dolgozni?** Hát, ami jön. Most lényegében lehet, hogy holnaptól postán fogok dolgozni. Nem nekem való amúgy. Nekem jó lenne, ha segédmunkás mellett kapnák ötezret, négyet. Én azzal is beérvén, és tudnék elrakni pénzt. Arra gondoltam, hogy ha keresnék egy százezret, akkor hetvenet be tudnék rakni a bankba, harmincból meg csak kijönnénk ketten is.

Melyik munkát szerette legjobban az eddigi munkái közül?

A [Budapesti Gyárat]. Az nagyon jó volt, hiába lehúztam tizenhat órákat, tizennégyet, tizenkettőt. Az nagyon jó volt, mert szalag mellett kellett leszedni, csak egy-két emberrel nem jöttem ki. ... Nem volt rossz munkahely. Nem azt mondom, hogy lazáltam, mert szerettek a főnökök is, művezetők... **Mennyi ideig dolgozott ott?** Először dolgoztam ott két napot, aztán egy hónap pihenés volt, de hogy minek, azt nem tudom. Utána dolgoztam három hetet, és ennyi. Meg előtte egy hete.

Ha sorba vesszük a munkahelyeit: először volt Kis...-en a legeltetés, utána...

Volt a közmunka, polgármester adta ki, utána lett volna a tehének, de én elmentem a téglagyárba, utána visszajöttem – tél volt – hóhányás, embereknek segíteni... Közmunka volt az is. Utána visszamentem a téglagyárba. Segédmunkás voltam a Margitszigeten, a vállalkozónál járdát csináltuk. Utána mentem a búcsúsokkal, és a cirkusz. És a ... nem az, hogy közmunka, hanem az [Átmeneti Szállón] bejelentett munka. Ez volt egy év két hónap *(napra pontosan mondja a munkaviszony kezdetét és végét)*.

...

Régebben gondolkodtam azon, hogy megyek a Kispest Honvédhoz, és az meg azért nem jött össze, mert Németországba ki kellett menni dolgozni, azt nem kaptam érte semmit.

Mit csinált Németországban?

Semmit. Jól hangzik, de semmit. Csináltak egy munkavállalóit, aztán csináltak bankkártyát, erre rájöttek különböző pénzek, több millió euró, vagy mennyi... én nem tudom. Aztán hazajöttem Budapestre, mindjárt bejelentettem a rendőrkapitányságon az egészet. ... Idejöttek oláh cigányok a szállóra, kiöltözve. Mindenkinék mutatták a pénzt, ennyit ad, annyt ad... Én meg voltam, bocsánat, olyan f..., hogy kimentem, azt hittem, dolgozni kell. És örülhetek

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

neki, hogy nem megyek börtönbe... Jó, hát én arról nem tehetek, hogy nem csináltam semmit, csak fel kellett venni pénzeket, és azokat a pénzeket oda kellett mindjárt adni a nőnek. Utána meg menni kaszinóba, egy másik emberrel. De az sem tudott németül. Játszani kellett egy-két eurossal. Ha nyer az ember, nyer, ha nem, nem számít. Lényegében annyi, hogy felvegyük a pénzt. Volt három bankkártyám, egyik sem volt nálam. Kocsival vittek a bankba. Annyira nem tudtam németül, hogy kéne hívni a rendőrséget. Pár szót tudtam csak. **Két hónapig volt velük? Egy. És utána hazahozták?** Volt velem még hat másik, aki hajléktalan volt. Innen, Pestről vitték ki. Buszjegyet megvették, ülünk fel a buszra, „viszont látás”. Kaptunk kilencven eurót, nem fejenként, egyben, hogy vegyünk kaját.

A többiek is elmentek a rendőrségre?

Csak én. Félnék. Mindegyik idősebb volt nálam, 35-40-50, ilyesmi évesek. **A rendőrségen ebből ügy lett?** Hát még nem, de egy jegyzőkönyvet felvettek. Decemberben jöttem haza, vége lett az ünnepnek, úgy, hogy nem volt karácsonyunk, csak szilveszter volt, és eltelt egy hét – beteg is voltam, elkaptam valami járványt. *(hosszú hallgatás)* Jó, hát én szeretek utazni, világot látni. De úgy látom, nem fog összejönni. Míg egy jó munkahelyet nem találok, ahol „na, oké, tök mindegy ki vagy, megcsináltad a munkát, itt a pénz”. Két hét múlva vagy egy hónap múlva, nem érdekel, csak adja oda a pénzem. Ennyit kérek, mást semmit. De sajnos olyan vállalkozók vannak, se kajapénzt nem adnak – elmentem két napra, hiába csináltam meg mindent, semmit nem adtak. Munka az van bőven, pénz meg a faszorban. Úgyhogy nem tudom, mire gondoljak.

Meddig maradhat a [Jelenlegi Átmeneti Szállón] szállón?

Három vagy négy hónap. De fizetni kell, ha valaki nem fizet, azt mondják, „viszlát”. **Maga tudja fizetni?** Még ebben a hónapban igen, a másikba valamit ki kell találni.

Előtakarékosság? Elmegy a fogadásokra?

Nem, nem költöttem oda jóformán csak ezreket. Jó, hát régebben – bocsánat – f... voltam, se barátnő, senki nem volt életembe, diszkóba nem jártam, mert jól táncolni nem tudok, meg úgyis tudom, mik vannak, nem mentem... Szórakozni? Jóformán nem is tudom, mi az a szórakozás. Nehéz életem volt, senkinek nem kívánom ezt, úgyhogy én már megkaptam azt, ami jár az élettől, keserves dolog... Valamikor csak jó lesz. Úgyhogy, jó, az ember nem tud mit csinálni. Nem azt mondom, hogy sajnáljon meg valaki, és adjon ennyi pénzt meg annyi pénzt. Csak nem tudom, ház ügyben lehetne-e valamit csinálni, mert '99-ben megvolt a ház, és már 2008 van. ...

A barátnőjével közösen tervezik a jövőjüket?

Akartunk menni albérletbe, de nincs félretéve pénz. Nehéz ez az egész... A TV-t is eladtuk. Majdnem harminckét ezerért vettük, tizenkét ezerért adtuk el. A DVD-t is eladtuk: kilencezerért vettük, háromért adtuk el, úgy, hogy még egy filmet is adtam mellé. Nem volt semmink. A barátnőmnek sem, nekem sem. Ő is eladta a telefonját, én is eladtam. Jó, házon belül nem szabad, mert nem szabad, tiltja a törvény vagy a házi szabály rend. De mit csináljon az ember, ha nincsen semmije? Oké, menjen el dolgozni, de a semmiből hogy menjen el? Amikor lementem dolgozni, és keresztbe tesznek... Végül is jó volna egy olyan munkahely, ahova az ember odamegy, megkapja a pénzét, mert meg kell csinálni, akárhova megy. Attól nem lesz jobb, hogy itthon ülök. ...

A [Munkaközvetítő Irodában] úgy volt, hogy el akartam menni dolgozni, és nem akartam

Otthontalanul...
Tégy az emberért!

„Szeretnék valami lenni”

a nővel csúnyán beszélni vagy veszekedni... Ült mellettem vagy négy-öt fiatal meg tíz másik, és űrájuk mit tartozik az én problémám? Üljön be velem egy irodába, és ott mondja el, mi a baj. Nem, ő nem, hangosan kiabálja azt, hogy ez van vagy az van. Olyan ideges lettem, hogy oda többet nem is megyek. Mert látják azt... Az ember hiába öltözik rendesen, meg tisztálkodik, van, aki azt nézi, hogy cigány, van, aki azt, hogy hajléktalan... Az igazság az sajnós, hogy addig, míg ők nem fognak odakerülni, ahol mi vagyunk. ... Lényegében azt szeretném, ha a házból nem is, de a telekből jó lenne valamit kapni, öcsémnek és nekem. Mert anyámat már elgondozzák, ezen a pszichiátriai otthonban, végül is bolondok házában... Gyógyszereket szed, skrizofén, valami ilyesmit beszélt... Csak öcsém és én vagyok, ezért úgy kell gondolkodnom, hogy ha anyám meghal, jó lenne eltemetni. Nem azt mondom, hogy jó lenne eltemetni, mert nem jó senkit eltemetni. Legalább tudjam azt, hogy ugyanoda kerülnek a szerettei az embernek, ha meghalnak, nem össze-vissza. Ő meghal vidéken, és oda temetik, azt sem tudom, hova. Nagyanyámék meg ott van eltemetve, négyszáz kilométerre... Úgyhogy nem csoda, ha az ember rosszat álmodik. ... Aki szegény családba születik szenved egész életében, szerencséje nincs semmi, nincs munkahely, hajléktalanság... Ennél rosszabb nem jöhet, esetleg a pokol. Ezért mondom, hogy nem tudnak így beleérezni, aki nem éli ezt az életet. Én sem gondoltam. Láttam a tévében, de nem gondoltam soha bele...

Nincsenek olyan pillantok, amikor örömet érez, boldogságot?

Nagyon ritka. Akkor örültem utoljára, amikor kivittek focizni, szombaton. „Jaj de jó, kupát nyerünk!” De nem játszhattam. **Más dolog a focin kívül szokott örömet okozni?** Most ez a VB van, meg a fogadások. Szeretnék nyerni, hogy legyen mivel alapozni. ... **Ha bezárnák az összes fogadóirodát, és nem lehetne holnaptól fogadni, és még foci sem lenne, mert egy óriási szekrénybe elzárnák az összes focilabdát, mi lenne?**

Ugyanúgy élni kell tovább. Dolgozni. Fizikai munkákat szeretek dolgozni, csak elveszik az ember kedvét és örömét is, nyolc év alatt... Nem fizetnek, fizetnek kétezer forintot... ... Jó, a sült galamb nem repül az ember szájába.

Otthontalanul...
Tégy az emberért!

„Szeretnék valami lenni”

„HOGY ÉN ÍGY MEGMARADTAM, AZ MIND A JÓISTENNEK KÖSZÖNHETŐ”

*Csilla fiatal nő, korát ránézésre tippelni sem lehet. Megjelenése szokatlan, de frissességet, életörömet sugároz. A BMSZKI Álláskereső Irodájának gyakori látogatója. Az Equal program segítségével tanfolyamot végez, közben állást keres.**

1978, Budapesten születtem, édesanyám Sándor Julianna. Egész kicsi korom óta kerültem gyakorlatilag állami intézetbe, csecsemőkoromban családi okok miatt kerültem be. Először kórházban voltam nagyon sokáig, és utána igazi nevelőszülőkhöz kerültem egy éves koromtól két éves koromig. Utána kerültem intézetbe 1981-től, azt hiszem, így valahogy. Utána Óbudára kerültem '83-tól egészen '94. június 12-ig, ott fejeztem be az egész iskolámat, a nyolc általánost is, meg az egész tanulmányomat. Utána elkezdtem egy segédápolói iskolát '94-től '97-ig, amit úgymond fél sikerrel, de befejeztem, csak a szakvizsgámat nem tudtam letenni, ezért most kénytelen vagyok (*felnevet*) újratanulni ezt az egészet, és levizsgázni belőle, mert abban az iskolában már nem tudtam ezt megvalósítani. Tizennyolc éves lettem '97-ben, és hát nagykorúvá váltam, és utána a saját lábamon álltam végül is. Mindössze annyit kell tudni, hogy a szüleim, édesanyám meghalt '94. március 31-én. Az apám meg él még, de alkoholizmusban szenved. Jelenleg a ... kerületben lakik. Heten vagyunk testvérek, ebből négy fiú és három lány. Három fiútestvéremmel voltam egy intézetben, én velük jelen pillanatban nem tartom a kapcsolatot, sosem volt szoros kapcsolatom egyik testvéremmel sem. Egyedül élem az életemet.

Miért alakult úgy, hogy nem keresték egymás?

Én megpróbáltam a kapcsolatot felvenni velük, kisebb-nagyobb sikerrel. Úgy éreztem, hogy a legkisebb rezdülésre, amit én elkövettem hibát, vagy éppen nem kellett elkövessek hibát, szociális háttérből irányulóan ők megszoktak egy adott színvonalat, én megszoktam egy egészen más színvonalat, egy egészen más légkört, ezért a kettő együtt nem összehangolható. És ezért mindig úgy éreztem, hogy én egy kirekesztett ember vagyok, pontosan emiatt, mert nem tudtam beilleszkedni az ő világukba, ahogy ők ezt elmondták, s mindig a fejemhez vágták, hogy „nyolc éve eltűntél, most megint itt vagy, mit akarsz tőlünk?”. Mondjuk a nagyobbik fiútestvérem, akinek már ugye családja van, és M...-on él, én azt érzékelem, hogy nem vezetne eredményre az, hogy én most összekapcsolódjak velük, úgymond. Így aztán mindenki járja a maga útját, és én is, és ez nekem így jó.

Azt tudják, hogy mi van Önnel?

Nem tudják. Nem tudják. Senki nem tud semmit. Én nem akarok kimenni a ... kerületbe, mert apám ott lakik, pár éve. Most elgondolkoztam rajta, hogy lenne egy kis pénzem, egy kis plusz pénz, akkor talán vinnék neki valami kis kaját vagy valamit, hogy összeszedném, hogy na mégis azért legalább az egy szem lánya gondoskodik valamilyen szinten róla, és valamiben segíti őt.

* Készítette: Oláh Dóra

**Otthonatlanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

Rossz körülmények között lakik?

Igen. Igen, igen. Viszont én úgy érzékelem, hogy elég őszintén elmondta azt, hogy ő miért került úgymond börtönbe, miért hagyta el a családját. Én azt gondolom, hogy nem fogom ezért megdorgálni, a Jóistennek a dolga ezt megtenni. A családot elhagyta, nem nevelt minket, édesanyámat többszörösen súlyosan megverte, és családi okok miatt nem tudta ellátni az egész családot, ezért kerültünk intézetbe szépen, miatta. Azért a család haragszik rá, én is haragszom rá valamilyen szinten, de nem érdekel. Úgy érzem, hogy ha ez az ember valamit el tudott őszintén mondani nekem, azt én megértettem. Azt, hogy le kellett ütnie egy embert azért, hogy a családjának enni adjon, és utána próbált többszörösen küszködni értünk, de már nem adták ki, mert ugye börtönbe került. Tehát valamilyen szinten úgy érzem, hogy igazat mondott akkor, és nem hazudott nekem, de mégsem tudott velem egy tartós kapcsolatot teljesíteni, mert nem, nem látom egészségesnek azt, hogy vele így leüljek, és beszéljek. Én beszélgetnék, de azt, hogy én egy légtérben, egy szobában, azt nem.

Mikor látta utoljára?

Mikor láttam utoljára? Hát négy éve körülbelül. Négy éve. És kimenni a ... kerületbe nem szeretnék, mert a nagyobbik bátyám, Józsi, ő kijár még oda, vagy máshová, azt ígerte, hogy megver engem is, meg a fiatalabb testvéremet is, ha meglátnak minket. Tehát, hogyha ő meglát, akkor engem megver, és azért mert a saját féltestvérem, hát ki akart velem kezdeni, úgymond. És én ezt elhíreszteltem a családban négy évvel ezelőtt, vagy öt évvel ezelőtt, mert ez öt éve volt most már. És én az ilyen dolgot kerülöm. S inkább vagyok így egyedül az életem során, mint bárkihez fűződjek vagy ragaszkodjak.

Nagyszüleiről van emléke, vagy meséltek-e róluk a szülei?

Nem, a nagyszüleimet... találkoztam édesanyámmal életemben háromszor... *(hosszú csend)* Nagyon szép asszony volt. Azt mondják, hasonlítok rá...

És sosem tudtam vele, ... beteg volt már utolsó időkben. Kétszer benn volt az intézetben, egyszer találkoztam vele, másodjára nem. Mindig karácsonykor jött. Józsival úgy behozta, de ugye én nevelőszülőknél voltam kint. Hétvége, tehát így, és ez egy karácsonyi nap volt akkor is, aztán amikor meg szerettem volna vele úgymond beszélni, akkor életemben nem beszélgettünk egyszer, hogy az ő testvére, egy kicsit ittas volt a testvére, a lánytestvére, és levessel ugyan kínált engem, de valamiért kötekedett, vagy nem tudom, és akkor anyukám megvédett... azt tudom, ennyi volt a mi beszélgetésünk. Nem sok. Meg egyszer arra emlékszem, az ágya mellett ültem, és ő már, szóval, akkor már nagyon beteg volt. Meg láttam, hogy rengeteg gyógyszert szedett.

Milyen betegsége volt?

Hát tüdőrákja volt... és fiatalon meghalt... Szóval, a nagyszülők, nem tudok róluk semmit. Annyit tudok, hogy Kovács származásúak voltak úgymond, nem kovácmesterség, hanem Kovács volt. Kovács volt a nagymama részem. A mi családunk egy része C...-i, még mind a mai napig. A nagybátyám, aki most hetven éves lesz nemsokára, ő ott van még mindig. Borsod? Asszem onnan talán. Többet arról így nem tudok elmondani, hogy milyen származásúak, nem. De valószínű, hogy a mi teljes leszármazottaink Spanyolországból származhatnak, megmondom miért. Mert a spanyol nyelvet olyan szinten felismerem, és annyira megértem a nyelvet, mintha mindig azt tanultam volna. Valahogy olyan nagyon érdekesnek tűnik, és csak valahonnan kell, hogy tudja ezt az ember, vagy valamilyen szinten, nem tudom, rögződik. Nem

Otthontalanul...
Tégy az emberért!

„Szeretnék valami lenni”

tudom. De valahogy sokkal könnyebben tudom tanulni, mint az angolt. És meg is értem, amit mondanak, érdekes módon.

Említette a gyermekotthont, ez Budapesten volt?

Igen, Budapesten és Z...-ban volt, Budapesten a Judit [az Álláskereső Iroda egyik kollegája] is volt ott, mert elhozta két-három nappal ezelőtt a bizonyítványomat. De nagyon szégyeltem, hogy ezt így.... elég égőnek találom, hogy az állambácsi nevelt, mondjuk így valahogy, állami gondoskodás.

Örökbefogadásról soha nem volt szó?

Nem, igazából nem. Ez az, ami érthetetlen számomra az, hogy egy éves korban gyereket miért vesznek ki, és egy év múlva visszarakják. Tehát mi az, ami egy anyát vagy egy idegent erre készítet? Nagyb...-n egyébként, Nagyb...-n laktam akkor, abban az időben, mert le is van írva az mind. És nagyon meglepő volt ez az egész, hogy kinek van ilyen szíve, hogy beviszem a gyereket egy évig, és utána visszarakom, szóval. Én nem tudom, én azt gondolom, így utólagosan felnőtt fejjel, hogy még mindig jobb, hogy így nevelkedtem, látva azt most, hogy milyen nehézségekkel küzdenek a mai gyerekek és a mai felnőttek. Én azt látom, hogy az Isten engem nagyon-nagyon sok mindentől megóvott. És mind a mai napig. Tehát én akkora ajándékot kaptam tőle, még ezek a sok nehézségek mellett is, tehát, hogy ugye nincs lakásom, meg ilyen sok-sok olyan formai dolog van, ami úgymond rendeződött az életben, és másnak talán megakadhatott valamilyen szinten, és valamiért elvesztette a látását vagy a házasságban, egyéb bármilyen másmilyen dolog. Én azt gondolom, hogy én nagyon az elején vagyok ennek a dolognak, és nem volt igazán olyan mértékű csalódás, vagy olyan mértékű veszteség az életemben, ami arra mutatna, hogy ez igazán az én hibám volna. Az igazi veszteségek azok általában mind érzelmi veszteségek, kapcsolati veszteségeken alapult, és nem azért, mert én valamiért odaadtam a maffiának a lakásomat. Nem is volt ilyen egyszer sem. Szóval én úgy érzem, hogy nagyon szerencsés helyzetben vagyok abban, hogy így kerültem intézetbe, a neveltetésem alapján is azt érzékelem, hogy fent tudnám tartani magam körül a lakrészt, tehát nem tudnék a hányadéokban feküdni. Szerencsére nem züllöttem el, és nagyon sokan azt mondják, hogy akik az iskolatársaim voltak, meghaltak. Most az időben, tíz évvel ezelőtt is, tehát mind a mai napig szépen, lassan évenként ment el egyik-másik... Az egyik rákban, fiatalon, a másik balesetben, tehát így nagyon sokan elmentek, nagyon sokan kerültek börtönbe, a testvéreim is, a nővéremen és a húgomon kívül az összes fiútestvérem a Gézán kívül, aki nagyon súlyos beteg, skizofréniás, paranoid skizofréniája van, ő az utcán él úgymond. Tehát ilyen éjszakai menhelyeken időnként megfordul, de nem biztos, hogy benn is alszik.

... Én ebben a helyzetben, hála Istennek nem voltam még [nem volt rendőrségi ügye], nem is szeretnék ide eljutni, de hát most ki kell fizetnem egy nagyon töménytelen mennyiségű számlát, és ez az én hibám, elismerem, de majd csak az első ösztöndíjamból fogom tudni kifizetni, és az sem bűncselekmény, hanem nem tudtam kifizetni.

A Szabó Ervin könyvtárnak tartozom három könyvvel. Már tizennégyezer, nem tudom, mennyi százalékot kell befizetnem, és akkor meg háromezer forint illetékbélyeg, ez nagyon komoly. De erre sem tudtam mit szólni, mert valakinek kétszáz nem tudom hány ezres adósága van, én nem fogok börtönbe kerülni. Mondom, majd szépen megírjuk a levelet nekik, hogy iskolába járok, hova járok, mikor kapok ösztöndíjat, és majd akkor fizetek. Tetszik, nem tetszik, ez van. Ha nem tetszik, bemegyek a könyvtárba, és beszélek az ottani vezetőséggel, és elmondom, hogy vállalom a hibámat, az én hibám, elismerem a hibámat, de ezek a problémák

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

vannak most, örülök, ha még enni tudok a számba valamit, meg a szállásomat ki tudom fizetni. Na, szóval ilyen hasonló történetek vannak. *(nevet)*

Szóval visszatérve az életemnek erre a részére, szerencsésnek mondhatom magam, tényleg nem volt ilyen problémám még, hogy a rendőrségen kellett volna ülnöm, a fogdában, vagy bárhol máshol, vagy bűncselekményt kellett volna elkövetnem. És nem kábítószeresem, nem iszom, nem dohányzom, tehát semmi ilyesmit, tehát nem tettem az életnek úgymond kárt, és magamnak nem tettem kárt. Nekem már tettek kárt, és nem keveset, de nem is sokat, de az mind gyerekkorból tehető vissza, tehát az egyik része sajnos...

És vannak jó emlékei az otthonról?

Vannak jó emlékeim, de én azt gondolom, hogy nem sokat tettek ezért bent. Abban az időben, '94-ben, számoljunk: kilencvenes, nyolcvanas években, rendszerváltás után örültek, ha húsz emberrel foglalkoztak. Igazából nem kaptunk annyi szeretetet, mint amit a mostani fiatalok, amikor egy csoportban csak tízen lehetnek, és x méter területet kell megadniuk a gyerekeknek, és egy csomó program van nekik. Abban az időben nem volt ilyen. És, ha valami nem tetszett, akkor bizony odavágtak a gyerekeknek, elég sokszor. Engem szerencsére nem volt még ilyen példa, hogy ütlegetniük kellett volna. Voltam lelki terrorban nem egyszer, nem kétszer, de hát abban az időben... Nem a társak, ilyen nem volt, hála a jó Istennek, hogy ott az iskolatársak terrorizáltak volna, inkább a tanároknál volt ilyen visszaélési forma, de abban az időben úgymond senki nem szólalt meg, gyerekek voltunk még. Viszont rengeteget sportoltunk, napi kajánk megvolt, ténylegesen tisztaság, s ez meg is maradt azért, hogy két nap, három nap után már nem hordok ruhát, meg egy hét után lehúzom az ágyneműmet, tisztán hagyok magam után mindent. Tehát egy csomó olyasmit, amit azért hoztam magammal ebből a kultúrából. De az igazi kultúrának a gyökere az nem innen származik. Tehát én úgy érzékelem, hogy az, hogy én így megmaradtam, az mind a Jóistennek köszönhető. Hiszen kilenc éves voltam, amikor megismertem Istent először, vagy hallottam róla, és onnantól kezdve az intézetből egy páran kivíttek minket a református gyülekezetbe, és én attól kezdve ott vagyok. Tehát ez azt jelenti, hogy immáron lassan húsz éve, és kisebb-nagyobb megszakítással, de én ezt az életszínvonalat tartom, és ezt az életformát én választottam, és az, hogy Isten így vezet, hogy én a kiválasztottja lehetek, én ennek nagyon örülök, és nagyon hálás vagyok ezért, de szabad jogot adott arra is, hogy ilyen utat válasszak magamnak. Választhatsz gyűlöltebb életet is vagy egészen más életet is. És én ezt az egészen más életet választottam. Hát a gyökerének igazából ezt lehet mondani. És azt, hogy én most így szellemileg úgymond bölcsnek találom magam, és a szókincsem valamilyen szinten értékesebbé vált, ez innen származik.

Rendszeresen jár templomba?

Megmondom magának őszintén, nem nagyon szoktam templomba járni. Azóta én így Istenbe kapaszkodom, de attól függetlenül rengeteg csalódás ért azért ezen belül. Hiszen lássunk példát, hogy hányszor voltam olyan nyomorúságos helyzetben, hogy kint kellett aludnom. Soha nem kellett kinn aludnom a gyepen, vagy teljesen az utcán. Viszont volt olyan, hogy egy hívő embertől kértem ennivalót, egy szelet kenyeret, és azt mondta, hogy „nem adok”. Tehát soha nem mondta azt, hogy „igen, Csilla, adok”, holott tudtam, hogy van neki. És egy fáradtságos nap után mentem, és dolgoztam, hogy legyen kajám, és mivel nem tudtam, mert a semmiből nem volt pénzem, és munkahelyem akkor már volt, tudtam, hogy az első fizetésemet meg kell már várni. Hát ez elég nehézkes volt, lássuk be. És mentem oda, kértem, és nem adott. Ilyenkor csak saját magadra számíthatsz, és rá vagy számítva, mert ő kirendeli neked a kajádat, az

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

éllemedet, és azt, hogy legyen hol aludnod. És ezt nagyon sokan nem hiszik el. Nem akarják elhinni, mert nem akarják elhinni, nem is az ő dolguk. Én azt gondolom, hogy Isten engem így tartott meg ebben az egész dologban, és ha nekem a tanulási lehetőséget most megadta, akkor én ezzel élek. Tehát, néha van az bennem, hogy megbánom, mint valamelyik nap is ordítottam volna, mert rosszul érint az, hogy az egészet, a lóbórt is le akarják húzni rólam, és nem tudok százmillió embernek megfelelni, és ez nehézséget okoz nekem ebben az egészben. Az, hogy nem akarnak például kifizetni. Pedig nekem nyolcezer forinttal tartoznak. ...

Iskola. Az iskolából nagyon sokat szerettem lógni abban az időben, hiába szerettem azt, amit csinálok, valahogy nem voltam annak tudatában, és tisztában maximálisan, hogy ez micsoda felelősséggel jár.

Most az általános iskolára gondol?

Nem! Ott azért jó volt. Ott nagyon sok-sok lógásom volt, tehát ilyen hasonló, de a nyolc általánost elvégeztem, azt gondolom, hogy jól. **Miben jeleskedett?** Testnevelés, történelem, földrajz, ilyesmi. Igen. **Tudatos gyerek volt? Tudta mondjuk tizennégy évesen, hogy mi akar lenni felnőttként?** Igen, akkor már tudtam, meg hát az iskola nagyon büszke volt rám, bár nem volt túl sima természetem. De azért engem nagyon sokszor kiemeltek. Az iskolának egy képviselője voltam már akkor is, tehát ugye az osztályteremben is, de az iskolában is. Tehát döntéseket hozhattunk már meg abban, hogy ha valaki komoly cselekményt elkövet, hogy áthelyezzessük mondjuk egy másik intézetbe. De szerencsére nem került erre sor. Én sokat voltam ügyeletes már a folyosókon, hogy a gyerekek ne rohangáljanak, aztán bejött egy baleset. Bejött egy testvérpár. És ebből a Török Béla nevezetű kisgyerek úgy esett el, mint egy ágyúgolyó, és szétverte a fejét. És én akkor nyolcadikos voltam, előtte vizsgáztam le úgymond elsősegélyből. Hát, akkor sok tanár ott ült, akik azt figyelték, te mit tanultál azon a délutánon, azon a foglalkozáson, mi az, amit meg tudsz valósítani. És akkor a mentőhívás meg a kapilláris vérzés, vénás vérzés elállítása, bla-bla-bla. És akkor pont egy ilyen vénás vérzést kellett elállítanom, azt hiszem, talán csukón, vagy valahogy így. De az volt a lényeg, hogy sikerült, és ezért nagyon megdicsérték. És rá mi történik? Bejön egy ilyen baleset. Hát ugye rohantunk át a betegszobába, megkértem az egyik osztálytársamat, hogy senkit ne engedjen be az igazgatónőn kívül. ... Átvettem tőle [a szakápolótól] a kötözést, és a gyerekeknek a fejét bekötöztem, úgy, hogy ne vérezzen át. Közbe nem engedtem, hogy a kisfiú aludjon, mert ugye a vérzés vesztesége miatt elálmosodik az ember. Akkor meg kellett várni, amíg kijön a mentő, és elviszik, és ennyi. Na de maga az iskolának, hogy én az iskola példaképe voltam, hogy én ilyen segítőkész voltam. Ki is emeltek, külön összehívtak mindenkit ezért az egész banzájért. És akkor megmondták, hogy belőlem igazi ápolónő lesz. És akkor engem így... tehát én tudtam azt, hogy én ennek irányába szeretnék menni. Aztán sok ilyen mentésem volt még.

Tizenhat évesen ugye elkezdtem ezt az iskolát, és akkor úgymond én nem voltam annyira felelősség tudatában. Bejártam én a gyakorlatokra, meg itt-ott mindent megcsináltam, amit lehetett, de sokszor nehéz volt, és hiába jó voltam a tanárnál, meg is húzott ebből a szempontból, tehát nagyon kegyetlen volt. Nagyon rendes volt ettől függetlenül. Na és az a lényeg, hogy sokat jártam az iskola mellé, meg tizennyolc éves koromig ebben a V. utcai leányintézetben nevelkedtem. Na, most ez az intézet volt, ahol úgymond a lelki terror nagyban működött. Tehát olyan szinten nem foglalkoztak velünk, ami hát... csak akkor kaphattunk ellátást, ami negyedévente szólt, felruházás, ilyesmi, amikor valamit meg kellett csinálni, mondjuk egy egész házat ki kellett takarítani, ablakot pucolni, meg ilyenek, ami ez nekünk elvileg járt volna. Sokszor fellázadtunk. Meg hát nekem akkor kezdődött a mentális egészségromlásom.

Otthonatlanul...
Tégy az emberért!

„Szeretnék valami lenni”

Tizenhat éves voltam, és ebben az édesanyám elvesztése volt az elsődleges szempont.

Sajnos ez abban nyilvánult meg, hogy rengeteget verekedtem, meg az első nap az volt, hogy az egyik lány beszólt, nem tudom, így felkaptam a teli kristálycukros poharat, azt kivágtam az ablakon keresztül, így minden szó nélkül. Utána meg elküldtek, és jót röhögtem rajta, elvittek pszichiáterhez, és akkor kaptam gyógyszert, meg ilyeneket, és akkor az első kezeléseim az a V. Kórházban volt, a gyerekkórházban. És a lényeg az, hogy az iskolában ilyen terrorok voltak, meg odavágtam a tanárhoz később a poharat, meg ilyenek voltak. Tehát ez ilyen verekedéseknek az a veszélye, forrása mindig ez, és ez nem csak nálam, több embernél is így van, nem tudod kiszámítani mikor jön. De a társakat nem bántottuk. A társaknál voltak olyan brutális dolgok, hogy volt egy lány, most már jóban vagyok vele, valamelyik nap találkoztam vele, de akkor nem bírtam. A Nagy Éva, aki... hát ott nagyon sok erőszakolás volt, nemi erőszakolás abban az időben, ... tehát az osztálytársaim egy részében. És hát nagyon durva volt az is, hogy ez a lány elkövetett ott valamit, nem tudom mi volt, de azon lestünk, hogy húsz ember, a Szá-vának a bandája megjelentek mindennel, amit akarsz, és akkor így átmásztak a kerítésen, és nagyon durva volt az egész dolog.

A prostitúció jellemző volt?

Igen, pont eszembe jutott tegnap, volt egy lány, Annának hívták, és mindig megállította egy autó, megnézegette, egyszer elvitte, és soha többé nem láttuk. Egy kislánya született, aki most már azóta tizenegy-tizenkét éves gyerek. Nevelőszülőknél van Pesten. Szóval, egy szobában laktunk négyen-öten körülbelül, zár volt a szekrényen, és a pénzünket mindig meglopták. És akkor száz forintot levontak, ami abban az időben elég sok volt, ezer forint sem volt még. És akkor a nevelőszüleim, akik úgy kerültek hozzám, hogy a nevelőintézetbe bejött egy házaspár, és kiválasztottak engem, és akkor mindig hétfévente vittek el magukkal, meg így ünnepkor, meg ilyenek, és akkor így találkozhattunk.

Pesten laktak a nevelőszülei?

Még mindmáig Pesten laknak. Aztán elég sokat háborúztunk egymással, mert nem tudják elfogadni, hogy beteg vagyok. Most már anyám megemésztette úgymond. Ők más színvonalon vannak, mint én. Tehát be akartam mutatni barátokat, barátnőket, de nem. **Nekik van saját gyerekük?** Most már van kettő is. Kettő is van. És nagyon szépek, és nagyon hasonlítanak is egymásra. Csodálatos körülmények között is laknak. **Milyen gyakran találkoznak?** Hát már most a héten tervezzük, hogy találkozunk, mert ugye jogtan van, és anyukámtól el kell kérnem a jogi jegyzeteit. Ő kitűnőre vizsgázott mindenből, mert marha okos. És nagyon tud segíteni ilyen dolgokban, úgyhogy én nem aggódom a jog miatt.

Nevelőapám sokkal engedékenyebb, sokkal érzékenyebb, és sokkal elnézőbb ember, mind a mai napig is. Csak anyám nagyon egy ilyen sík látó, ilyen nagyon karakteres, és ő dirigál az egész családnak úgymond. Ezért Feri nagyon sokat segített nekem pénzüleg is, rengeteget. Hát volt olyan két éve vagy három éve, padlón voltam, és kértem tőle harminc, tizenöt ezret, adott harmincezer forintot. És ez mind a mai napig meglenne, meg valamilyen szinten megvan, hogyha iszik. Ez a baj, hogy ő egy papucsemler, aki belelép a papucsba, és akkor sétálok, ilyen korábban nem volt. Tehát volt így is, hogy többször találkoztam vele, és volt olyan, hogy nagyon sírt, rettenetesen kiborult, tizennyolc éves voltam akkor. És itt laktam akkor először. Ugyanis a V. utcában, erről is mindig mesélni fogok, kiraktak minket egyik napról a másikra.

Otthontalanul...
Tégy az emberért!

„Szeretnék valami lenni”

Amint elérte a nagykorúságot?

Igen, mert ugye, most már maga is látja, hogy nem volt jó, és ezt mind a hátam mögött rendezték meg, és nem is tudtam róla. A naplóból informált minket az a lány, aki most már Szentgotthárdra került, a Kovács Mari, akivel együtt laktunk egyébként. Így megmaradt a kapcsolatunk mind a mai napig, csak lazább most már, hogyha néha szükségem van rájuk, akkor megkeresem őket, és kész.

Tudom, hogyha anyám nem lenne nevelőanyámként, mint szülő, apám lenne egyedül, akkor ez nem lenne gond. Akkor úgy érzem, Feri bármilyen szinten nyitottabbá válna sokkal inkább, mert ő egy ilyen ember, és hát a legutóbb is voltam, mondom ilyen tizenhét, de utána is volt kétszer ilyen alkalom. Először láttam férfit így sírni, mint őt. Fölmentem egyszer hozzá, azt éreztem, hogy nekem most haza kell mennem. Nem tudom miért, de valahogy innen elmentem, és haza kellett mennem. És kinyitotta az ajtót, egy szál semmiben, és zokogott, láttam, hogy sír az egész ember. S mondtam, „mi a baj?”. És akkor azt mondja, „mi van, megbuktál a vizsgán, vagy elbuktad, vagy mi?”. Nem-nem-nem. Pedig hát tudtam, hogy biztos, hogy ez állhat a háttérben, mert valaminek csak kell lennie. És akkor ő nem nagyon beszélt ezekről a dolgokról, de nagy nehezen engedett el aznap délután, és akkor is átölelt, és nagyon szorosan, és még anyám sem tett ilyet meg. Ő egy nagyon...

Hűvösebb?

Igen. Igen, igen. Ő agyilag van ott nagyon, de aztán nagyon. De Feri sokkal érzelmesebb, csak hát iszik néha. Mostanában látom a tévében, időnként megjelenik itt-ott, ő védte a B-t [ismert közéleti személyiség] is. Akkor így jobb látni azért, meg hogy mostanában nem iszik már, de ha néha hazalátogatok, és látom, hogy el kell rakni a viszkisüveget.

De ettől függetlenül soha nem láttam rajta agresszivitást, mer’ soha sem bántott engem, soha, tényleg, nem volt ilyen. Az egész ház be van kamerázva. De tudom, hogyha valami történne velem, vagy hogyha nagyon súlyos beteg lennék, és bármilyen életmentő műtét lenne, akkor tudom, hogy fordulhatnék ilyen téren hozzá. De így magamban akarom megállni ezt ... egyedül akarok a lábamon megállni. Most azon vagyok, hogy gyűjtsem a pénzt, de hogyan? Hát így vagyok, hogy ugye a tanulás, a gyakorlat ez itt szinkronban, ráadásul jön a hétfő, most tényleg például holnap megyek, mert kedden se vettek fel, és lehet, hogy ide sem vesznek fel. Mert ugye népviseleti ruhában kell lenni, és kendő lesz a fejemen, csak nem fogják látni. *(nevet)*

Na, térjünk vissza, szóval az egészségügyi szakközép. Akkor gyakorlatra is jártam, meg jártam ki a tanulásra is.

És azt miért nem fejezte be?

Nem volt meg a vizsgám, sajnos. Nem tudom miért. Elégé elzüllötten éltem akkor gyerekként. **Rossz társaság?** Nem, nem voltak barátaim akkor sem, tehát... sőt, akkor is volt egy lány, Tímea, ő volt az egyedüli igazi barátnőm egyébként, akkor huszonnégy éves volt, amikor én voltam tizenhét éves. Ő gyerekvédelmis volt abban az iskolában. Egy rendkívül jó ember volt egyébként, tehát ilyen nagyon kedves volt.

És megláttam legelső nap, és beszólt nekem, hogy miért nem mentem gyakorlatra. És majdnem beszóltam, hogy „ne szóljál már be, hogy mit csinállok, mikor csinállok”, mert én akkor még nem tudtam, hogy ő kicsoda. És egyszer a V. utcában előkerült ez a nagy terrorizálás, és akkor valahogy szóltam az igazgatónőnek, vagy az iskola... vagy az osztályfőnököm szólt, már nem tudom mi volt. De megmondom, olyan rendesek voltak, komolyan mondom, amikor én

**Otthonatlanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

még itt laktam, tizennyolc évesen. Akkor egész más volt, lehetne mit mesélni. Senki semmit nem tud, milyen volt itt. Annyira... akkor még kajára se volt pénzem, és akkor az iskola finanszírozta ingyen. Minden nap bejárhattam kajálni egy hónapon keresztül, vagy két hónapon keresztül talán. Nagyon jó volt. S Timi ugye akkor már elment, nem tudott itt maradni. Nem tudom, mi van vele. Fogalmam nincs, hol él, mit csinálhat, valószínűleg van már gyereke. Még mindig előttem van az arca. Próbáltam megkeresni, de nem sikerült.

Szóval, betöltöttem a tizennyolcadik születésnapomat. Timi egyébként ott volt, kaptam tőle egy kacsá kabalát, azóta már így eltűnt, elveszett, vagy nem tudom. De azt tőle kaptam, és híven őriztem, amit tőle kaptam. Rettenetesen örültem. És a születésnapok azért nagyon jók voltak, azért meg kell hagyni, ebből a kaja szempontból azért ott is nagyon jó volt. És bármit lehetett kérni. Akkor én parfértortát kértem. És akkor azzal ünnepeltünk, fantasztikus volt. Meg aztán a nevelőszüleimtől is kaptam először egy ezüst nyakláncot, meg ugye tortát, és annak azért én örültem nagyon.

És mi volt még? Ja, igen, akkor ő is ott volt velünk, és akkor rá két hétre, de én ezt nem tudtam egyébként, tehát nem beszéltük meg, hogy el kell mennünk. És akkor nem tudom, mi volt, de ez az igazgatónő nincs itt már jó pár éve. Az [Átmeneti Szálló] mostani vezetője előtt volt itt még egy nő, valami Ilona nevezetű.

És akkor úgy volt, hogy az intézetben több tanár volt, és jött hozzánk a Farkas Flóriánnak egy barátnője, az Ildikó, ő egy cigányasszony volt, de nagyon kedves volt egyébként, bár két hét után én nagyon összevesztem vele, és azt mondtam neki, „maga ne magyarázzon, mert maga két hete van itt, én meg két éve”, úgyhogy leintettem azért. De nagyon jól összebarátkoztunk, sőt ő volt az, aki nagyon kedves és segítőkész volt... Ugyanis engem meg a Marit kiraktak innen, ez egy hétfői nap volt, sosem felejttem el, június 12-e volt (*gondolkodik*) '94-ben jöttem el... '96-ban, azt hiszem talán. Igen, '96-ban, ez június 12-e volt, és soha nem felejttem el. Úgyhogy össze kellett pakolnunk a cuccunkat, és taxi várt, és semmi pénzzel jöttünk ide. Ide a nagy semmibe. Ugyanis, ha ide bejöttél, akkor ezek a zöld rácsok, nem volt semmi. Porta az akkor egy kis fülke volt, egy egy négyzetméteres fülke, az ott volt a telefonfülke mellett. Az ajtó, az megvolt talán. De ezek a rácsok nem voltak ott. És akkor egy szociális munkás volt, talán kettő volt egy szinten, de azok sem voltak minden nap bent, nem ilyen rendszerrel, mint ő, nem ilyen egyhónapos, meg három hónapos szerződések, meg egy éves volt, hanem saját kulcsod volt, nem kellett leadnod, jöttél, mehettél. Na, de rengeteg bűncselekmény volt itt, minden héten volt itt rendőrség, akció, meg késeles, meg öngyilkosság, meg satöbbi. Szóval ezek voltak. És nagyon érdekes volt, amikor megjöttem ide először négy évvel ezelőtt, hát körbe kellett néznem, egész más lett.

Viszont tegnap észrevettem, hogy az egyik konyhában nálunk arra a régi talajra tették fel ezt az új padlólapot. És nagyon jó érzés volt látni, hogy azt nem szedték fel. Óriási nagy konyha volt régen, egy szinten csak egy nagy konyha. És egy fürdőszoba volt egy szinten. Azért ez így már jobb egy kicsit. Ekkor már szünetem volt, már befejeződött az iskola, júniusban. És abba a szobában laktam, a harmadik emeleten, ahol a szociális munka van, tudja, az iroda. Csak nem azon az oldalon, hanem ezen az oldalon, és ott van mellette egy kétágyas szoba, én elsőnek oda kerültem a Marival. És én ott laktam egy hetet. Többet nem, mert ez a lány, mondtam neki, megismerkedtünk több emberekkel, de már belém kötöttek a harmadik napon. Nagyon veszélyes volt. És lényeg, hogy egy szobába kerültünk, egy hétig bírtam elviselni, és mondtam Marinak, hogy maradjunk együtt, mert senkit nem ismerek, és ez egy veszélyes hely. Ő nem marad, ő már megismerkedett szipósokkal ez, az, amaz. S volt olyan este, hogy kilenctől reg-

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

gel, hajnal egy óráig minden órában kopácsoltak. És nekem ugyan egy vesém van, de én akkor olyan félelemben voltam, hogy ahányszor kopácsoltak, nem mertem kimenni WC-re, pedig nekem ötpercenként kellett mennem, képzelje el, ezt soha nem felejttem el. És én ott harcoltam, és én nem tudom mi volt, de lementem az igazgatónőhöz, és kértem a külön szobát. Már másnap megkaptam.

Szociális munkással jó esetben elvétve találkoztam, és nem volt ilyen szigor, egész más volt. Más világ is van, mint akkor volt. Akkor rengeteg bűncselekmény volt. Hát volt olyan, hogy simán jöttek, és késelgettek, nagyon veszélyes volt, nem figyeltél magadra, kész. És utána a vele szemben lévő szobába kerültem, egészen szeptemberig ott laktam, szeptember elején már eljöttem innen az intézetből. Azért, mert a barátnőmnek, aki elvitt minket az intézetből, ő ott volt még gyerekpedagógus, vagy nem tudom, mit csinált, és én ott megismerkedtem vele. Nagyon jó barátok lettünk, és közben ő férjhez ment augusztus 20-án. Az egy nagyon nagy nyomós pont volt. És soha nem felejttem el, hogy volt rendes ruhám, és rövid hajam volt, de nem ilyen kopasz, mint most. De nem volt cipőm, és akkor itt, a szálloda mellett van ez a füves terület, itt bódék voltak, de jó volt akkor, Istenem! Bódék voltak, és akkor volt egy anya-lánya, házaspár, és annak a gyereke, és egy ilyen nagy boltot nyitottak, és én minden nap ott kajáltam náluk, és volt ott egy Ági nevezetű lány, és kölcsönkértem a papucsot, és abban mentem az esküvőre. Lyukas volt a cipőm, nem tudtam miből cipőt venni magamnak. Nagyon durva volt. És akkor soha nem felejttem el, a GYIVI-től kaptunk, nem a GYIVI-től, hanem az intézettől aztán kaptunk egy egész zsáknyi, nem zsáknyi, szatyornyai konzerveket, mindent, és majdnem mindent eltüntettett, nekem egy dekát nem adott a Mari. És akkor elmentem nevelőszüleimhez, nevelőanyám, apám sírt, hogy hogy lehet ez, hogy engem így kiraktak, és így, és ilyen körülmények között, és adott nekem pénzt, így tudott nekem segíteni. Hú, rengeteget.

És akkor voltam tizennyolc éves. Mennyire más volt... ..

Utána ugye itt voltam szeptemberig, és közben az esküvő napján, kajálás volt, és a Klári, a Gyulának a lánya volt, egy fogorvos nő, ő ott volt ezen a vacsorán. Én őt már ismertem korábban, ugye a gyülekezetből rengeteg mindenkit ismerek, de ő is ott volt. Megismert, beszélgettünk, megtudta, hogy hogy lakok közbe, és ő mondta, hogy ő elvisz innen. Nem tudom, hogy hogyan, de sikerült. Beszélt az intézetvezetővel, a Zsuzsával, a H. úti Idősek otthonából. Egy ilyen őszi alkalom volt, egy egyhetes ilyen kurzus, vagy nem tudom mi volt, s akkor bemutatt nekik, s akkor talán rákövetkező hétre én már ott voltam, meg ott is laktam, így indult.

A nővérszállón lakott?

Igen, abban az intézetben, fenn a negyedik emeleti szállóján laktam, majdnem egy évet voltam ott, és akkor ápolónőként is dolgoztam. Ilyen mindenés voltam, konyhán, ahova kellett, takarítottam, minden. És tudom, emlékszem rá, az első fizetésem kilencezer forint volt akkor. És abból én félreraktam hatezer forintot, és háromezer forintból megvettem a mosószeret, mindent, ami kellett. Vettem magamnak, mostam magamnak, kajáltam, és éltem az életemet. És én abban az időben százezer forintot gyűjtöttem magamnak, képzelje el. Százezer forintot.

Meddig tartott?

Hú, egy évig. Egy évig gyűjtöttem össze. Egy év. Aztán így elköltöttem szépen, lassan. De akkor nagyon büszke voltam magamra, hogy százezer forintot saját önerőből így szépen félreraktam, és senki nem mondta azt, hogy rakjam félre. Hát ez nekem nagyon nagy dolog. És akkor még nem is voltam beteg. Ilyen kiborulások, ilyenek nem voltak, pedig akkor nagyon vad voltam. Zsuzsa néni, a vezetőnő, ő rettenetesen vad volt, egymás mellett laktunk akkor.

Otthonatlanul...
Tégy az emberért!

„Szeretnék valami lenni”

Soha nem kopogott, benyitott, olyan rendnek, és fegyelemnek kellett lenni!

Hárman vagy ketten laktunk, mikor hogyan. Ingyen volt a kajálka, szállás, ettél dögvél, amit akartál, nagyon jó volt. Jó volt nagyon. És akkor, utána elkerültem, és akkor megmondta azt is, hogy... Ő egyébként nagyon szeretett engem, de szinte mindenkiel kijöttem. És az a lényeg, hogy közben egy évig ott voltam, de közben az egyik nő lecigányozott, és én rendesen beszóltam, és az a lényeg, hogy kirúgott. De nem is azonnal, nem azt mondta, hogy most özszeapakolsz és elmész, hanem adott két hetet, vagy egy hónapot adott, hogy keress magadnak szállást.

És akkor eljöttem, mert Zsuzsa kirúgott, és akkor a Semmelweis Orvostudományi Egyetemre kerültem, nővérszállóra, meg úgy a konyhára kerültem. Én akkor nagyon megfogadtam, akkor is, hogy egyedül vagyok, nehogy kirúgjanak, annyira vigyáztam arra, hogy mindenhez alkalmazkodjak, időben bent legyek, bla-bla. Három évet dolgoztam le ott egyhuzamban.

Itt a Klinikán voltam. Akkor tizennégy meg tizenötezer forint volt a fizetésem. Azért ez nekem marhára kevés is volt. De nővérszállón voltam, melegben, jó helyem volt. Szóval nagyon keveset tudtam akkor keresni vele, sokáig így ment. Aztán utána 2000-ben eljöttem, mert elegendem volt már három év után.

Aztán 2000-től 2001-ig ilyen alkalmi munkás voltam, tehát mindenfélét elvállaltam. Közben bekerültem a [Bevásárló Központba], föl az étterembe. Ott egy házaspár vezette az éttermet, és nagyon megkedveltem őket, nagyon szerettem ott dolgozni. És képzelje el, a legjobb munkahelyem volt. Kilencen dolgoztunk az egész étteremben. És mindig nagyon nagyokat neveltünk, a szakácsokkal rengeteget kajáltunk, nagyon-nagyon jó volt, és az első fizetésem ötvenezer forint volt, tehát akkor nagy pénz volt nekem, nagy pénznek számított. Rengeteget dolgoztam, tizenkettőre mentem, és hajnal egy órakor mentem sokszor haza. És közben Újpesten laktam egy ismerősömnél, szintén gyülekezeti tag volt, az Évi.

Nála tíz-tizenkét ezret kellett fizetni, akkor az nem volt olyan sok. De hát én ugye az első fizetésemből, amíg tudtam, mindig fizettem. De aztán nem ment, mert megszűnt a bolt, és mindenkit elküldtek. És ez engem olyan letargiába, olyan lelki tusába tett, hogy egy évig majdnem depressziós voltam. Akárhány munkahelyre mentem, mindig csak az emléket vittem magammal, és nem tudtam feloldódni.

És közben meg, soha nem felejttem el, augusztus 15. volt, augusztus 15-én telefonáltam először a lelki segély szolgálatnak, és volt egy Erzsí nevezetű nő, aki *(nevet)* mind a mai napig ott dolgozik. És akkor felhívtam és beszélgettünk, és ennek már hét éve. Szép, mi? És már úgy voltam vele tegnap is, hogy kimegyek, felhívom, de nem tudom, mi van, aztán nem mentem el, pedig egész este nem aludtam semmit. Égett is a villany, hajnalban kapcsoltam le, mikor már világos volt.

Na, mindegy, és akkor majdnem egy órát beszéltem vele, és mondta, hogyha bármi van, nyugodtan hívjam fel őt. Mert az Évivel elég sok problémám volt. Volt egyszer egy olyan, hogy megismerkedett egy néger fickóval, és megsajnálta és behívta magához. Én nekem meg már akkor volt közben munkám, amikor már jobban voltam, mindig elmentem dolgozni pár ezer forintokért. S közben megismerkedett egy néger figurával, s bejött, és angolul beszéltek, de én már akkor tudtam valamennyire angolul, tudtam, hogy akkor itt akar aludni, és közbe bejött, és meg is mondta. Ezt elleneztem, mondván, hogy én hajnalban kelek, meg először is idegen, és azt se tudom, hogy ki az, és mi van, ha lefekszünk aludni, és kirabolnak reggelre, vagy nem is tudom, hogy mi van. És akkor részben nagyon sokat veszekedtem, és valahogy elfogadta nagy nehezen, de akkor is veszekedtünk, és akkor felhívtam a lelki segélyszolgálatot.

Otthontalanul...
Tégy az emberért!

„Szeretnék valami lenni”

Meg volt egy támadásom reggel, pékségben dolgoztam akkor. Közben lett egy üzemi balesetem ott, aztán eljöttem tőlük. Hát nem tudom, mi van azóta a peres ügyel, még nem tudom, hogy mi lett vele, de ez elég gázos volt. Na és az a lényeg, hogy minden reggel hajnalban értem haza, mert tavasz volt. Mentem haza, és azt vettem észre, hogy egy taxis folyamatosan követget engem. És akkor a konyhára mentem, ugye a K. úton mentem, mert ott laktam nem messze. És ez minden nap így volt. És nem féltem, mert azért éreztem volna, hogyha van valami. De zavaró volt, igen, nem értettem, hogy egy taxis mit keres egy fiatal lányt, mit akar egy fiatal lánytól, miért nem megy haza a francba. És akkor azt vettem észre, már amikor hazaértem, hogy az ajtón keresztül néz. És sötétben kellett bemennem a lakásba. És nem oltottam villanyt, mert a földszinten laktunk, meg úgy mentem, mikor nem vette észre. Hívtam a rendőrséget, aztán eltűnt. Hát ilyen dolgokat csináltak.

És akkor ez alatt az egy év alatt ezt is csináltam, meg a [Kórházban] is dolgoztam. Klárinak az unokatestvére ott főorvos, igazgató volt. Most január másodikán vagy harmadikán volt három éve, hogy meghalt szívinfarktusban, főorvos volt. Felvett engem a konyhára, egy hónapot dolgoztam ott.

Nem próbált soha harcolni azért, hogy ápolóként dolgozzon, és akkor így mondjuk be is fejezze az iskolát?

De dolgoztam, akkor éreztem azt igazán, hogy ilyen helyen kell dolgoznom, talán az életem legrosszabb döntése volt talán, a legeslegrosszabb.

Hogy onnan eljött?

Igen. Most mindamellett megtanulom ugyanazt. Hiába tudom a gyakorlatomat, hiába tudom az elméletet, a halálesettel nem tudok mit kezdeni, és itt meg számtalan lesz, számtalan ilyen-nel fogok szembesülni. Nem fogom otthagyni az iskolát, eszem ágában sincsen. Már annál is inkább, mert nem fogok fél millió forintot visszafizetni, meg egyáltalán.

Nem bírom a halálesetet, nem tudok vele mit kezdeni, nem tudom hova tenni azt, hogy előtte megettettem azt a nénit, és tudom azt, hogy pár perce van, és el fog menni. Nem tudok vele mit kezdeni. És ebben az intézetben, idősök otthonában, ahol dolgoztam, amikor még itt laktam három-négy éve, akkor nem volt szupervízióra lehetőség, pedig szerintem minden ilyen intézetben szükség van egy emberre, akivel ezeket megbeszéljed. Mert terhelnek ám ezek a dolgok, attól függetlenül, tudod. Jó két hónappal ezelőtt, három hónappal ezelőtt, az egyik klubban, a Sz. utcában meghalt egy beteg. Meghalt. És végig kell nézned, nem csak nekem, hanem a leendő szociális munkásának is. Komolyan nehéz ez.

Életem legrosszabb döntése volt ez. De én azt gondolom, hogy Isten megadta nekem ezt a lehetőséget, hogy tanuljak. És én hiszem azt, hogy sikerül, és nagyon szeretnék ezért imádkozni, mikor befejezem majd az iskolát, hogy hol lesz a helyem, hová akar tenni, mit tevékenykedjek. Minden olyasmi érdekel, ami nem úgy mond szociális munkás terület, mert a szociális munkás, mint név, rosszul vagyok tőle. Nem szeretem ezt, valószínű a rossz tapasztalat. Én nem végezném el, mert szociális területen nagyon száraz az anyag, másrészt pedig nem tudsz velük mit kezdeni. Lásd példáját a hajléktalan emberségnek. Mindenki a saját maga körét járja sok esetben, mint én is.

Bár ugyanakkor időnként szeretnék kirámolni, elmenni innen, de valahogy mindig ide csúszok vissza. És ez függ a mentális állapotoktól is, leginkább a pszichiátriai betegek mentális állapotától, mert ezek szorulnak leginkább segítségre.

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

Az albérletből hová került?

Ez úgy történt, hogy 2001-től találkoztam véletlenül a Zsuzsával a 79-es trolin, az [Idősotthon] vezetőjével. Öt évvel ezelőtt találkoztam vele, és hát beszélgettünk, kivel mi újság, kérdezte, hogy hol vagyok, mondom már sehol. És mondta, hogy ha gondolom, jöjjenek vissza, mert ő visszavesz. Hát én meg aztán elmondtam Évinek, Évi nagyon örült neki, rettenetesen, ő meg közben elkezdett egy doktorátusi iskolát, matematikus volt, neki már nyugalom kellett.

És akkor mondtam neki, hogy „Évi most ez van, és elmegyek”, rettenetesen örült, meg segítőkész is volt, tehát megmaradt a kapcsolatunk végül is. Nem úgy mentem el tőle akkor, tehát nem ártott nekem, sőt nagyon rendes volt. Csak hát akkor jó volt nekem, és tudtam, hogy gyógyulni fogok, hogyha visszamegyek, vissza is vett augusztusában, de közben meg augusztusban befeküdtem a Nyíró Gyula kórházban. Egy hónapot benn voltam, az nagyon jó volt, felemelően jó volt. És akkor utána szépen visszamentem dolgozni, és akkor takarítottam.

Akkor ott lakott?

Persze. És akkor megint egy évet ott voltam. Igen, 2002-ben megint ott voltam. És mi történik? Megint elmentem, de akkor már talán önszántamból, és akkor közös megegyezésre mondtam, hogy akkor lelépek. Ez is egy hülyeség volt számomra például, mind a mai napig dolgozhatnék ott. De hát semmi baj. És akkor eljöttem onnan és akkor, utána mi történik? Megint a Semmelweis Orvostudományi Egyetemen kötök ki, és megint három évet húzok le, és ugyan abban az intézményben, csak már a [Kórházban] kezdtem el dolgozni, és a [Kórháznak] a nővérszállóján laktam két hónapot. Utána kerültem a másik nővérszállóra. A SOTÉ-n belül más helyszínre kerültem. És én nagyon örültem, rettenetesen jó volt, jó volt a szobatársam és a másik szobatársam is, nagyon jó volt, három évig laktam ott. Összesen, ha azt nézem, akkor tíz, most már több, mint tíz éves munkaviszonyom van.

Hát három éve a SOTÉ-n, megint három év, az már hat év, egy év az [Idősek Otthonában], megint egy év a főiskolán, így vannak összerakva.

Most tartunk úgy 2005-nél...

2005. Hú, mi volt 2005-ben? Nem tudom. Igen, igen, mert aztán közben... Az [Átmeneti Szálló]? Igen, azt hiszem 2004 volt, inkább 2004 lehetett. Mert 2003-ban én már dolgoztam. És akkor kezdtem igazán megbetegedni 2003-ban, és most 2008 van, tehát öt éve már. *(hallgat)*

Szóval akkor kerültem az [Átmeneti Szállóra], és akkor is úgy kerültem oda, hogy laktam egy iskolatársamnál, egy fiúnál, hát nem albérletben, csak fél évet nála voltam. Hát nagyon összeverekedtünk, fél év alatt kétszer veszekedtünk, de a második az ilyen nagyon brutálisan fajult el, mert én nem hagytam magam. Nehogy már nekem jöjjön valaki azért, mert én segíték neki a gyógyszerét bla-bla kiváltani! Ápolom éjjel-nappal, hát azért álljon meg a menet, érti!

Ez a fiú a párja volt?

Nem, nem. Nem volt hosszabb kapcsolat, de egyelőre nem is akarok. A gyerekeket nagyon szeretem, édes volt az a kisgyerek itt. Komolyan mondom, gyönyörű volt az a kisgyerek, látta? Ilyen szempillákkal, ilyen mandula szemekkel, a homloka, arca, fejforma, hát azt hittem meghalok, a fülei oda vannak növe, gyönyörűek. Nagyon szép kisbaba volt. Olyan kis formás, nagyon édes, gyönyörű gyermek. És ugyanakkor meg hiába szeretnék, nem akarok egyelőre...
...

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

Szóval, folytatom a [Átmeneti Szállóval], igen, a szállódíjat azt kifizettem, azzal nem is volt gond. Az jó is volt egyébként. Én ott körülbelül egy évet laktam. Utána egy hetet Lanyimánál laktam. Lanyima, ő egy tádzsikisztáni nő, az alapítványnál dolgozik, most már egy éve nálunk van, már beszél magyarul, és akkor befogadott egy hétre. Szokott így befogadni embereket egy-két napra. És akkor nála aludtam egy hetet talán. Közben kerestem magamnak szállást, és akkor így találtam magamnak ezt a szálláslehetőséget. És akkor rá két vagy három napra találtam ezt a munkát itt magamnak, ezt a főiskolai takarítást, ez a legjobb volt, nagyon jó volt. Úgy képzelje el, hogy itt dolgoztam, a [Főiskolán], a ... kerületben. Jaj, nagyon jó volt, bementem bármikor, éjnek idején, kitakarítottam a kócerájt, interneteztem, tévéztem, és mentem haza fürdeni. Négy órára voltam bejelentve, hatvanezer forintot kaptam. Kifizettem a szállásdíjamat, ötezer forint volt, vagy nem tudom, mennyi. És ott azért kellett eljőnnöm, mert az Erzsivel összeveszttem a fürdés miatt, ugyanis nekem egy vesém van, és az Erzsi miatt nem tudtam megcsinálni a bojler a másik részét, és ahol én voltam, nem volt meleg víz, nem tudtam megoldani ezt a fürdési lehetőséget. Aztán volt nagy veszekedés, aztán emiatt úgy eljöttem végül is... ... Aztán jött a [Másik Átmeneti Szálló].

Hát, amikor idekerültem, a harmadik emeleten laktam, s az akkor elég brutális volt, szedettvetett társaság volt, és nagy terrorizálások voltak. Nem volt jó. Közben találtam ezt az idősek otthonai munkát, én ott voltam másfél hónapig, s azon a héten rengeteg halottunk volt. Nem tudtam vele mit kezdeni. Ez egy nagyon-nagyon rossz döntés volt az életemben, úgy érzem, nagyon elszúrtam. Végül is rendes fizetést kaptam, ágyneműt, pótlékkal, minden egyéb más-sal. És nagyon rendes volt a nő, mert látta, hogy nekem nem volt még meg a bizonyítványom, de felvett. És nagyon büszkék voltak rám, ez a ... kerületben volt. És el sem akartak engedni, mondta, hogy nagyon sajnálja, hogy elmegyek. Én mondtam, hogy nem bírom ezt az egészet, én nem tudok ezzel mit kezdeni. És azon a héten rengetegen meghaltak. Hát olyan volt, hogy a szakképzett ápolónő, diplomás, odajött hozzám, hogy mennyit tanult tőlem, meg nem tudom mi. Olyan volt, hogy felállt az idős néni, a száz éves néni a reggelitől, betolta maga mögött az ajtót, összeesett és kész, leállt a pulzusa, légzése, mindene. És akkor ugye azonnal mentőt mindent, és akkor hát megyek oda, nézem, mondják, hogy most mit csináljunk, mondom újraéleszteni nem tudok, fordítsd az oldalára! És akkor oldalra fordították, és akkor megjött a légzése. Tehát egyszerűen hihetetlen, hogy így mennyire úgy éreztem... büszkék voltak rám. Elfogadtak.

És az, hogy rám mernek bízni egy egész osztályt! Tehát, hogy a legsúlyosabb tizenöt embert rád merik bízni, meg el tudod látni a feladatodat, és maximálisan ott vagy, az nagyon jó érzés volt. Tudtam egyedül tisztába tenni, bepelenkázni az embert, lemosdatni, lefürdetni. S volt olyan néni, aki olyan traumatikus esetet kaphatott gondolom az élete során, aki mindig azt mondta, hogy megyek a háztetőre, megyek a háztetőre. Más nem volt, nem tudtál vele kommunikálni, viszont nagy étvágya volt. Odaadtad neki a kaját, azonnal tudta, hogy mit kell csinálni. Gyógyszert, azt is úgy adtam be neki, hogy „Á-á-á, nyelje le!”. És, hogy „nem, nem nyelem”, mondtam, „nem tudom mit csinálok veled!”. (*nevet*) De volt olyan is, hogy nem panaszkodott, de rosszul volt, és akkor fel kell ismerni, tenni kell gyorsan a dolgodat.

Volt olyan, két tanár néni volt, nagyon aranyosak voltak, hiába vetkőztettem őket föl, levetkőztek apukám, összepakolta, berakta, paplant a WC-be meg ilyenek csinált, voltak ilyenek. Én nem haragudtam egyikre se. Én akkorákat nevettem. Meg volt olyan bácsi, aki kicsit agresszív volt a kollegákkal szemben, érdekes, mondták „Csilla, hogy tudod bepelenkázni? Őt nem lehet!” Technikás voltam, édesem. Rá kell vezetni, rá kell vezetni, nem erőszakkal,

Otthonatlanul...
Tégy az emberért!

„Szeretnék valami lenni”

az erőszakot utálok. Mindent a betegért, a beteg azért van, mert beteg. És ha az erőszakot meglátom, márpedig volt ilyen...

És akár két hete voltam ott, akár egy hete, én kiosztottam őket, ha erőszakosak voltak a beteggel. A bácsi megbetegedett, és megismerte, aki jóindulatú volt vele, és odavezettem, mondom, „fogd meg szépen az ízét”, és amikor úgy nagyon sétálnia volt kedve, odaadtam neki a kulcsosomómat, hogy játsszon vele addig, amíg én ott pelenkázom, mondom két perc az egész meg ilyenek, le kellett kötni.

Segítettük ott egymást, ahol lehetett. De azért ilyenekre odafigyeltem, és jól esett, jó érzés volt, hogy utána meghallgattak. Aztán itt másfél hónap volt, és eljöttem. De hát Isten kijelölhet nekem mindig valami mást, és úgy érzem, és megadhatja nekem azt, hogy máshol szorgoskodjak, ez egy nagyon jó helyzet, ettől függetlenül. Én sajnálom azért.

Utána innen, a [Másik Átmeneti Szállóról] is eljöttem márciusban, mert lejárt a szerződése, és akkor utána elmentem a... *(gondolkodik)* Várjunk, márciustól szeptemberig voltam a [Harmadik Átmeneti Szállón], és szeptemberben eljöttem onnan, kirúgtak... És akkor egy hónapig nem volt hol laknom, de közben meg már találtam ezt a, ilyen alkalmi meló volt, szezonális, inkább azt mondhatni. December volt és a [Hipermarketban] kellett pénztárosként dolgozni.

És akkor én ott tevékenykedtem egy-két hónapot talán. Meg kellett várnom az első fizetésemet. Egész munkakörben az volt a legjobb, hogy alig vártam, hogy bemenjek, és csináljam a munkámat. Minden nap elment, energia, minden megvolt legalább. De nagyon rossz volt nézni, hogy mások mindig kajálnak, és nekem soha semmim nem volt. Jó, ha egy nap egy zsömlét meg tudtam enni, komolyan. És én soha nem vagyok éhen, soha nem kellett éhezniem egyet se, mindig volt valamit enni, de olyan nagy mennyiségben azért nem. Aztán megjött az első fizetésem, akkor befizettem a szállói tartozásomat, mert akkor is volt ugye, és akkor befizettem, és akkor bekerültem a [Negyedik Átmeneti Szállóra]. A Diána volt a szociális munkásom, emlékszem, nagyon jó volt, nagyon rendes ember egyébként. És nem tudtam, hogy ilyen szerény, meg nagyon kedves volt. Szeretem azokat a természetes embereket, hogy azért, mert van egy diplomám, és lediplomázok, nem az viszi el az eszemet. Attól maradok egyéniség, hogy a tudásomat magamban őrzöm, és ha arra szükség van, akkor arra teszem, és segítek. És ezt kéne szorgalmazni mindenkiben. De ez itt, bent, az itteni emberekben-mindenkiben megvan hála a jó Istennek.

Na, eközben diákmunkán dolgoztam, több mint fél évet a [Közértben], meg itt-ott amott, egészen nyárig dolgoztam ott, aztán nyáron kórházba kerültem ugye, és akkor szeptemberben jöttem el, tavaly szeptemberben.

Igen. És akkor utána kerültem az [Ötödik Átmeneti Szállóra], ott laktam három hónapig. De közbe bejött egy másik tanulási lehetőség, ABC eladóként, csak az délutános volt, lett volna, csak én azt nem vállaltam. S milyen jó, hogy azt nem vállaltam el, akkor nekem kifutó lett volna. Meg akkor, ha már egy szakmád van, akkor arra nem mehettem volna el.

És akkor ez volt úgymond október-novemberben, októberben, és akkor novemberben megint nem volt hol laknom. Egy hónapot tengődtem-lengődtem úgymond egy alapítványi ember fogadott egy-két hónapra, ott laktam nála. Meg hát jóban voltam a palival, de a végén megelégteltem a dolgot, amiket csinált, aztán így eljöttem tőle februárban. A februári hónapot bent töltöttem ugye a kórházban, az egész hónapot. Közben meg januárban találkoztam egy régi iskolatársammal, akinek az anyukája akkor halt meg rá egy hétre. A sors is egymásnak teremtett, hogy akkor összeköltözzünk, és akkor nála laktam ugye. Márciustól, egészen április

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

eleje körül. Aztán leléptem. Ott vagyok, előző este, azt mondja „pakoljál és menjél!”. Lássuk be, azokban a hetekben mínusz hetet is mutatott a hőmérő, hogy akkor én most menjek, mert neki rossz hangulata van. Hát, ezt szépen megcsinálta velem. Na, akkor én nagyon kiborultam, meg sírtam sokat. Nekem a biztonság a legfontosabb. És ha a biztonságommal valaki játszik, akkor én azt keresztbe lenyelem, legyen az bárki!

Azt meséltem, hogy találtam egy fél pár arany fülbevalót? Nem? Na, akkor már nem volt mit ennem, és nem tudtam hazaadni semmit, és akkor a kórházból kilépve, hajnalok hajnalán találok egy arany fülbevalót. Megemelem, és három grammos volt. Hát, Húsvétra lett mit enni. És eladtam, így ki tudtam fizetni a részemet is, úgy örültem neki, hogy valamit legalább leraktam az asztalra.

Na, és ott folytatom, hogy még egy napot ottmaradtam, de már éreztem, hogy el akarok jönni, gondoltam, vissza, a szállóra, de hát tudtam, hogy tartozásom van, és amíg tartozok, addig nem vesznek vissza. És ott rimámkodtam, hogy Istenem mit csináljak? Csak azt tudtam, hogy nem akarok ott maradni. És én megfürödtem, összepakoltam egy óra alatt, és eljöttem. Ez bizonytalan időszak volt, hiszen akkor még azt sem tudtam, mikor indul a tanfolyam, még kilátásban sem volt, munkám akkor nem volt. Aztán 28-án idejöttem, de előtte még kértem a Jóistent, hogy mutassa már meg az utat, hogy most merre is menjek. Akkor nagyon padlón voltam, azon gondolkoztam, hogy be kéne feküdni a kórházba. Ez volt a terv, de Isten más-hogy akarta, mert jött aznap egy sms, az igazgatónőőtől, hogy fáradjak be az iskolába a tanfolyam miatt, mert hogy kezdődik. Hogy én ennek hogy örültem! Ez nekem akkora vidámságot és tisztán látást és örömet adott az életembe, hogy ezt nem lehet elmondani. Inkább erőt adott, azt kell mondani. És ez hajt ma is. Bár el kell mondanom, hogy nagyon túlhajszolom magam, és sokfelé kell megfelelnem, ugye a suliban, meg az előtakarékoság, és azt még nem tudom előteremteni, és ez sokszor lenyom engem, de ennek ellenére örülök, hogy járhatok, és az is, hogy ha nem sikerül a vizsgám, akkor sincs olyan nagy baj, mert javíthatok. Négyes lett a pótvizsgám. Na, de ahogy idejöttem, az sem volt semmi, fel se akartak venni, szóval nem volt ám ez olyan egyszerű. És ha nem áll a stáb mögöttem, az Állásskereső, a Judit, az Iván, meg a többiek, akkor én nem jöhettem volna ide, hó, nem ám. Eközben a Jóisten azzal bízott, hogy „Csilla, légy egy kis türelemmel”, különben nem lett volna meg. Hát én minden nap imádkoztam, hogy vegyenek fel.

Most nagyon jó itt, tényleg azt lehet mondani. Nyugalmam van, jó a második emelet, van sok iskolatársam is. Van egy testvérpár, ők is nagyon kedvesek, bár az elején volt egy kis nézeteltérésünk. A szobában is jó, a folyosó is jó. Mellettem, ugyan van egy nő, aki folyton csapkodja az ajtót, már majdnem úgy voltam vele, hogy szólok a Mihálynak, mert úgy csapja be, hogy esnek a vakolatok, de aztán megbeszéltük a nővel...

Mik a tervei a tanfolyam elvégzése után?

Hivatalosan ugye nem lehetne dolgozni a tanfolyam mellett, de én úgy rimámkodom, hogy felvegyenek ebbe a népművészeti boltba. Mert máshogy nem lehet. Egyébként én nem szoktam így nagyon tervezni, mert az ilyenek nem mindig jönnek be. Nagyon szeretnék a Balatonnál lakni, egy nagyon szép helyen dolgozni, mondjuk egy Balaton melletti idősök otthonában szeretnék tevékenykedni. Vagy autistákkal foglalkozni, nekem ők nagyon különleges emberek. Egyrészt azért, hogy Budapesttől távol legyek, de ez egyelőre csak egy terv. Aztán hogy Isten hová küld, az már egy másik dolog. Szeretném ráhagyni magam.

Otthontalanul...
Tégy az emberért!

„Szeretnék valami lenni”

„MOST MÁR MUSZÁJ A SARKAMRA ÁLLNI AHHOZ, HOGY LAKÁS LEGYEN EBBŐL A DOLOGBÓL”

*Aranka nagyon csinos, széparcú huszonkét éves roma nő, harmadik gyerekével várandós. A Menhely Alapítvány Práter utcai Álláskereső Irodájának visszatérő ügyfele, rajtuk keresztül sikerült elvégeznie egy OKJ-s képzést, aminek még tart a folytatása. Fiatal kora ellenére sok mindent megtapasztalt, és a sok nehézség ellenére mégsem adja fel, hogy saját és családja életét jobbra tegye. Elszántsága sokunknak példát mutathat.**

Azzal kezdeném, hogy meséljen nekem az életéről.

Hú, az elejéről kezdjem? Tizenöt évesen ismertem meg a férjem, tizenhat évesen gyerekünk született, és hát akkor egy nagyon vizes, nagyon dohos, abszolút lelakott raktárhelyiségben laktunk, és akkor ismeretem meg az Erzséket. Igazából én az Arató Palin keresztül ismerkedtem meg az Erzsivel. Az én családom, amikor még otthon voltam gyerekként, őáltaluk kapott lakást a ... kerületben, fővárosi lakáspályázat útján, úgyhogy arra gondoltam, hogy ha nekik sikerült, akkor talán nekünk is fog sikerülni. Felvettük velük a kapcsolatot, szépen összeházasodtunk, s akkor így jött, beindult a mókuserék. Lassan megismerkedtem az Erzsivel, láttam én őt ott korábban is az [Menhely] Alapítványnál, de igazából csak ilyen köszönő viszonyba' voltunk, aztán mikor eszébe jutott Palinak, hogy jó lenne valamit kezdeni az én életemmel is, ugye a párom az dolgozik, akkor Erzsike kezelésbe vette az ügyemet úgymond, és akkor így elindult minden.

Ez a második képzésem, amin részt veszek ebben a programban. Az első ABC eladós volt, februárban kezdődött, nyáron ért véget, igen, május-június közepén. Ez a képzés, amin most részt veszek, ez annak a tovább fejlesztett, nagyobb volumenű nem tudom micsodája. Kereskedő, vállalkozó szakképzés, hát majd ha nagy leszek, elmehetek boltvezetőnek. Ami soha nem lesz, hogy én saját vállalkozást nyissak. Az első pedig egy ABC eladó képzés volt. Egyébként is nagyon sokat segített az Erzsike, nem csak, mint szociális munkás, hanem, mint ember, mint jó barát, mint nő, mint anya, tehát nagyon-nagyon sok mindent. **Én sokkal előrébb szeretnék visszakerdezni.** Nyugodtan, és sokkal egyszerűbb lesz, hogy ha konkrét kérdések vannak, mert nagyon hosszú ám ez.

Jó, akkor azt szeretném, ha bemutatná a családját, azt a családját ahonnan származik, a szüleit, testvéreit, hányadik gyerek ön, hogyan éltek, amikor kicsi volt.

Összesen nyolcan vagyunk testvérek, én az ötödik vagyok sorban, hát hogy mondjam... Igazából az első négy testvérem intézetben nevelkedett, amit gyerekként nagyon, nagyon keveset tudtam. Ma már az első három testvéremet megkerestem, és tartjuk is a kapcsolatot. Az egyik tesóm T...-n van egy speciális központban, mert születésekor valami idegrendszeri problémát diagnosztizáltak nála, pszichés, nem is tudom konkrétan, hogy milyen, de nem ismer

* Készítette: Fehér Boróka

**Otthonatlanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

meg minket. Voltak közös képek, ilyen pici kori, de nem ismer meg minket, hiába tartottuk vele nagyon sokáig a kapcsolatot. Aztán a doki, aki kezelte, azt mondta, hogy tök fölösleges látogatni, semmilyen érzelmei nincsenek. Igazából négyen, az utánam levő három született gyermek meg én nevelkedtünk otthon, hát elég szegényes család voltunk, önkényesek sokáig. Paliéknak köszönhetik a szüleim, hogy lett lakásunk.

Az édesanyám is szegény családból származott és az édesapám is, tehát még esély se volt arra, hogy jobb legyen, és nem éppen iskolázottak voltak. Az apámnak három osztálya volt, az anyukámnak megvolt a kilenc osztályos szakmunkásija, elvileg varrónő lett volna, de ahogy megszületett a bátyám, annak vége is lett. A VIII. kerületben gyerekeskedtünk, ott nőttünk fel, és én ott lakom a mai napig.

Az édesanyám B...-án született, Z...-ban volt intézetben, és édesapám Zala megyébe'. Igazából Zala megyében minden városban, faluban lakott, mert a nagymamám egy ilyen vándor-életet élt, sokáig nem tudott sehol megmaradni.

Az apai nagymamámat kevés ideig láthattam, mert amikor felfogtam, hogy ő a mama, akkor nem sokára elment, meghalt. Az anyai nagymamám pedig hat éve halt meg, de övele nagyon jó volt a kapcsolat. **Ő is itt volt Pesten?** Igen.

Mit jelent, hogy a másik nagymama „vándor életet” élt?

Megvettek egy házat, de ilyen nagyon, nagyon, nagyon leromlott házakat, s akkor úgy ahogy lehetett, kipofozta, és körülbelül négy-öt hónap múlva továbbadta, ilyen szinten vándor életet élt. Lakott Sz...-ban, igazából erre az egyre emlékszem, mert ott jártam is, voltam Z...-en is bent a városban, meg azt hiszem... ..

A szülőknek is nagy családjuk van? Úgy értem, hogy sok testvérük volt a szüleinek?

Édesanyámnak tizenhárom testvére volt, rajta kívül (*kacagás*), és az édesapámnak pedig tíz testvére van rajta kívül. Igazából nagyon keveset ismerek. Az édesapám családjából három férfitestvérét ismerek, három nagybátyámat, és az anyukám családjából pedig, ... mennyit is ismerek...? Hatot. Hellyel-közel a felét, de annyira nem tartjuk a kapcsolatot, mert fele külföldön van az édesanyám testvérei közül, az édesapám testvérei pedig továbbra is vidéken vannak. Torontóban élnek], volt hét vagy nyolc évvel ezelőtt az a nagy kivándorlási időszak, s ők akkor mentek ki, és hát sikerült nekik, rendesen dolgoznak, van lakásuk, állásuk, jól élnek.

Említette azt, hogy több éven át voltak önkényes lakásfoglalók a szülőkkel, ugyanabban a lakásban voltak, kellett költözködni?

Kellett költözködni, nagyon sokat. Volt olyan, amikor többször is föltörtük ugyanazt a lakást, miután lezárták. Meg aztán nem volt hova mennünk. Ez az édesapám hibája is volt egyben, mert olyan életet folytatott, amit nem kellett volna.

Nagyon nagy nehezen az édesanyám kiváltotta az ipart, piaci vásárookra, és ők jártak ilyen nagyobb vásárookra. És összegyűlt valamennyi kis pénz, és apuval elszaladt a ló, nem volt elég, aztán utána elkezdett szerencsejátékozni is, és hát az lett a végeredménye, hogy abban a családi házban, ahol laktunk, az elvileg a miénk volt, azt el kellett adni, mert apu akkora adósságot halmozott fel ezzel a rengeteg italozással és játékkal, hogy nem mondanám, hogy maffiák, de nagyon rossz emberek megfenyegettek minket, ha ez nincs rendezve, lehet pucolni a házból. Úgyhogy eladtuk a házat, nagyon kevés pénzért.

Ez P...-n volt, Zala megyében van, a Fő utca 14-be'. (*kacag*) Erre emlékszem, ez volt nagyon sokáig a tesóm laccímkarttyáján az állandó bejelentett laccíme.

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

Akkor jöttek fel Pestre?

Igen, ez olyan '90-ben lehetett, '91-ben, kb. Én akkor négy éves lehettem. Igazából sokszor mesélték ezt a rokonok, meg hát anyuval is sokat beszélünk erről, úgyhogy onnan tudok sok mindent, meg ugye régi papírokból, dokumentumokból is olvastam, hogy mik voltak. Eladtuk a házat, anyu kifizette a tartozást, és hát igazából azt a maradék pénzt is elitta apu, ami lehetőség adott volna, hogy talán kicsit jobb legyen.

Arra emlékszik, hogy hogy volt a Pestre költözés, és miért pont Pestre?

Nem, fogalmam sincs. Én annyit tudok, hogy tizennyolc éves volt az anyu, amikor megismerkedtek apuval, és az itt volt fönt Pesten, de fogalmam sincs hogy miért jöttünk fel Pestre, miért nem maradtunk ott. **Voltak ismerősök, akik segítettek a bejelentkezésben meg a lakás megtalálásában?** Hú..., az anyukám nővére, az én nagynéném, nem igazán szerette az aput. Mi sokáig ott laktunk, a négy kicsi, de csak mi, a gyerekek. Az anyu meg az apu nem mehetett oda, meg hát nagyon kicsi volt a lakás. Ez ugyanabban a házban volt, ahol mi később föltörtünk lakásokat, hát sorra törtünk lakásokat, két lakást törtünk fel. Anyuék kint aludtak az utcán sokáig, szó szerint az utcán, és hát azt hiszem, hogy apu akkor kezdett rádöbbenni, hogy hát nem kellett volna. Ő akkor nagyon megváltozott, nem járt hozzánk, a nagynéném egész nap ott volt velünk, de az apu nem. Nagyon lefogyott, megbetegedett, hát olyan lett, mint egy kis hetven éves apóka, nemcsak testileg, hanem lelkileg is. Lelkileg helyre jött később, de aztán újra elkezdett inni.

Milyen lakásokat sikerült feltörni?

Ezek ilyen szoba konyhás lakások voltak, ilyen huszonöt-huszonnyolc négyzetméteres lakások, komfort nélküliek, nagyon lelakottak. Amikor beköltöztünk egy ilyen lakásba, megkaptuk a pótlékot, anyaságit, és akkor festettünk, tapétázás, azért megcsinálták. Ha jöttek számlák, azt befizettük, elkezdünk iskolába járni. Azt már nem tudom, hogy az anyu honnan ismerte az Arató Palit, de azt tudom, hogy sokat jártunk a gyerekjóléti szolgálathoz is. Akkor még ott volt a Kinga, adtunk be pályázatokat a lakásokra, és hát egyszer nyertünk.

A fővároshoz adtuk be akkor a pályázatot, akkor ismerkedtem meg a férjemmel, tizenöt éves voltam.

Emlékszik, hogy milyen volt, amikor el kellett jönni a foglalt lakásból?

Hát az, hogy el kellett jönni, az olyan volt, hogy megjelentek a rendőrök, és felszólították a szüleimet, hogy pakoljanak ki a lakásból, mert ha nem, akkor ők összepakolnak, csak hát akkor utána nem sok minden lesz használható. Úgyhogy szépen összepakoltunk, és le is zárták a lakást. **Akkor aznap már sikerült visszamenni?** Igen. Laktunk keresztanyámnál is, vidéken, Kis...-n volt, egy ilyen tanya jellegű helyen. Egész családias volt, de a szüleim oda se jöhettek. Ez számomra egy nagy talány, és soha nem jövök rá arra, hogy az apámat miért gyűlölik ennyire, igazából az egész család, minden testvérem, rokonom, három méter távolságra. **A saját gyerekei is?** Igen, azt hogy a testvéreim miért gyűlölik, hát igen... Úgy nőttünk föl, hogy folyamatosan bántotta, kidobta a lakásból, elvette a pénzt, mindenért. **Voltak neki jó tulajdonságai is?** Én ebből nagyon keveset láttam. Én személy szerint nagyon keveset láttam, mert én úgy nőttem fel, hogy állandóan veszekedtek, hogy összebújtak volna, vagy csendben lettek volna..., hát nagyon keveset láttam én.

Milyen volt az iskola ahová jártak?

Hú, az iskolát nagyon szerettem, a VI. kerületbe jártunk a L. utcába. A tanárokkal is jó volt

**Otthonatlanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

a viszony, jól ment a tanulás is. Amikor ötödikes lettem, akkor volt egy irodalmi tanárom, aki fölfedezte, hogy szépen tudok szavalni, milyen jól mondok verset, milyen nagy irodalmi tehetségem van. Akkor elkezdünk járni szavalóversenyekre, és akkor ez így ment. Annyira beindult ez a szavalós verseny, hogy szinte minden héten volt valamilyen verseny meg előadás, meg... Meghívtak a [Színház] megnyitójára is, az nagyon jó volt. Jók voltak az osztálytársak, a tanárok, abszolút minden jó volt. Olyan öt óra volt, amikor hazamentem. A tanulószobát, a napközit is bevállaltam. Jó volt. Inkább ott legyek, mint hallgassam a szüleimet.

Nyaranta mit csináltak?

Nyaranta? (*kacagás*) Gyerekkoromból nem nagyon emlékszem, de fölsoően szinte végigszavaltam az egész nyarat. Voltam Pápán, Balatonon, Keszthelyen, Veszprémben, nagyon sok helyen fellépésen, versenyeken. Egy idő után csak úgy hívtak, hogy lépjek fel, és nem pénzt, hanem valami ajándékot kaptam. De ezek tök jó ajándékok voltak, nagy könyvcsomagok, plüss állatok, nagyon jó dolgok voltak. Meg iskolai táborokba' is voltam. Mindig kiérdekeltem, hogy nem kellett fizetnem, mert mindig azt mondták a tanárok, hogy fellendítettem az iskola hírnevét, és akkor hát miért ne mehetnék ingyen táborba. Voltunk Dunabogdányban, Balatonboglár, Balatonmárfafürdőn, hát sokfelé.

Szülei tudták támogatni ebben a szavaló szereplésekben?

(*kacagás*) Hát az édesanyám nagyon örült neki, mert azért ő is ilyen fajta beállítottságú, mint én, csak apa mellett, hát... Annak baromira örült, amikor vittem haza az oklevelet, hogy első lettem, megnyertem az országost, meg minden. Vitte körbe a házba, meg minden, hogy mit tud az ő lánya. Aztán otthon meg minden voltam, csak tisztességes diáklány nem, mert, hogy én miért vagyok olyan későn az iskolában, biztos fiúzok ezerrel. **A testvérei is szavalnak?** Nem. A nagyobbik öcsém rajzból volt nagyon jó, eszméletlen jól rajzolt, kilenc-tíz évesen csak úgy emlékezetből a Dumbot lerajzolta, a Hófehérkéből rajzolt le jeleneteket. De hát az is sajnos kimaradt az életéből, nem ezen a pályán indult el.

Nyolcadik után mi történt?

Elmentem drámatagozatos suliba továbbtanulni, akkor már tizenhárom, tizennégy éves voltam. Kezdtém rájönni, hogy ennek fele se tréfa, ahogy a szüleim élnek: állandóan hideg enivaló van csak otthon, volt, hogy nem is volt mit enni, úgyhogy amikor kapták a gyst és a családít, én elloptam a pénzt, és elmentem a piacra, és bevásároltam az egészből kétheti húst, zöldséget. Később kimentünk a Tescoba is. Összeszedtem a haverjaimat, és kimentünk, mindent bevásároltam, lisztet, cukrot mindent. Aztán rájött az anyu, hogy ez így jó, és utána már nem kellett ellopnom. Én megmondtam neki, hogy elvittem és kész, és hát, ha tetszik, jó, ha nem, akkor sajnálom. Utána aztán anyuval mentünk. Egyszerűen elegendő volt abból, hogy elherdálják az egész pénzt, mert olyan nyolcvan-százezer forint befolyt a családba. Sajnos itt is volt adóság, mert nem volt pénz befizetni az adót, a járulékok kötelezettségeket, minden pénz arra ment el, hogy apám jól érezte magát. Úgyhogy az lett a vége, hogy nagyon sokáig a családból meg a gyesből vonták ezt az összeget, és az ipari engedélyt is bevonták. Utána már nem is csinálta.

Gimnáziumba már nagyon keveset jártam, körülbelül három hónapot, mert ugye fölvevük a pénzt az anyuval minden hónapban, elmentünk bevásárolni, és akkor én meg is főztem, ki is takarítottam, rendet raktam a szekrényekben. ... Csúnya dolog így fogalmazni, mert mégis csak a szüleim, de igénytelenek voltak, ezt kell mondani. Hogyha anyu nekiállt takarítani,

Otthontalanul...
Tégy az emberért!

„Szeretnék valami lenni”

akkor mindig az volt, hogy biztos vár valakit, akkor most ő menjen el gyufáért?! Szóval ilyen dolgok voltak. Én otthon maradtam és takarítottam. Voltak régi dolgaink, kivettem a bolhapiacra, eladtam. Ha láttam olyan dolgot a többi árus dolgai között, amit meg lehet venni és több pénzért eladni, megvettem, és bizony el is adtam több pénzért. Sajnos elrepült az idő, és azon kaptam magam, hogy ho-hó, és az iskolával mi lesz?

Akkor tájban ismerkedtem meg a férjemmel. Beköltöztek. Vettek egy lakást, a nem-tudom-én-kicsodája a férjemnek, erre már nem emlékszem, abban a házba, ahol mi laktunk, és odaköltöztek. Összeismerkedtek az apu meg ő, elvitte dolgozni magával. Na, most hogy ezt, hogy csinálta, fogalmam sincs, de elvitte magával az építőiparba segédmunkásként. Ivott az apu, mert tényleg ivott, meg nagyon erősen dohányzott is, de tudott mellette dolgozni. Följáromgatott, beszélgettünk, néha hülyéskedtünk is, és így szépen lassan kialakult.

Hány éves volt akkor a férje?

(kacagás) Huszonhat... nem igaz, huszonöt, én akkor voltam tizenöt. Volt köztünk tíz év korkülönbség, és az a mai napig is megvan, de hát igazából nem bánom, mai napig nem veszem föl, nem érzem azt, hogy tíz év az tíz év.

Elhatározták, hogy összeházasodnak?

Hát az nem volt azért ilyen egyszerű. Mivel nem jártam suliba, merthogy otthon tettem-vettem, hát ezt az iskola lejelentette. Mivel én tizenhat éves koromig voltam tanköteles, jelentette a gyámügynek, a gyámügy pedig védelembe vett, ami abban állt, hogy köteles voltam újra elkezdeni járni iskolába, és családgondozót rendeltek ki mellém, akinek folyamatosan, adott időközönként jeleznem kellett, hogy hogyan haladok az iskolában, ellenőrzőt kellett bemutatni. Elég szigorúra lett fogva a gyeplő. Én elköltöztem hozzá, mert volt egy ilyen ominózus eset, amikor az apa nagyon-nagyon berúgott, aznap kaptuk meg a lakást, igen, akkor kaptuk a hírt, hogy megvan a lakás, hát akkor ünneplejünk, mert mi az, hogy lakást kaptunk. Nagyon berúgott, kidobott, azt mondta, hogy soha nem mehetek haza. És így odaköltöztem hozzá.

Akkor ő már elköltözött, ebben a raktárhelyiségben lakott, mert neki is volt egy vállalkozása, és az alapján tudta végül is megvásárolni a raktárhelyiséget, amiben laktunk, és odaköltöztem. Jött a gyerek, akkor három hónapos terhes voltam, amikor védelembe vettek, és a Szekeres Kinga családgondozó ötlete volt, hogy nem kell intézetben megszülnöm a gyereket, mert megmondom őszintén, hogy fogalmam se volt abban az időben, hogy mi az, hogy terhesség, és hogy ennek mik a velejárói. Nem foglalkoztam vele, hogy nincs menzeszem, és már késő lett volna ahhoz, hogy úgymond visszacsináljuk. És hogy menjek férjhez, ha a szüleim beleegyeznek, menjek férjhez, kiadja a gyámügy a papírt, és egyszer csak nagykorú leszek, legalábbis jogilag, és akkor nem kell intézetbe mennem. Terveztük az esküvőt, de nem így, hatalmas esküvőt, tanulás, érettségi után, ami azért nem itt lett volna. Hát körülbelül most kellene férjhez mennem, ha aszerint haladunk tovább, ahogy elterveztük. De akkor muszáj volt, mert ha nem, intézetben kellett volna megszülnöm a gyereket, meg még el is vették volna, szerintem.

Így együtt tudtak maradni. A babával is együtt maradtak?

Igen, csak az volt a baj, hogy édesapámnak volt egy ilyenje, hogy én a szerelem miatt hagytam ott az iskolát. Jó, hát nyilván nem fogja bevallani ott ország-világ előtt, hogy mi volt az igazság. Azt is mondta, hogy nem tudott arról, hogy én nem járok iskolába. Meg hogy ez az egész a háta mögött volt. Satöbbi. Na, hát akkor csalódtam az apámban, óriásit. Először még annyira nem nagyon értettem, hogy miért van köztük ennyi vita meg háború meg harc, de akkor megértet-

**Othontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

tem, és hát azóta se jó a kapcsolatunk. Gyűlölni nem gyűlölöm, de nagyon örülök, hogy nincs a közelemben. Furcsa ezt így hallani, de jó, hogy nincs a közelemben.

Az anyukájával tartja a kapcsolatot?

Az édesanyám tavaly novemberben meghalt, TBC-ben, egy hosszan tartó betegség után. Nagyon nagyon sok gyógyszert szedett a betegségére, és a mellékhatások ödémát okoztak az agyában, meg különbözőféle tumorokat. Fogalmam sincs, hogy miért nem vették észre, mert egy évig kórházban volt, folyamatosan, hogy féken tartsák a fertőzését... és hát... meghalt. Ez hogy tumorjai voltak meg... ezzel az édesapám nagyon nem foglalkozott, járt hozzá a kórházba, meg minden. De sokszor volt olyan, hogy fogtam, és kidobtam apámat a kórházból, mert ott is elkezdte a kis mondókáját, hogy azért nem megy haza anyu, mert ott neki már van valakije, és jól érzi magát ott, stb. stb. Olyan is volt, hogy a főorvos kitiltotta, két hétig nem is engedték be.

Hát az édesapám egy ilyen ember volt. Igazából nem tudok róla jót mondani, mert nem ismerem a jó oldalát, nem is tudnám megismerni, mert egyáltalán nem mutat magából semmit. Hogy mitől lett ilyen, hogy kitől, hogyan, mikor nem tudom. Valami oka biztosan van, hogy ő egy ilyen ember, de nem tudom, én csak azt látom, hogy miket művel.

Aztán a húgom is tizenhat évesen összepakolt, és bevonult az Alföldi utcába, az intézetbe, és azt mondta, hogy jó, hát akkor én ebből nem kérek. Őt is állandóan megverte, hát... mindenféle. Mindenféle útszélinek lehordta, hogy ne mondjam, hogy miket mondott, és akkor elege lett a húgomnak. Két évig tengődött, tengődött-lengődött, senki nem foglalkozott vele. Most otthon van az öcsém, a két öcsém, de hogy az ő sorsukkal mi lesz, fogalmam sincs, mert ezt a lakást se fizetik. Ez egy belvárosi hatvanhárom négyzetméteres lakás, közvetlenül a Nyugati pályaudvar mellett, és hát nem fizetik, semmilyen rezsit, se lakbért se semmit, és már elvették a bérleti jogviszonyt, úgyhogy várható, hogy kirakják őket. Az öcsém szeptemberben lesz tizennyolc, a kisebbik tizenöt lesz decemberben. **Most ők hárman laknak apukájával?** Hát nem hárman, mert négyen... Az édesanyám halála után egy héttel összeköltözött egy hölgyeménnyel, fogalmazzuk így.

Milyen volt az a raktár, amiben a férjével lakott?

Ez egy földszinti VIII. kerületi lakás, raktár volt, a falak másfél méter-két méter magasan úsztak a víztől, hiába festettünk, két hét múlva ugyanolyan vizes volt, mint előtte, úgyhogy nagyon rossz volt. Két éve, nem, másfél, 2006. december végén költöztünk be ebbe a lakásba, ahol most lakunk, ez a Menhely Alapítvány Krízis lakása. Igazából muszáj volt. Többször kértük azt az önkormányzattól, hogy nyilvánítsák lakássá azt a raktárt, beletennénk wc-t, fürdőszobát, komfortosítanánk, de nem engedték. A gyerekem nagyon beteges lett, tartósan nem lett beteg, de minden héten háziorvoshoz mentünk, minden hónapban legalább háromszor gyógyszert kellett neki váltani, mert asztmás zörejei voltak, minden olyan tünetet produkált, amit egy ilyen lakás kiadhat magából. Ő az első gyerek.

A második gyerekemet 2005-ben szültem, júliusban. Ő még odaszületett. Két hónapos volt, amikor leállt a hörgője, borzasztóan dohos volt akkor már a lakás, hiába szellőztettem a nyáron egész nap, nyitva volt ajtó, ablak, akkor is lehetett érezni, és akkor úgy döntött a Zsolti, hogy ez így nem mehet, tenni kell valamit. Hál istennek Ferike meggyógyult, utána nem sokkal rá, hogy kapták ezeket a lakásokat. Még papíron nem volt az övék, de már hívott, hogy van ez a lehetőség, csináljuk meg, és akkor költözzünk oda. Mégsem lesznek betegek a gyerekek, könnyebb lesz lakás után nézni. Így 2006 nyarán megkaptuk ezt a lakást, nem megkaptuk,

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

hanem megállapodást kötöttünk arra, hogy újíthatjuk, amíg folyik a hivatalos papírmunka, és akkor csinálhattuk, folyamatosan.

Ez egy első emeleti lakás, szoba konyha, bele tudtuk tenni a fürdőt, igaz hogy egy tenyérnyi kis fürdőszoba, de van minden, lehet fürdeni. Picike, de szépen megcsináltuk, van benne egy kisebb galéria is, hát sokkal jobb, megmondom őszintén, mindenféle szempontból. Nekem az volt a legfontosabb, hogy végre nem kell a kórházba töltenünk a karácsonyt, a szilvesztert, a nyarat, a telet, a tavaszt vagy az őszt, mert a kettő közül valamelyik gyerek mindig beteg volt, és én ott ültem velük a kórházban, nekem ez volt a legfontosabb.

Egyébként ez a ház, ahol lakunk, ez a háztömb, egy borzasztó veszélyes hely, mert drogosok, alkoholisták, tehát olyan emberek vesznek minket körül, akik a gyerekeknek a legrosszabb példa, függetlenül attól, hogy mi nem így élünk, a mi családjuk. A férjem rendszeresen dolgozik, én még otthon vagyok, mert még gyesen vagyok. Igaz, hogy főzök, mosok, takarítok, de például, ha kinézek az ablakon, azt látom, hogy a fiatal tizenhét éves tők egészséges gyerek lövi magát, és mindezt úgy, hogy verőfényes napsütésben kiül az udvar közepére, és bárki láthatja. Mint egy színházban, kiállok az erkélyre, és megnézem. Ráadásul el is dobálják ezeket, amik megmaradnak, tű, meg papír, meg véres vatta. Hát..., hogy mondjam, a közösülések is megtörténnek a lépcsőházban, úgyhogy nem olyan jó maga a ház, de a lakásnak nagyon örülök.

Hogyan kapott kedvet, hogy megint tanulni kezdjen?

(kacagás) Mindig is szerettem tanulni. Mi ezt a férjemmel terveztük is, hogy azért ez ne maradjon annyiba. Egész jól tanultam, nem akartuk, hogy ez sitty-sutty abbamaradjon, és amikor jött ez a lehetőség akkor volt közel két éves a Ferike.

Ferike a legnagyobb?

Nem. Van a férjemnek első házasságából egy most már tíz éves gyermeke, akit mi nevelünk, Laura, a lányom az elsőszülött gyermekem, öt éves, és Ferike, a legkisebbik, ő most lesz három éves. Hamarosan lesz egy sokkal kisebb, igen. (nevet) Elkezdtem tanulni. Igazából én kerestem munkát Ferike mellett, beírtuk a bölcsibe, és kerestem a munkát, de nagyon elegendő lett, hogy semmi. Nekem nem bűdös a munka, bármit megcsinállok, még azt is, hogy kitakarítom a nyilvános wc-eket! De ott se kellettem, mert oda is angol nyelvtudás, meg érettségi. wc-t pucolni kell angolul! (nevet) Borzasztó ideges lettem, elmondtam az Erzsinek, és akkor mondta, hogy van ez a „Lépj egyet előre!” program, aminek keretében lehet indulni képzéseken, és hogy lenne e kedvem megpróbálni. Akkor elkezdünk keresgélni a képzések között, hogy mi az, amihez lenne kedvem, mi az, amit javasol, amivel talán előbbre lehetne lépni, és így lyukadtunk ki az ABC eladónál. Elkezdtem járni, mentorként az Erzsit jelölték, vagy jelölte ki magát mentornak. Letettem a vizsgát, egész jól. Aztán ott az iskolában ajánlották fel, mivel egész jó lett a vizsgaeredményem, ezért lenne-e kedvem még egyet megpróbálni, mert később erre a képzésre nem lesz lehetőség csak érettségivel, ami nekem nincs, sajnos. A képzés vezetője fölhívta az Erzsit, elmondta neki, hogy mi a helyzet, és elintéztük, hogy ezen a képzésen is részt vehessek, aminek majd most lesz a következő hónapban vége, és akkor lesz vizsga.

Mik a további tervek?

(kacagás) Mik a további tervek? Szeretnék végre elkezdni dolgozni, de ezt körülbelül másfél év múlva tehetem meg. Közben szeretnék egy picit pihenni, mert cirka egy év alatt húztam le ezt a két képzést, beszéljünk úgy, mintha már ez is meg lenne, és nagyon nagyon elfáradtam. Ráadásul rengeteg probléma van, amit meg kell oldanom. Nem olyan rég a házasságom is

**Othontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

veszélybe került, amit a jelek szerint sikerült megmenteni, de ugye az ördög nem alszik, szokták ezt mondani. Ráadásul nincsen lakásunk, ez egy krízislakás, ami ugyan szép meg jó, de nagyon kicsi, borzasztóan kicsi. Úgyhogy most szeretnék ezen dolgozni. Igazából az Arató Pálival egy kicsit megromlott a kapcsolat, felszínessé vált, nagyon hanyag lett így egyik percről a másikra, és úgy érzem, hogy most már muszáj a sarkamra állni, ahhoz hogy lakás legyen ebből a dologból. Közel két éve lakunk a lakásba, és egy három hete került a nevünkre a villanyóra. Egy másik ember, az azelőtti lakó nevéen volt a villanyóra, akinek nagyon sok pénze volt hátralékként, és akkor elvitték a villanyórát. Ja, nem, na, a gázórát. Három hete elvitték. És akkor telefonáltam, hogy mi van, hát nem tudok főzni, három gyerek van, a férjem mindjárt itthon van, és nem tudok főzni. És akkor így kapta kalap-kabát, és elment elintézni. A villanyórával ugyanez a helyzet, ugyan azt a nevére vette rögtön, de még egyetlen számla sem jött. Ki tudja, hova megy, de oda nem, az biztos. Most már hétezer kilowatt van a villanyórában, ami háromszázezer forint, úgy hogy azt is ki kellene fizetni. Ezt én fogyasztottam el, természetes, de nem az én hibám volt, hogy nem jött számla. Lakbér egy fillér sincs elmaradva, az jön minden hónapban, gáz sincs ugye elmaradva – az a tartozás, ami volt ennek az emberkének, az ugye stagnál végül is. Most ugyan intézem, hogy a saját nevemre kerüljön a villanyóra, de ez nem olyan egyszerű, mert nem én bérlém a lakást az önkormányzattól, hanem az Alapítvány. Én egy egyszerű albérlő vagyok, egy mezei albérlő.

Milyen szerződésük van, meddig maradhatnak a lakásba?

Most lett meghosszabbítva, határozatlan idejűre. Nekem megfelelne, csak az a baj, hogy baromi kicsi. Most már három gyerekkel, meg mi vagyunk ketten a férjemmel, és hát harminc négyzetméter ez a lakás. A szoba körülbelül ekkora, igen. *(egy kb. 3 * 4 méteres irodában beszélgetünk – körbemutat)* Van egy konyha, ami tényleg nagyon kicsi. És van egy pici fürdőszoba. Tényleg nagyon kis miniatűr a lakás. Ráadásul sajnos pályázat nincsen a kerületben, valamiért nem akarnak kiírni pályázatot. Volt most licitálás, de hát kinek van annyi sok pénze, hogy milliókat fektessen egy lakásba? Akkor már vennék, nem?

Félretett pénzük van?

(kacagás) ... Az égvilágon semennyi nincs. Nemrég kezdett el újra dolgozni a férjem, mert porckorong sérve van. És ez olyan, hogy az egyik percben kijön, a másikban elmúlik, de van hogy hetekig nyomja az ágyat, mert akárhogy szedi a gyógyszert, meg eljár kezelésekre, meg minden anyám tyúkja, nem nagyon használ. Egyszer csak gondol egyet és visszahúzódik, aztán megint kiújul, úgyhogy hol tud dolgozni, hol nem. Ráadásul, amit én kapok a gyerekekre, a gyes, családi pótlék, azt mind elviszi a rezsi. Végül is abból eszünk, amit a férjem dolgozik.

S mit dolgozik?

Építőiparban, mindent végül is. Utat csinál, házat épít, bont, fest, kőművesedik, mindent tud csinálni.

Amikor beteg volt, kapott táppénzt?

Nem, mert hogy feketén dolgozik, a vállalkozó, akinél dolgozik, nem nagyon szereti bejelenteni az embereket, hanem evvel a bizonyos kék kiskönyvecskével dolgoztatja őket, amibe csak időnként kerül bele a bélyeg.

Maga milyen állást szeretne, ha választhatna?

Hát, szeretnék boltvezető lenni egy jól menő helyen, de ez csak egy álom. Igazából pályakezdő

Otthontalanul...
Tégy az emberért!

„Szeretnék valami lenni”

vagyok és leszek is, amikor leteszem a vizsgát, és meglesz ez a második szakmám, vagy végzettségem, és nagyon nehéz pályakezdőként állást keresni. ABC eladóként is kerestem állást, és akárhol meghallották, hogy pályakezdő vagyok, vagy beleírtam az önéletrajzomba, automatikusan selejt, kiselejtezték, meg sem hallgattak. Úgyhogy nagyon nehéz lesz. De mindenképpen szeretnék valamit csinálni, ha nem ebben a szakmában, akkor nem érdekel, elmegyek wc-pucolónak is, de valamit muszáj lesz dolgozni.

Gondolkodott azon, hogy esetleg folytassa a középiskolát?

Igen, csak az a baj, hogy egyszerre nagyon-nagyon sok probléma van most, nem csak az én vállamon, a férjem vállán is, és jó párat ki kellene iktatni ahhoz, hogy egy ilyen több éves, ekkora volumenű dolgot elkezdjek csinálni. Ráadásul akkor már négy gyerekem lesz, ha elkezdeném a középiskolát, és hát akárhonnán nézem, négy év a középiskola, az érettségi, és nekem egy sincs meg, úgyhogy előnyöm sincs a többivel szemben. Biztos vagyok, hogy nem fogom ezt elhanyagolni, de most nem lehet, egyelőre azt mondom, hogy nem, most meg kell oldanom a lakás problémáját, meg kell oldanunk nagyon sok mindent.

Köszönöm szépen. Róla mit lehet tudni, a pocaklakóról?

Ő fiú lesz, és várhatóan a következő hónap közepén megszületik, de remélem a végén, igyekeztem megtárgyalni vele, hogy eszébe ne jusson megszületni a vizsgára! Olyankor jó, mert rúgja a vesémet, meg a májamat. Nem tudom, mit akar mondani, de nagyon félek attól, hogy a vizsgára jön meg. A tanárom is. Mi lesz akkor, ha babával jövök vizsgázni? Én leszek az egyik éretlen? Ha úgy születik meg a baba, hogy el tudja menni vizsgázni, akkor meg fogom szépen a babámat, és elmegyek vizsgázni a babával együtt, de hát azért remélem, hogy nem leszek kórházban, amikor vizsgázni kell. Imádkozunk. Ha már végig csináltam az utolsó félét, akkor az utolsó három hetet bírja ki odabent, remélem, hogy bent marad!

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

„SZERETNÉK LEGALÁBB VALAMIT TANULNI, HOGY NE LEGYEK HÜLYE”

*Beszélgető partneremmel a munkahelyi irodámban ültünk le, másfél-két órát beszélgettünk, kicsit riadt, kicsit feszengő, de azért kellemes hangulatban. A huszonkilenc éves, jól öltözött, alacsony természetű roma nő lassan, meg-megállva, némileg vontatottan fejezte ki magát. Az volt a benyomásom, hogy nem nagyon szokott egybefüggően beszélni, gondolkodni eddigi életéről, mint ő is mondja, inkább zárkózott természetű, vagy legalábbis ilyen volt a beszélgetés során. Jelenleg általános iskolai tanulmányokat folytat.**

Kezdjük azzal, hogy hány éves és hol született?

Huszonkilenc éves voltam most májusban és Ty...-n születtem. ... Hát..., nem jó családban. ... Anyuék jók voltak, csak a végén eladták a lakásunkat azt' én így kerültem hajléktalannak.

Ezt így gyorsan elintéztük, de azért Ty...-n egyáltalán családban nevelkedett?

Családban. Anyukámék neveltek.

Ty...-n belül hol laktak?

Azt nem tudom megmondani, hogy hol. Azt tudom, hogy Ty..., Cimbalmos utca, azt hiszem, 19. Tizenhat-tizenhét éves koromban már elkerültem onnan, mert volt egy baj, csak arról... nem beszélek. ... Többen voltunk, négyen. Most már több van. Hatan vagyunk testvérek. **Maga volt a...? Az első. A legnagyobb?** Igen.

És hogy születtek utána a többiek?

Én voltam az első, utánam volt az öcsém, utána a húgom, utána a másik húgom, aki beteg. ... Karcagon van. Epilepsziás. Ilyen beteges. Így van ő. Kit nem mondtam? **És akkor még vannak a mégkisebbek ezek szerint.** Azok intézetben vannak most.

Amikor maga született, akkor a szülei mivel keresték a kenyeret?

Kenyeret? Azt hiszem, az apu az dolgozott, anyu az velünk volt otthon. Anyu is valamikor elment dolgozni. Gyárba dolgozott..., eltartott minket, megvolt mindenünk. Volt olyan, hogy ment dolgozni, hat évig dolgozott.

Volt olyan is, hogy alkalmizott?

Alkalmi? Azt nem, nem emlékszem arra.

Édesapja?

Apu az nyugdíjas volt. Apu is dolgozott, téglagyárba, azt hiszem. Aztán beteg lett, megműtötték a gyomrát, és leszálékolták. Akkor még pici voltam, még anyu mesélte. Még anyu mesélte, hogy apu beteg lett. Apu is elmesélte.

* Készítette: Győri Péter

„Szeretnék valami lenni”

És akkor az édesapja otthon tartózkodott így, hogy beteg lett, vagy...?

Otthon. ... Meg volt olyan, hogy elment ilyen..., besegített egy néninek, segítgetett neki, hát pénzért.

Maga járt-e bölcsődébe, óvodába?

Hogy jártam-e? Iskolába jártam. Bölcsődébe, arra nem emlékszem, hogy jártam bölcsődébe. Óvodába jártam. Iskolába csak öt osztályom volt, vagy hat? Nem tudom.

De hány éves korában ment iskolába?

Hány éves voltam? Igen, hány éves volt, amikor elsőbe beiratkozott? Nem tudom. Tényleg nem tudom, hány éves voltam. Olyan tíz. Nem tudom, hány éves voltam akkorában, nem tudom. Az már régen volt.

És ahova járt iskolába, az itt volt, Ty...-n?

Igen, ilyen kisegítő iskola volt, és oda jártam. Messze volt...., tudom.

És ez milyen volt ez az iskola, ahova járt?

Jó volt. Külön voltak az első, második, harmadik osztályosok, vagy egyben voltak? Külön. És hány évig volt az a tanító néni, vagy tanító bácsi? Emlékszik a nevére? Nem emlékszem a nevére. Hány évig volt ő a tanító nénijük vagy bácsijuk? Sokáig. Végig egy tanító nénije volt, vagy bácsija? Nem, több. Több volt, a matekban is több volt. Tanár bácsim az egy volt, azt tudom, ... Katika néniem emlékszem, az tanítónő volt. Arra emlékszem. Ildikó néni, csak nem tudom, milyen Ildikónak hívják. És hányan voltak egy osztályban? Nem tudom. Hogy hányan voltunk? Szerintem kevesen. Nem voltunk annyira sokan. Nyolcan. És az úgy volt, hogy mindig délelőtt volt iskola? Reggel.

Hogy ment el iskolába? Elkísérték-e, vagy egyedül kellett menni?

Egyedül mentem... Ühüm. Apu vitt el mindig biciklivel, mert én nagyon messze iskolába jártam, aztán elvitt. Utána, mikor már nagyobb lettem, akkor már egyedül mentem. Az iskola volt messze, vagy maguk laktak kint valahol? Mink is messze laktunk. És akkor ez a Ty...-nak szinte két végén. Igen-igen.

Tehát maguk laktak az egyik végén, mondjuk, és akkor az iskola meg esetleg úgy egy másik végén, valahol egész máshol volt.

Igen. Igen, nagyon messze volt. És akkor ez nem a rendes iskola volt, hanem ez egy ilyen kisegítő iskola volt. De ezt mondtam az iskolába is, ahova most járok. Most ki szeretném járni az iskolámat. Szeretnék valami lenni.

Ahol maguk laktak, ott a szomszédokkal jóban voltak? Vagy kapcsolatban voltak?

Hát..., [nagy]bátyámmal, igen, de az már meghalt. Jó viszonyban voltunk. Volt valamikor vita, mert mink is rosszak voltunk, gyerekek. Gyerekként voltak pajtásai? Há' voltak. Úgy voltak..., csak nem nagyon engedett apu minket ki, mert mindig bezárta az ajtót. Nem az ajtót, hanem a ... kaput. Nem engedett úgy ... játszani.

És miért vigyázott magukra ennyire?

Hát, nagyon vigyázott, húú... Mert nem akarta, hogy bajunk legyen, hogy valami történjen velünk. Főleg engem féltett jobban. Engem. Nem, mástól féltett ő szerintem, hogy nehogy valami történjen velem.

Otthontalanul...
Tégy az emberért!

„Szeretnék valami lenni”

Ha mégis ki tudott menni a házból, a kertből, akkor egy gyereknek ott mit lehetett csinálni, mivel tudtak ott szórakozni?

Kölökként? Hát, én kisbabával játszottam..., arra még emlékszem, amikor még mamához mentünk látogatni. A mama ... ilyen macikat vett, azokkal játszottam. Inkább a húgommal játszottam többször. **A mama az édesanyjának volt az édesanyja?** Az édesanyámnak. Ő nem szeretett engem. Igen... Útált. Valamiért, nem tudom. ... Így érzem.

Ezt ki is fejezte?

Mondta is. **Mit mondott?** Hogy azért nem szeret, mert – a nevemet most nem mondom ki –, hogy azért nem szeret..., ... mert apukámra hasonlítok, meg ilyenek, mert nem anyura hasonlítottam, meg hogy magyarul mondván butus vagyok, és azért, azért nem szeretett a mamám. **Egyébként maga szerint butus volt?** Nem. **Csak rámondták magára, ugye!?**

Az édesanyjának az anyukája az nem volt meglehetősen azzal, hogy a maga apukája és anyukája összeházasodott?

Hát nem. **És mi baja volt az édesapjával, mi volt a gond?** Apu részeges volt. Ja, ... vagy nem tudom, mi baja volt. Szerintem nem az volt, én nem tudom, mi volt a baja. De csak engemet..., öcsémet, másik testvéremet, aki beteg, szegényke, már tíz éve nem láttuk... .., mert beteg.

Az édesapja a családban hirtelenharagú is volt?

Apu? Hát, az volt... Ivott is... Anyut úgy nem bántotta már, már nem bántotta, mert akkor már nagyok voltunk. És az öcsi mindig rászólt, hogy állj meg, mikor már nagyok voltunk, hogy ne bántsa anyut. De úgy nem. Rossz, hogy mondjam, nagyon rossz természete volt apunak, amikor berúgott... nem beszélt... Pszichológushoz jártunk..., gyerekek. Nagyon... rossz volt.

Hogy tudtak az édesapja, édesanyja maguknak ruhát, cipőt venni, szerezni?

Vettek. Mert mindig megvolt a pénz. Mind a kettő dolgozott. Anyu is. Hat évig dolgozott. Azt hiszem, hogy dolgozott, azt tudom, mert anyu mesélte nekem, meg egyszer voltam is bent a gyárban. Egy nagy gyár volt. Ott mentem el mindig iskolába.

És az édesapja, az meg be-besegített valahova?

Megkapta a nyugdíjat, mert nyugdíjas volt apu, nem dolgozhatott. Nem dolgozhatott, azt így. Aztán meg mindenünk megvolt, malacunk, csirkénk, ... erre is emlékszem. **Aha, tehát ott volt egy kis kert, kis ól.** Igen, nagy lakás volt. **És olyanra emlékszik, hogy esetleg volt disznóölés is?** Disznóölés? ... Nem, nem, ... olyanok nem voltak. **Zöldség, vagy valami az megtermett?** Bab vagy krumpli, valami a kertben, vagy ez így nem, nem volt ilyen? De, azt is csinálták anyuék. Krumplit, répát, meg ilyenek. Gondoskodtak. Amúgy megvolt mindenünk. Nem panaszkodhatok, hogy nem volt meg. Hát, kicsinek jobb volt, mint most. Most nagyon rossz.

Más volt, aki segített maguknak? Testvér, vagy rokon?

Testvér. Azt hiszem, hogy az apunak az édestestvére. Hát, jól van, nem úgy segített ő, úgy segített, hogy pénzt adott, de úgy, hogy meg kellett adni, kamatos pénzt. Arra még emlékszem. Ezerre ezret. Muszáj volt.

Ő is ott lakott valahol, a nagybácsi?

Nem arra, pont felénk, hanem ő is messzebb. Nem tudom, milyen utca. De Ty...-n. A nagy-

**Otthonatlanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

mamája is Ty...-n lakott? Nem. Ő valahol máshol? Á...-n. Itt, nem messze van. De már meghalt. Az édesanyja onnan származott. És onnan vitte el... Édesapja ty...-i volt eredetileg? Igen. Ott született. Á...-ról vitte az asszonyt. Hát, azt én nem tudom, hogy volt. Édesapjának a szüleit nem ismerte? Nem. Akkor már nem éltek, amikor én már nagyobb voltam. ... Mámám, csak mesélték, hogy agyvérzést kapott és meghalt... Nem tudtam, nem láttam őket. Anyunak az édesapját sem láttam, az meg itt volt nem messze.

És a maga édesanyja, édesapja mennyi iskolát végeztek el, mit gondol?

Anyu, az sacc, hat. Nem tudom. Nem tudom. Mert most velem hatodikba jár iskolába. Édesapja hány osztályt végezhetett? ... Nem tudom. Vagy megvolt, vagy nem. De szerintem őneki megvolt, mert ő okos volt.

Ahova maga járt iskolába, volt valami, ami magának ott esetleg nagyon nem tetszett, tehát ami nem volt jó?

Nekem? ... Nem emlékszem rá. ... Úgy jó volt iskolába járni. ...

Rendszeresen járt isibe?

Volt olyan, hogy nem mentem. És amikor nem ment, akkor...? Akkor beteg voltam mindig a mandulámmal. Akkor volt az a vakbélműtőm, kórházban voltam, nagyon beteg voltam kicsinek. Volt olyan, hogy – hogy mondjam – maga nem akart iskolába menni? Volt. Ha maga nem akart iskolába menni, akkor otthon maradt, vagy valahol ott lehetett csatangolni, vagy szórakozni? Nem. Hazamentem. Én nem voltam olyan... Én nem voltam olyan... Fogtam magam, azt hazamentem. Ez az én hibám volt már akkor. Mondjuk elment iskolába, de aztán hazament. Igazolással. Mindig volt igazolásom, bementem, mert akkor ilyen nyugtatókat kellett még szednem. Nyugtatókat szedtem. Iskolás korában? Kicsi voltam.

És azt az orvos adta?

Igen. Doktornő volt. Az írta nekem fel a gyógyszereket. De azóta már nem szedem, semmit.

Miért kellett nyugtatót szednie kiskorában?

Mert kivoltam idegileg.

Miért volt ki idegileg?

Hát... Sok minden. Apu, ivott.

Ez hány éves korában volt?

Hány éves lehettem? Aha. Hát... ..., olyan tizenöt, tizenkettő!? Igen, tizenkettő, utána műtöttek.

Ezt megértette a doktornő, ezeket a gondokat?

Azt mondta is nekem, hogy mért, ő is mindig kérdezősködött, hogy mért van ez. Meg rájött ilyen remegés. Rossz... volt. Kaptam egy injekciót, utána felírt ilyen gyógyszereket. Andaxin volt a neve.

Olyan nem volt, hogy a védőnőt kiküldte volna a doktor néni, hogy a védőnő nézzon körül otthon?

Olyan nem volt, vagy én nem emlékszem rá, arra. Ilyen intézetbe adás nem került szóba ilyenkor? Szülők részéről sem? Nem. ... Az apu végett volt, nem anyu végett, az védett minket. Féltünk aputól..., féltünk. Anyu is félt, mindig elszökött szegény. Valamikor otthagytott

Otthontalanul...
Tégy az emberért!

„Szeretnék valami lenni”

anyu, mert volt olyan. Édesapámra hagyott minket. De utána jött, el akart minket vinni, csak nem bírt. Mert apu pont kivett az iskolából... és nem bírt elvinni minket. Nem bírta apunak a szeszélyét, mert nagyon rossz szeszélye volt apunak. ... És ezért voltam ki én is, meg mind, nem csak én, mind a hárman. Akkor már nem volt ott a kislány, a kis beteg kislány, akkor már nem volt ott velünk.

Őt beadták intézetbe..., gondolom. Nem! Nem azért adták be! Mert beteg volt. Nem ... csak ott maradt szegény. **Ő valamilyen intézetben van...** Ja, ja, ilyen betegek vannak.

Ő hány éves most kb?

Kb... ...? **Mennyi év van maguk között?** ... Három év. **Akkor huszonvalahány éves, akkor ilyen beteg fiatalok otthonában van.** Még picike volt, mikor átment. ... Azóta nem láttam. Epilepsziás. De nem csak epilepsziája volt neki... **Más is?** Hát, nem ismert fel minket. Kicsike volt, és volt egy vita, arra még kicsikét emlékszem. Pont a konyhában vitáztak nálunk, nem tudom, hogy miért, és pont a kislányt kiborították. A kislány kiesett a kocsiból. És így lett neki a betegsége, szerintem. Anyu későn vette észre... ..., vagy nem vitte pont orvoshoz... ..., aztán így lett a betegsége. Nem tudom. Erre gondoltam, nem!? **Ezt most mi így sem tudjuk megállapítani.**

Az isiben volt olyan is, hogy évet kellett ismételnie?

Volt. Ez már az alsó tagozat? Mindig megbuktam. **Az első évet, azt hányszor járta?** Jaj, ne is mondja... Volt olyan, hogy sokat buktam. **Ezt most el kell mondanom?** Négyyszer buktam. **Ez azt jelenti, hogy már kb. tíz éves lett, mire az első osztályt befejezte?** Igen.

Mire befejezte negyedszerre az első osztályt, addigra megtanult írni-olvasni, vagy ez hogy ment magának?

Hát, nem nagyon. Nem nagyon tanultam meg. Írni tudok, csak... van olyan, hogy ilyen szavakat mindig kihagyok. Leírom én, de utána csak nem azt írom le, amit akarok. ... Szótagolva..., vagy mit tudom én.

Mennyire odafigyeléssel foglalkoztak ott magával az isiben, a tanító néni, tanító bácsi?

Figyeltek rám. **És hogy sikerült négyszer végezni az első osztályt? Tehát, mit gondol?** Hát, én nem tudom. Ezt én nem tudom, hogy miért volt. Vagy nem oda figyeltem!? **Nem tudom.** **De járt az isibe? Jártam. Játsoztak?** Persze a játék is hozzátartozik az iskolához. **Tanultak?** Én is tanultam. **Unatkoztak?** Nem tudom. Nem tudom, hogy miért buktam meg. Vagy számolni... volt, nem tudom, vagy nem értettem, amit mondanak. **De olyan, hogy valami bántotta volna az iskolában, vagy nagyon rosszul esett volna magának?** Ja, de. Amikor... arra is emlékszem, hogy amikor mentem haza az iskolából, és megvertek. Még ilyen picike voltam. És az izét le akarták..., ilyen... nem tudom, már mi volt rajtam. Meg még játék valami volt, csak nem tudom már, micsoda. Azt akarták leszakítani rólam, és megvertek. Volt olyan is, hogy megvártak az iskolában.

Egy kicsit félt iskolába menni?

Féltem is. Igen, igen. Volt olyan, hogy megvártak, egyedül voltam. **Más nem volt ott a szomszédból, vagy valaki, akivel így együtt jártak volna isibe?** ... Volt..., de én már nem foglalkoztam. ... **Tehát akkor egyedül kellett iskolába menni?** És többen voltak..., nem egy. Egytől nem féltem volna, többen voltak. Ilyen farsang volt, azt hiszem, farsang volt, aztán valami vita

**Otthonatlanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

kezdődött, aztán akkor volt ez a verekedés, sírva mentem haza.

Édesapja szólt ehhez valamit, ehhez a dologhoz?

Szólt. Átkozódott, vagy mit...? Nem átkozódott, hanem megkerestük őket, mert tudtam, hogy kik azok, mert nekem olyan messziről ilyen testvéreim voltak, messziről. **Unokatestvérek, vagy távoli rokonok.** És akkor megkereste az édesapja. Rokonok. És akkor mondta. De hát letagadták. **Leteremtette őket.** Ühüm, apám mindig megvédett engem. Utána nem féltem oda járni, már nem jártak oda, elmentek már onnan, aztán jó volt az iskola. Volt barátnőm is. **Ezek, akikkel ez a verekedés volt, ezek is oda, abba az iskolába jártak?** Igen, abba. Nem tudom, miért kezdődött a verekedés, erre már nem emlékszem.

És akkor volt egy barátnője is?

Volt egy barátnőm is. Az rendes volt. Az is arra lakott, ahol én, mindig vele mentem haza.

És akkor, amikor negyedszerre sikerült elvégezni az első osztályt, akkor másodikos lett. És a másodikat is sokszor végezte?

A másodikat? Nem tudom... Hát, sokszor. Volt olyan, hogy első, utána megint első voltam, utána negyedikre már átengedtek azért, átengedtek, mert utána kezdődött, hogy első, második, harmadik.

És akkor végül is hány osztályt sikerült így elvégezni?

Így? Olyan..., úgy emlékszem, hogy öt iskolám volt..., úgy emlékszem, csak. Igen, kikértük az álláskeresőben. Akkor nekem az volt beleírva, hogy öt osztályom van.

Amikor az ötödik osztályt is elvégezte, az utolsó évet töltötte az iskolában, akkor hány éves volt? Hány éves korában fejezte be az iskolát?

... .. Tizennégy? Há', szerintem olyan tizenhárom-tizennégy. **Voltak az osztályban, ahova járt, mások is, akik ilyen tizennégy évesek voltak, vagy maga volt a legidősebb?** Volt. Nem, nem csak én voltam ennyi idős.

Amikor így befejezte az iskolát, mit gondol, hogy akkor mennyire tudott olvasni, vagy mennyire tudott írni?

... Akkor még tudtam úgy. Érdekes, akkor még tudtam azért olvasni. Tudok én olvasni, csak magamban. Engem felolvastatnak vagy valami, akkor már nem tudok, nem tudok olvasni. És az iskolába az kellett, hogy a tanárnő mondta nekem, hogy azt mondjam fel azt az izét, aztán nekem fel kellett mondanom.

Írni is megtanult ott?

Megtanultam. ... Mennyire? Nem nagyon. **Küszködött az írással? Gyerekként így, otthon az édesapja, édesanyja segíteni ebben nem tudott?**

A testvérei hogy voltak? Maga után született egy, vagy két évvel az öccse, ő ugyanebbe az iskolába járt?

Ő nem. Őneki megvan a nyolc iskolája. Ő Ty...-n a másik iskolába járt... Igen. És a húgomnak is hét van. Csak én jártam, ő nem járt oda. Nem kisegítő iskolába járt, rendes iskolába.

Amikor kb. tizennégy éves korában befejezte az iskolát, akkor miért fejezte be, ez kinek a döntése volt? Vagy ez hogy alakult?

... Akkor történt a lakás. ... Akkor ... Volt egy lakásunk..., ilyen tanácsi, nem tanácsi lakás

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

volt, hanem szocpolt vettek fel anyuék, anyu-apu, ránk, négyünkre. **Amiben maga kisgyerek-ként felnőtt.** Igen. **Amiben maguk felnőttek, ez egy ilyen szocpolos lakás volt?** Szocpolos. Igen... Apu ivott..., a végén eladták a lakást, a végén a mamához kerültem én meg a húgom. Anyunak az anyja. Befogadott minket, engem nem nagyon, mert utána visszaküldött Á...-ra... .. Ja, visszaküldött. Engemet, a mama. Ty...-ra. Utána visszamentem. ... Nehezen beengedett.

Édesapja – most maga mondta - , hogy elitta a lakást. El kellett adni a lakást?

Nem, eladta.

Mi lett az édesanyjával?

Anyu most itt van fent velem. **Amikor eladta a lakást...** Anyu már nem volt apuval akkor. **Gyerekek közül ki volt otthon még ekkor?** Amikor a lakást eladták? Én nem voltam otthon. A barátnőmnél voltam, meg a testvéremnél voltam. Akkor mentem haza..., akkor mondták, hogy már nincs lakás..., hanem el van adva a lakás, azt kész. ... Mert én nem tudtam, akkor mentem haza, akkor mondták, hogy ötvenezer forintot adtak, ötvenezret..., azt hiszem, anyunak, vagy apunak, nem tudom, ... azt abból ők felezték, arra még emlékszem, utána még ilyen rossz lakást, ami tele volt patkánnyal, meg mindennel, aztán utána már nem volt lakás, le volt bontva.

És akkor maga a húgával elkerült Á...-ra a nagymamához?

Igen. **Az öccse hová került?** Az öcsém a nagybátyámnál volt. **Ahhoz a bizonyos nagybácsi-hoz, az édesapjának a testvéréhez. A beteg testvére az intézetben volt elhelyezve, és volt még két...?** De az csak utána lett az a két baba. Akkor még nem, nem voltak. **Maga elkerült a nagymamához Á...-ra, az édesanyja ... Mással élt. Elment másvalakihez Ty...-n, ... és az édesapja, aki eladta a lakást, ő hova ment? Apu? Ott lakott a nagybátyámnál ő is. Akkor már szenvedett szegény sokat ő is, hogy eladta.**

A fiúk a fiúkhoz, a lányok a lányokhoz.

Igen. Nem..., nem nagyon akarták, hogy ott legyünk, én sem akartam ott lenni, őszintén megmondom, nem nagyon szeretem, utálok azt a helyet.

Amikor maguk Á...-ra elkerültek, akkor a maga húga még iskolába járt?

A mamámnál, igen. Ja, ilyen esti iskola, vagy milyen iskola volt. Én nem tudom, milyen iskola, de járt iskolába.

És maga mit csinált ott?

Én nem jártam akkor iskolába. **És mit lehet mondani, hogy mit csinált ott? ... Semmit. ...**

Ez mennyi ideig tartott ez a „semmit”?

...Hogy érti? ... Egy idő után valamit elkezdett csinálni? Elkerültem mamától utána. **Hova ment a mamától? Itt-ott voltam. ... Ez az itt-ott ez Á...-on, Ty...-n, Budapesten..., máshol? Máshol. Mert mama nem szeretett, aztán eljöttem onnan. ... Mert nem bírtam a viselkedését.**

Tudott máshova menni, ismerőshöz?

Nem nagyon. Nem nagyon. Mert a nagybátyámhoz nem szerettem volna menni. Inkább Ty...-n – hogy mondjam – több testvérem volt. Á...-on nem annyira. Ottan laknak az anyu-

**Otthonatlanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

nak a testvére, öcsém már ott lakik most, ott van 3 gyereke, felesége. ... Ez egy ilyen zűrös korszak volt... Az... Lehetett volna az is, hogy jól érzi magát!? Lehetett volna, csak ... nekem nagyon rossz volt. ... Azért voltam biztos nyugtató alatt is, ... mert nagyon kivoltam... tudom. ...

És akkor milyen irányba alakult az élete ezek után? Munkába állt... esetleg, vagy valakivel sikerült összeköltözni...?

Volt egy élettársam. Vagy valami nagyon zűrös...? Volt egy élettársam, azzal voltam, akitől van az első kislányom. Nekem van három kislányom, de a két iker az... az már másik apától van. ... Először volt egy élettársa. Hány éves lehetett maga, amikor? Akkor már nagykorú voltam. Akkor már nagy voltam...

Mivel telt az élete tizennégy éves és tizennyolc éves kora között?

... tizennyolc és...? Tehát amikor befejezte az iskolát, eladták a házat a feje fölül, elkerült a mamához az elején, akkor volt kb. tizennégy éves ... Utána kerültem fel Pestre. Még nagykorúsága előtt? Igen. És itt Pesten mit csinált, vagy hova tudott menni? Voltam dolgozni, munkahelyet is néztem, kórházban is dolgoztam. Kórházban. Ilyen takarító, ilyen csirkefeldolgozó, dolgoztam, ... És közben valami szálláson lakott? Itt voltam a Szállón. Nem itt, ahol most vagyok..., a fapadon voltam. A szállón. Amikor dolgozott? Igen, igen, akkor.

Szóval nem ilyen munkásszállón lakott?

Nem, nem. Onnan jártam be. Innen, a fapadról. ... Akkor voltam ott, a fapadon. És onnan jártam be. Anyu is itt volt már akkor. ... Anyuval vagyok már régóta. ... Csak anyu meg mással él, ...akit utálok, nem szeretem, na. ... „Már az anyu is itt volt”, az a fapadot jelenti? Fapadon voltunk. Az édesanyja is a fapadon volt? Igen, volt ő is. ... Csak én eljöttem.

Amikor így dolgozott itt-ott, akkor a keresetét mire tudta költeni?

Vettem ruhát, együtt elköltöttük anyuval. Akkor jó volt. Anyunak odaadtam, hogyha nem is adtam oda, akkor egybe költöttük el.

Az édesanyja akkor már nem volt azzal az emberrel, akivel összeköltözött még Ty...-n?

... Akkor lett a kislány, a húgom, a Szamanta, attól az embertől. Attól a ty...-itól... Igen. Nem aputól, attól a másik embertől. Amikor az édesanyjának született ez a gyereke attól a másik embertől, akkor ezt a gyereket az édesanyja nevelte? Nevelte. ... Akkor addig ő nem jöhetett fel a fapadra. Nevelte. Utána kerültünk, igaz. Mert mink úgy voltunk, hogy az anyunak a testvérének a sógoránál laktunk. Azt ott volt a kislány, óvodába is járt, arra is emlékszem még utána, jó sokáig anyuval volt ... és akkor kidobta ez az illető, ... utána lett a kisfiú is anyunak, másik palitól. ... Aztán ő mondta, hogy a kis Szamantát nem kell beadni, hanem csak azt a kisfiút. Aztán anyu meg így döntött, hogy akkor mind a kettő... intézetbe van. Nem akarta, hogy rossz..., hogy csak az egyiket adja be, aztán mind a kettőt beadta.

Azt, hogy hol vannak, azt maga tudja, hogy melyik intézetben?

Nem intézetben vannak most már, voltak. Hogy melyikben voltak? Azt nem tudom, melyikbe vannak, most ide szokták felhozni... valahova. Azt tudom, hogy a kisfiú V...-on van, a kislányt meg ide szokták felhozni anyunak... látogatni. ...

Otthontalanul...
Tégy az emberért!

„Szeretnék valami lenni”

Mikor ezek után feljött Pestre, dolgozott itt Pesten, csak ezen a fapadon lakott, vagy volt valami más hely is, ahol tudott lakni?

Volt olyan, hogy kint is aludtam. Itt a... Lehelnél is voltunk, mikor már a párommal összeke-
rültem, a másikkal. Mert most nekem van egy másik párom, akitől van a két ikerbabám. És
így kerültem anyuékkal. Akkor már nem voltunk a szállón bent, onnan eljöttünk. Nagyon
sokat szenvedtem, egyedül voltam. Voltam, hogy egyedül is voltam terhesen, mer' a párom
bekerült a börtönbe. ... **A második párja?** ... Ez most a második. Ez most nem az, az most
engem nem is érdekel, amaz. ... Otthagytott. Terhes lettem, és otthagytott, az első. ... **Ez most
az első gyerek, vagy az ikres gyerek?** Az első mondom most.

Szóval egy idő után lett egy párja...

Jenő. **Jenővel hogy került össze így Pesten, tehát hol találkoztak, vagy hogyan...**? Diszkóba'.
... Jártam én mindig diszkóba a húgommal. Diszkóztam. A mamához kerültünk, a mamánál
voltunk, aztán a mama mindig engedett diszkóba. Meg ott volt diszkó. Ez még Á...-on. Így
kerültem vele össze.

És Jenő is ott Á...-on lakott, vagy ő máshol lakott?

Ő nem. ... Egyáltalán össze tudtak költözni? Az anyjánál laktunk. Ez Á...-on volt-e, vagy
hol volt, ahol laktak jenővel? ... Nem tudom, hol volt. Nem tudom... Jó, valamilyen más
településen. És mennyi ideig tartott a kapcsolat Jenővel? Nem sokáig. Hogy terhes lettem...,
abba is maradt. ... Utána kerültem anyaotthonba. ...

Jenő elküldte magát, azért, mert terhes lett. Összeházasodni nem házasodott össze vele?

Isten ments! Nem is akarok. És akkor maga terhes lett...? Bekerültem a kórházba. Kórházba
voltam. Egyedül, anyu jött hozzám látogatni, ... megszülettem a kislányt. **Amikor a kislánya
megszületett, akkor hány éves volt?** Huszonhárom éves koromban szültem, nem!? És utána
bekerültem egy anyaotthonba. A lánnyal, az elsővel ... és utána kijöttem, de úgy jöttem ki,
hogy anyunak a sógora az mondta, hogy menjek ki nyugodtan, hogy lakjak ott. Én hülye be-
levágtam, és nekem telefonáltak azzal, hogy csak a cuccomért menjek, hogy csak a cuccomért
mehtek. ... **Akkor végül is nem fogadta be a sógora.** ... Elküldött.

És akkor hova ment a gyerekekkel?

Egy ismerőshöz mentem..., akit ismertem, és akkor ők befogadták... a kislányt. És most ott
van.

Ezt ilyen papíron is lepapírozták aztán, tehát hogy gyámság alá helyezték a gyereket?

Ühüm. Igen. Nem végleg adtam oda nekik. Ha valamikor, hátha valami összejön, adja a jó
Isten, ... hogy visszaadják. ... **Ezek az ismerősök... ez a kisgyerek ez most hat éves kb.** Mikor
született? Igen, hat. Most volt december 23-án volt öt éves. hat éves lesz. **Ők hol élnek?** Most?
Ők? **Igen.** V...-on. ... Csak nem tudom, hol laknak. Nem tudom, hol laknak. Mert
most már, régebben nem ott laktak, régebben M...-on voltak. Most ide felköltöztek. **Maga
M...-ra vitte a gyereket hozzájuk?** Nem. Úgy volt, hogy ide V...-ra, itt lakott az ismerősöm
apja. És a feleségével má' ők nem egyben voltak, hanem ő M...-on lakott a felesége és így fel-
kerültek ide Pestre, V...-ra. Azóta vannak itt. **De nem tudja pontosan, hogy hol.** ...

A gyereket ők nevelik, van ott másik gyerek is?

... Az övéké. Az övéké ott van. Azt hiszem, három gyerekük van. Meg az enyém is De

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

nagyon szeretik az enyémet is. **Ők nem rokonok?** Nem, csak ismerőseim.

Azt nem tudja esetleg, hogy a gyerek, a kislány járt-e bölcsibe, oviba, esetleg már iskolába megy-e?

Azt már tudom, azt már jár, hallottam róla. ... **De jó helyen van?** Igen. Tanul, verseket mond, azt már hallottam, jó tanuló. ... Jobb, mint az anyja volt.

Ott tartottunk, hogy Jenő után anyaotthon, megint ilyen itt is ott is, és akkor magának hogy alakult? A gyerek odakerült ehhez az ismerős családhoz és akkor maga hol lakott utána?

... Utána? Az anyaotthon után...? ... Kikerültem én is. ... Így hogy elkerültem, utána kerültem 2002..., így volt..., a fapadra. **Ekkor már a kislány az ott volt az ismerősnél.** Igen. **És maga jött a fapadra.** Így van, igen. És így megismertem a páromat, ...akivel most vagyok. ... Sándor. ... **Viszonylag hamar megismerte ezt a párját?** Hát, egy évre. ... **És azóta ez a kapcsolat van?** Igen, azóta vagyok vele. Ez egy hosszú kapcsolat. Öt éve vagyok vele. ... Csak ő is börtönben van. ...

Amikor megismerkedtek, akkor Sándor hol lakott?

Ő is kint volt. Már' neki volt egy lakása. Aztán neki volt régebbi felesége, nem én, hanem volt egy régebbi felesége, attól van neki két gyereke. Aztán összeveszttek meg minden, aztán így a Sándor inkább eljött onnan. Mert a felesége megcsalta. **Kint voltak, ez azt jelenti, hogy utcán voltak?** Ühüm... Volt olyan, igen, utcán, pincében. Itt-ott voltam, na. Utca is volt. ... **Sándorral össze tudott költözni egyáltalán?** Hogy lakás? **Valahol össze tudtak-e költözni egyáltalán, maga és Sándor?** Volt olyan. Ismerős..., volt olyan, aki beengedett minket. ... Segítettünk neki. Volt olyan, hogy... lakásban voltunk. De volt olyan, hogy ki is kerültünk. **De hosszabb ideig együtt valahol lakni?** ... Úgy nem, nem. Soha. **Öt év alatt?** Nem, soha. Azon vagyok, hogy legyen. ... Most azt akarom.

Sándor egyébként hol lakott eközben? Maga a fapadon volt.

Ő kint volt, teljesen kint volt. ... **És a Sándor az bejött néha szállóra vagy férfi fapadra?** Nem. Ő nem szereti az ilyen szállókat, nem szerette. **Ő egyébként egyedül van kint, vagy haverokkal?** Haverokkal. ... Itt valahol a ... kerületben? Most nincs itthon. ... **Mióta van hűvösön egyébként?** ... Öt hónapja. **És mennyi ideig?** Augusztusban szabadul. **Miért csukták le?** ... A párfogója visszaadott neki valami nyolc hónapot. **Miért? Mit csinált?** Mert úgy volt, hogy nem jelent meg a pártfogójánál, meg kellett volna jelennie, nem jelent meg és visszakapta ezt a nyolc hónapot. **És előtte miért ült?** A Sándor? Lopás. Há'... volt olyan, hogy csinálta a dolgát. ... De most már nem, azt mondta, nem akarja már. **És ebből az öt évből, ami alatt kapcsolatuk van, ebből mennyit ült ez a Sándor?** ... Mennyit ült? ... Nem tudom. Volt olyan, először hat hónapot, utána kettő, meg most nyolc hónap. ... Alig voltunk együtt. ...

Miután megismerkedtek, azután nem sokkal lett terhes, vagy később lett terhes az ikrekkel?

Hamar lettem terhes. Hamar.

Amíg terhes volt, addig hol lakott?

Amíg terhes voltam? Úúúú... Itt a fapadon voltam akkor is. A fapadon voltam terhesen. Volt olyan, hogy kint voltam, akkor is a párom bekerült megint a börtönbe, ott volt, kint aludtam. Terhes voltam, három hónapos még csak akkor. ... Kint aludtam akkor, ... a Ligetben

Otthontalanul...
Tégy az emberért!

„Szeretnék valami lenni”

aludtam. ... **Vagy kint volt, vagy fapadon?** Utána gondolkoztam, hogy nem jó nekem így, nem nekem, a gyerekeket néztem, és így mentem be ide a szállóra, fapadra.

Amikor a terhesség vége közeledett – ugye ikrekkel ez különösen nagy kihívás –, akkor még itt lakott a fapadon, vagy bement egy kórházba, vagy ...?

Nem laktam itt, kórházban voltam. Szülés előtt mennyivel ment be a kórházba? Hamarabb. 3 hónapig majdnem bent voltam. Tehát jóval hamarabb. Tüdőgyulladásban voltam. **Melyik kórházban?** A ... kerületben. De az már megszűnt az a kórház. **Ehhez kapott egyébként valamiféle segítséget, csak hogy oda bekerüljön, vagy ezt így maga el tudta intézni?** Ezt én intéztem el, meg a barátnőm. ... Egy lány segített nekem, ... itt volt ő is a szállón. Már nagy hasam volt, nagyon nagy volt, már alig bírtam menni, akkor dagadt volt a lábam, meg minden, aztán nem bírtam az utcát már. Nekem már nyolc órákor ki kellett menni. ... **Ezért kapott aztán tüdőgyulladást is?** Ühüm... És akkor viszonylag korán bevonult a kórházba, és ott rendesen viselkedtek magával? Rendesen.

Rendes időre szülte az ikreket, vagy korábban születtek?

Korábban is megszülhettém, csak visszaállították nekem. Mert volt olyan, ... idegeskedtem, de arról nem akarok beszélni. ... Hívtak, de mindegy, nem mondom ki, hogy ki az, mert inkább nem akarok ..., jó!? Persze. **Mit jelent az, hogy visszaállították?** Ezt nem értettem. Hogy majdnem megszülettem. És akkor „visszatették” a gyerekeket? Nem hogy vissza, hanem bementem a szülőszobába, és volt az a gép, és kimutatta, hogy majdnem megszülettem. Fájásaim voltak. **De ez korábban volt, mint kilenc hónap?** Egy kicsivel, nem sokkal. És akkor valamit csináltak, hogy rendes időben... Jaja... És akkor rendes időben születhettek meg az ikrek. Két lány. **Súlyuk kicsi volt, vagy rendes volt?** Kicsi. **Ez mit jelent, hogy kicsi?** ... A Reginának 2,40 kilóval született, így valahogy, a Szamanta meg 2,20 kilóval. Az nagyon pici volt. Akkor inkubátorba került. Egyből, amikor megszülettem, egyből már vitték is át. **Egészségesen születtek egyébként?** Hála a jó Istennek, ... igen. Végül is nem vettem észre semmit, mert a párom beteg, epilepsziás, nehogy örököljék, attól félek. **Az orvosok ezt meg tudják mondani, és ők azt mondták, hogy egészségesek.** Igen, azt mondták, hogy egészséges.

Ezek a gyerekek, ezek rögtön intézetbe lettek adva, vagy örökbe lettek adva...? Mert ilyenkor megkérdezik ugye az anyukát.

Nem örökbe adtam. De megkérdezték, ugye!? Valamit biztos megkérdeznek ilyenkor. Én b... el, nem mentem el az anyaothonba. Én voltam a hülye. Volt egy anyaothonom. Ja, segítettek volna... És két gyerekkel egyedül, azt' így én nem mentem. Aztán így kerültek be az intézetbe. ... **Azt nem tudja, hogy örökbeadási papírt írt-e alá, vagy...** Én nem írtam alá semmilyen. ... Én nem adom örökbe. Nem is akarom.

Ilyenkor, ha az ember intézetbe adja a megszületett gyereket, ilyenkor szoptatás van vagy nincs, vagy ez hogy van ilyenkor?

Nincs. ...

Maga a szülés után mennyivel jött ki a kórházból? Tehát mennyi időt, hány napot volt bent a kórházban szülés után?

... Három hetet, kettőt? ... Nem tudom. **Az sok. Néhány nap után ki szokták engedni.** Nem. Engem nem engedtek ki. **Volt valami komplikáció?** Átvittek egy másik kórházba. Egy másikba vittek át. Az ikreket vitték, mi meg mentünk.

**Otthonatlanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

Hány évesek ők, a gyerekek most?

3 évesek.

Amikor a gyerekeket szülte, akkor a Sándor kint volt, bent volt?

Bent volt.

Édesanyja, valaki volt-e a családból, rokonok közül látogatni a kórházba?

Anyu. ... Nem mindig jött..., de úgy bejött meg telefonált, más senki. ... Anya az ott volt.

Amikor kijött a kórházból, akkor hova ment?

... ... Akkor kijöttem a kórházból..., akkor az utca volt. Egy olyan helyre, amit ismert? A ... kerületben voltam. Kimentem az utcára, én hülye. Melyik részére, vagy hova? L. tér, tudja, hol van? Tudom, persze. Arra. Akkor még nem csinálták meg azt, ami ott van..., ott aludtunk, voltunk.

Voltak társai is. Tehát, nem egyedül volt?

Nem. ...

Innen, a L. térről, hogy vezetett az útja a Szállóra?

Amikor bekerült a ... [bekerültek a gyerekek az intézetbe] úgy volt, hogy anyuval sokáig nem találkoztam. Azt' pont ide..., itt jártam, erre, aztán nem tudom, hogy hol találkoztam. Így, hogy megtudtam, hogy anyuék hol vannak, mert kint aludtak, akkor anyuék is kint voltak ... és onnan vitték el a páromat, és így kerültem be ide a szállóra. A fapadra. Nem. Nem a fapad-
ra, ide a fizetőre. Nem a fapadon vagyok. Januárban. Azt hiszem, januárban kerültünk be ide.

Most? Igen. A szállón, tehát itt a fizetős részen, korábban maga lakott?

Nem. ... Soha nem laktam még itt. ... Annyit fagyoskodtam..., jajj!

És ez mennyiben más ez a szálló, mint a fapad?

Jó. Nekem tetszik. ... Jobb, mint a fapad, ... énszerintem jobb. ... Új szobám van... Volt mit bevennie a szobájába? Nem. Lesz mit bevennie a szobájába? Hát, csak lesz...

És hogyan történt ez az iskolába jelentkezés?

Én hallottam egy ismerőstől, egy nő, és ő mondta, hogy „hány iskolád van?”. Hát, mondom „nincs meg az iskolám, ki lehet járni?”. Azt mondja, „hát persze”. Aztán így mondták nekem Istvánt, aztán így jöttem át, „iskolába szeretnék járni”, aztán így járok. ... Istvánéhoz kellett átjönni, mert ő mondta, ez az ismerősöm, hogy jöjjenek át az Istvánhoz. Ismerőse? Igen. Ő itt a szállón van? Nekem fönt mondták ezt az iskolát, mert én nem tudtam, hogy ez van. Iskola. Egy ismerőse, aki mondta. Ő is a szállón lakik? Ő is iskolás. Ő már járt iskolába akkor, ő mondta ezt az iskolát. Hú..., még tél volt. Január, február körül.

És akkor maga átjött az Istvánhoz?

Igen, átjöttem, és én így mondtam, hogy „nincs meg az iskolám”, és így segített nekem az István. Amúgy rendes... És akkor el kellett intézni valami papírokat. Igen... Maga már jár ebbe az iskolába? Én már járok. De most nekem 16-ától kell mennem iskolába. ... De volt már? Persze. Tehát el kellett intézni a papírokat... Én már jártam iskolába, csak most szünet van. Akkor utána megmondták, hogy hova menjen iskolába? Igen. És hova kell menni iskolába? Újpestre. Oda metróval megy? Metróval. Ehhez kap valami támogatást, vagy nem kap támogatást? Kapok. ... Vagy már kaptam. Mit kapott? Hatezer forintot, ami a szállómat fizették, ... meg az utazásimat, hogy mentem, meg... kajajegyet. ... Ez a három. ... Ez is jól jött.

Otthontalanul...

Tégy az emberért!

„Szeretnék valami lenni”

Hogyan történt az első nap az iskolában?

Furcsa volt! Furcsa volt! Nem annyira kérdezett a tanítónő. Úgy már tanított minket. ... Tanítónőnk, olyan kedves. **Hogy hívták a tanítónőt?** Hú... Mindig elfelejtem. Nem jut eszembe a tanítónő neve. **Van ez így mással is. Nekem sem jutna eszembe.** De, hogy furcsa volt. **Mi volt furcsa?** Hogy tanulni kell. ... Ez nagyon furcsa volt ez a tanulás. Utána már nem. ...

Mivel kezdték a tanulást? Mit kellett tanulni?

Hú... Volt tanár bácsi is, az meg mindig annyit mondott, mit kellett már tanulni. Volt ilyen kép, nem kép, az a..., jaj, nem tudom elmagyarázni... **Valami képszerű...** Igen, és ilyen méreteket kérdezett. ... Nem tudom, már miket kérdezett. **Ez olyan számtannak tűnik. Írni, olvasni tanulnak az iskolában?** Írni tanulunk. ... **És gyakorolják az olvasást hangosan?** ... Még nem hangosan. Hangosan én nem olvastam. ... **Írni igen. Tanulunk. És segítenek az írást tanulgatni? Tanítónő?** Persze. Leírják, vagy leírjuk mink. Amúgy segítenek mindenben..., nagyon aranyosak. Vagy nekem aranyosak, na. Anyunak is aranyosak, anyu is velem jár iskolába. ...

Az édesanyjával együtt iratkoztak be?

Együtt. **Az édesanyja is most beköltözött újra a szállóra?** Anyukám is... Anyu is kint volt az utcán, és így kerültünk be. **Édesanyja már korábban is lakott a szállón, vagy ő sem lakott még?** Ő is fapadon volt, ... nem lakott ő sem itt.

Hányan vannak ebben az osztályban? Hányan járnak ebbe az iskolába?

Hú, hányan vannak? Most? ... Most sokan vannak. 16-ától kell járnunk iskolába. Most így nem tudom, nem szoktam számolni, hányan vagyunk egy teremben, nem tudom. Most 2-án volt az a..., hogy ki kellett töltenünk egy papírt, ... sok papírt. Aztán így mondta nekem a tanítónő, hogy majd fölhív. Ági néni, na... **Csak bejön. Tudtam, hogy ez előbb-utóbb bejön.**

Mondta, hogy a barátnője említette, hogy van ilyen lehetőség, és maga ezt nem tudta, és akkor megtudta, és akkor...

És megtudtam, aztán így jöttem. ... Akarom is.

És miért mondta rögtön ezt, hogy na, akkor járok én is iskolába?

Azért mert... szeretnék valamit. Mert nem volt nekem lehetőségem, hogy kijáram, hát miért ne? Hátha, hátha sikerül kijárnom. Szeretnék legalább valamit tanulni, hogy ne legyek hülye. Én evvel az izével gondolkozok most. ...

Ettől én még meg fogom kérdezni, hogy hát mire jó az az iskola?

Jó tanulni. ... Tanuljak, ne legyek hülye.

Még lehet, hogy az iskoláról kérdezem, de közben, miközben utcán lakott, fapadon, itt-ott, vagy akár most, mostanában, miből tud megélni, miből jut pénzhez egyáltalán?

Most nem nagyon van pénzem. ...

Miből tudja magát finanszírozni?

Most anyuék ott vannak, segítenek. ... Vagy anyu, na. **Anyu vagy az édesanyjának a barátja esetleg, és akkor ők segítenek?** Ja..., ühüm... Tudom, hogy kéne, meg kell is nekem. **Mikor tudott utoljára pénzt szerezni, saját maga?** Hát, volt egy munkahely, csak... az nem volt jó, mert nem fizettek ki. **Akkor miből jött pénz, takarítás, besegítés, valami?** ... Nem nagyon

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

vállaltam ilyen munkákat, megmondom őszintén. Félek belemenni.

Miért fél?

Mer’ ... félek, hogy nem jól takarítok. Nem az, tudok én takarítani, csak ... félek belemenni az elejébe. Utána gondolkoztam, nekem el kell mennem, mert muszáj. Muszáj lesz elmen-nem dolgozni. Azért akarom kijárni az iskolát, hogy legalább, ha kijárok és továbbtanulok, akkor... már a munkámban már dolgozhatok, amit kijárok iskolát, ... vagy továbbtanulok. **Ezt az István mondta magának?** Nem. Ezt én gondolom. Nem? ... Nekem nem mondott az István semmit... **Sokszor azért akarja valaki kijárni az iskolát, hogy aztán el tudjon helyezkedni.** Igen, azért. Mert az enélkül kicsit nehéz. Én most ezt akartam kifejezni, ezt akartam volna, ja. Mert nem lenne semmi, csak kéne valami. Mert hat iskolával nem nagyon vesznek fel. Ha fel is vesznek..., de hát nem nagyon. ... Főleg, ha hajléktalan izébe vagy jelentve, akkor már, meglátják, akkor már fel sem vesznek dolgozni se. ... Mert azt is nézik valamikor. ...

Még azt szeretném megkérdezni, hogy most fel van teljesen tökéletesen öltözve. Egy ilyen felszereléssel, bármikor el lehet menni, mondjuk jelentkezni munkahelyre.

Hát, én mindig szépen öltözök. ... **Amikor utcán lakott, utcán élt, akkor is tudott így öltözködni?** Igen. Én jártam fürödni, ... mert van olyan lehetőség, hogy lehet menni fürödni, meg mosatni, meg minden. **Ilyen nappali melegedős helyekre?** Igen, igen... Nézik azt is, hogy hogy jelenik meg egy ember a munkahelyen. Tisztán, ... nézik, a tisztát is azért, mert nézik. Meg, hogy kérdezik, hogy „iskolája megvan?”. „Sajnos nincs.” Akkor már fel sem vesznek.

Most itt a szállón van barátja, barátnője, valaki, aki közelebb...

Nincsen.... **...Ugye van az édesanyja, akivel ugye nagyon szoros a kapcsolata, ez kiderült, van a Sándor, aki változó, hogy bent van, vagy kint van...** Vele nem tudom, hogy mi lesz..., már hogyha hazajön, majd akkor megbeszéljük... **És akkor ilyen saját barátnője...** Nem, nincsen ilyen... **Az öccse, ő hol van most, az öccse?** Á...-n van. **És ő családot alapított már? Családot.** Van három gyereke, egy feleség. **Önállóan lakik az öccse? Saját házában, vagy szülőknél?** Nem. ... Most ilyen... intézi a lakást majd, ő is ilyen szocpolt akar, a három gyerekre felfehetik. Most ideiglenesen a sógornőmnek a nagymamájánál laknak. **Az öccse egyébként valamikor tudta magát segíteni, vagy ezt így nem?** Vele szokott néha találkozni, vagy beszélni? Most találkoztam vele. **De nem véletlenül? Látogatni voltam lent ... anyuékkal, aztán úgy.** Hívott ő is, csak én nem akarok oda menni. **Az öccse tudja egyébként, hogy itt az utcán szokott lakni, vagy ezt nem...? Elmondta neki?** ...Elmondtam neki, tudta. Azt, hogy az édesanyja is az utcán is lakik, azt is tudja az öccse? Tudja. És a húga, aki szintén most már huszonvalahány éves. Az huszonhat...

Ő is Á...-n...?

Ő külföldön van. ... **Párja van? Vagy gyereke van?** Van neki egy gyereke, egy kislány... **Dolgozik külföldön? Dolgozik, ja, ... valahol van. ... Mindig van ott. Külföld, az valahol Európában.** Mindegy, nem tudom.

Édesapja?

Édesapám? Hogy hol van? ... Nem tudom. ... Tényleg nem tudom. Pedig szeretném nagyon. ... Már tíz éve..., hogy nem láttam már lassan, ... vagy több... **Az édesapja lehet, hogy ott**

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

van Ty...-n? Ott lehet valahol, nem tudom, ... vagy utcán alszik szegény ő is... **Akkor találkoztak volna.** Nem itt. Ott. ... Hát, ott én nem akarok találkozni. ... Vagy utcán van már... [Nagy]bátyám meghalt, azt megtudtam, hogy meghalt ... és a lakása már nincs meg. ... Hát csak az utcán van. ... De hallottam, hogy ... iszik, ... meg ilyeneket csinál.... ismerősöktől. ... Hogy mondjam, ők is messziről testvéreim, és ők pont Pesten laknak, és találkoztam vele. ... Azt' ő mondta, hogy „mi van apáddal, iszik, kint alszik”, meg ilyenek. ... Azért tudom, hogy kint van. Igen, tudom. Szeretném ... látni, ... Csak rossz. ... Csak édesapám, ... hiába rossz. **Hány éves az édesapja most, tehát hogy hány éves volt, amikor maga született?** Nem tudom. **Fiatalember volt?** Fiatal volt. Csak fiatal volt, nem tudom, hány éves volt, olyan huszonvalahány éves? Hát, anyu ... olyan tizennyolc éves korában szület. Akkor nem tudom, hány éves lehetett. **Hát akkor édesapja is olyan ötven év körüli lehet.** Igen ötven körül lehet. Anyu öregebb tőle, vagy apu, én már nem tudom, melyik öregebb.

Másvalakivel kapcsolata Á...-ról, akár Ty...-ról, korábbi ismerősök, akik itt előfordulnak...?

Nincs.

Még azt szeretném megkérdezni végül, hogy amikor éppen nem velem beszélget, nem iskolába jár, akkor mit csinál, mit csinál szabadidejében? Mivel tölti a napját?

... Fölkelek, megiszom a kávé, ... ha mennem kell máshova, akkor megyek. Mert van köz-munkám, azt nekem le kell rakni. ... Aztán ha kell mennem, akkor mennem kell oda. ... Mert úgy van, hogy minden héten egyszer kell mennem... Tehát amikor valami tényleg fontos, hogy oda is kell menni. ... Vagy amikor van az iskola, akkor az iskola.

Melyik helyeket szereti, hol szeret lenni?

A VII. be' jobban szeretek, mert ott úgy ismerem azért sok mindenkit, ... itt nem annyira ismerem. A boltba szoktam átmenni, anyunak segítek. Akkor átmegy a boltba, vagy átmegyek a boltba. ... Itt nem szoktam diszkóba sem menni. Tehát, ilyen magamba zárkózott vagyok. ... De látszik is rajtam, szerintem biztos. ...

Mindenki egy titok...

Akkor ott a L. téren, vagy máshol? Vagy ott vannak azért ismerős arcok?

Voltak. ... De így már, amikor a párom nincs itthon, én nem megyek arra. ... Nem is akarom, hogy lássanak, jaajj... Nekem jobb így. Most az iskolával foglalkozom. ... Nekem ez fontosabb, ez az iskola, mindennél. Én már nem akarom feladni ezt. ... Megint az utca, megint kint legyek..., elegendem van. Elegendem van, tényleg. Egy munkát szeretnék..., ... tanulnom is, mert most minden nap mennem kell tanulni, akkor nem tudok.

A szállón van valaki, aki segít magának? Tehát ilyen szociális munkás, vagy ilyenek?

Segítenek... Vagy ez független, tehát magának kell boldogulnia? Mégis azt kéne, magam boldoguljak. Amúgy igaza van.

Az édesanyjával együtt járnak iskolába, sokat vannak együtt, az édesanyja szokott valahogy eljárni munkába?

... Dolgozni? ... Valahogy pénzhez jutni? Nem. ... Pénz nélkül nehéz, egyről az egyre jutni. ... Hát, tudom..., hát dolgozott. ... Most is dolgozik. És akkor milyen munkákat tud vállal-

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

ni az édesanyja? Ő is ilyen takarítást ... inkább, ami óvónő meg ilyenek, ... nem vesznek fel, mert azt mondják, ... kell szakma. Óvónő szeretnék lenni, csak az nem tudok. **Hosszú út, de miért nem tud?** Hát, szerintem nem. ... **Hosszú út vezet ahhoz...**

Pesten egyébként mennyire járatos maga?

Mindent ismerem. **Járatos? Sok helyet ismer?** Ismerem. Nem olyan sokat, nem sokat, de azért nem tévedek el. A Sándor megmutatott nekem mindent, hogy hogy kell, azt' így tanultam meg. Én sem tudtam, ... azt sem tudtam, hogy hova kell menni. ... Így magamtól elmentem ide-oda... Nem csak a VII-et ismerem, sok mindent ismerek. Hogyha nem ismerem, akkor kérdezősködök, vagy valami, ha nem találom oda ... ahhoz a helyhez. Mert van szám, aztán megkérdezem.

Nagyon szépen köszönöm, nagyon hosszúak voltunk, úgyhogy nem akarom tovább fárasztani, és újra mondanám, hogy azért beszélgettünk, és azért lehet ez fontos másoknak – mert mint mondtam, maga nem kap ebből külön segítséget. Másoknak? Hogy? ... Másoknak segíték én? **Igen-igen.** Azért mert ugye nagyon kevés iskolát sikerült elvégeznie gyerekkorában. És hát utána sem volt nagyon könnyű, ugye, és akkor most mégis így kedve támadt, vagy úgy gondolta, vagy azt akarta, hogy így megpróbálja elvégezni ezt az iskolát. És ez nagyon-nagyon-nagyon érdekes lehet másoknak. Tehát ez nagyon-nagyon fontos lehet másoknak. Ezért kértem meg, hogy beszéljessünk, hogy, másoknak, akiknek esetleg szintén nem sikerült elvégezni az iskolát gyerekkorukban, lássák azt, hogy még ilyen nehéz helyzetben is ennek neki lehet futni. Így is nehéz, de megpróbálom! Ezért lehet másoknak fontos. Ezért beszélünk olyan hosszan a gyerekkorról is, hogy nem volt könnyű, és aztán most... Úgyhogy nagyon szurkolok, nem könnyű, és hosszú is ez, de hát meg kell próbálni.

... Én úgy vagyok vele, hogy kell tanulni? Kell. Mert kicsi voltam, hogy mondjam, nem tudtam befejezni, és akkor most, most megpróbálom, hátha sikerül. **Hát, ez egy nagy próba. Hátha sikerül. Reméljük. Rajta kell lenni.** ... Alig várom, hogy 16-a legyen, mert akkor kell mennem iskolába. Segítenek is, a barátnőm a tanulásban. Kicsinek nem sikerült, az a baj, ... pedig ki szerettem volna járni az iskolát, csak... Ez jó ... ez az iskola. Nekem is sz.. lesz megint most belekezdeni, még ez az első. ...Utána már csak megszokom. Ági néni meg, az nagyon aranyos. Nagyon. Nagyon szeret minket. Az is számít! Hogy azért iskolába nem annyira szerettem...

Sok sikert kívánok...!

Köszönöm.

Köszönöm, hogy időt szántunk egymásra.

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

„FEKETE BÁRÁNY VAGYOK A CSALÁDBA¹, TUDOM”

*Beszélgető partnerem fiatal, jól öltözött roma nő. Álláskereső. Találkozásunk előre meg volt beszélve, nagyon készült rá, tartott is tőle, és érzelmileg többször nagyon felkavarta. Mindezzel együtt a beszélgetés jó hangulatban – és úgy tűnt –, hogy őszinte légkörben folyt. Sok minden kikívánczolt belőle, sokszor beszélt hosszan, egybefüggően, nem volt szükség „harapófogóra”.**

Szeretném, hogy ha beszélne az életéről...

Hát, hol is kezdjem, huszonkilenc éves vagyok, vannak gyerekeim, de sajnos nincsenek velem, mert az élettársammal nem úgy jött ki a lépés, ahogy kellett volna. Megszöktem tőle, avval a tudattal, hogy ha én ide felszökök, és két-három napra gondoltam, hogy itt maradok a rokonoknál, addigra ő elmegy. De hát ez nem így történt. Pont másnap, mielőtt én eljöttem, másnap keresett engem a védőnő, mivel öt éves korba járt a gyerekeknek a védőoltás. És ugye ott rosszhiszemű emberek vannak, és mondták, hogy én elmentem meg satöbbi, és akkor így a gyámhatóságot értesítették, és akkor el is vitték a gyerekeket. Na, én hazamentem, és sajnos már olyan feltételeket mondtak, amit én egyedül nem teljesítettem – szóval, hát minden megvan, csak annyi, hogy villany nem volt benne, fürdőszoba, gáz meg ilyesmi... És hogy én visszakapjam [a gyerekeket], ezek benne kell, hogy legyenek. Külön lány szoba, fiú szoba.

És akkor újra ide vissza feljöttem, kint laktam a ligetbe² egész nyáron. Hát aztán nem is tudom, hol mondjam (*gondolkodik*) lényeg az, hogy rossz vissza rágondolni. Mindegy. Egy baráttal találkoztam, és megkérdeztem, ellakhatnék ott, inkább, mint a ligetbe, minden ruhámat elloptak. És akkor mondta, hogy van egy [Éjjeli Menedékhely], és akkor ide jöhetek. Van minden lehetőség, és akkor eljöttem. És akkor Terike, nem tudom a teljes nevét, de azt tudom, hogy ő volt éjszaka, és akkor ő mondta azt, hogy van olyan lehetőség, hogy itt állást lehet keresni, helyre tudok jönni, talpra lehet állni, és akkor ne legyek elcsüggedve, ne adjam fel, és akkor jobb lesz az életem. Eljöttem ide, és pont azon nyomba, aznap egy számot hívtam csak fel, a Parlamentbe, fel is vettek, azon nyomba³ el is mentem. Ott dolgoztam, csak volt egy család, aki mindig lehúzott, ezek a barátok, mindig adni kellett. Ha netalán éjszaka hajnalig dogoztam, túlóráztam, akkor ide nem tudtam bejönni, és akkor mentem oda, de ugye ott kérték a pénzt, hogy na most én ennyiért maradhatok ott, akkor külön annak a lánynak a családjá is lehúzott engem, úgyhogy semmire nem jutottam. Kiléptem onnan, azt mondtam kész vége, elegendem van, nem csinálom, és akkor újra hazamentem.

Nyír...-ra, Szabolcsba, Mátészalka felé és akkor ott, na mondom, hátha találok ott valami munkát. Volt ilyen csirkegyár, és akkor mondom, összegyűjtögetem, és akkor lassan de biztosítom a házat, amit kell, és akkor hátha vissza tudom kapni a gyerekeket. Na de hát ez nem így történt, mert hol mentem, hol nem. De már azért nem, mert nem volt jó a fizetés, mert egyszerűen nem lehetett bírni azt a munkát. S akkor mindig anyukám mondta, hogy hát ez így nem fog menni, minden nap a cigi, kaja, ő állja, és akkor ebbe belefáradtam. Szóval se kint, se bent nem voltam. Úgyhogy otthon lettem, a bátyám úgy elment mellettem, mint aki kész

* Készítette: Bércesi Ildikó

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

idegen, szóval nem éreztem semmi szeretetet, semmi olyasmit, hogy tényleg mellém állnának, hogy segítenének, semmit nem éreztem. És gondolva, minek maradjak én otthon? És akkor újra vissza, feljöttem, és visszamentem a parlamentbe dolgozni, és akkor már gyűjtöttem, tudtam magamra venni ruhát, kaját, mindig volt pénzem, és Tímeát megismertem. Ő is a fapadon lakott. Ugye Falko tiltott tőle, mert Falko szerelmes volt bele, és mondta, hogy én nem állhatok szóba Tímeával.

Ő ki? Ki az a Falko?

(*Mondja a teljes nevét.*) Falko a [Átmeneti Szállón] lakott. És ugye Timi csinált kaját. És hív engem oda, hogy menjek oda enni. Hát mondom „ne haragudj, nem állok veled szóba, nem akarok köztetek problémát”. Hát te kicsoda vagy, így meg úgy... És akkor hát így a tiltott szerelem, vagy a tiltott gyümölcs mindig édesebb, ugye Timi meg olyan volt, hogy csak azért is hozzám fog szólni, meg csak azért is beszélgetni fogunk... Na és akkor így alakult ki köztünk, hogy elkezdtünk beszélgetni, meg ilyesmi. Beleszerettem tényleg. Hogy mondjam, nem most lettem én az, ami vagyok, hanem régebben is, csak én, mikor nem voltak gyerekeim, akkor én itt fent voltam, így járogattam fent, és akkor megismerkedtem egy lánnyal. Na annak csúnya vége lett, és akkor felfogadtam, hogy kész, vége, ezt az életet abbahagyom, családot alapítok, és akkor élek egy rendes életet. Na de ugye nem így alakult, és akkor egyre, ahogy teltek az évek, egyre erősebb lett az, hogy én nem az vagyok, akinek mutatom magam, úgyhogy nem érzem jól abba a bőrbe magam, amibe én most szerepet játszok. De attól függetlenül szeretem, imádom a gyerekeimet tényleg, és nem tudom, így most jó Timivel. Timi ha nem lett volna, nem is tudom mi lenne, már sok öngyilkosságot tényleg végigvittem, majdnem, mert mindig valaki megmentett, egy idegen ember, akárki, mindig odalépett, hogy „ezt ne csináld, miért csinálod?”. Nagyon magam alatt voltam, sokáig ittam is. Akárhányszor megkaptam a fizetésem, mindent elittam, úgyhogy nagyon sok mindent köszönhetek Tímeának. Aztán otthagytam a Parlamentet, ő elvitt egy [Céghez], ott dolgoztunk együtt. Aztán ugye az volt az elv a fapadon, hogy ugye reggel nyolckor ki, és akkor este hatkor be. Viszont ez télen nem nagyon jó, és akkor elhatároztuk azt, hogy gyűjtögessünk pénzt, és akkor keressünk egy olyan szállót, ahol fizetünk érte, és akkor megyünk be, amikor akarunk. Ha munkából hazaérünk fáradtan, tudjunk hamar lepihenni. Ez meg is történt, és azóta ott vagyunk [Átmeneti Szállón]. Annyi, hogy vannak kis gondok, hogy néha nem tudjuk időpontra befizetni a szállót, de mindig az Isten ránk néz tényleg, hogy be tudjuk fizetni, néha adnak haladékos is, de jobb, mint a fapadon. Mármint olyan szempontból, hogy ugye tud pihenni az ember, meg nem olyan emberekkel van körülveve, akik, nem azt mondom, hogy lenézem őket, mert hisz én is olyan voltam, úgy kerültem be, csak hát azért más környezetben azért sokkal jobban, nem is tudom, nem tudom, hogy mondjam... Jobb ott és kész, ennyi.

Mesélne a szüleiről, hol született, milyen körülmények között éltek?

Itt születtem Pesten, itt is laktunk, a hetedik kerületbe, a S. utcába. Anyukám is elvált már régóta apukámtól, és úgy gondolta, hogy leköltözik, mert nem hagyott itt békén minket apukám.

Bérlakás volt?

Nem, saját lakásunk volt. Két nagyszoba volt, fürdőszoba, konyha, spájz, egy előtér, szóval nagy volt tényleg, hatalmas volt, és akkor leköltöztünk.

Hányan éltek benne még mielőtt leköltöztek?

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

Hát, négyen vagyunk testvérek, anyukám meg apukám, de hát ugye hogy elváltak, apunak olcsóbb az egyik szobába laknia, mert hisz közösen vették a házat, meg minden, neki volt elvezeti joga. Van két bátyám, egy nővérem, na most...

Hogy jönnek sorba?

Úgy jönnek sorba, hogy van a bátyám... A bátyám az '77-es, harminckét éves körül van, a nővérem '77-es azt hiszem, én '79-es, meg a ... hát nem tudom ki született előbb, én vagy az öcsém vagy bátyám, mert ugye ikrek vagyunk, és akkor most nem tudom, úgyhogy így jövőnk.

A szülei mikor születtek?

Anyukám '56, apukámat nem tudom, azt tényleg nem tudom.

Milyen iskolát végeztek?

Én nyolc általánost, hát mindenki, az egész testvérem nyolc általánost végzett. Továbbmentem tanulni egy gazdasszony képzőre H...-on, egy évet ki is jártam, csak már tovább nem tudtam járni, mert már nem volt anyunak rá keret, hogy továbbra is anyagiakban támogasson, így félbehagytam. Otthonról eljártam dolgozni, segítettem anyunak is, és akkor ennyi.

Mi volt a foglalkozása édesanyjának, édesapjának?

Anyu régen itt Pesten dogozott konyhán, mint szakács, apukám meg segédmunkás volt, azt hiszem, vagy valamilyen munkahelyen volt, de fogalmam sincs – mi nagyon kicsik voltunk mikor elváltak, úgyhogy nem nagyon mesélt anyu. ... Olyan hat éves körül [lehettem], hat-hét?

Le a kalappal anyunak, hogy bennünket felnevelt egyedül, és semmiben, tényleg semmiben nem volt hiányunk, még ha karácsonyra egy társasjátékot kaptunk, annak is örültünk, úgyhogy tényleg ő leszenvedte velünk az életét. Sajnos most le van robbanva, nagyon sok problémája van, mármint betegségileg, de hát nem tudom... Én úgy éreztem mindig magamat a családban, mint egy fekete bárány. Mert velem mindenki úgy viselkedett így családon belül, hogy mintha én még öt éves lennék, szóval mindenbe beleszóltak, hogy ne csináljam. Pedig mellettem volt az élettársam. Kezelte mindenki a pénzemet csak én nem, meg szóval úgy is beszéltek velem, mondjuk most a nővéremre szépen rászól, énrám meg csúnyán. Mindenik testvérem visszabeszél neki, rákiabál, én soha, én huszonkilenc éves vagyok, én sosem sértettem meg, és mégis én voltam a rossz.

Ez korábban is így volt?

Ez az, hogy nem emlékszem rá így. Hogy mondjam, gyerekkoromban nem éreztem, most, hogy így nagyobbacska lettem, most éreztem, amióta élettársam volt, vagy azok előtt is, de mindig úgy engem bántalmaztak, nem testileg, hanem lelkileg, és sokkal rosszabbul fájt, mintha egy pofot adtak volna, mindenik. Most is hazamentem, ugye szép lakás van anyuéknak, két szoba, sőt, három szoba van, és akkor nekem mégis a földön kellett aludni. Mert lehet, hogy én a fapadon betetvesedtem, vagy valami.

Megkérdezte ezt, beszéltek erről valaha, hogy miért van ez így?

Én azt mondom, hogy ő vitette el a gyerekeimet. Mert felhívták a gyámhatóságra, hogy vállalja asztat, hogy... Mindjárt visszatérek arra a kérdésre, csak ebből utólag tudom mondani azt a választ. Szóval felhívták, hogy vállalja-e azt, hogy a gyerekek itt maradjanak, vagy vigyék el. És a sógornőm vállalta is volna, de nem, ő azt mondta, vigyék csak nyugodtan. De mióta

Otthonatlanul...
Tégy az emberért!

„Szeretnék valami lenni”

nekem megszülettek a gyerekeim, nekem folyamatosan azt mondja, hogy el tudja vitetni őket. Nem azt mondom, hogy nagy gazdagok voltunk. Volt úgy, hogy volt egyik nap, a másik nap nem, így éltünk szegényesen. Sok nagymamának valamilyen oknál fogva a lánya elmegy, de azért nem kell az unokáit, azért mert a lánya elmegy... Jó, mindenki követ el egy hibát, de azért nem... majd hazajön ez a lány, aztán lesz valami, de nem, akkor sem vitetem el a gyerekeket! Szóval ő mindig az én gyerekeimet, de csak az enyémet. Mind a három testvéremnek van gyerekei, de csak az én gyerekeimet vitette el állandóan. Ezt nem hiszem el. Mondtam is neki, „most megvan az akaratod, örülhetsz neki, elvitetted, gratulálok, addig nem bírtál haza várni, megvárni asztat míg hazajövök, és el ne vited őket”. „Jobb az ott nekik lányom, nem éheznek, megvan mindenek.” Mondom „a boldogság, hol van nekik?”.

Hány évesek a gyerekek?

A legnagyobb tizenegy, a másik kilenc, a fiú nyolc, a másik fiú hat, a kicsi meg négy. Szóval így jönnek sorba. Három fiú, két lány.

Akkor tizennyolc éves volt mikor az első született?

Igen, igen... Nem beszélgettünk anyuval erről, mert akárhányszor beszélni akartam, mindig leordított, és nem tudom, az Isten milyen szívet adott nekem, de ha rám ordítanak vagy ahogy nem kéne, úgy szólnak, elkezdek sírni, és utána már kész, be van fejezve a beszélgetés, és egyszerűen nem tudok velük beszélgetni úgy. És arról tudom elmondani, nem törődnek velem, hogy otthon voltam egy hónapig, és na mondom „anyu, itt nincs semmi munka, megyek vissza fel Pestre”. Ugye más anya mit mondana: „gyere, találunk megoldást, ne menjél a nagyvilágba egyedül, itt vagyunk, megoldjuk”, nem? Egy szava nem volt erről, hát jól van, akkor felhívom a húgomat, és akkor megmondom, hogy addig lakjál ott. Hát mondom magamban „kész, nekem ennél több nem is kell, ha nincs pénz, ha van pénz, felülök úgy a vonatra, és feljövök”. Azért elvártam volna asztat, hogy legalább valamit mondjon, hogy „vigyázz magadra”, vagy valami, de semmi. Úgy eljöttem, hogy inkább nem is szóltam neki. Úgyhogy... *(sóhajtás)*

Együtt él az egész család?

Nem, mindegyik külön házba lakik, csak annyi, hogy a nővérem meg anyu, ők egy házban laknak.

Külön házban laknak, de egy faluban?

Igen, igen. Vagy én érzem úgy, de én így látom, hogy ők engem... *(sóhajt)* Nem tudom, sokat beszélgettem a Timivel erről, és azért nem is enged haza, mert most lesz a ballagó, de minek megyek haza, ha úgysem úgy fognak velem bánni, és aztán jövök haza, és sírok az ő nyakán? Mondjuk ebben igaza van, hogy most azért megyek haza, hogy úgy is vágják a fejemhez egy-két dolgot. Nem mondom azt, hogy nem vagyok bűnös, bűnös vagyok, de viszont semmit nem érzek, azt, hogy legalább mondanának valamit, ami jól esne nekem. Egyszer, legalább egy évbe' egyszer.

Miket vágnak a fejéhez?

Hogy én bolond vagyok. *(gondolkodik)* Anyu egyszer le is tagadott, mármint mások előtt, hogy ki ez, mondta, hogy „hát a barátnőmnek a lánya”, hát akkor aztán tényleg nagyon magam alatt voltam. Hát meg a stílusuk, meg ahogy bánnak velem, „mennyei már innen”, meg nem tudom, azt nem tudom elmondani, de mikor így lezajlik előttem, hogy félttem ettől a beszélgetéstől, nem akarok sírni, de mindjárt fogok (szünet, sóhajtás), nem tudom, nem úgy

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

vesz anyu, mint ahogy a házunkat veszi, vagyis engem nem úgy vesz. Nem is akarok azért hazamenni. **Meg lehet fogalmazni, hogy ez mikor kezdődött?** Tavaly, hát ez tavaly, mikor a gyerekeket elvitték, egyre erősebb lett az, hogy egyedül maradtam ugye, de azok előtt is már... ... (csend, hallgatás), nem tudom. Mondjuk hazajött, mert kint dolgozik a nővérem külföldön, és ugye hazajött, a bátyámnak vett valamit, a másiknak vett valamit, nekem meg semmit. És mondja, „jól van, majd veszek”. Azt nem is mondtam, de úgy hirtelen kihullott a könnyem, de nem is érdekelt... ... (hosszú szünet, sír) Augusztus óta nem láttam a gyerekeket. **Hol vannak?** Hát... kaphatok egy zsebkendőt? Ők nem olyan messze vannak a falútól, de Nyír...-án vannak, egy negyven éves nevelőszülőnél. Együtt vannak hála Istennek. Beszélgetek minden hétvégén velük telefonon, csak még nem jutottam el odáig, hogy el tudjak menni, mert mindig van valami, hiába elrakjuk Timivel a pénzt, mindig bejön valami, mondjuk most például itt volt a kórház is, mindig bejön valami, amiért hozzá kell nyúlni a pénzhez. Ugye a vonatom is nyolcezer forint, és akkor még vigyünk oda [valamit] a gyerekeknek. Meg még én olyan vagyok, hogy nem érdekel, milyen a családom velem, nem érdekel, de viszont én nem tudok rájuk haragudni, egyszerűen nem tudok rájuk haragudni. Ugyanúgy, még jobban szeretem őket, és nekik is szeretnék adni, szóval segíteni. Hogyha úgy megyek haza, akkor testvér, itt van, tessék, ennyi, vagy annyi, vagy ha ameddig ott vagyok, állom a kaját, vagy akármit. Nem vagyok rossz, vagyis nem tudok haragudni, nem tudom.

Miért váltak el a szülei? Mert apukám ivott, állandóan ivott, elitta a fizetést. Annyi, hogy nem volt testi fenyegetés, verekedés vagy ilyesmi, csak ivott apu. És ugye anyu eljárt éjszakára havat lapátolni, szóval eljárt akárhová dolgozni, addig a bátyám figyelt ránk, és addig ő meg az éjszakába’ azt hiszem, megelégtelte, és akkor emiatt történt. Hát sajnos már meghalt apukám, pont mikor a kicsivel terhes voltam, feljöttünk Pestre. **Tartották a kapcsolatot?** Nem, sajnos tíz évig nem láttam apámat. Szóval még a hangjára sem emlékszek, csak annyi, hogy feljöttünk a temetésre, és ugye nem is láttuk, és senki nem is értesített arról, hogy ő most milyen beteg, lába is le van vágva, és mire feljöttünk Pestre, hogy legalább lássuk, addigra már elhamvasztották, és vártuk a ravatalozóba, hogy mikor hozzák aput, és akkor mondja a nővérem, ott van az urnába’. Elkísértük utolsó útjára, na azóta sem voltam a temetőbe’. Húh... nem tudom miért.

Amikor elköltöztek, akkor házba költöztek? Igen, igen... **Abból vették, a pesti lakásból?** Igen, egy kétszobás kis vályogházat, de jó állapotban volt, tele gyümölcsfával, külön melléképület, ilyen kis nyári konyha, szép kis házat vettünk. Na, abba’ csak én laktam, a nyári konyhába’, de volt olyan eset is, hogy engem nem a nyári konyhába tettek, hanem ahol a melléképületek vannak. Volt egy külön kis vályogszerűség, ahol a tyúkok voltak, na, nekem ott ki kellett takarítani, és nekem abba’ kellett lakni, a két kislánnyal. Ez is egy kicsit megbántott engem. Na de utána, mikor megszületett a kisfiú, akkor már betettek a nyári konyhába, ugye, hogy már ne szagolják azt a disznószagot meg a háziállatoknak a szagát, és akkor odamentem, nem tudom... (zavarba jön) Úgy össze vagyok zavarva, nem tudom, sorjába akartam mondani, amit elkezdtem, ugye mégsem úgy jön ki, nem tudom mit akartam...

Ott járt iskolába? Igen, kijártam a nyolcat ottan, onnan mentem arra a gazdaságképzőre. **Utána mi történt?** Semmi, bejártam mondom ilyen gyárakba, vagy ilyen földmunkákra kapálni, ilyen napszámos munkákba. **Állandó munkahelye volt?** Nem, ott nem, ott nem azért, mert ott is befolyásolta valamilyen szinten, hogy roma vagyok, az, hogy olyan munka nem is volt, hogy bejelentettek, csak annyi, hogy egy kis könyvet kellett vinni, és akkor ennyi volt, hogy bevezettek.

Otthonatlanul...
Tégy az emberért!

„Szeretnék valami lenni”

Hogy találkozott az élettársával?

Ő velünk szembe' lakott a rokonánál, és akkor mindig a fél faluval kijártunk csak úgy, hogy beszélgetni, és ő ott szaladgált, tette a fejét. Beszoltam neki, hogy „igazítsd meg a cipzárod”, na, az innen kezdődött. Akkor járt hozzánk, három napot jártunk együtt mindössze, és akkor elmentünk ketten dolgozni, ilyen paradicsomszedés, és azokat a pénzeket összegyűjtöttük, és akkor csináltunk egy kis idézőjelbe' egy kis lakodalmat, egy kis összejövetelt avval, hogy mi most összeköltözünk. Meghívtunk barátokat, meg akit szerettünk, és azóta voltunk együtt tíz évig. Tizenennyolc [éves voltam]. [A párom] idősebb volt, azt hiszem, két, három évvel. Miki egy olyan családba' volt, ahol az anyja és az apja alkoholista volt, meg züllött életet éltek, és én ebből Mikit kivettem. Meg hát olyan faluba lakott, Nyír...-ba', ahol folyamatosan a fiatalok bűnözést követtek el. Állandóan jártam vele a bíróságra is, hogy jól magyarázza ki magát, ha a pénzbírságot kifizessük, de remélem nem lesz semmi gond, hogy bekerüljön. Mert hála Istennek így alakult, hogy pénzbírságot kapott. Azóta tényleg, mióta velem volt, se bíróságra, se verekedésbe nem fajult bele, ezt meg is köszönte nekem. Egy darabig szerettem, eleinte, de már utána kezdett megcsalni, aztán ő is elkezdett inni, ugye, mert a barátok belevitték mindenbe, aztán így megromlott. Mondtam neki, én nem így akarom felnevelni a gyerekeket, ahogy ő nevelkedett, mert én úgy nevelkedtem, hogy tényleg tiszteletbe. Anyukám egyedül nevelt fel, tényleg mindenre megtanított bennünket, és nem akarom, hogy így lássanak a gyerekek bennünket. Ahogy kimondtam azt a szót, hogy én már nem akarok vele élni, elkezdett engem ütni. A nagylányom itt állt a combomnál, fogta a karomat, direkt eléem állt, hogy ne tudjon megütni az apja. És ez így folytatódott nagyon sokáig. ... Na és akkor mondom „kész, itt elegem van”, otthagya a gyerekeket is, bár nagyon sajnáltam őket, szívem majd megszakadt, de mondom, „ha ez az ára, hogy elmenjek, a gyerekeket is feláldozom”. Remélve azt, hogy én mire visszajövök ő elmegy, feláldozom. Feláldoztam, és akkor eljöttem, de sajnos nem úgy alakult, ahogy gondoltam.

Mennyi ideig volt jó a házasságuk?

Talán (*gondolkodik*) mennyi ideig? Míg a kislány meg nem született, azt hiszem. Utána is, mert utána még megbocsátottam neki... **Hányadik volt a kislány?** Ő az első, Erzsébet. Bent voltam a kórházba', ugye, ő azalatt engem megcsalt. Éjszakának idején kiabált fel a kórházba kintről, pont ott volt az ablakom. Na mindegy, lehordott szóval, és akkor menjek le. Sőt nem is, megszületem a kislányt, pont akkor szálltam le a szülőágyról, és kihívat. Mondja a nővér, hogy „nem tud kijönni, most jött le a szülőágyról, pihennie kell neki”. Ő elkezdett hangoskodni, hát mondom a nővérnek, „kimegyek valahogy”. Akkor is meg akart verni, mert anyuék szóltak neki, hogy takarítson össze vagy akármi, segítsen a házimunkába', az udvaron, és akkor ő ezért vert, mert anyuék szóltak neki. És tényleg, ott majdnem megvert. Utána megint bejött, elkezdett ordibálni meg stb., és akkor megyek haza, kislánnyal, se pelenkája nem volt, se tisztaságija, szóval semmije nem volt. És öt naposan, mert ugye öt nap után engedtek ki, rongyot tettem a kislány alá. Ő meg a kertünk alatt megszökött egy lánnyal, otthagyt. Anyu elintézte a szülést meg ilyen dolgokat, megvett a kislánynak mindent. Én meg, mint hülye, még szerettem. Egy hónap eltelik, mert a lánynak a férje visszahozta a lányt, ő meg ottmaradt, és akkor én nem tudom miért, mondtam anyunak, „én megyek vissza Mikihez”. Nem érdekelt, hogy ő elszöktette azt a lányt, én szerettem.

... Én, mint hülye, elmegyek a falujába, hogy engem miért vert meg, mert én visszamentem hozzá, és ott laktam vele Cs...-ba'. Minden nap ütött, én hülye, visszamentem, és még üt. Jó

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

pár hónap megint eltelik, és akkor avval az ürüggyel, hogy megyek anyutól kérek pénzt, hogy legyen kaja meg tápszer a kislánynak, és akkor elpanaszkodtam magam anyunak. Na annyiba’ segítettek, hogy el tudjunk onnan jönni. Mondta anyu, „jó, akkor menjél előre, haza, én meg megyek utánatok kocsival”. Anyu el is jött. Mondja anyu: „Mi a probléma?” „Nincsen, anyósom, semmi.” És akkor mondja [anyu]: „hagyd már a kislányt”. Már a kislány egy éves volt, és akkor elviszi a kislányt egy kicsit oda náluk, és akkor majd hazahozzák, mit tudom én, másnap. De én tudtam, hogy ez nem igaz, hisz mondom „akkor a gyerekek hadd menjenek előbb”. Másnap meg már mondta [Miki]: „Hol van anyád, a kislányt miért nem hozza?”. Mondom: „most egy éjszakát ott alszik, mi van?”, és akkor megvert. Másnap anyu küldte kocsit, hogy én megyek az orvoshoz, mert tiszta lila voltam, és akkor így tudtam megszabadulni tőle. Még akkor sokszor elmaradtunk, de mindig visszamentem hozzá. Nem tudom miért. Azért tudom, miért: mikor egyedül voltam, akkor hiába a bátyámmal laktunk, én mentem fáért, nekem kellett fát vágni, addig sírt a gyerek. Hamar elszaladtam a kútra vízért, vagy a boltba, szóval egyedül csináltam meg mindent, a bátyám semmit nem segített. És ezért fogadtam őt mindig vissza, mert ő legalább elmegy fáért, fát vág, a férfias munka ne énrám háruljon, hanem valaki megcsinálja. [A bátyámék] a nyári konyhába’ laktak, anyu a vályogházba’... ..

Víz az nem volt, csak kút volt kint, akkor még bent volt az áram, de se fürdő, semmi. Akkor még sok lett volna beköttetni, én meg egyedül nem tudtam, esküszöm, nem tudnám megcsinálni a házat. Az, hogy magamat is tartsam el, éljek, legyek itt fent [Budapesten] valaki, meg rendezzem a házat, ez egyedül nem megy. Én mondtam a gyámügyesnek, nem megy egyedül. **Mivel fűtöttek?** Volt bent kályha, cserépkályha, és akkor úgy fűtöttünk fával. Volt még nagyon régen, anyukám vett szenet, akkor azzal, de legtöbbször fával tüzeltünk. Kimentünk az erdőbe traktorral, haza, összefűrészeltük.

Mindig visszamentem, de már akkor, mikor azt csinálta velem, hogy lejáratta a filmet, hogy végignézzem, és akkor ő is ugyanezt csinálta. Akkor mondom: „kész, elegendem van, nem vagyok hülye. Eleget adtam már neki esélyt, és mégse, kész, elég volt”. **Hány évre rá született a következő gyerek?** Egy évre. Ő kislány, Cintia. ’97-ben született Erzsike, ’98-ban Cintia, 2000-be’ Mikike, 2002-ben született a Fernando, vagyis Ferenc, csak mi úgy hívjuk, hogy Fernando. A Győzőkém meg az 2004-be’. De csak jól mondtam... *(nevet)* **A gyerekekkel hogy bánt az apukájuk?** Szerette őket. De hát ha szerette volna, akkor nem így lett volna. Volt olyan, hogy semmink nem volt, akadt olyan munka, hogy azonnal fizettek ötezer forintot, és ő mit csinált? Szépen elitta. Háromszáz forintot hozott haza belőle, éhesek bla bla bla. Jó, anyu néha vett kaját, nem azt mondom. Tényleg, ha ő nem lett volna, nem is tudom, mi lett volna gyerekekkel. Ezért is mondta azt, hogy elveteti. De ugyanúgy volt, hogy a bátyámnak vagy a nővéremnek nem volt, és akkor nekik miért nem mondta, hogy elviteti őket? Vagy velük miért nem úgy bánt, azokkal a gyerekekkel is, mint ahogy az én gyerekemmel is? Ezt most nem értem. **Hogy bánt a gyerekekkel?** Hát nem úgy, mint a bátyáméval. Őket állandóan lenyírta kopaszra, mert ha netalántán az óvodába elkaptak [valamit], mert megcsik az ilyen iskolába’, óvodába’. Néha rájuk csapott. Nem tudom, de látom, hogy különbséget tesz az unokák közt, meg énköztem és a többi testvéreim között. Szóval tudom azt, hogy fekete bárány vagyok a családba’, tudom.

Mondta korábban, hogy még mielőtt születtek a gyerekek, akkor volt egy lánnyal kapcsolata, aminek rossz vége lett.

Igen. **Erről beszélne valamit?** Na... igen, én azzal a lánnyal sok mindent megtettem, olyan dolgot is, amelyet nem kellett volna. És ő összeismerkedett egy fiúval, akivel haverok voltunk. De nekem nem is jutott volna eszembe, hogy ők valaha... Mert azt mondta, hogy engem haj,

**Otthonatlanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

de nagyon szeret. És összejött vele, és akkor elutazott, és visszajött, és én nála hagytam véletlenül az igazolványomat. Megyek érte, és akkor mondom neki, na most vége, ilyesmi, már nem szeret? Azt mondja, nem, ő már azt a fiút szereti, nem tudja, hogy ő miért volt énvelem. Akkor tényleg annyira magam alatt voltam, hogy hazamentem, és anyuék nem ismeretek rám. Azt mondták, elküldenek az idegosztályra, hogy hogy is nézhetek ki... Nagyon örülök, hogy Timivel vagyok. Timivel nyolc hónapja vagyok, de annyi szeretetet meg gondoskodást, amit ő nyújtott nekem, senki nem nyújtott, senki. Az évek során senki, amit nekem Timi nyolc hónap alatt nyújtott. Úgyhogy tényleg nem tudom elmondani, de nagyon szeretem.

Azt tudja anyu, hogy volt lánnyal kapcsolatomban, de letagadtam, hisz nem akarom idegesíteni ezzel. Valamelyik nap is kérdezte, hogy „van valakid, Mari, van? Mondd meg nyugodtan!” „Nincsen te”, mondtam anyukámnak, de nem azért, mert Timit le akarom tagadni. Nem akarom ezzel idegesíteni, mert mikor azt a lánydolgot is megtudta, ki volt idegileg, hogy szégyen meg ilyesmi. Nem akarom tovább tetőzni, amiért már javába’ utálnak, hogy nem kezelnek úgy. Nem is mondok semmit. Úgyhogy marad anyuba’, hogy én most itt egyedül vagyok, dolgozgatok, aztán kifúj. De a többiek tudják, a bátyám, a sógornóm tudják, hogy együtt élek Timivel, de nem mondják el neki, nem akarják idegesíteni.

Amikor az anyukája megtudta, akkor még jobb kapcsolatban voltak az anyukájával, vagy már akkor is azt érezte, hogy fekete bárány?

Nem tudom, vannak olyan napok, hetek, hogy azt mondom, hogy én vagyok a legboldogabb, hogy anya és lánya így beszélget egymással... Nem tudom, változó vagyok nagyon, hol ilyen, hol olyan. De Timit nagyon szeretem, tényleg, ő olyan ... Nem mondom azt, hogy, nem is tudom, utálatot vagy szeretetet mondjak róla, mert mondom hol ilyen, hol olyan. De tényleg van úgy, hogy megvett nekem egy ház, és elcseréltem egy normálisabb házra, egy ilyen szocpolos házra, hogy én abba’ éljek, de viszont a tulajdonossal nem lehetett megbeszélni, mert abba’ nekem nem volt villany. Emiatt nem is sikerült, de a szándék benne volt, hogy egy jobb házba tegyen bennünket a gyerekekkel meg Mikivel. Még akkor Mikivel laktam. Nem is sikerült az a ház, és onnan vitték el a gyerekeket is, abból a házból, a vályogházból. Nem is vályogház az mondjuk, kőből van.

Ahol együtt élt az élettársával, az milyen ház volt?

Az a nyári konyha eleinte, és utána költöztünk ebbe az udvarba. Mind a háromba’ laktunk, és végül maradtunk abba a kétszobásba’.

Ahova visszament az élettársához a másik faluba, ott meddig laktak?

Azt hiszem, hat hónapot. És utána visszamentek az anyukájáékhoz? Igen, igen. Na akkor kellett megcsinálnom azt a tyúkólos házat, és akkor abba’ lakhattunk. Aztán voltak olyanok, hogy mikor a gyerekek még velem voltak, hogy szembe’ velünk volt egy bolt, és anyunak a testvére vezette azt a boltot. Ugye lehetett hitelbe kérni kaját, ha nem volt az embernek pénze. És akkor ugye meghatalmazást kellett írni, hogy felveszi a pénzt, és ugye így nem szökhettek meg a pénzzel, vagy nem mondhattuk azt, hogy nem adtuk meg. Eleinte szép és jó volt, és utána ugye nagyon drágaság volt, ha főzni akart az ember egy-két menüt, az már minimum ötezer forint volt, és volt úgy, hogy elvette az egész pénzünket, a gyerekek pénzét is, és hitelt nem adott. Hát jó, kaptam száz valamennyit, és mit tudom én, tízezerrel többel mentem, ugye mert ez úgy szokott lenni, hogy ha én fenn [Budapesten] maradok, annyival kevesebbet vásárolhatok. Egyszer volt, hogy tízezerrel [túlköltöttem], utána már addig nyújtózkodtam, amed-

**Otthonatlanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

dig a takaró ért, hogy a gyerekek ne érezzék meg. Hát nem így történt, mindig belemélyültem a hitelbe. Hoztak még árut, mert ugye ruhát sem tudtam venni, mert majdnem az egész pénz a boltra ment el. Így hoztak ruhákat is, és tudjak venni a gyerekekre ruhát, ugye ez is mellé épült, és akkor így fokozatosan összegyűlt kétszázezer forint, és ezért nem adott [több hitelt]. Jó pár hónapig elmentem meggyet szedni, és úgy tudtam a gyerekeknek enni adni, napszámos munkákból. Ezért is kiborultam idegileg, hogy Istenem, odament minden pénzem, és akkor mégis sírnak a gyerekek. Rá kell kiabáljak éjszaka, hogy aludjanak el, ne kérjenek enni, ilyen is megtörtént.

Élettársa alkalmi munkákat dolgozott?

Órá nem bízam, nem, egyszerűen nem, mert tudtam, ha elmegy, abból úgysem hoz haza. Egyszer hozott haza háromezer forintot. Én inkább megbíztam valakit, az unokatestvéremet, hogy vigyázzon rájuk két napot, hogy el tudjak menni dolgozni, és akkor tudjak legalább valamennyi kis kaját bevásárolni, valameddig kihúzzuk, míg elrendezem a dolgot. És akkor így el tudtam menni meggyet szedni, kapálgatni, meg ilyen dolgok. Ezzel azt akarom mondani, hogy nem sajnáltatni akarom magam, hanem érzem azt, hogy engem is emberszámba vesznek a rokonaim, hogy tényleg itt is azért egy érző szív van, egy szerető valaki, aki nem haragszik rájuk. Ha én megbántanám őket, nekem lenne lelki furdalásom, hogy tényleg viszsza szóltam nekik, akármivel megsértettem őket. Ha megsértettem őket, másnap bocsánatot kértem, egy éjszakát átsírtam, azért mert én egy rosszat mondtam nekik. Szóval én ilyen vagyok, én nem tényleg nem akarom magam ezzel sajnáltatni, csak tőlük várnám azért úgy a legnagyobb szeretetet.

A testvéreinek hány gyereke van?

A nővéremnek egy fia van, a bátyámnak van három, ott most ballag a nagyobbik lány, meg két fiú, az öcsémnek van egy fia és három lánya. Ők is élettársi kapcsolatban vannak. **Ők mivel foglalkoznak, mit dolgoznak?** Semmit, kapják a családit, a munkanélkülit. Néha beakad egy kis alkalmi munka, vagy ha ide Budapestre fel kell jönni, mit tudom én csatornát, akármilyen segéd munkát, akkor így. Hát mondjuk, vidéken nincs is lehetőség arra, hogy az ember állandó munkát találjon. Itt annyi, hogy közmunkára, közhasznú munkára kitesznek, és akkor utána elmegy az ember munkanélkültre. Én is elmentem a munkaügyiibe, és mondtam, szeretnék menni munkanélkültre, és akkor elmondták, hogy gyes után három hónapra ezt meg is kapom. Elmentem a polgármesteri hivatalba, mondtam, tegyenek ki közmunkára, legyen meg az a három hónapom ledolgozva. Azóta is várom, hogy kitegyen közmunkára, de semmit nem csináltak. Akkor azt mondtam, „kész, jövök fel Pestre, itt több lehetőség van”. Aki keres, az talál, én azt mondom.

Öt gyerekkel hogy zajlott az élet, mesélje el egy napjukat...

Nagyon rablók voltak. *(nevetés)* Fernando-val volt gondom, szívritmuszavarral született, így járnunk kellett vele hat hónapon keresztül ultrahangra, mert egy kis lyuk volt a szívében. Hála Istennek, ezt már kinőtte. Győzőkém sajnos súlyos égési sérüléseket szenvedett az én hanyagságom miatt. Főztem a tésztavizet, és akkor mindig itt szokott lenni egy rongy, és akkor nem volt itt. A fülét megfogtam, és tűzforró volt, és hirtelen letettem. Na most nagyon kicsi volt nekünk az a nyári konyha, amúgy ez nem háznak lett csinálva, hanem ahol befőtteket lehet tartani. És ahogy Győzőke kiszaladt a szobából, megcsúszott, és pont a fazékba kapaszkodott, és magára billentette a rotyogó vizet. Gyorsan levettem róla a ruhát, hívtuk a mentőt, Máté-

Otthonatlanul...
Tégy az emberért!

„Szeretnék valami lenni”

szalkán a kórházba’ adtak neki egy tetanuszt, de magán kívül volt a gyerek, sokkot kapott. Akkor irány Nyíregyháza. Másodfokú égése lett, szóval a combja, a könyöke, a derekán végig, hála Istennek az arcát nem érte. Három éves volt, azt hiszem. Befeküdtem vele teljes három hónapot, és még azon kívül hordanom kellett a háziorvoshoz kötözésre. ... Nagyon rossz napok voltak akkor azok, főleg mikor beleragadt mikor kötözték, szóval borzalom. Addig az apjuk vigyázott [a többi gyerekre]. Addig még együtt voltunk, hát, amíg a gyerek ilyen volt, nem is tudtam bent lenni vele az első két hétig. Utána tettek át a sebészeti osztályra, onnantól kezdve három hónap, ott végig feküdtem vele, egyszer mentem talán haza. Úgyhogy nem hagytam.

A többiek időre születtek?

Igen, Cintia faros lett, ..., borzalom volt. Annyi, hogy nagyon okosak. A Cintiaira nem is hittem, mert ő ilyen kis szeleburdi, de a tanulásba’ nagyon okosan tud gondolkodni, Erzsike is okos, ő viszont lusta, nem nagyon akar tanulni. Mármost mikor velem volt, de a nevelőszülő is mondja. Erzsike megmondta a szemembe, hogy engem utál, hogy nem szeret. Mondom neki „miért, hisz lányom, te álltál élém, hogy apád ne üssön?!”. Nem tudja elfelejteni, hogy eljöttem. Ezt meg is értem, és nem is vártam mást tőlük. A kicsik, azok nem fogják fel. Cintiával úgy vagyok, hogy ő ugyanolyan, mint amilyen volt, nincs rossz véleménye rólam, csak mondom egyedül Erzsike, aki tényleg azt mondja, hogy „nem vagyok rád kíváncsi”. Tavaly augusztusban [történt]. Tíz éves volt, most töltötte októberbe’ a tízet. Ő az, aki tényleg nem beszél. Ha beszél is velem, olyan flegmán beszél, már olyan a gondolkodása, mint egy húsz évesnek.

Nem tudom, lehet, hogy azért ad lovat alá a nevelőszülő is. Így a háttérből azért hallom, hogy amit mond a nevelőszülő, azt mondja Erzsike is. Nem is szólok, örülök, hogy kivették őket, örülök, hogy ebbe’ vannak. A sógornőm telefonált nekik valamelyik nap, és megkérdezte azt, hogy ballagásra elhozassuk-e őket, na viszont [a nevelőszülő] azt mondta, hogy „Jaj, vigyétek, még azt sem bánom, ha egész nyáron ott vannak, legalább lesz szabadnapom!” Meg hogy nem tudja, meddig fogja ezt bírni. Nem tudom, ennek az asszonynak mi a szándéka, mert azt mondta, ha egyikünk családtagja sem látogatja hat hónapon át, vagy valami ilyesmit mondott, akkor internetre felteszik a gyerekeket, és akkor bárki örökbe fogadhassa. Hát nem tudom, amíg én le nem mondok, mert nem mondtam még le a gyerekekről. Nem is fogok. Amíg én le nem mondok, addig senki szerintem nem fogadhassa örökbe, így van?

Minden héten [telefonálok], annyi, hogy még nem tudok lemenni. Ha sikerül, most úgyis hazamegyek, de még nem biztos. Megígértem annak a lánynak, csak pénz nélkül nem akarok hazamenni. Januárban láttam anyuékat meg a testvéreimet. Mondjuk a bátyám három hónapig itt fent [Budapesten] dolgozik, és tudja, hogy hol lakom, de még nem jött ki. Mondta, „kimegyek, kimegyek”, aztán sehol semmi. Ha érdeklődne, hogy „Nahát, kiugrom ehhez a lányhoz, és megnézem, hogy mi van vele, ha már itt vagyok fönt!”, de nem tette.

Amikor feljött [Budapestre], akkor utcán volt két napig?

Amikor feljöttem, az egész nyarat töltöttem a Ligetbe’, koldultam, ott fürödtem a „kacsa tóba” (sóhajtság). Egyedül [voltam], teljesen egyedül. Majdnem meg is vertek a csövesek, vagyis akik be voltak löve, fiatalok, ott mentek át keresztül. De volt olyan, hogy, szégyen kimondani, de el kell egyszer mondjam, és ezt Timi nem tudja: néha elmentem olyan emberekkel is, hogy legyen pénzem, és tudjak venni kaját. De ez csak egy alkalom volt, és borzalom volt. Úristen, ezzel kéne keressem a kenyerem, itten meghalnék. Ez belül úgy megérintett, nem csinálom többet, esküszöm. Nagyon sok szakadt cipőkben járkáltam, tényleg olyan rossz odamenni az emberekhez kéregetni, a kukából kivettem a kaját, ilyen is megtörtént. És tudván azt, hogy

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

nekem otthon van egy családom, és nem érek velük semmit. És inkább itt szenvedtem Pesten. Látom, hogy van családom, és mégse törődnek velem. Elmennek mellettem, hogy egy kedves szavuk nincs hozzám, csak megaláznak, és olyan dolgokat vágnak a fejemhez, hogy miért nem megyek dolgozni. Még olyan is volt, hogy iszok a pohárból, miután hazamentem egyszer, és mondja anyu „melyik pohárból ittál?”, mondom „abból anyu”, „ja akkor azt tedd félre magadnak!”. Ez is úgy megérintett, hogy nem igaz, külön tányérom és poharam volt, mondom, a földön feküdtem, pedig gyönyörű házunk volt. Ha lefűrödtem a fürdőbe, egy Domestos ment a kádba, szóval fertőtlenített utánam. És azt hitte, hogy ezeket nem veszem észre. Elegem lett ebből. Egy szóval nem mondta, „Te hülye, ne menjél Pestre, ne szenvedjél! Hanem jól van akkor, telefonálok a nővéremnek vagy a húgomnak, hogy menj ki hozzájuk!” Ez is nagyon fájt nekem. *(hosszú szünet)* Minden családba’ kell lennie egy báránynak, nem?

Hogy találkozott azzal, aki ajánlotta a fapadot?

Őket már régóta ismertem, és pont összefutottam velük a Ligetben. A VIII. kerületben volt egy lakásuk. Albérletbe’ laktak, és nem fogadhattak oda, mert nekik is gyerekeik vannak, és ugye a szomszédok szólnak, ha állandóan hangoskodnak a gyerekek. Hát ha még én is odamegyek! Ő mondta nekem a fapadot. Meg is köszöntem neki, miután találtam munkát, adtam neki pénzt, de utána már túlzásba vitték. Egy darabig jók voltak, de mikor már látták azt, hogy jövök helyre, akkor mindig kértek, hogy erre kell, arra kell, holott a férj is elitta, meg nem is vettek azt, amit a gyerekeknek meg kellett volna venni. Amikor a fapadra mentem, ott se’ volt semmim. Volt egy asszony [a fapadon], ő adott nekem kaját. Nagyon sokat sírtam, hogy hova jutottam. Nem hittem volna, hogy egyszer ilyen helyzetbe jutok. Volt valamikor egy szép családom... *(sóhajtás, hosszú szünet)*, aztán még sincs. Mindegy, de azért felálltam, sok segítséggel, de felálltam. Akikkel megismerkedtem a [Szállóval] szembe’, meg belül, nagyon sok jót adtak nekem, sok szeretetet, ami nekem erőt adott. Örömmel megyek oda, mert tényleg azt mondják egy kedves szóval, hogy „Szia!”, az már nekem jól esik. Ha hazamegyek, ott semmibe veszik az embert.

Sokkal nem találkozok, amióta eljöttünk innen, de ott [az Átmeneti Szállón] is nagyon sok barátságot kötöttünk Tímeával. Jó haverok, mindenki segíti egymást, jóban-rosszban. Olyan is volt, hogy nem találtunk munkát, odamentünk, és kisegítettek minket pénzzel, kajával. Nem szóltak, amíg találtunk munkát, megvárták, hogy visszaadjuk nekik. Szeretem őket, nagyon. Timi felhozta a fiát, elvittük gyereknapkor Vidámparkba, erre, arra. Nagyon jól érzem magam. Egy kicsit a fiát úgy éreztem, mintha az enyém lenne, olyan jó volt a kisgyereket átölelni, vele játszani. Olyan nagy szeretethiányba’ vagyok, hogy nem tudok betelni senkinek, amit nyújt nekem. Többet és többet akarok, és nem hiszem el, hogy huszonkilenc évesen nem kaptam olyasmit... Amióta itt vagyok fent Pesten, azóta kapom a szeretet innen, onnan egy köszönés, egy vállveregetés, vagy valami. Ezt csak így Pesten, otthon nem, senki. Ez vagyok én.

Azoktól, akik [a fapadon] dolgoznak, kapott segítséget?

Igen. Nem tudom, hogy hívják azt a szemüveges bácsit, nem az Ákos, hanem... *(gondolkodik)* a Bálint, ő vett fel engem, ő vette fel az adatokat. Mikor elkezdtem vele beszélni, már jött rám a sírás. Mondta nekem, nyugodjak meg, segítenek annyiba’, hogy lehet keresni munkát, ha akármi probléma van, segítenek. Rámjött a sírás, mert hogy ilyen kedvességgel várnak, ez nagyon jól esett. Mikor megkaptam a munkát, már szaladtam hozzá, hogy sikerült a munkahely, ő gratulált.

Otthontalanul...
Tégy az emberért!

„Szeretnék valami lenni”

Milyen munkái voltak?

Konyhán dolgoztunk, vonattakarítás és parkolóőr. Legtöbbször mosogatói-takarítói állást kerestem. A [Pályaudvarnál] bejelentett állás volt, az viszont nem fizetett. Szóval kifizetett, csak nem annyit, amennyit kellett volna. Ezért hagytam ott. [A többi] ilyen kiskönyves [volt]. A [parkolóőr] meg kilencven nap után jelentett volna be. De ott napi tíz órát kell gyalogolni, hidegbe', esőbe', melegbe', és én szülés után kaptam egy trombocitát, és nem nagyon bírok hosszútávra gyalogolni. Otthagytuk Timivel, mert nem érte meg. Most keresünk másik munkát, mert 15-ig ki kell fizetnünk a szállót. Keresünk egy olyan munkát, még ha hatezer forintot fizet is, ha éjszakázni kell, az sem baj, és három-négy nap alatt megvan a szálló. Utána Timi elmegy munkanélkültre, és akkor megvan egy pontos összeg, amiből minden hónapban ki tudjuk fizetni a szállót. Jelentkeztem a [Hipermarketbe] takarítani, az bejelent, és akkor tudjuk minden hónapban fizetni a szállót. Remélem, utána megoldódik minden, és nem kell gondolkodni, hogy jaj Istenem, mit tegyek. A [Hipermarket] úgy van lefixálva, hogy kértem két hét haladékot, utána fel kell még hívnom, hogy mikor kezdhetek. Egy hónapon belül biztos. Nem mondtam, hogy szállót kell kifizetni, hanem van egy kis elintéznivalóm, és akkor utána kezdhetek. **Olyan munka kell, ami naponta fizet?** Most igen, utána már nem érdekel.

Képzésre esetleg nem gondolt?

Ide [az Álláskereső Irodában] akartam feliratkozni, arra, hogy gépkezelő, de arra is feliratkoztam, amihez gépkocsival kell menni. A számítógép-valamire már nem lehet jelentkezni, mert tudom magamról, hogyha azt mondod, hozzak valamit a boltból, elfelejtem. Félek, hogyha megbukok, leégek, szóval nem értek meg dolgokat. Nem tudom, lehet, a fejemmel van valami probléma, szóval nem merek ilyenekre jelentkezni. Nem mondom magam hülyének, de nem fogom megjegyezni úgysem.

Mikor a fapadra mentem, már akkor Timivel voltam, és neki sem lehetett panaszkodni a gondjaimról, a családomról. Mindent magamba' türtem, és elkezdett fájni a szívem. Lementem az orvoshoz, és akkor mondta, hogy szívideg-gyulladásom van. El akart küldeni pszichiáterhez, hogy beszéljem ki magamból inkább, meg ilyesmi. Elmentem a [Kórházba], javasolták az ultrahangot, így terhelési szív-ultrahangon voltam és EKG-n, ott sem mutatott semmit. Mondom, ezt nem hiszem el, olyan, mintha ülnének rajtam! Ezek szerint az volt, hogy túl sokat szedtem magamra, és akkor emiatt. Azt mondja [Timi], miért idegeskedek, hát mondom, „nincs miért, hagyjad”.

Hát igen, sok mindent átéltem, nagyon sok mindent, és nem akarok oda visszajutni, semmi pénzért. Itt ebből gürcölök, megyek de semmi pénzért nem akarok ide visszajutni, újra innen elkezdni valamit. Visszajutni arra a helyzetre, amibe' voltam, a Ligetbe' meg ezek, ezeket átélni még egyszer nem akarom. Ha nem megyek dolgozni, vagy mit tudom én, és akkor ugye nincs miből fizetni a szállót, ide visszajönni? A fapaddal semmi gondom, csak a kint-levés. Kint mászkál ugye az ember, elmegy oda, ahol van adomány. Elmegy, eszik, tart egy órát, utána megint éhes. Ezt nem akarom, semmiféleképpen nem. Nem tudom, hogy lehetne jobban megoldani, de ha valamilyen más módon meg lehetne oldani, megoldanám. Hát ez az élet, meg kell szenvedni mindenért.

Az élettársával tudja, hogy mi van?

Igen, megnősült, várnak egy babát is. **Ő tartja a kapcsolatot a gyerekekkel?** Decemberben volt ott, Mikulás napkor, vitt nekik mikulás csomagot, azóta nem jelentkezett. Kérdeztem is a nevelőszülőt, a gyerekeket is, de se nem telefonált, se nem ment le oda látogatni. Én otthon

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

voltam egyszer, láttam, de nem is beszéltem vele. Valahol ő is olyan, hol kenyérre lehet kenni, hol meg olyan... Már a végén nem lehetett kenyérre kenni, mert olyan maradt. Szóval ivott, mást nem is csinált, csak ivott. Annyi, hogy herdálta a pénzt. Ugye élt a családjából, ebből-abból, neki ez volt az élete.

Még mondott az elején olyat, hogy sokszor került az öngyilkosság közelébe, és mindig volt valaki, aki... ez mit jelent? Meg is próbálta?

Meg. Nem nagy dolgokról akartam én leugrani, hanem a földalattin... .. és villamos alá akartam kimenni, és állt a villamos, és jó 100 métert arrébb mentem, tudtam, hogy még nem indul el, és lefeküdtem a sínek közé. Hogy én onnan fel nem állok, üssön el, vagy akármi. És odajött egy hölgy, hogy mi a probléma, miért fekszek ott. Mondom, meg akarok halni, meg engem már nem érdekel semmi. Azt mondta, innen álljak fel, ilyet ne csináljak. Olyan szavakat mondott, ami olyan bizalmat adott, hogy felálltam onnan. Nem emlékszem rá, hogy milyeneket, de olyan szerető szavakat mondott, hogy el is mentünk egy kávézóba, és elbeszélgettünk, hogy én nem adhatom fel csupán azért, mert az én otthoni családom engem cserbenhagyott. Igenis, nekem van miért élnem, ha van erőm és van önbizalmam, akkor meg tudok mindent csinálni. Látogatni fogom a gyerekeket, vagy kerül egy olyan munka, beakad olyan szerencse, amiből a házat meg tudom csinálni, akkor ki tudom hozni [őket], szóval ilyesmiket mondott. Azóta sem láttam azt az asszonyt, pedig ideadta a címét, hogy látogassam, de elveszítettem. De nagyon jó volt akkor.

Majdnem belefulladtam a kacsatóba ott a Hősök terénél, ott is kimentettek, de akkor tényleg lepergett előttem minden, amíg nem jött senki. Akárki akármit mondott, hogy előttük leperreg minden, nem hittem el, és akkor abban a pillanatban elhittem, olyan gyorsan az életem leforgott, a gyerekek, hogy borzalom. S utána jó két órát csak ültem. Nem akartam elhinni, hogy majdnem meghaltam, gyerekeket nem láttam volna, nagyon rossz volt, nagyon rossz. **Ez mind akkor volt, mikor kint a Ligetben aludt?** Igen, igen az mind akkor volt. Nagyon rossz volt a Ligetbe', azóta sem megyünk arra. Kéregetni, kukából enni, avval az emberrel... Sosem fogom elfelejteni, aki életébe' ezt csinálja, benne marad az emberbe', mit is csinál azért, hogy fennmaradjon. A kukából kivettem a kaját, kéregettem. Van, amikor már nem is kéregettem, aztán majd megdöglöm, nem is érdekel. Aztán elmentem [hipermarketek] elé kosarat kéregetni, ugye bent hagyják a 100 forintot, azt ide adják nekem, hogy én odatolom, aztán kiviszem, ilyet is csináltam. Négy, háromszáz forint ugye összegyűlt, bementem, és vettem zsömlét, párizsit, és akkor már tudtam enni. Ilyen is volt. *(hosszú szünet)*

Kibeszélem magam, nem marad bennem, ha kibeszélem magam, akkor könnyű. Kibeszéli magát az ember, a problémákat, és utána már könnyebb.

A családomat nagyon szeretem, az a baj, hogy ők nem szeretnek, de ez így szokott lenni. Szeretem minden gyermekemet, tényleg, de Győző, az Isten verjen is meg ezért, csak Győzőkét adják vissza, azt nagyon szeretem, a kicsi fiam, de mindeniket tényleg. Csak ugye ő kicsi, több szeretetet igényel, nagyon hozzánőtt a szívemhez, vagyis hát mindenik, de tényleg. Azt tényleg el kell könyveljem, hogy ők már nem lesznek velem együtt sose, azt le kell zárnom magamban. Én annyit úgysem fogok keresni, hogy meglegyen annyi, amennyit nekem követel a gyámhatóság, hogy én kihozzam őket. Terike nénivel sokszor beszélgettünk a fapadon erről, nagyon sokat sírtam, hogy ezt nem bírom elviselni, hogy énvelem már többet nem lesznek a gyerekek. De kénytelen leszek, mert egyedül nem fogok annyit teremteni, hogy kiadhatók legyenek a gyerekek számomra. Nagyok lesznek, nem azt mondom, megkeresnek, hisz tartom velük a

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

„Szeretnék valami lenni”

kapcsolatot, ha úgy gondolják, hogy szeretni fognak, vagy tartani akarják velem a kapcsolatot, még ott leszek nekik. Csak attól félek, hogyha elmegyek meglátogatni őket, nagyon nehéz lesz az elválás. Főleg a kicsinek, ő nagyon anyás volt, három évesen is szopott. Azt sem tartom jó ötletnek, hogy most kihoznánk őket a ballagóra, mert nem látták a bátyámék gyerekeit, és akkor most onnan is nehéz lenne az elszakadás, vagyis az eljövés. Lehet, hogy ha rendszeresen lehetne kihozni őket, akkor nem lenne ez a nagy probléma, viszont már augusztus óta nem látta egyikőjüket se, akkor most megint feltépné azokat a sebeket, és akkor most sírva mennének el. Mondta is az asszony, hogy alig bírta őket nyugodt állapotba hozni, hogy ne sírjanak állandóan, vagy értem, a gyerekekért, vagy a bátyámékért. Ő odaadja szívesen, csak nem javasolja, hát nem tudom. Én sem, megmondom őszintén, így elmennék meglátogatni őket, de azt, hogy így elhozni őket, és úgy ott hagyni őket... Mondjuk mindegy, mert ha onnan eljövünk, akkor is sírnak, és ha elvisszük, ugyanúgy sírnak, akár ők jönnek el, vagy ha mi jövünk el tőlük. Nem biztos, hogy haza tudok menni, mert a szállót ki kell fizessük. Aztán majd hazamegyek valamikor. Hát ennyi, nem tudok mit mondani.

Otthontalanul...
Tégy az emberért!

2008. július

Menhely Alapítvány
1082 Budapest, Baross u. 41.
www.menhely.hu

Budapesti Módszertani Szociális Központ és Intézményei
1134 Budapest, Dózsa György út 152.
www.bmszki.hu
e-mail: modszertan@bmszki.hu
Fax: 238-95-02 Tel: 238-95-01

ISSN 1785-3079
ISBN 978-963-86442-3-7